

Karanlıktaki Gözler
Barbara Vine
Çeviren: Isık Alumur

Karanlığa uyum: tam karanlıkta önemli bir süre kalma sonucunda ortaya çıkan, retinada artan duyarlılıkla belirgin görme durumu.
James Drever, Psikoloji Sözlüğü

Birinci bölüm

Vera'nın öldüğü sabah çok erken kalktım. Banliyödeki yeşil bahçemizde kuslar ötmeye başlamıştı, sanki her zamankinden çoktular ve daha yüksek sesle ötüyorlardı. Vera'nın Dedham Vadisi'ndeki pencereleri önünde hiç bu kadar çok ötmemişlerdi. Giderek monotonlasan kuş seslerini dinleyerek yattım. Browning'in dediği gibi, her sarkıyı iki kez tekrarlayan bir ardıcaksu olmalıydı bu öten. Yüz yıl önce ağustos ayında bir persembe günüydü. Elbette otuz küsur yıldan fazla değildi, ama bana çok uzun gelmişti.

İnsan bir baskasının öleceğini yalnızca o şartlarda tahmin edebilir. Hiç ümidin kalmadığı diğer ölümlerin tümü önceden kestirilebilir, varsayılabilir hatta umulabilir. Ancak saati ve dakikası bilinemez. Vera saat sekizde ölecekti ve hepsi buydu. Kendimi kötü hissetmeye başladım. Abartılı bir sessizlikle yatarak, yan odadan sesler gelmesini bekledim. Babamı uyandırabilirdim. Annemi uyandırabileceğimden çok emin değildim; annem babamın kız kardeşlerini sevmediğini hiç saklamamıştı. Bu da aralarında bir soğukluk yaratmıştı, ancak hâlâ yan odada aynı yatağı paylaşıyorlardı. O günlerde insanlar, şimdi olduğu gibi, birbirlerini terk etmiyorlar ve kolayca bosanmıyorlardı.

Kalkmayı düşünüyordum, fakat önce babamın nerede olduğunu kestirmem gerekiyordu. Yatak kıyafetleriyle ve uykusuzluktan sismiş gözlerle koridorda karsılaşmanın, banyoya gitmek için birbirimize kibarca yol vermenin berbat bir durum olacağını düşünüyordum. Onunla karsılaşmadan önce, yıkanmış, saçlarımı taramış, hazır ve düzgün olmak istiyordum. Fakat, aynı şarkıyı altıncı kez tekrarladığını düşündüğüm ardıçkusundan başka bir şey duymuyordum.

Her zamanki gibi isine gidecekti. Bundan emindim. Vera'nın adı bile anılmayacaktı. Babam Vera'yı son kez görmeye gittiğinden beri, evimizde Vera'nın adı hiç geçmemisti; babam hiç kimsenin bilmediği bir teselli kırıntısı taşıyordu. Bir adam, ikiz kız kardesine, kimse bilmeden, duymadan çok yakın olabiliirdi. Komsularımız Vera Hillyard'ın babamın kadesi olduğunu bilmiyorlardı. Banka müsterileri de bilmiyordu. Eğer veznedar bugün Vera'nın ölümünden babama bahsederse ki başka birçok nedenin yanı sıra cinsiyetinden ötürü mutlaka bahseder, eminim ona donuk ve ilgisiz bir bakış atfedecek ve bir iki yavan söz söyleyecektir. Her şey olup bittikten sonra yaşamak zorunda çünkü.

Koridordaki döşeme tahtalarından biri gıcırdadı. Önce yatak odası kapısının, sonra da banyo kapısının kapandığını isittim. Artık kalkıp güne başlayabilirdim. Günessiz, sakın, berrak bir sabahtı. Ben beklediğim için, sabahın da gebe olduğunu düşündüm. Saat altı buçuktu. Önünde durduğum pencerenin, çevredeki binaları değil de, sadece yemyesil yapraklı sık ağaç kümelerini görebileceğim bir açısı vardı. Sanki ormandan bir açıklığa bakılıyormuş gibiydi. Vera küçümseyerek, evimizin ne tasrada ne de şehirde olduğunu söylerdi.

Artık annem de kalktı. Tatile gidiyormuş gibi, sersemce, hepimiz erkenden kalkmıştık. Sindon'a gittiğim günlerde de heyecan içinde böyle erkenden kalkardım. Vera'nın muhitine ulaşmak için nasıl da sabırsızlanırdım. Yalnız olduğumuz zamanlar beni anlamsızca elestiren ve azarlayan bir kadındı. Eden'la birlikte olduğu zamanlar ise, ikisi bir olur aralarındaki yakınlığın bozulmaması için herkesi dışlardı. Büyü-yordum ve ben büyüdükçe onun da değişeceğini umuyordum, bekliyordum. Ama o sonuna kadar hiç değişmedi. Bu nedenle de müskülpesentliğine katlanabilecek bir dostu çok aradı.

Banyoya gittim. Babamın banyoda isinin bittiğini anlamak her zaman çok kolaydı. Tıraş olmak için tıraş bıçağı kullanırdı ve bıçağı küçük bir gazete parçasıyla temizlerdi. Bir tas sıcak suyunu ve gazete parçalarını kendi getirirdi, fakat isi bittikten sonra gazete parçalarını atmak ve içi tıraş köpüğü dolu tası dökmek anneme kalırdı. Soğuk suyla duş alırdım. Yazın sıcak su kazanım haftada bir kez, yıkanmak için vakardık. Vera ve Eden her gün yıkanarlardı ve her gün yıkanabilmek Sindon'ın sevdiğim yanlarından biriydi. Vera, fırsat bulduğum anda bu isten kaçacağımı sanırdı.

Gazete gelmişti. Bir iki satırlık duyuru yarın yapılacaktı, çünkü bugün Vera hâlâ hayattaydı. Bu sabaha kadar bir kösede unutulmuştu. Fakat bu sabah küçük bir alevlenmeyle yeniden tüm ülke ondan bahsetmeye başlayacaktı. Kimisi kederlenerek, kimisi hak ettiğini bulduğuna inanarak. Babam yemek masasında oturuyor ve gazetesini okuyordu. Bizim eve Daily Telegraph'tan baska gazete girmezdi. Vera'nın yaptığı gibi bulmacayı aksamaya saklayacaktı. O kadar yıl boyunca Vera babamı sadece bir kez aramıştı; o da, cevabını bulamadığı için onu çıldırtan bir bulmacayı sormak için. Eden zengin olup baska bir eve taşındıktan sonra ise bulmaca sormak için onu her aksam aradı. Vera tek basına bulmaca çözmede pek başarılı değildi.

Babam bana bakarak basını salladı. Gülümsemedi. Masada, dünden kalma yumurta lekelerini göstermeyen sarı örtü vardı. Yiyecekler hâlâ vesikaya bağlıydı ve et çok ender bulunuyordu. Bu nedenle annemin beslediği tavukların yumurtalarını yiyorduk çoğu zaman. O sabah yumurta yoktu, mısır gevreği de yoktu. Annem, beyaz-turuncu paketlerdeki mısır gevreklerini saçma bulurdu. Vera'yı sevmezdi; babamın, ailesine olan asın düskünlüğüne tahammülsüzdü, ama becerikliydi. Hiçbir şey demeden, üzerine biraz margarin sürülmüş kızarmış ekmek, bir kavanoz reçel ve çay getirdi.

Yiyemeyeceğimi biliyordum. Babam yedi. İş onun için her şeyden önce gelirdi. Tabağındakiler bitmişti. Silinip süpürülmüştü. Unutmak için değilse bile unutmuş gibi görünmek için büyük bir çaba harcanmıştı. Sessizlik, babamın katı ve yapmacık sesiyle bozuldu. Yüksek sesle gazete okumaya başladı. Kore'deki savaş hakkındaydı okuduğu. Okumaya devam etti, sütunlar dolusu yazıyı okudu. Çok sıkıcıydı; çünkü kimse, onun yaptığı gibi nedenini söylemeden, bir açıklama yapmadan okumazdı. On dakika sürdü okuması. Sayfanın sonuna kadar okudu ve sanırım haber iç sayfada da devam ediyordu, ama çevirmedi. "Uzak" diyerek ortasında kaldığı ve "doğu" olarak devam edeceğini tahmin ettiğim cümlelerin devamı gelmedi. Gazeteyi katlamaya başladı. Katladı, tekrar katladı ve yine katladı; öyle ki, kapıdaki mektup kutusundan atıldığı sabahki haline geldi gazete.

"Uzak", yazarın kullandığı anlamdan çok baska bir anlamla, havada öylece asılı kalmıştı. Bir parça kızarmış ekmek daha aldı, ama yemeye niyetli değildi. Annem ona bakıyordu. Ona bir zamanlar sefkat göstermisti belki, ama babamın kabul edecek zamanı ve yeri yoktu herhalde. Böylece sefkat duyulan himaye edilme isteğine dönüşmüştü. Gidip onun elini tutmasını veya kollarını boynuna dolmasını beklemiyordum. Eğer annem orada

olmasaydı ben ona sarılabilir miydim? Belki. Ailemizde, birbirimize karşı duyduğumuz sevgi dışı vurulmazdı pek. Bir baska deyişle birbirimize sarılma âdetimiz yoktu. İkizler birbirlerini öpmezlerdi. Kadınlar daha ziyade birbirlerinin yüzünün kenarından içlerine hava çekerlerdi.

Saat sekize çeyrek vardı. Kendi kendime durmadan “Uzak uzak” diye tekrarlıyordum. Ardıçkusu da artık susmıştı. Babam olayı ilk duyduğunda, gerçek olduğuna inanmayarak öfkeyle feveran etmiş, âciz bir protestoda bulunmıştı.

Öldürüldü, öldürüldü.

Sanki Elizabeth Dönemi trajedilerindeki gibi, biri salona girip korkunç haberi vermisti. Bu nakarat daha sonra, “Kız kardesim, zavallı kız kardesim, küçük kız kardesim”e dönüştü.

Sessizlik ve gizem, bir kepenk gibi olayların üstüne kapandı. Vera’nın ölümünden sonra bir gün, karanlık bastığında, suikast tertipçileri gibi bir odaya kapanmıştık ve Josie bize, o nisan günü neler olduğunu anlatmıştı; iste ancak o zaman perde birazcık aralanmıştı. Babam bir daha asla bu konuyu açmadı. Kafasından ikizini silmiş ve inanılmaz bir şekilde tek çocuğu oynamaya başlamıştı. Bir keresinde onu, hiç erkek ve kız kardesi olmadığı için kederlenmediğini söylerken duymuştum.

Sadece hastalandığında, ölümüne az bir zaman kala, kız kardesinin anılarını canlandırmaya çalışmıştı. Geçirdiği felç, sanki katılığını ve kendine uyguladığı yasakları ondan azar azar uzaklaştırıyordu. Kendine hâkim olamıyor ve

zaman zaman gülerek, çoğu zaman da ağlayarak, o yaz neler hissettiğini ağzında geveliyordu. Vera'ya olan sevgisi, baskı yıllarında korkuya dönüşmüştü. Siddetli rekabet ve Eden'in ahlaksızlıkları karşısında hayalleri yıkılmıştı. Eden'in ahlaksız olduğunu kendi söylerdi. Annem ona, sonunda kız kardeşinin gerçek yüzünü görebildiğini hatırlatabilirdi, ancak hiç yapmadı.

Bardağında yarıya kadar dolu çayını, tabağında dokunmadığı ikinci dilim kızarmış ekmeğini ve katlanmış gazeteyi bırakarak masadan kalktı. Ne anneme ne de bana tek kelime etmedi. Önce yukarı çıktı, sonra indi ve ön kapı arkasından kapandı. Yeşil bahçeler arasından yürüdüğünü sanıyorum. İstasyona kadar yaklaşık bir kilometre olan yolu, sokak aralarında dolasarak iki buçuk kilometreye çıkararak, zamandan kaçmaya çalışacaktı. O sırada, kol saatini almadığını fark ettim, masada unutmuştu. Gazeteyi kaldırınca, altından kol saati taktı.

Uzaklara bir yerlere gitmemiz lazımdı, dedim.

Annem öfkeyle sordu:

Neden gidecekmisiz? Buraya hemen hemen hiç gelmedi ki; neden bizi yerimizden etmesine izin vereceğiz?

Tamam, gitmeyiz o zaman.

Duvardaki saat, sekize beş kalayı gösteriyordu, babamın saati ise sekize üç vardı. Hangisinin doğru olduğunu

merak ediyordum. Benim saatim ise yukarıda odamdaydı. Böyle durumlarda zaman çok yavaş ilerliyordu. Önümüzde bekleyeceğimiz çok uzun bir zaman vardı daha. Annem tepsiyi doldurup mutfağa götürdü. Bardakları birbirine çarparak, bunun kendi hatası olmadığını göstermeye çalışıyordu. O masumdu ve hiçbir şey bilmeden, evlilik bağıyla bu aileye mahkûm olmuştum. Onların kanını tasıdığım için bu benim açımdan baska bir sorundu.

Yukarı çıktım. Saatim yatağımın yanındaki sehpa duruyordu. Yeniydi. Okuldaki basarımdan dolayı ailem tarafından hediye edilmisti. Olanlardan ötürü, beklendiğinden daha düşük notlar almıştım, ama kimse buna aldırmanmıstı. Küçük bir saatti, nisan yüzüğümdeki pırlanta demetinden daha büyük değildi. Yüzük de onun yanında duruyordu. Akrep ile yelkovanı görebilmek için çok yaklaştırmak gerekiyordu. Bir an için gökyüzünün yarılıp bosalacağını sandım, doğayı altüst edecek bir fırtına geliyordu sanki. Ama hiçbir şey olmadı. Sadece kuslar doğa olarak susmuş ve talepleri yerine getirilmiş gibi, günlük işlerine başlamışlardı. Benim günlük isim ne olacaktı? Yapmayı düşündüğüm tek iş vardı. Helen'e telefon edecek ve onunla konuşacaktım. Nisanlanmamla ve

gelecekteki evliliğimle ilgili duygularımı anlatmak istiyordum. Huzura kavusmak için evlenecektim, bir tür kaçıştı. Yoksa, pırlantası saat kadranı büyüklüğündeki yüzüğü veren adam hiç önemli değildi.

Amatör bir piyeste rol alan acemi bir sahne oyuncusu gibi, yatağın yanındaki sehpa yöneldim. Yönetmen, beni durdurup bu hareketi yeniden yapmamı isterdi mutlaka. Zamanı görmemek için az kalsın sehpadan

uzaklaşıyordum, ancak yapamadım ve saati elime aldım. Baktığım anda içimin bosaldığını hissettim, o anı kaçırmıştım. Her şey bitmişti artık ve o ölmüştü. Saat sekizi beş geçiyordu.

Dakikasına kadar önceden bilinen bir ölüm gerçekleşmiş, ölüm kurbanını almıştı.

... ayaklar hiç tereddütsüz yürüdü, Bosluğa doğru.

İkinci bölüm

Geçen otuz beş yılda Vera'nın adını yaylalarda üç kez gördüm. Birincisi, bir gazetede yayımlanan ve yüzyılımızda İngiltere'de asılan kadınlarla ilgili bir diziydi. Metrodaydım ve yanımdaki adamın okuduğu gazeteye yan gözle bakmıştım. Koyu harflerle yazılı isim beni yerimden sıçratmıştı. İlk durakta indim. Aksam gazetesini görmek için hem sabırsızlanıyor hem de korkuyordum ve korku kazandı. Daha önce de The Times gazetesinde adı geçmişti. Ölüm cezasının kaldırılması tartışmaları gündemdeydi ve bir parlamenter, raporunda ondan bahsetmişti. Fakat ben o ismi bunlardan önce, kütüphanedeki bir kitapta görmüştüm.

Vera Hillyard, Ruth Ellis, Edith Thompson ve bir iki isim daha bir kitabın sırtında yazılıydı. Kimsenin görmediğinden emin olduktan sonra kitabı dikkatlice raftan aldım. Kitabı enine boyuna inceledim, fakat onu kütüphaneden almak ve açıp okumak büyük cesaret istiyordu. Bekleyecektim, kendimi hazırlayacaktım; kafamın sakin, kendimin de tarafsız olması gerekiyordu. İki gün sonra yeniden gittim, ancak kitap alınmıştı. Bir süre sonra kitabı alabildim. Korkuları ve yasakları bir kenara bırakmayı basarmıştım ve kendimi heyecan verici bir sürece

sokmustum. Yabancı bir gözlemcinin halam hakkında neler söylediğini öğrenmek için sabırsızlanıyordum.

Bir hayal kırıklığıydı, belki ondan da fazlaydı. Yazar tümüye yanılıyordu. Atmosferi kavrayamamış, ailemizin özelliklerine inememiş ve hepsinden beteri isin ana noktasını da kaçınmıştı. Hiddetlenmiş ve rahatsız olmuştum. Yazara bir mektup yazmaya karar verdim ve bütün bir gün ona Vera'nın kıskanç bir cadaloz olmadığını nasıl yazacağımı düşündüm. Eden da yıldırılmış bir masum değildi elbette. Fakat yazmaktan vazgeçip, kitabı bitirmeyi yeğledim, zira o bölümler benim için bir amaç olusturuyordu. Sanki gizli kalmış duyguların açığa çıkmasını sağlayan bir psikanalizdi, kötülükleri defetme ayiniydi ve soruna cepheden bakarak, kendi kendime, "O sadece senin halan" diyebilmemi sağlamıştı. "Acı çekmeden düşünmelisin" diyordum kendi kendime. Yapabileceğimi fark ettim. Diğerleri gibi etimle kemiğimle, sevgi ve nefretle bulasmamıştım bu ise. Vera'ya yakın biri olarak, Vera'yı bu ise nelerin sürüklediğini yazmayı ben de düşüldüm.

Alçak Jamie'yi de düşünmem gerekiyordu. Bunlar, onunla Landor'un mezarında karsılasıp konuşmamızdan önce kafamdan geçmişti. Okuduğum kitabın yazarı, onu, duygusuz, sevgiden ve acıdan anlamayan bir piyon olarak tanımlamıştı. Anlattığı, bir çocuk yerine bir odundu. Zaten cinayet anında odadan uzaklaştırıldığı için hiç önemi olmayan bir kuklaydı. Büyüme çağlarında onu çok ender düşünmüşüm, fakat bir kez -nasılsa-onun ciciannesini olmayı çok istenistim. Kitaptaki son derece yanlış ve gerçekdışı, ailemle hiç ilgisi olmayan hikâyeyi okuduktan sonra onu düşünmeye başladım. Onun, bazı aile fertleri için bir utanç kaynağı olduğunu anladım. Her şeyin nedeni oydu. Hiç doğmamış olması hem kendi için hem de diğerleri için çok daha iyi olacaktı Bu iğrenç bir düşünceydi. En iyisi onu çevreden uzaklaştırmaktı. O zamanlar, bir gün İtalya'ya gidersem onu aramayı düşünmüştüm.

Beni yazmaktan alıkoyan gerçek, onun varlığıydı. Doğmusu ve şimdi genç bir adamdı. Öte yandan Vera'nın hayat hikayesini yeniden yazma yeteneğine sahip olduğumdan kuskuluydum. Onunla birçok anım vardı. Ancak aradaki büyük boşluklar ne olacaktı? Sindon'ı görmeye ender olarak gittiğim o yıllarda büyük boşluklar vardı ve bunlar olayları birleştirmede çok önemliydi. Örneğin o kış Vera'nın hastalanması, bir sonraki yıl, Jamie'yi de alarak, zulümden kaçan sığınmacılar gibi kaçması, önemli olaylardı.

Bunu Chad yapabilirdi. O gazeteciydi ve nasıl yapılacağına iyi bilirdi. Tanrı biliyor ki, en az benim kadar o da olayları yaşamıştı. Devamlı Laurel Yazlığı'nda olduğu için benden de fazla biliyordu. Oradan uzak kalamıyordu, büyük bir tutkuyla oraya bağlıydı.

Fakat acaba Vera'nın kitabının yazılmasını istiyor muydum? Onu unutmayı basarmıştım. Çocuklarım, Vera Hillyard'ın büyük halaları olduğunu bilmeden büyümüşlerdi. Daha doğrusunu söylemek gerekirse, cinayet suçundan asılan bir kadının annelerinin halası olduğunu öğrenmeden büyümüşlerdi. Vera Hillyard ismini hiç duymamışlardı. Öğrendikleri zaman da çok sasırmadılar. Yalnızca biraz meraklanıp heyecanlandılar. Kocam ile ben ondan hiç bahsetmemistik. Annemin de, ömrünün sonuna kadar onun ismini andığını hatırlamıyorum. O süre boyunca Vera'yı belirli zamanlarda rüyalarımda görmüştüm. Çocuktum ve ılık bir yaz akşamı Anne'den Laurel Yazlığı'na dönüyordum; önüme çıkan Vera, kendine has huysuz sorgulama biçimiyle, neden geç kaldığımı ve sabah okul ödevimi nasıl yapmayı düşündüğümü soruyordu. Bazen de rüyalarımındaki odanın kapısını açıyordum ve Vera içeride göğüsleri çıplak Madonna gibi oturmuş Jamie'yi emziriyordu. Bebek hiç bana bakmıyordu, ya basını çeviriyor ya da koluyla yüzünü örtüyordu. Fakat o Jamie'ydi ve bütün yollar ona çıkıyordu.

Via Cavour'da bir otelde kalıyorduk. Daha sonra Jamie, Francis'le yirmi yıl aradan sonra ilk buluştuklarında Francis'in de bu otelde kaldığını söylemişti. Francis'in odasında iki resim vardı; çirkin, soyut, saçma sapan renkleri olan abartılı iki resim. Arkası yapışkanlı iki küçük beyaz kâğıda, İtalyanca, "Borgo Pinti Kanalından Akanlar" ve "Karabaş Ördeklere Bir Bakış" yazıp resimlerin üzerine yapıştırmıştı. Jamie, 36 numaralı odaya girebilirsem bunlara bakmamı söyledi. Gidip baktım, kâğıtlar hâlâ duruyordu; "Contenuti dun Canale dal Borgo Pinti" ve İtalyanca'sını hatırlamadığım diğeri. Oda temizleyicisi bunları muhtemelen görmemisti; odada kalanlar ise, görmüş olsalar dahi bu kesiflerinden otel idaresine söz etmemişlerdi. Bu, Francis'e özgü tipik bir davranıştı. Jamie, Francis'in bu alaycılığından ve sakalarından keyif alarak hıçkırık tutmuş gibi gülüyordu. Kimsenin aklına bile gelmezdi, ama ikisi çok iyi arkadaş olmuslardı.

Jamie'yi son gördüğümünden bu yana yaklaşık yirmi beş yıl geçmişti. İtalya'da yaşadığını elbette biliyordum; okul yıllarında tatillerini Verona'da kontesin evinde geçirdiği için İtalya'ya özel bir düskünlüğü vardı. Okul bittikten sonra bir süre Londra'da baska bir akrabayla, Pearmain'le kalmıştı. Sonra da Tony onu Bologna Üniversitesi'ne göndermişti. Bir utanç kaynağı olduğu ve kötü anıları canlandırdığı için her zaman göz önünden uzaklaştırılmıştı. Bu süre boyunca Tony'nin de onu gördüğünü sanmıyorum; ancak avukatlar kanalıyla haberleşmiş olmalı. Tıpkı Victoria Dönemi roman kahramanları gibi, havaleyle para gönderilen birisiydi ve bir kabahati de yoktu. Ancak tümüyle böyle olmayabilirdi, bazı detaylarda farklılıklar olabilirdi. Jamie'nin hayatı bir sırdı ve hâlâ da öyle, varlığı gizem dolu.

Patricia, onun bir savaş muhabiri olduğunu ve Vietnam'a gittiğini söylemişti. Helen ise baska bir seye inanıyordu. Ona göre Jamie, Ulusal Kütüphane'de çalışıyordu ve değerli antika kitapların onarılmasından sorumluydu. Gerçeği bize Francis anlatabilirdi, ancak onunla da pek grsmyorduk. Helen, Francis'in babası Gerald'la ara sıra görüşüyordu; o zamanlar bile Gerald'ın "bir tuhaf" olduğunu söylerdi. Çünkü Francis ona, Jamie'nin asçı olduğunu söylediğini iddia ediyordu.

Tüm bu söylentilerin içinde biraz gerçek payı vardı. Floransa'ya gitmistim, ama Jamie'yi aramak niyetinde değildim. Oraya nc ya da dördüncü gidisimdi ve sadece aynı şehirde bulunduğumuzu hatırlamıştım. Pisa'da Floransa trenini kaçırınca, vakit geçirmek için bir gazete almıştık, La Nazione. Bu gazetenin i sayfalarından birinde Jamie'nin adını gördüm; James Ricardo. Stnunun adı "Lezzetin Kabuğu'ydu ve pte sabiee'nin1 nasıl yapılacağını anlatıyordu. Jamie gazeteciydi, asçıydı; daha sonra da kendisinden, kitap onarma isi yaptığını ğrenmistim.

Floransa'ya dönünce telefon rehberinde ismini aradım. Birçok Ricardo'nun arasında bir tek James vardı. Ona telefon etme konusunda ikircikliydim. Bir not yazdım. Bunlar, Jamie, Orcellari Bahçeleri'nde yaşamaya başlamadan önce olmuştu. Bana cevap verdi. Benim varlığımdan haberdar olduğunu, Francis'in ona bir kuzini olduğundan bahsettiğini yazmıştı. Çocukken karşılaştığımızı, ancak beni pek hatırlayamadığını da yazmıştı. Bulusmamızın iyi olacağını düşünüyordu. Ertesi gün, saat üçte açılan İngiliz Mezarlığı'nda bulusabilir miydik?

Bu, kocamın tuhafına gitmisti:

Neden medenî bir insan gibi seni evine davet etmiyor ya da buraya gelmiyor?

Köklerinin ve kendi hayatının sırlarla kaplı olduğunu, belki de bunu sürdürmekten hoşlandığını söyledim kocama. Esrarengiz olmayı seviyordu herhalde.

Karımın, mezarlık köselerinde, tanımadığı bir yemek kösesi yazarıyla bulusmasından pek hoşlandığımı

söyleyemem. Neyse, meydanda karsıdan karsıya geçerken kendine dikkat et, trafik çok yoğun.

Jamie'nin Francis gibi birisi olmasından korktuğu için benimle gelmeyecekti. Kendine bir çift ayakkabı almaya gitti.

Piazza Donatello'nun ortasında yemyesil yüksekçe bir ada gibi duran İngiliz Mezarlığı'nda birçok Amerikalı, Polonyalı ve İsviçreli de gömülüydü. Kocamın dediği gibi, trafik dehsetti ve asıp buraya ulaşmak, deveye hendek atlatmak kadar zordu. Güzel bir gündü, hava açık ve berraktı. Bize göre sıcaktı, ancak gerçek bir yaz sıcaklığını iyi bilen Floransalılar için eylül, kışın başlangıcı sayılırdı ve ceket giymeye başlamışlardı bile. Demir kapılar kapalıydı. Beni gören bekçi gelip kapıyı açtı ve bana diğer tarafta olan mezarlığın yolunu gösterdi.

Mezarlık sessiz değildi. O trafik dehseti o kadar yakındayken nasıl sessiz olabilirdi? Fakat insanı sessizliğe davet eden bir havası vardı; sıra sıra solgun gri mezar taşları ve ince uzun servi ağaçları sesleri sanki emiyordu. İlk basta Jamie'yi görmedim. Mezarlık boş gibiydi. Yukarı doğru yürümeye başladım. İmparator Frederick William'ın mermer

sütununu, Elizabeth Barrett'ın mezarını geçtim ve seyredildiğimi, gözlendiğimi hissederek çevreye bakınmaya başladım. Jamie beni izlemiyordu, hatta beklemiyordu bile. Arkama dönünce onu, Walter Savage Landor'un mezar tasına oturmuş kitap okurken buldum. Brillat-Savarin'in gastronomi kitabı Gurme Psikolojisini okuması hiç de sasırtıcı değildi.

Landor'un orada olduğunu bilmiyordum. Chad, Walbrooks'taki bahçede, Eden'in düğün gününde, ondan bir alıntı yapmıstı: "Simdilik ne kısılmış bir ses ne de yankısı hâlâ süren, tutkulu bir askla tekrarlanan bir isim var. Aksine melodiler yükseliyor."

Eden'in isminin yankıları o sıralarda zayıflamıstı. Chad'in sesinin neye benzediğini unutmustum, ama yüzünü ve Hadrian kulaklarını iyi hatırlıyordum. Jamie bana baktı ve ayağa kalktı.

Evet, bir Longley'ye benziyorsun. Seni bir Longley olarak hemen tanırdım, fotoğraflardan tabî ki.

Elimi uzattım ve tokalastık.

Genelde öğleden sonraları buraya gelirim. Sessiz değil, ama huzurlu. Çok insan gelmez, mezarlıktan korkar.

Sanırım sen de evime davet edilmeyi yeğlerdin?

O kisnemeye benzer tuhaf gülüsünü ilk o zaman duydum.

Aksanı Amerikan İngilizcesi'nin ve İtalyanca'nın karışımıydı; özellikle "r"leri ağızında yuvarlıyordu. Bulusma yerimize aldırmadığımı, dışarıda oturmaktan hoslandığımı ve İngiltere'de buna pek fırsat bulamadığımı söyledim.

On dört yıldır oraya gitmedim; su anda da, bir daha gideceğimi sanmıyorum. İngiltere düşüncesi beni dehsete

düşürüyor.

Hiç gülünmeyecek yerde bile gülmesi insanın kafasını karıştırıyordu, hoslansa da neselense de aynı şekilde gülüyordu. Gülmesi durdu ve bana bakmaya başladı. Aniden sağ eliyle sol omzuna hafifçe vurdu ve benim baktığımı görünce elini geri çekti, yine gülmeye başladı. Tıknaz, hafif tohuma kaçmış, olduğundan daha yaşlı gösteren bir adamdı. Yuvarlak solgun yüzü, kırmızı dudakları ve kıvrıkcık koyu renk saçlarıyla tam bir İtalyan'a benziyordu. Her şey göz önünde bulundurulduğunda beklenen de buydu zaten. Çocukken saçları açık renkti, ama cildi esmerdi. Kadife gibi ısıldayan kahverengi, hiç de uysal olmayan hayvancıl gözlerinde vahsi bir bakış vardı. O zamanlar büyükler, çocukların gözlerinin renk değiştirip değiştirmedüğünü gizlice, merakla izlerlerdi. Mezarlıkta bana Chad'i anımsatmış ve bu bana saçma gelmişti. Gerçek bir fizikî benzerlik yoktu aralarında. Ayrıca Jamie, kulakmemelerinin kırınsağı yasta değildi; çok gençti. Belki de ikisinin ortak yönü, tatmin olmamış arzulu görünüşleri ve harcanmış hayatlarıydı.

Ona bakarak oturdum. Benden, sanki merakı mantığını alt etmiş gibi çekingen bir ifadeyle ailemizi anlatmamı istedi. Elbette benim olduğu kadar onun da ailesiydi. Ben de, Cavour'dan buraya yürürken, yol boyunca provasını

yaptığım şekilde, dikkatlice anlatmaya koyuldum. Goodney Hall'dan, annesinin ününden, kendisinin hiçbir suçu olmadığı halde sırf varlığından ötürü, kıskançlıktan ve kırılan gururlarından ötürü ona düşman olan adamlardan bahsetmek uygun olmayacaktı. Annem hayattaydı o sıralarda. Ailemden, Helen'den, onun çocuklarından ve büyükannesinden söz ettim.

Helen Hala'dan dolayı adımları Richardson olarak değiştirdim. Pearmain umursamadı bile. Kendime ne isim

taktığımı onun umurunda değildi.

Yine kisnermiş gibi güldü. Tony'ye, böylesine siddetli bir iğrenmeyle "Pearmain" demesi karşısında titredim. Sağ eli, görünmeyen bir pisliği atmak istermiş gibi yine sol omzuna gitti.

Zira Francesca, çocukları ne kadar çok sevdiğini anlatırdı bana. Bu, Tony'yle kalacağıma onunla kalmam için

beni ikna tarzıydı aslında. Sıra bana gelince hep çok mesguldü, ama çocukları gerçekten severdi. Çocukları Koruma Fonu'nun büyük başışısı olduğunu biliyor muydun? Bütün dünya çocuklarını severdi, ben hariç. Onun için güç olmalı, değil mi?

Konusmasına ara vererek, servilerin, kafes tellerini andıran ince siyah gölgelerine baktı.

Helen Hala, ailesindeki insanların ne kadar harika olduklarını anlatırdı. Ben hiç harika insan tanımamıştım.

Pearmain, okula baslama zamanımın geldiğini ve soyadımı değiştirmem gerektiğini söyledi. Soyadımdan çok

utaniyordu. James Smith adını almamı önerdi. Ben de, "Smith değil, ama Richardson olabilir" dedim. Böylece adım Richardson oldu. Daha sonra Ricardo'ya çevirdim. Sokak aksanıyla Richardson dendiğini duydun mu hiç?

Pratikte bir İtalyan'dı ve İtalyan sokak aksanını Londra varoslarındaki aksanla söylüyordu. Cazibe yoksunu olusu gözümde birden netleştirdi. Mezarlıkta buluşmamızın saçmalığı da bunu pekiştiriyordu. Asil mezar taşları, serviler, mavi gökyüzü, mezarlığın kiremit damlı giriş kapısı, tüm bunlar, uzun boylu, yakışıklı, asil tavırlı, hoş sohbet bir tip için uygun bir arka plan olabilirdi. Böyle düşünmüştüm, çünkü Jamie, onu son gördüğümde, beş yasındayken, büyüyeceğine dair bana söz vermişti. Fakat onu bekleyen korkunç olaylar, daha o doğmadan önce, o dehşet verici kapıda toplanmıştı.

Altı yasımdan önce olan hiçbir şeyi hatırlamıyorum. İlk hatırladığım şey, altı yasımın yazı ve birlikte olmak

zorunda kaldığım, sevmediğim o iki kadın.

Bayan King ve senin dadın.

Sanırım öyledir. Bazen Pearmain gelip bakardı; tıpkı karantinaya bıraktığı bir köpeğe bakar gibi bana bakardı.

Vera'nın adından bahsetmek istedim, ancak korktum. Goodney Hall'da, paralı iki bekçisiyle tek başına kalan küçük çocuğun durumu beni, anlatılması imkânsız bir biçimde üzmüştü. Konuskan, hayat dolu, iyi bir çocuktü. Tüm bunlar çok eskidendi ve geçmiste kalmıştı. Korkuyordum ve acıyordum. Kaybettiği annesine ilişkin bir şeyler

söylemek, ona karşı hissettiğim sefkati anlatmak istedim, ama yapamadım. Bu, sırf duygularımın etkisi yüzünden değildi; hissettiğim bu sefkati kelimelere nasıl dökeceğimi, ne söyleyeceğimi bilemememin, en az duygularım kadar etkisi vardı. İmdadıma yetisti:

Bir yere gidip kahve içmek ister misin?

Basımı salladım. İtalya'da sevmediğim birkaç şeyin basında kahve geliyordu. Cappuccino hiç bana göre değildi; zira süt içmem. Espresso olabilirdi, fakat adam gibi bir bardakla içilirse, çay kasiğıyla değil.

Bir daha gelisinde sana yemek pisiririm.

Onurlandırıldığımı fark ettim. Üst düzey mutfağıyla iddialı olan bu ülkede, bir İngiliz aşçı ve mutfak danışmanı olarak üne kavusmustu. O an aklıma Vera takıldı; İngiliz kadınlarının en iyi olduğu alanda, yemek pisirme konusunda, üstün yeteneğiyle nasıl harikalar yarattığını hatırladım. Mermer saplı oklavasıyla açtığı hamurların nasıl puf puf böreklerle dönüştüğünü, limonlu pastalarının tadını anımsadım. Jamie beni soka soktu:

Annem iyi bir aşçıydı.

Son derece normal konusup normal davranan ve bu nedenle de sizofren veya psikopat olduğunu unuttuğumuz,

ancak akıl hastası olduğunu bildiğimiz birisiyle beraberken nasıl hissederseniz, ben de o duygular içindeydim. Sanki birdenbire, garip bir sözle veya ters bir davranışla karsımda bir hasta olduğunu hatırlamış gibiydim. Tam öyle de değildi, çünkü Jamie son derece sağlıklıydı.

Bakışları bana, bir ayının bakışlarını hatırlatmıştı. Ayağa fırladı ve eliyle belli belirsiz omzunu silkti ve "Hadi gel, sana mezarları göstereyim. Sana İsa Blagden ve Bayan Holman Hunt'ın mezarlarını göstereceğim" dedi.

Daha sonra benimle Borgo Pintiye kadar o uzun yolu yürüdü. Bana Francis'ten ve tablolarla isim takmasından o zaman bahsetti ve isimlerin hâlâ durup durmadığına bakmamı istedi. Ayrılma vakti gelmişti ve el sıkışmak üzereydik. İlk kez sıkıntılı görünüyordu:

Eğer birisi olanlar hakkında bir şeyler yazmak isteyip de seni ararsa, yani sana herhangi biri gibi yaklaşırsa pek

aldırmam. Bu, doğrular ortaya konduğu sürece hosuma gider. Ben de doğruyu görmek istiyorum.

Ama hatırlamadığını söylemistin.

Kahkahası dar sokakta yankılandı ve yoldan geçenler dönüp baktı. Bana "Hosça kal" deyip uzaklaştı.

Vera'nın biyografisini yazmak isteyen olası bir kisinin, bana sıradan biriymisim gibi yaklaşıcağı konusunda Jamie'ye katılmıyordum. Bir kere böyle bir yazarın bana ulaşabileceğini tahmin etmiyordum, çünkü Vera

öldüğünden beri soyadını iki kez değışmisti. İkincisi, ben sadece bir yeğendim. Oğlu, kocası ve kız kadesi hayattaydı. Helen, yaşamın kırılğan olduğu bir yasa gelmisti; her yeni günün yan bahsedilmiş bir armağan gibi olduğunu ve üzerinde konusulacak bir gelecek olmadığını biliyordu. Yakın zamanı çok az hatırlıyordu, ancak uzak geçmişe yönelik her şey hafızasında yerli yerinde duruyordu ve bir kayıt cihazı kadar güçlüydü. Birinden bir mektup beklediğini söylediği zaman onu çok ciddiye almamıştım. Bu yazarın adı Daniel Stewart'tı ve kafasında Vera'yla ilgili bir kitap projesi vardı. Bilgi için Helen'e başvurabilirdi, beni dikkate almayacağından emindim. Helen, bu adama adımı kendisinin vermediği konusunda büyük yeminler etmisti. O halde Jamie olmalıydı.

Stewart yeterince sıradan bir isimdi. Hayatımıza karışıldığı yıllarda birçok Stewart ve Stuart ismiyle karsılaşmıştık, fakat mektubun sonunda o ismi görünce, Anne'le birlikte hayatını oynadığımız Mary Stuart'ı hatırladım. Eden ve Tony'nin böbürlendiği Goodney Konağı'nın mimarının adı da Stuart'tı. Mektubun yanında bir de kitap vardı: Yanlış Anlaşılan Katil Peter Starr. Yazarı Daniel Stewart'tı ve Heinemann Yayınevi tarafından basılmıştı.

Antetli kâğıdın üzerindeki adres Londra'daydı ve bize çok uzak değildi, Cromwell Caddesi'nin diğer yanındaydı.

"Sayın Bayan Severn,

Gerçekleştirmeyi amaçladığım projeyi bazı kisilerden duymuş olabilirsiniz. Vera Hillyard davasını yeniden değerlendirmek istiyorum. Adınız ve adresiniz bana, Dr. Frank Loder Hills tarafından verildi. Kendisi maalesef - hatıraların canlandırılmasını istemediği için-katılamayacak..."

Elbette Francis'ti. Bu belayı açan oydu ve ben veya Stewart, eğer onun itibarını zedeleyecek bir girisimde bulunursak bize dava bile açabilirdi. Stewart mektubuna, Vera'nın yanlış yargılandığına inandığını söyleyerek devam ediyordu. Cinayet davalarının, failin gözüyle bakarak yeniden değerlendirilmesi konusunda uzmanlaştığını yazıyordu.

"Floransa'da Via Orti Orcellari adresinde bulunan Bay James Ricardo, anılarına dair bir seyler yazmayı vaat etti. Bay Anthony Pearmain ise su anda Uzakdoğu'da bulunuyor fakat..."

Uzak, uzak... Ne zaman bir gazetede, radyoda ya da televizyonda bu bölgeden bahsedildiğini duysam ya da görsem, Vera'nın infazının gerçekleştiği sabah, babamın duygusuz, vurgusuz ses tonuyla gazete okuyusunu hatırlarım. "Uzak..." demiş ve okumayı keserek gazeteyi katlamıştı.

"Bayan Helen Chatteriss ise derlediği anılarıyla katkıda bulundu. Bay Chad Hamner, izlenimlerini yazmaya söz verdi Vera Hillyard hakkında yazmayı planladığı biyografi, hastalığı nedeniyle gerçekleşmemektedir.

İlisikte gönderdiğim Peter Starr'la ilgili kitabı eğer okursanız ve bu tür söyleşiler konusundaki yeteneğimi tatmin edici bulursanız, çalışmalarımın ilk iki bölümüne ait taslakları size gönderebilirim. O tarihte Goodney Konağı'nda bulunmadığınız için, çalışmalarımın gerçeği ne kadar yansıttığı konusunda bir değerlendirme yapamayacağınızın da farkındayım. O sırada orada bulunanlardan bir tek Bayan June Stoddard hayatta, ancak kendisinin de belirttiği gibi olayları karıştırıyor.

İkinci bölümde büyük büyükbabanız William Longley'nin döneminden başlayarak aileniz hakkında etraflı bir bilgi vermeyi tasarlıyorum. Taslakta yapacağınız değişiklikler ve onaylamaların tarafımca sükranla karsılanacağını bilmenizi isterim. Bilgilerin büyük bir bölümünü, Bayan Chatteriss'ten ve Hubbard ailesinden elde ettiğimi göreceksiniz. Öte yandan Mary Gough Williams'ın yazdığı 'İdam Cezası ve Kadınlar' kitabının Vera Hillyard'la ilgili bölümünden de fazlasıyla yararlandım."

Mektubunu birdenbire kesmişti. Sanki onaylayacağımı ve katkıda bulunmayı kabul edeceğimi düşünerek yazmaya başlamıştı. Önceden tasarlanmış bir amaçla kitap okumaktan nefret ederdim. Bunu yapmak zorunda olduğum yıllar çok geride kalmıştı. Goodney Konağı'nda cinayet islendiği zaman okuduğum eserler, dönemin en iyi edebî kitapları olduğu için zahmete değerdi. Stewart'ın çalışması üzerinde neden böyle bir yargıya vardım ki? Hiç de fena değildi aslında, duygusallığa kaçmadan yazılmıştı, net ve basitti. Starr'ın yaşamında, abartmaya gerek duyulmayacak kadar duygusallık vardı zaten, tıpkı Vera'nın yaşamında olduğu gibi. Kitabı bitiremeyecektim, buna gerek yoktu. Zira, Stewart'a olumlu cevap vereceğimi simdiden biliyordum. Onun duyarlı olacağını, gaddarlık yapmayacağını ve sevginin korkunç baskısını anlayacağını önceden kestirebilecek kadar okumustum.

Otuz küsur yıl hayatımın dışında kaldıktan sonra yeniden hayatıma girmisti. Helen ve Daniel Stewart onu bana geri getirmislerdi ve su anda da evimde konuktu. Baskalarının evinde kaldığında olduğu gibi idaresi güç bir konuktu. Neredeyse onu gördüğümü düslüyordum, ancak "kutu"daki fotoğraflar gibi, genç, güzel ve içten bakıslı

değildi. Zayıf, sinirli, habis ruhlu, genelde saçmalayan halam, tıpkı Jamie'nin omzunu silmesi gibi, iradesizce yaptığı tipik hareketleriyle gözümün önüne geliyordu. Sanki içten içe acıyla kıvranıyormuş gibi ellerini birbirine kenetleyip avuçlarını sıkıca bastırırdı hep. O eski günlerin anısı beni, "kutu"nun durduğu, evin kullanılmayan en küçük yatak odasına soktu ve kutuyu açıp içindekilere baktım. Fotoğraflara göz attım, mektuplardan bazı satırlar okudum ve babamın geride bıraktığı kız kardeşlerini düşünmeye daldım.

Zavallı Vera günümüzün ahlak anlayışını görseydi ne yapardı? Kuskulu inatçı bakışları gözümün önüne geliyor. Cinsel devrim oldu ve dünya değişti. O ve Eden bugün yasalardı, o korkunç olaylar yaşanmayabilirdi. Cinayet ve ona yol açan nedenler o günlerin güdüleriydi, nedenleri o günlere aitti. Bugün ahlakî nedenleri iyice anlatılmadığı takdirde, o olayları gençlerin anlaması olanaksız. Vera su anda, sadece bir kişiye görünen bir hayalet olarak evimde bulunduğu için, onu merak eden kızıma anlatmaya, daha doğrusu açıklamaya çalıştım.

Anlaması çok zordu.

Ama neden yapmadı?.. Neden ona söylemedi? Neden sadece onunla birlikte yaşamak istemedi? Madem adam

öyle hissediyordu, neden onunla evlenmek istedi? Baskaları ona ne yapabilirdi ki?

Tüm bunlara verebileceğim tek bir cevap vardı:

O zamanlar çok farklıydı.

Evet farklıydı. Genç olan Stewart da ne kadar farklı olduğunu acaba biliyor mu? Eğer bilmiyorsa benim sözümü dinleyecek mi? Yoksa kendimi, gerçekleri çıplak bir biçimde anlatan, onun budalaca hatalarını düzelten birisi olarak mı bulacaktım? Vera'nın gerçek hayat hikâyesinin kitabı, bilinçaltımdaki kayıtlarda mı kalacaktı?

Üçüncü bölüm

Fiil gerçekleşmiş, Vera'nın, kendisine çevirmek istediği bıçak elinden alınmış ve eli kolu bağlanmıştı. Aynı anda Jamie de odadan çıkarılmıştı. O sırada acaba ağlıyor muydu? Annesine haykırıyor muydu? Sersemlemiş, küçük, gereksiz bir yaratılmış gibi, Bayan King'in kollarındaki Jamie'den hiç kimse bahsetmemisti. Stewart her şeyi doğru yakalamıştı; hatta battaniyelere ve savaş öncesi kumaş artıklarından yapılmış olan Vera'nın üzerindeki giysiye kadar her şeyi biliyordu. Söminenin önündeki mavi beyaz, parlak kapağa sıçrayan kanlan bile biliyordu.

Bildiğim kadarıyla böyle olmustu ve Stewart'ın da söylediği gibi orada değildim.

Bu muammanın özüne o da yüzeysel yaklaşmış ve kabul edilen klasik açıklamayı tekrarlamıştı. Onu masum faraziyeleriyle baş basa bırakmak mı gerekiyordu? Yoksa hâlâ yanıtlanmamış kocaman bir soru olduğunu ona söylemeli miydim?

Cevabı Jamie biliyor. Bugün aldığım mektupta bildiğine inandığını yazıyordu. Onun bu inancını, İngiliz Mezarlığında bulduğumuz gün sezmeye başlamıştım, fakat o, bu trajedinin en çok yaralanan ve incinen

aktörüydü ve bu nedenle, tarafsız bir yargılama yapmasının çok zor olduğunu da göz önünde bulundurmak gerekirdi. Elbette yargılamak onun yapmak isteyeceği en son isti, ama o zaman neden altı yasından öncesine alt bir sey hatırlamadığını ileri sürmüstü. Bu inancı, eminim sadece duygusal bir yaklaşımdı, taptığı varlığın sadece rüyalarında var olmasından ötürü özlem çekiyordu.

Stewart, ailemiz hakkında yazdığı kitabın ikinci bölümünde Jamie'ye yer vermemisti; belki de kitabında onu nereye oturtacağını bilemediği için atlamıstı.

Stewart'ın yazdığına göre, Essex Sindon'da bulunan Victoria Dönemi'ne ait villa, yaklaşık otuz yıldır Longley ailesinin ikametgâhıydı. Kusaklar boyunca yasadıkları bir yer değildi. Arthur Longley burayı, karısına kalan mirası ve çalıştığı Prudential Sigorta Sirketi'nden çıkarıldığında aldığı tazminatı birleştirerek almıstı. Eğer Longley'lerin kökleri varsa, bundan önce muhtemelen, islek bir kasaba olan Colchester'da yaşıyorlardı. XIX. yüzyılın başından beri, satonun yanı başındaki küçük kulübede ayakkabıcılık yapıyorlardı.

Colchester, İngiltere'nin, kaydı olan en eski kasabasıdır. Romalılar buraya Camulodunum derlerdi ve Kraliçe Boudica onlarla burada savaştı. Saksonlar Colneceaste derlerdi, nehre verdikleri Colne ismi bugüne kadar gelmişti. Sato, Roma döneminden kalmaydı ve 1080 yılında inşa edilmisti. S kiremitleriyle döseli çatılarına ve kulelerine güneşli bugünde bakarsanız kendinizi rahatlıkla Toscana'da sanırsınız. Eskiden Colchester'ın içinden geçen yol, şimdi şehrin dışına çekilerek otoyol haline getirildi. Şehrin ortasında, kırmızı briketli, Ortaçağ'ı anımsatan binaların altına, iki katlı bir otopark yapıldı. Şehrin içi, Roma dönemindeki haline getirilerek yollar sadece yayalara ayrıldı.

William Longley, o eski ve çok değişik huzurlu günlerde, ayakkabı yaparak ve tamir ederek yaşamını sürdürürdü. Biraz para kazanınca, alıstırmak üzere kulübenin arka odasına üç adam almıstı. William'ın Short Wyre Caddesi üzerindeki çıkma sokakta bulunan dükkânı hâlâ duruyordu ve bir muhasebe bürosuydu şimdi. Dükkân ile arkadaki atölye arasındaki kapıda yaklaşık beş santim çapında bir delik vardı ve William zaman zaman bu delikten arkadaki adamların çalışıp çalışmadığını kontrol ederdi. Bu kapı da hâlâ duruyordu.

William, 1859 yılında Layer de la Haye'dan Amelia Jackman'la evlenmişti. Üç kızları ve bir oğulları olmuştı. Arthur William adı verilen erkek ocuk çok iyi eğitim almıstı ve baba mesleğine devam etmeyi düşünmüyordu. 1539 yılında kurulan Sekizinci Henry Dil Okulu'nun gelecek vaat eden başarılı bir öğrencisiydi. Victoria Dönemi işçi sınıfı için, orta sınıf mensubu olmak inanılmaz cazip bir sınıf atlamasıydı ve Arthur da bu tuzağı düsmüştü. Babası hiç itiraz etmemisti ve kızı Amelia'nın kocasını ayakkabı tamirciliğı isine almıstı. Böylece Arthur, Prudential'da sigorta acentesi olarak çalışmaya başlamıstı. Başlangıçta, isine bisikletle gidip gelecek ve evlenmemiş kız kardeşleriyle birlikte baba evinde yaşayacak kadar alçakgönüllüydü.

Heves ettiğı kadar parayı asla kazanamadı. Çok zengin bir çevresi yoktu ve bu nedenle komisyonları düsüktü. Refaha, daha sonra, evlenince kavusacaktı. İlk karısı, Abel Richardson adında, büyük arazileri olan bir centilmenin tek kızıydı. Arthur onunla hayli klasik ve romantik bir biçimde tanışmıstı. Maud, Stoke-by-Nayland civarlarında ata biniyordu ve Arthur bisikletiyle tam yanından geçerken attan düserek bileğini incitmisti. Güçlü, genç, atesli Arthur,

yaklaşık bir kilometre boyunca onu tasıdı, Walbrooks'a getirmisti. İlerdeki haftalarda genç adam doğal olarak genç kıdı arayacaktı ve genç kıdı da bir çöpçatan aracılığıyla, babanın ve annenin evde olmadığı bir zamanda gelmesi için ona haber uçuracaktı.

Abel Richardson'ın, sosyal konumu açısından kabul edilemez bir yerde olan bu meteliksiz sigortacıyla evlenmek isteyen kızına siddetle karşı koyduğu biliniyordu. Fakat bir yıl sonra, Maud'un yalvarmalarına teslim oldu. Arthur Longley hayatlarına girmeden önce kızına vermeyi vaat ettiği beş bin pound'u da ödeyecekti.

1890 yılı için beş bin pound büyük paraydı, bugünün parasına göre yirmi kat fazla alım gücü vardı. Arthur ve Maud, Layer Caddesi üzerinde inşa edilen villalardan bir tanesini alıp buraya yerleştiler ve refah içinde yaşamaya başladılar. Gelirlerinin üzerinde bir yaşam tarzları vardı, çünkü Arthur'un kayınpederi onlara sık sık parasal katkıda bulunuyordu. Maud'un kendi arabası vardı. Evlerinde bir aşçı, bir hizmetçi, bir mürebbiye, ağır işleri yapmaya gelen bir kadın ve bahçevanlık da yapan bir arabacı çalışıyordu.

Bugün doksan yaşına yaklaşan Maud'un kıdı Helen Chatteriss o günleri söyle anlatıyordu:

"Her şey bittiği zaman daha beş yaşındaydım. Bu nedenle anılarımda belirsizlikler ve eksiklikler olacaktır. Annemle birlikte kıdı kahverengi bir atın çektiği sık bir arabayla gidisimizi hatırlıyorum. Annem ev ziyaretlerini severdi. Çevremizdeki orta sınıfa ait evlerin çoğu bize kapalı olurdu, çünkü babamın bir centilmen olmadığını ileri sürerlerdi.

Annemin yaptığı tek ev işi, çiçekleri düzenlemek ve kıymetli porselenlerini yıkamaktı. Her öğleden sonra, ellerini korumak amacıyla beyaz eldivenlerini giyer ve yatardı. Mürebbiyemin adı Beatie'ydi. On altı yaşındaydı ve büyükbabam Richardson'ın arazilerinden birinde çiftçilik yapan bir ailenin kızıydı. Beni, tek odalı bir kulübede yaşayan ailesinin yanına götürürdü. Annem bunu fark ettiği zaman onu kovdu.

Bana, babamın önemli bir mevki sahibi olduğu söylenmişti, ancak genellikle evde olduğunu hatırlıyorum. Sabahları kapandığı bir çalışma odası vardı. Şimdi geriye baktığım zaman, onun odasına kapanıp roman okuduğunu tahmin ediyorum. Sigorta işlerini toparlamak için dışarı çıkacağı zamanlarda ise evdeki ikinci atımız olan demirkırı bir ata binerdi. Partiler, akşam davetleri veya bu tür faaliyetleri pek hatırlamıyorum. Sadece annemin ailesinin bizi sık sık aradığını, buna karşın babamın ailesiyle daha ender görüştüğümüzü hatırlıyorum. Sanırım annem onlardan utanıyordu."

Bu yaşam tarzı, 1901 yılında Helen'in annesinin doğum esnasında ölmesiyle aniden son buldu. Erkek olan bebek de ölmüştü. Maud'un serveti ya da ellerinde ne kaldıysa kızının üzerine yapılmıştı. Abel Richardson kızının evliliği konusunda dikkatli ve sağduyulu davranmıştı. Arthur Longley beş parasız kalmıştı. Evini, arabasını bırakıp kasabanın kenar mahallelerinden birinde bir kulübeye taşındı. Yanında çalışanları da göndermiş, yalnızca bir bakıcı kadın tutmuştu.

Gönderilenler arasında kızı da vardı. Babasından ayrılan küçük kız, Abel ve May Richardson'la birlikte Stoke-by-Nayland'de yaşamaya başladı. Walbrooks'ta büyükbabası ve büyükannesiyile güvenli, hoşgörölü ve mutlu bir çocukluk geçirmesine rağmen, bu ayrılık yaklaşık seksen yıl boyunca Helen Chatteriss'e büyük bir acı vermisti.

Sanırım, benim ona büyük bir mesuliyet yükleyeceğimi düşündü ya da büyükbabam ve büyükanne onu

zorladı. Eğer büyükanne o kadar harika bir insan olmasaydı çok daha fazla üzülürdüm. Ancak zamanla ona alıstım ve annemden daha fazla sevmeye başladım. Annemin ölümünden sonra babamı çok seyrek görüyordum.

Arthur Longley 1906 yılında tekrar evlendi. Bayan Chatteriss bu evliliği, Colchester'da St. Botolph yakınlarında beklenmeyen bir karşılaşma sonucu öğrendi. O sıralarda orada bir özel okula gidiyordu. Her sabah bir midillinin çektiği arabasıyla okula götürölüp, aksam da alınıyordu. Abel Richardson iki yıl sonra kendisine bir Rolls-Royce alarak çevresine öncü olmuştı. Koltukları deri kaplı, abanoz düğmeleri olan, kontrol paneli gül ağacından yapılmış bir otomobildi. Helen bir aksamüstü, babasını ve yabancı bir kadını okulun kapısında onu beklerken buldu. Bu kadın kendisine "yeni anne" olarak tanıştırıldı, fakat sonradan bu ilişkiyi pekiştirecek herhangi bir girişimde bulunulmadı. Richardson'lar bu evliliği aylar sonra duyunca çok kızmışlardı. Arthur'un evlenmesinden ziyade, olayın kendilerinden saklanmasına sinirlenmişlerdi.

Otuz dokuz yaşındaydı. Son yirmi iki yıl Prudential için çalışmış, fakat hiçbir yere terfi edememişti. Serveti yavaş yavaş erimis, bereketsiz isine yine bisikletle gider olmuştı. Annesi babası ölmüş, babasının ismi kayınbiraderi James Hubbard'a geçmişti. Oradan gelen küçük bir gelir, evlenmemiş olan iki kız kardeşine gidiyordu. Karısının da parası yoktu, ama beklentileri vardı. Ivy Naughton, Arthur'la evlendiği sırada yirmi sekiz yaşındaydı ve onun

müsterilerinden birinin yanında mürebbiye olarak çalışıyordu. Bu iş için ne bir eğitimi ne de yeteneği vardı. Okula on altı yasma kadar devam etmişti.

Yanında çalıştığı insanlar ise, Richardson'ların da tanıdığı tahıl ticaretiyle uğrasan, gösteriş meraklısı bir aileydi. Onlar için, kızlarına bir mürebbiye tutmak, bu mürebbiyenin vereceği eğitimden daha önemliydi. Böylece Bayan Naughton ise girerek yılda elli pound kazanmaya başladı.

İvy ve Arthur evlerini birlikte düzenlediler. Düğünden dokuz ay sonra, 1907 yılında ikizler dünyaya geldi. İkizlerin vaftiz anneleri, kendi evi olan ve küçük bir müşteri çevresinde terzilik yapan Ivy'nin halası Priscilla Naughton ile Arthur'un kızı Helen'di. Biri kız diğeri erkek olan ikizlere John William ve Vera Ivy isimleri verildi. Ivy Longley de kocası gibi iyi bir roman okuruydu. Zaten tanışmaları böyle olmuştur. Rastlantı eseri ikisinin de en sevdiği romanların kahramanlarının adı aynıydı. Helen Chatteriss bunu söyle anlatıyordu: Babam Ouida okurdu ve bu yazarın en sevdiği romanı Güvelerdi. Kahramanının adı da Vera'ydı. Babamın söylediğine göre üvey annem, Marion Crawford okumayı severdi ve bu yazarın en beğendiği kitabının kahramanının adı da Vera'ydı. Böylece Vera'nın ismi kondu.

Vera Longley ve erkek kadesi tek yumurta ikizleri değildi, dolayısıyla ancak, ayrı zamanlarda doğan kadesler kadar benziyorlardı birbirlerine. Tek benzerlikleri sapsarı saçları ve ikinci Longley ailesinin belirgin özelliği olan masmavi gözleriydi. Arthur'un annesi ve iki kız kadesi sarı sarıydı, ikinci karısı da bembeyaz tenli, açık renk gözlü ve sarı saçlıydı. Ivy'nin ataları, Norfolk'ta balıkçılıkla geçiniyordu. Söylentiye , göre, denizcilik yapan büyükbabalarından biri, Faroe Adaları'ndan bir kız almıştı. John çok yakışıklıydı. Vera ise büyüdükçe değişime

uğrayan gösterissiz bir çocuktı. On dört yaşında çekilmiş bir fotoğrafta, beyaza yakın gür sarı saçları, kocaman gözleri, ciddi (belki hasin demek daha doğru olur) bir yüz ifadesine sahip güzelce bir kızdı.

Babası bu fotoğraf çekilmeden dört yıl önce, kalbinin zayıf olduğu gerekçesiyle Prudential tarafından emekliye ayrılmıştı. Arthur elli yaşındaydı ve dünya savaşının üçüncü yılıydı. Savaş Longley ailesini doğrudan etkilememişti. Sadece Amelia'nın oğlu William Hubbard, Vimy Ridge'de ölmüştü. Arthur'un emekliliğinden kısa bir süre sonra Priscilla Naughton öldü ve evi ile beş yüz pound'luk birikimini yeğeni İvy'ye bıraktı. Longleyler, 1919 ilkbaharında Colchester'dan yaklaşık on altı kilometre uzaklıktaki Great Sindon'a taşındılar.

Arthur'un Layer Caddesi'ndeki yeni villası hiçbir şekilde bir "beyefendi evi" olarak adlandırılmazdı. Bugün yerinde apartmanlar yükseliyor. Arthur'a aracılık eden komisyoncu bu evi kulübe olarak nitelendiriyorlardı. Daha sonra orayı alan Paul ve Rosemary Oliver çifti, adını "Laurel Cotta-cre"dan "Finches"a çevirmişlerdi. Alt kattaki yemek odası ile mutfakı birleştirip bir büyük salon haline getirmişler, kileri mutfak, salonu da yemek odasına dönüştürmüşlerdi. Lonfiley'ler zamanında, özellikle Vera döneminde ise, alt katta dört oda vardı ve merdivenler tam ortadan yükselirdi. Arthur ve İvy, iki çocuklarıyla beraber buraya taşındığında evde dört oda vardı ve Arthur bu odalardan en küçüğünü banyoya dönüştürmüştü. En büyük odayı kendisine ve karısına, diğer iki odayı da çocuklarına ayırmıştı.

Ev, beyaz tuğla denilen sarı-gri tuğlayla inşa edilmisti ve krem rengi kaplamaları vardı. Simetrik görünümlü bir evdi, alt katta ortada kapı, iki yanında pencereler, üst katta ise üç pencere bulunuyordu. Ön bahçenin tam

ortasındaki dümdüz yoldan bahçe kapısına gidiliyordu. Evin, dış tarafı tahta, iç tarafı camdan olan iki kapısı vardı. Arka bahçe hayli büyüktü ve bahçenin dibinde, kullanılmayan, yağışlı günlerde çocukların oyun yeri olan, küçük bir ek vardı. Oliver'lar burayı daha sonra garaj yaptılar.

Vera önce Colchester'da, sonra Great Sindon'da nasıl bir çocukluk yaşamıstı? Eğer yasadıysa, nasıl bir darbe yemisti? On ikinci yaş gününden iki gün sonra, yarım kan kardesi Helen'e bir mektup yazmıstı:

"Sevgili Helen,

Posta havalesi için çok tesekkür ederim. Onu, bir tenis raketi almak için kullanacağım. Yarın Norfolk'ta Cromer'e tatile gidiyorum. Deniz kenarında olduğu için güzel geçeceğini umuyorum.

Vera'dan sevgilerle."

Aynı yılın, yani 1919'un yazında bir mektup daha yazmıstı:

"Sevgili Helen,

Babam mektubunu gösterdi. Düşününde nedimen olmayı çok isterim. Yüzbası Chatteriss'le çok mutlu olacağını umuyorum. Nedimen olmamı istediğin için çok tesekkür ederim. Seni en kısa zamanda yeniden görmek çok güzel olacak; sabırsızlıkla o günü bekliyorum.

Vera'dan sevgilerle."

Düğün ağustosta yapıldı. Helen, Hindistan ordusunda subay olan yirmi sekiz yaşındaki Victor Chatteriss'le tatilde tanışmıştı. Helen'in düğün fotoğraflarında Vera, diğer kızlardan bir baş daha uzundu, hantal ve sıskaydı. Ve kocaman, ciddi gözleri vardı. Diz boyunda, dantelli parlak bir elbise giymisti.

Kız kardeşi Clara'ya yazdığı mektuptan anlaşıldığına göre babasının gözdesiydi.

"... Benim küçük Vera'm giderek hoş bir kız oluyor. Umulmayacak kadar güzelleşti. Artık koyulasmayacağı belli olan altın sarısı saçlarıyla, senin o yaslardaki halini hatırlatıyor bana. Erkek kardeşinden çok daha üstün bir zekâya sahip olması beni bir yandan gururlandırıyor, ama diğer yandan da üzüldüyorum. Okulda da çok başarılı. Geçen dönem, İngilizce ve tarih derslerinde birinci oldu. Fazladan bir masraf açmasına rağmen, tenis dersleri almasına hayır diyemedim; o kadar iyi oynuyor ki. Bunun, aynı zamanda sosyal açıdan bir avantaj olduğunu kabul etmek gerekiyor, değil mi? Bir adamın kızına yapabileceğinin en iyisini yapmaya çalışıyorum. Haftaya oraya geldiğinde sana kendisi anlatır bunları..."

Arthur'dan beş yaş büyük olan Clara geç evlenmiş ve kocasıyla Cromer'a yerleşmişti. Vera tatillerde fırsat buldukça onun yanına giderdi. Hiç çocuğu olmayan hala, ona özen gösterirdi. O sırada Hindistan'da olan Helen'e yazdığı mektuplarda, "Clo Hala"nın ona iki elbiselik kumaş aldığını ve, terzisine diktirdiğini anlatıyordu. Sonra da, stüdyoda çekilmiş bir fotoğrafı olsun diye onu bir fotoğrafçıya götürmüştü. Vera, tenis derslerinin yanı sıra salon

dansları kurslarına da gidiyordu. 1921 yılında okulunda iki ödöl almıştı. Birincisi üstün öğrencilik ödölüydü. Ruskin'in Susamlar ve Zambaklar adlı tablosunun bir kopyasını aldığı ikinci ödölü ise, el sanatlarında üç dönem üst üste gösterdiği basarıdan dolayı almıştı. Görünüse göre başarılı ve mutlu bir genç kızlık dönemi geçirmisti.

Kızı ve oğlu on beş yasına gelen Ivy Longley, 1922 yılında, kırk dört yasındayken, bir doğum daha yaptı. Kocasısı elli beş yasındaydı. Kız olan yeni bebeğe, daha o zamanlar bile eski moda olan Edith adı verildi. İvy, 1908 yılında, ikizleri daha bebekken, halası Priscilla Naughton'a yazdığı bir mektupta, daha fazla çocuk sahibi olmaktan korktuğunu söylüyordu. İkizlerin doğumundan sonraki ayları hasta geçirmisti Çok zor gerçekleşen doğum sonucunda rahim kısmen sarkmıştı ve bu nedenle ikizlere bakamıyordu.

Bayan Naughton'a şöyle yazıyordu:

"Su anda otuz yasındayım ve birkaç çocuk daha yapabilirim ki bu bence korkunç bir sey; doğumun ayrıntılarının, acılarının unutulacağını söylüyorlardı, ama hiç unutmadım. Ailede, benimkilerin dışında da ikizler olduğunu bilirsin. Annemin, bebekken ölen ikiz kız kardeşleri vardı. Bazen, kırk yasıma gelince istemeden hamile kalır mıyım diye merak ediyorum..."

İvy'nin ikinci kızı, tehlikeyi atlattığını sandığı bir sırada oldu. Kanıtlar öyle gösteriyordu ki yeni bebek gerçek bir yük olmuştı. Babası, kalbi zayıf, orta yaşlı bir adamdı. Annesi, menopozun esiğindeydi ve "çocuk sevmezliğiyle tanınıyordu. Gençlik çağında olan kardeşleri ise aile içindeki düzenlerini kurmuşlardı. Babası gibi Colchester Dil Okulu'na giden John, anne babasının cinsel iliskide bulunduklarının ortaya çıkmasından dolayı utanacak yastaydı.

Yeni bir bebekten daha güçlü bir kanıt olabilir miydi bu cinsel ilişkiye? Tüm bunların ötesinde, babası ve annesi, yasıtlarının ebeveynlerinden daha yaşlıydılar. Vera açısından bakıldığında ise, kendi cinsinden olan yeni bebek ailenin tüm ilgisini üzerine çekeceği, onun dışlanmasına neden olacağı için, Vera'da kisilik bozukluğuna yol açacak baska bir neden aramaya gerek yoktu.

Tüm bunlar sorun olmamış gibi görünüyordu. Adını sonradan Eden'a çeviren Edith daha ilk günden sevilmişti. Babasının, ağabeyinin ve ablasının ona taptıklarını söylemek çok abartılı sayılmazdı. Annenin bebek için hissettikleri bir sır olarak kalmıstı. Ender mektup yazan birisi olduğu için (halasının ölümü ile üvey kızının Hindistan'a gitmesi arasındaki dönemde hiç kimseye yazmamıstı. Eden'la tek bir fotoğrafı yoktu. Birlikte görüldükleri tek fotoğrafta Arthur Longley, John, Vera ve Clara Dawson da vardı. Cromer'de plajda çekilen bu fotoğrafta, üç yasındaki Eden Vera'nın kucağındaydı ve İvy çok gerilerde, basında kocaman bir sapkayla bir bankta oturuyordu.

Vera, Helen Chatteriss'e 1924 yılında bir mektup yazmıstı:

"Sevgili küçük kız kardesimi görmeni isterdim. Gelmiş geçmiş en güzel çocuk, fakat fotoğraflar ona adil davranmıyor. Sana bir sey söyleyeceğim; onu dışarı çıkarıp elinden tutarak ya da arabasıyla gezdirdiğim zamanlar, bizi görenlerin onu benim kızım, beni de onun annesi zannetmelerini öyle çok istiyorum ki. Çok aptalca bir özentii diye mi düşünüyorsun yoksa? Elbette onun annesi olacak yasta değilim henüz, ama insanlar on sekiz yasında gösterdiğimi söylüyorlar. Geçen hafta, annemin bir tanıdığı, yirmi dört yasında olup olmadığımı sordu. Annem pek memnun olmadı tahmin edeceğin gibi. Bu onu olduğundan daha yaşlı yapmıstı çünkü.

Simdi Edith'e hepimiz Eden diyoruz. Peltek 't'yi çıkartamadığı için kendisi öyle diyordu. Bence harika bir isim. Edith adı, yaslı bir teyzeyi hatırlatıyor. Annem ile babamın bu ismi neden seçtiklerini hiç anlamıyorum. Saçları pırlıl pırlıl altın sarısı. Umarım koyulasmaz. Benimki koyulasmadı, ama onun yasındayken benim saçım neredeyse beyazdı..."

John Longley okulu bitirdikten sonra Midland Bankası'nda bir iş buldu. Londra'nın merkezindeki subedeki bu işi hiç tereddüt etmeden kabul etti ve annesinin kuzininin evinde kiracı olarak kalmaya başladı. Elizabeth Whitestreet'in soyadı, evlenmeden önce Naughton'du. Elizabeth, kocası ve iki çocuğuyla Londra'nın doğusunda, aslında Essex'e bağlı olan Wanstead'de yaşıyordu. John bu evde yasarken, eğitimi olmamasına rağmen yerel bir yetimhanede çalısan yarı İsviçreli bir kızla tanıştı. Vranni Breuer isimli bu kızla aynı evde kiracıydılar. Vranni'nin babası, 1918 yılındaki salgında ölmüştü. Annesini de yedi yıl sonra kaybetmişti. Annesi de kendisi gibi çocuk bakıcısıydı ve babası Johann Breuer'la Zürich'te, çalıştığı ailenin yanında tanışmıştı. 1905 yılında Zürich'te doğan Vranni, John'dan iki yaş büyüktü ve bu nedenle ailesi onunla evlenmesine karşı çıkmıştı. John 1928 yılında yirmi bir yasındayken Vranni'yle evlenecekti. Arthur ve İvy'yi üzen bir diğer konu da Vranni'nin kökleri idi. 1920'li yıllarda İngilizler, özellikle tasrada yasayanlar, yabancılara kesinlikle güvenmezlerdi. Oğlu siyah bir Afrikalıyla evlenmeye kalkısan İvy'nin konumunda bir kadın bugün ne hissederse, onun da aynı duyguları hissettiğini söylemek hiç de abartılı sayılmazdı. İvy'nin ve kızının güzelliğinde, Faroese'li bir büyükannenin etkisi olduğu doğruysa bile, bunu tamamıyla unutmusa benziyordu. Bayan Chatteriss'in anlattıklarına göre, geliniyle arasında sürekli bir uzaklık olduğu için düğüne katılmamıştı. Arthur, o zaman altı yasında olan Eden'la düğüne gitmişti. Hatta John, taptığı annesini yalnız ziyaret etmek zorunda kalıyordu.

John'un, geleneklere aykırı davranması karşısında Vera'nın neler düşündüğü bilinmiyordu. Düşünde o da yoktu, çünkü o tarihte Hindistan'daydı ve iki yıllık evliydi. On sekiz yaşındayken ablası onu Ravalpindi'ye davet etmiş ve deniz yolculuğunun yan parasını ödemişti. Vera, 1925 yazının sonunda Hindistan'a gitmek üzere yola çıkmış,

yağmur mevsimi bittiği sıralarda Bombay'a ulaşmıştı. Düzenini kurma konusunda ikiz kadesi ne kadar hızlıysa, Vera da ondan aşağı değildi. Yüzbası Chatteriss ve esinin evinde kalmaya başladığının haftası, Victor Chatteriss'in birliğinde genç bir astsubay olan Gerald Loder Hillyard'ı görmüş ve çok etkilenmişti.

Gerald Hillyard, sosyal açıdan Vera'dan üstündü, hatta birkaç sınıf üstündü ve Helen Chatteriss'le aynı sınıftan olması kaderin bir cilvesiydi. 1925 yılında, bu tür farklılıklar hâlâ çok önemliydi. Somerset'te küçük arazi sahibi aristokrat bir ailenin üçüncü ve en küçük oğluydu. İyi bir aileydi, ancak zengin değildi. En küçük erkek çocuğun Hint ordusuna katılması bir aile geleneğiydi ve Gerald Hillyard'ın dedesi, 839-1842 Birinci Afgan Savaşı'nda kahramanlıklarıyla ün yapmıştı. Amcalarından biri ise, isyan sırasında Sir Henry Havelock'un yanında görev almıştı. İngiltere'nin en eski ve ünlü okullarından olan Harrovian'dan mezundu ve Sandhurst Kraliyet Askerî Akademisi'ne devam etmişti. George Orwell'a çok benziyordu ya da fotoğraflarda öyle görünüyordu. Çok uzun boylu, bir deri bir kemik denecek kadar zayıf, ancak sağlıklı bir adamdı. Kahverengi saçları ve köseli bir bıyığı vardı.

Küçük kız kadesi Catherine Clarke söyle anlatıyordu:

“Vera’yla, evlenmelerinden yedi yıl sonra tanıştım. 1930 ve 1933 yıllarında tatile gelmişlerdi; ancak ilkinde ben okuldaydım. 1933 yılında babam ölmüştü ve annem, Gerald’ın, deneyimsizliği yüzünden kendinden aşağı seviyede bir kızla evlendiğini düşünüyordu. Evlenmek için onu kandırdıklarını ve Vera’nın, Chatteriss’lerin evinde Helen Chatteriss’in kız kadesi olarak kalmasından dolayı Gerald’ın gerçeği göremediğini ileri sürüyordu. Yani, onlarla kaldığı ve sosyal açıdan her şeyi onlarla paylaştığı için yanlış bir izlenim uyandırıyor. Tüm bunlar çok saçma elbette, ancak o zamanlar böyle değildi. Annem bu konuda benimle bir kez konustu. Vera hm yanlışlıkla hanımefendi gibi görüldüğünü söylediğini hatırlıyorum.”

1926 yılında evlendiklerinde Vera on dokuz, Gerald Hillyard yirmi iki yaşındaydı. Bir yıl sonra oğulları Francis Loder doğdu. Francis altı yaşındayken İngiltere’ye tatile gelen Vera ve Gerald, onu Somerset’te babaannesine yakın bir okula bıraktılar. İki yıl sonra, ölüm döşğinde yatan babasını görmeye gelen Vera, ancak cenazeye yetisebildi. Vera, babasının gözde çocuğuydu ve o da babasına çok bağlıydı. Ne yazık ki birbirlerine yazdıkları yüzlerce mektup kaybolmuştu.

Arthur Longley öldükten birkaç ay sonra kansı İvy de öldü. 1935 yılıydı ve İvy elli yedi yaşındaydı. Ameliyat edilmesi mümkün olmayan bir rahim kanseri vardı. Vera, Hindistan’a, Gerald’ın yanına döneceği yerde annesiyle kaldı. 1936 yılında annesi ölünce, o zamanlar on dört yaşında olan kız kadesi Eden’a bakmak için onun yanında kaldı ve bir daha Hindistan’a dönmedi.

Helen Chatteriss sunları yazmıs:

“İlk bir iki yıldan sonra Vera Hindistan’dan hoslanmamaya başladı. Çok açık renk tenli olduğu için güneşe dayanamıyordu. Bildiğim kadarıyla evliliklerinde bir sorun yoktu ve bir ayrılık değildi. İngiltere’nin ikliminde çok daha rahat mutluydu, ayrıca oğlu da oradaydı. Sanırım size anlatmıştım; Eden’a çok bağlıydı ve Eden’dan ayrılma düşüncesi onu Hindistan’a geri dönme konusunda tereddüde düşürmüştü. Uygun ve iyi bir koca bulması için onu bize ben davet etmistim, bunu kabul ediyorum. Nitekim yaptı da. Bugün her şey çok farklı; 1920’lerde, kızların tek amacı ve isı iyi bir koca bulmaktı. Vera gibi kızlar için koca olabilecek binlerce genç savasta öldürölmüştü. Fakat Hindistan’da birçok seçkin genç vardı. Vera’yı davet ettiğime ve Gerald’la tanıştırdığıma asla pisman değilim, benim açımdan bir yanlış yoktu. Mutlu bir evlilikleri vardı, en azından yıllarca öyle sürdü. Hâlâ, savaşın her şeyi mahvettiğine inanıyorum. Onları olduğu kadar bizleri de mahveden 1939-1945 savaşından bahsediyorum.”

Catherine Clarke anlatıyor:

“Ağabeyim, 1939 yılında, birliğıyle beraber eve döndü. Victor Chatteriss, bir yıl önce general rütbesiyle emekli oldu ve karısıyla ve çocuklarıyla Suffolk’ta bir yere yerleştı. Yerleştikleri ev karısının ailesinden miras kalmıstı. Ağabeyim ise hayatını, Great Sindon’da, Laurel Cottage denen yerde, Vera ve küçük kız kardesiyle beraber sürdürüyordu. Ev onlara ait değildi. Vera’nın, ağabeyinin ve o küçük kız kardesinin ortak malıydı. Birlik, savaş çıktığı zaman kuzeye, sanıyorum Yorkshire’a gönderilmisti.”

Savaşın ilk yıllarında Vera Hillyard, kardesi Eden’la birlikte çok sakin bir yaşam sürüyordu. Bir dükkânın, bir okulun ve bir Anglikan kilisesinin bulunduğı bir köyde yaşıyorlardı ve Colchester’a düzensiz otobüs seferleri vardı. Vera ve Eden kız kardesler, sanki anne kız gibiydiler aslında. 1939 yılında Vera otuz iki, Eden on yedi yaşındaydı.

Okullar tatil olduğu zamanlar Vera'nın oğlu Francis de onlara katılıyordu. Ara sıra John ve Vrani Longley ile kızları Faith onları ziyarete geliyordu. Elbette Stoke-by-Nayland'da yasayan General Chatteriss ve karısı da, çocukları Patricia ve Andrew'la ziyarete gelenler arasındaydı. Naughton ailesinden bir kuzen arada bir çaya gelirdi. Bazı köy sakinleri de uğrardı ve bunların arasında kocası papaz olan Thora Morrell vardı.

Bu iki kız kardesin sürdükleri hayat son derece sakin ve olaysızdı. Dikiş dikerler, nakış islerler, yemek pisirirler ve radyo dinlerlerdi. Fakat bu evde patlak verecek olan trajedi de yavaş yavaş ağlarını örüyordu.

Dördüncü bölüm

Vera'nın, cinayet suçuyla mahkemeye çıkısının ertesi günü babam eve gidip, onunla ilişkisi olduğunu ortaya çıkaracak bütün belgeleri topladı. Birçoğunu yok ettiğine de eminim. Bu size çok katı gelebilir. Babam duygusuz bir adam değildi, fakat onun için saygınlığı, dürüstlüğü ve söylentilerden uzak kalması çok önemliydi. İnsanlar

onun Vera Hillyard'ın kardesi olduğunu bilmemeliydi. Kahroluyor, ama sırrını içinde saklıyordu. Görünöste Vera hiç yokmuş gibi davranıyordu.

O aksamüstü neler olduğunu bana annem anlatmıstı. Orada değildim. Cambridge'de gazeteyi gördüğüm zaman taş kesilmistim. Babam bankadan eve dönmüş ve ağzına hiçbir şey koymamıs. İki gün boyunca bir şey yememis.

Bir banka müdürünün karısına sorabileceği en garip soruyu sormus:

Bir yerlerde bir kasamız yok muydu?

Annem nerede olduğunu söylemis. Babam kasayı yukarıdaki kullanılmayan odaya ıkarmıs. O odada Eden bir gece kalmıs, odayı ve mobilyaları temizlediği için annemi kızdırmıstı. Babam o odada, gözlerden uzak, bütün mektupları ve fotoğrafları kasaya doldurmus. Bu isi annemin gözü önünde yapamamıs. Annem o sırada, gelin Eden'ın ve Vera'nın fotoğraflarının bulunduğu oturma odasında oturuyormus. Babam bu resimleri de çerçevelerinden ıkarmıs. Çerçevelerin birisi klipsliydi, ama ötekinin arkasında yapışkan kâğıt vardı. Babam bu kâğıdı tek hareketle ekmis. Vera'dan ve bebeğinden kurtulmak için sabırsızlanıyormus. Bu nedenle çerçevenin ince camı parmağını kesmis. Fotoğrafın ksesindeki, ne olduğunu bilmeyen birinin tanımlayamayacağı kahverengi leke aslında babamın kanıydı.

Bu fotoğraf da kasaya kaldırılanlar arasındaydı. Annem ve babam öldükten sonra bu kasayı gardırobun arkasında buldum. Kullanılmayan yatak odasının duvarında, hiç sevmediğim, ama erevesi güzel olan bir resim asılıydı. Bu resmin arkası yapışkan bantlarla sıkıca kapatılmıstı. ıkarmak için sktğm zaman içinden Eden'ın iki

Çocukluk fotoğrafı ıktı. Bu bana bir fikir vermisti ve evin her yanında babamın kız kardesine ait anılar bulmaya başlamıstım. Chesterton'ın ünlü deysisini babam dikkate almamıstı. "Bir yaprağı saklamanın en iyi yolu onu ağaca koymaktır." Kimsenin bakmayacağı yerleri tercih etmisti. Aile albümündeki boē yerler, oradan bazı resimlerin çıkarıldığına kanıttı. Oysa bıraksaydı kimse fark etmeyebilirdi. İncil'in arasında, A Girl of the Limberlast adlı kitabın

içinde, Vera'nın ya da Eden'in islemiş olabileceği nakıslı sigara kutusunun kapağının içinde ya da bir çekmecenin örtüsünün altında birçok şey bulmustum.

Bulduğum her şeyi kasaya koyup evime getirdim ve merdivenin altındaki dolaba sakladım. Bizde kalmaya gelen bir arkadaşım lastik çizme ararken bu kasayı buldu. O dönemde tasrada oturuyorduk. Arkadasım tüm öğleden sonrasını fotoğraflara bakarak ve bana sorular sorarak geçirdi. Ben küçük masum yalanlarla onu cevaplarırken, kocam ara sıra bana bir bakış atarak sessizce oturdu. Fakat ben de, bazı sırların özel kalması düşüncesini paylasan bir Longley'dim. Arkadasım, Vera'nın, büyük hala Clara tarafından Cromer'de çekilen fotoğrafını bulunca, "Hoş kız" demekle yetindi. Ancak, 1945 yılında Colchester'da çekilen ve bütün gazetelerde çıkan fotoğrafı görünce, uzun uzun bakıp onu bir yerlerden hatırladığına emin olduğunu söyledi. Hatta kötü bir şekilde hatırladığını dahi ilave etti.

Bu eve taşındığımızda kasayı kullanılmayan küçük odaya koydum ve üzerinde "M" ve "D" damgaları bulunan bir battaniyeyle örttüm. Bu battaniye, savaş sırasında alınmış veya çalınmış olmalıydı. Babam bu resimleri neden atmamıstı? Aynı şekilde, ben neden atmamıstım?

Gerald'ın tekerlekli sandalyesinin yanında oturma gücüm olmadığı için, öğleden sonra saat üçte evde yalnızdım ve suçluluk duygusu içinde kasayı çıkarıp fotoğrafları ve mektupları aldım. Ailemin evinde, onları çekmece diplerinden veya kitap raflarından toplarken sadece söyle bir göz atmıstım. Meraklı arkadaşım mektuplara bakmamıstı, oysa ben, bakacak diye diken üstünde oturmıstım. Hepsinin bir arada durduğu büyük zarftan bazılarını çekmiş ve sonra bunların aile mektupları olduğunu söyleyerek tekrar zarfın içine koymıstı. Ama

okusaydı bile mektupları yazan kisilerin gerçek kimlikleri hakkında fazla bir bilgi edinemezdi belki.

Hepsini tek tek açtım. Hafif küf kokuyorlardı. Vera ve Eden annemi dıslamıs, sadece babama yazmıslardı. Mektuplardan birinde Vera, düğün hediyesi için babama tesekkür ediyordu. Oysa kenarında VH harfleri isli olan sam kuması masa örtüsünü ve bir düzine peçeteyi annem seçmiş ve paketlemisti. Vera, İngiliz olmadığı için annemi onaylamamıs, çok uzun süre erkek kardesinin bir karısı yokmuş gibi davranmaya hakkı olduğuna inanmıstı. Hindistan'dan gelen bir iki mektuptan sonra, özel önemi olan o mektup geldi elime. Vera'nın Hindistan'a dönmekten vazgeçtiğini ve Eden'a "bir yuva kurmak" amacıyla Laurel Cottage'ı düzenlemeye karar verdiğini yazdığı mektuptu bu. Babamın neden bazı mektupları atıp bazılarını sakladığı, nedenini hatırlayana kadar bir sır olarak kalmıstı. Vera en az ayda bir kez mektup yazardı ve babam bunları kahvaltı sofrasında, annemin tüm huzursuzluğuna rağmen yüksek sesle okurdu. Gelen mektuplar, söminenin üzerindeki rafta yaklasık bir hafta durduktan sonra, mevsimlerden kıssa atese atılır, yazsa annem tarafından babamın çekmecesine ya da cebine ulaştırılırdı. Bu nedenle mayıs ile ekim basında gelen mektuplar saklanmış, ekimden mayısa kadar gelenler ise yakılmıştı. İşte nedeni bu kadar basitti.

Vera, haziran mektuplarından birinde şöyle yazıyordu:

"Sevgili John,

Bazı seylere benim gibi yaklasman beni sevindirdi. Evi satıp aramızda paylasacak olmamız ve en azından bir süre için, Eden'a bir yuva kurmak amacıyla tutmamız iyi olacak. Halen okula gittiği için, onu Sindon'dan ayırmak

üzölmesine yol açabilir. Anne ve babasını bu kadar genç yasta kaybetmesi onun için çok zor oldu hiç şüphesiz. Fevkalade duyarlı ve yasına göre çok olgun bir çocuk. Okuldaki durumundan bahsetmiyorum, çünkü bana göre orada da çok başarılı. Burada bahsettiğim şey hayata bakışı ve iyi huyluluğu. İngiltere’de kalma fikrine ve bu evde birlikte yaşayacağımıza çok sevindi. Biliyorsun burası onun yuvası ve burada doğdu...”

Eden’in ilk mektubu beni sarsmıştı. Yüksek sesle okunmamasına rağmen o mektubu görmüştüm ve oldukça uzun bir süre acısını unutmadığımı hatırlıyorum. Fakat yıllar içinde unutmusum. İhmalciliğimden ötürü çok iyi bir azarı hak etmemiş miydim? Bu mektubu yazdığı zaman o on yedi, ben on bir yaşındaydım.

“Sevgili John,

Bazı usulleri öğrenmesi için kızına öğüt vermen gerektiğini yazmalıyım. Doğum gününde gönderdiğim posta havalesi için tek bir tesekkür kelimesi bile alamadım ondan. On yasındaki birisi de tesekkür mektubu yazmayı bilmelidir. Annem, elimin kalem tuttuğu ilk gün bana bunu öğretmistir.. Senin de öğretmen gerekir. Ona hediye veren insanlara yaptığı kabalığın yanı sıra bu Faith için...”

Bunu neden saklamıştı? Yürekten katıldığı için mi? Annemin onu suçladığı gibi, karısı ve kızından daha çok sevmese bile daha çok mu hayrandı onlara? Yoksa, mektubun, söminenin yanmadığı mayıs ayında gelmesi miydi buna neden?

Mektupları zarflarından çıkarıp ayırırken, Eden'ın güzel yüzü bir zambak gibi karsıma çıktı. Gelinlikli bir boy fotoğrafıydı ve tül duvağı, dalga dalga köpük gibi kabarmıstı. Francis'in kolunda kiliseye geldiğı zamanki gibi görünüyordu. Bunlar babamın çerçevelerden çıkardığı fotoğraflardı. Gotik Victorian bir kilisenin önünde çekilmiş bir fotoğraf, arkada bir hintinciri ağacı; Vera ve Gerald'ın evlendikleri gün çekilmiş bir fotoğraf, Vera'nın kucağında bebek Francis'in de bulunduğu ve kösesinde babamın kanı olan fotoğraf... Heleanda elimde bulunan fotoğrafın Stewart kitabının kapağına basmak isteyecektir mutlaka. Eden'ın parlak saçları sinema oyuncusu Veronica Lake'inki gibi önüne düsmüs, ancak gözlerini kapatmamıs. Yanakları, gagaya benzer burnu, kısa üstdudağı ve Francis gibi köseli çenesi çok netti bu fotoğrafta Francis ile Eden birbirlerine benzerlerdi ve çoğı kimse onları teyze yeğen yerine abla kardeş sanırdı. Üzerinde açık renk drape yakalı bir elbise, boynunda inci bir kolye vardı. Kocaman gözleriyle bu dünyaya ait değilmisçesine anlamlı anlamlı bakıyordu ve koyu renk ruj sürdüğü dudakları hafif aralıktı. Muhtemelen fotoğrafçı öyle yapmasını istemisti.

Bu fotoğrafı kullanmasına izin vereceğimi sanmıyordum. Bu hak Tony'ye ya da fotoğrafı çeken kisiye ait olmalıydı. Fotoğrafın arkasında, çekildiğı stüdyonun adresi ve tarihi vardı. Saç modeli, hatta o gizemli bakışlar tam

o zamanların modasıydı.

Destenin en sonundaki fotoğraf ise, sıcak bir yaz günü bir araya toplanan akraba kalabalığını resmetmenin dışında amacı olmayan bir fotoğraftı. Bu fotoğrafta ben bile vardım. Arkadan örölü saçlarım omzumun üstünden görünüyordu ve üzerimde ince pamuklu bir elbise vardı. Francis ile Patricia'nın arasında duruyordum. Arkamızda, Eden, saçlarını yeni perma yaptırmış Vera, babam, Helen ve bir grup Hubbard vardı. Fotoğrafı ya general ya da Andrew çekmiş olmalıydı. Eğer doğmuş olsaydı, fotoğrafta Jamie de olurdu, ama sanıyorum tarih 1944'ten

önceydi. 1943 yılında saçlarımı kestirmistim. Bu nedenle 1940 olmalıydı. Andrew savasa gitmemisti ve Eden da Kraliyet Donanması Kadınlar Birliği'ne katılmamıstı daha.

Kasanın kapağını kapatıp orada öylece oturdum. Ağladığımı fark ettim. Çok tuhaftı, ama gözyaşları yanaklarımdan aşağı süzölüyordu. Babam ve annem hariç, bu insanların hiçbirini sevmiyordum. Bir de Chad vardı elbette, fakat o farklıydı.

Benim gençliğimde, sarısın olmak güzel olmak demekti, biraz abartılı olmasına karsın bu doğru bir teshisti. Kadınlar, erkekler, herkes sarılarınları tercih ederdi. Eden o kadar sarıındı ki baska hiçbir yönüne bakılmaksızın çok güzel olarak nitelendirilirdi. Great Sindon'a ilk gidisimde beni Colchester İstasyonu'nda karşılayan Vera, dudaklarını yanağıma hafifçe değdirdikten sonra beni geriye itip bakmıstı ve, "Çok yazık, saçların ne kadar koyulasmıs" demisti.

Bu koyulasmada benim hatam varmış gibi sesinin tonuyla beni suçluyordu. Hiç cevap vermedim, çünkü Vera'nın bu sözlerine ne diyeceğimi bilemedim. Gülümsedim. Mendilimin ucuyla, yanağıma bulasan ruju silerken kibar olmaya çalışıyordum. Vera'nın ağzının seklinin yanağıma çıktığını biliyordum. O dönemde kadınların makyajı, altın kutular içinde tasınan ve burna sürülen pudra ile parlak kırmızı rujdan olusuyordu. Vera, ruj sürmeden kafasını kapıdan uzatmazdı.

Bu kadar dert edeceğini bilseydim, seni öperek rahatsız etmezdim.

Yeterince sahtekâr değıldim henüz. Mendilimi kaldırdım ve otobüs durağına yürüdük. Ailede ve arkadaşlarımlın arasında tanıdığım hiç kimsenin arabası yoktu. Okulda bir iki kızın ailesinin otomobili vardı. Hele birinin sirket sahibi olan babası, yalnızca otomobil sahibi değıldi, otomobili de beyazdı. Bu, alışkanlıkların çok ötesinde bir olaydı. Great Sindon'a otobüsle gideceğimizi tahmin ediyordum ve de öyle oldu. Valizimi taşıyan Vera'nın kamburu çıkmıstı ve sikâyet ediyordu.

Ben taşıyabilirim, dedim.

Vera'nın cevabı, valizi sağ elinden sol eline geçirmek oldu. Böylece valiz aramızda değıldi artık.

Neden bu kadar çok esya getirdin bilmiyorum. Bütün gardırobunu getirmiş olmalısın. Bu kadar çok giyeceğin

olduğu için şanslısın. Eden bir yere giderken ne yapar biliyor musun? Çok iyi planlar ve yanına aldıkları bir küçük çantaya sığar.

Bu konuşma ve valizler, hazırlanmalar ve sağduyulu olmak üzerine haftalar boyu süren sıkıcı ve yorucu nasihatler beni derinden etkilemiş olmalı ki, bugün bile tatile giderken birazcık fazla esya alınca kendimi suçlu hissederim. Ama o zaman, daha küçük bir valiz alma şansım yoktu. Orada ne kadar kalacağımı bilmiyordum, ayrıca sonbahar geliyordu, hem yazlık hem kışlık giysilere ihtiyacım olacaktı. Ama Vera haklı da olabilirdi; babamın

yetiskin kız kardesiydi ne de olsa. Bu yüzden, Eden'ı örnek göstererek, kadınların nasıl davranması gerektiği konusunda sürekli nasihat verirdi bana.

Otobüsteyken, valizimin boyutu ve ağırlığı beni rahatsız etmişti. Tüm o tasıdıklarımı bırakabilecekken neden getirdiğimi kendi kendime sorup duruyordum. Vera'nın yaklasımını ters algılamıştım ve bir yandan kendimi beceriksiz hissederken, diğer yandan da züppelik yaptığım düşüncesiyle utanç duyuyordum.

1939 yılının sonbaharıydı. Herkes bombalardan korkuyordu. Birkaç yıl önce ailemle radyo dinlerken Nanking'in bombalandığını duymuştum. Öyle çok korkmuştum ki daha fazla inleyememis, sesin duyulmayacağı alt kattaki tuvalete saklanmıştım. Fakat bu savaşın çıkmasıyla birlikte asıl korkan ailem oldu, ben değil.

Hiçbir şey değişmedi, sanki dün aksam savaş ilan edilmemiş gibiydi. Londra'nın merkezine yirmi iki buçuk kilometre uzaklıkta olan okulumu bosaltma kararı alınmamıştı. Dönem başlamış ve her şey normal devam ediyordu. Babam panikleyip beni Vera'ya göndermişti. Asağı yukarı on bir yaşlarındaydım, dil okuluna girmek için sınava girmiş ve sınavı geçmistim. Babam, eğitim hayatımda bir dönem kaybetmenin bana bir zararının dokunmayacağını düşünmüş olmalı ki beni oraya göndermişti.

Hava sıcaktı, sanki yaz gibiydi. Vera düşük yakalı, mansetleri olan kabarık kollu pamuklu bir elbise giymisti. Aynı kumastan, üzerinde sanlı morlu menekseler isli bir kemer takmıstı. Sağıları, yeni parlatılmış metal piring gibiydi ve sık perması küçücük kıvrıcıklar olusturmustu. Üstdudağına sürdüğü açık renk ruj sadece belli açılardan fark ediliyordu. Kollan ve çorapsız bacakları tertemizdi. Özellikle, burnu Hindistan güneşinde yanmış olmasına rağmen

teni solgun duruyordu. Benim, babamın, Eden'in Francis'in gözlerine benzeyen Vera'nın gözleri de Wedgewood porselenlerinin vanhoe serisinde olduğu gibi yoğun ve parlak maviydi. Babaannem bu serinin tabak koleksiyonunu yapmıştı ve şimdi Laurel Cottage'ın yemek odasının duvarlarında asılıydı.

Otobüs, dağları, tepeleri, akarsuları, gölleri hatta özel bir tarım ürünü dahi olmayan, bir anlamda sıkıcı denebilecek kırsal bir bölgede ilerliyordu. Ancak, kendine has bir huzuru ve güzelliği vardı. İngiltere'nin en güzel evleri, katedral kadar büyük kiliseleri ve ressamların tablolarında yer alan hoş kırları hep bu bölgedeydi. Bugün bile çok az değişime uğramıştı.

Daniel Stewart, Laurel Cottage'ı küçük ve çirkin olarak niteliyordu. Belki de öyleydi. İnsanın, gençliğinden beri bildiği bir yer hakkında tarafsız olması hayli zordu. Babamın bir mimara yaptırdığı ve o gün için cesur sayılabilecek modern tarzdaki evimiz, Londra'nın merkezinden hayli uzaktaydı. Ev, art deco tarzında ve ancak Los Angeles çevresinde bulunabilecek bir evdi. Krem rengiydi ve bir paketi saran kurdeleler gibi yeşil çizgileri ve bombeli cam pencereleri vardı. Turuncu, sarı ve amber rengi olan ön kapıdaki cam panel, güneş ısınları yansıyormuş duygusunu veriyordu. Babam, Myland'daki doğduğu eve ve annemle ilk evlendiklerinde oturduktan Wanstead'deki daireye tepki duyarak burayı yaptırmıştı. Ben de yağışlı bir iklime hiç uymayan ve her yağmurda akarak duvarlarda kahverengi lekeler oluşturan düz çatıya müthiş tepki duyuyordum.

Eski evleri çok seviyordum ve öyle bir yerde yaşamak isteyeceğimi düşünüyordum. Laurel Cottage benim için yeterince eski değildi. Vera'ya, dedem ile babaannemin nedeni damı sazla kaplı olan, çevrede çok bulunan

yerlerden birini almadıklarını sordum. O tür evlerin yangın sigortasının çok pahalı olduğunu söyledi. Cevabı mantıklı ve doğrudu belki, ama hiç romantik değildi. Ne zaman buraya ailemle, daha doğrusu babamla gelsem, üzerinde 1862 yazan seramik plakaya bakıp keske bir elli yıl daha eski olsaydı diye düşünürdüm.

Vera titiz bir ev kadınıydı. Çeşitli sabunların ve cilaların ; karısını bir koku vardı Laurel Cottage’da. Ev, babaannemin zamanında da böyle kokardı. Sanıyorum evlerin kokuları annelerden kızlarına geçiyordu, çünkü Eden’in evinde de aynı kokuyu alırdım, ancak bizim ev hiç de öyle kokmazdı. Annem temizlik işlerini hafife alırdı ve biraz da savruktu. Vera’nın erindeki temizlik kokusunu severdim. Pencere camlarında tek bir leke bulunmazdı, yerler her zaman pırıl pırıl cilalıydı ve tertemiz çiçekli perdeleri rüzgârda dalgalanırdı. Francis yatılı okuluna dönmüştü, altıncı sınıfta gündüz da okuyan Eden, dört buçukta okuldan dönüyordu. im serefime muhtesem bir çay sofrası hazırlanmıştı. Henüz yiyecek sıkıntısı baş göstermemisti, ama zaten bu evde pasta çörek, börek yapımında kullanılan malzemenin sıkıntısı hiçbir zaman yaşanmamıştı. Vera’nın buzdolabı yoktu. 1939 yılında evlerde buzdolabına çok ender rastlanırdı. Hazırladığı olağanüstü lezzetli pastalar, kekler, börekler mutfakta masanın üzerinde sineklerden korumak için bir peçeteyle örtülü dururdu. Pastaları ve börekleri hiç sakınmadan yemesine rağmen Vera hep inceydi. Çay saati için yemek masasını hazırlamak üzere pastaları ve çörekleri tasırken, bir yandan beni dikkatli olmam için uyarıyor, diğer yandan da çayın kalitesinin düşüklüğünden ve sofranın çeşit açısından fakir olmasından dolayı özür diliyordu.

Sanırım annen olsaydı mutlaka bir kek daha yapardı. Büyükanнем her zaman iki çeşit kek ve en az iki tür

çörek olmasında ısrar ederdi.

Annemin asla böyle seyler hazırlamadığını ve çay saatini sandvilerle ve bisküvilerle geistirdiğini anlattım.

Vera hem çok sasırmıstı hem de hafifçe keyiflenmisti.

Hazır bisküviler mi?

Tüm masumiyetimle baska esit bisküvi bilmediğimi söyledim. Vera, elektrik çarpmış gibi oldu. O zamanlar bile önemsiz konularda çok büyük tepki verirdi. Ancak ona göre bu konular önemsiz değildi.

Ne? Bildiğim kadarıyla bu evde en az on kere çay içtin. Bisküvilerin ev yapımı olduğunu bilmiyor muydun?

Aman Tanrım, büyükannem mezarından kalkmıstır şimdi! Senin için bisküvi hazırlayarak zamanımızı harcıyoruz demek ki. Bakkala gidip bir paket bisküvi alsak da olurmus. Eden'ın bu konuda ne diyeceğini çok merak ediyorum.

Hayatında hazır bisküvi yemedi. Eh, umarım ev yapımı ikramlarımız hosuna gider. Üstün Londra zevklerine henüz erisemedik ve eriseceğimiz de yok.

Beni serseme çevirmenin yolunu bulmustu. Suçluluk duygusu içinde susup kalmıstım, fakat bu saldırının gereksiz olduğunu biliyordum. Masumca söylenmiş bir sözden yola çıkarak, ağzımdan çıkmayan esitlemeler

reterek beni azarlamak onun tekniğiydi. Francis'e de aynısını yapıyordu ya da yapmaya yelteniyordu, fakat o buna hiđ aldırmıyordu, veya daha fazlasıyla iade ediyordu. Ancak ben henüz çocuktum ve susmaktan baska yapacak bir sey bilmiyordum. Vera, elbette cevap verilmesini istemiyordu. Kendimi savunmamı ne bekliyordu ne de istiyordu. Sadece, birçok seye karsı hissettiği gcl duygularını açığa çıkartıyordu ve hiddet gösterilerine bir zemin arıyordu. Müthiř tutucu olduğu için eski tarza ve geleneklere o kadar bağlıydı ki bakkaldan alınacak bir kutu bisküvinin, ksn kaygan zeminine atılan ilk adım olduğuna inanıyordu. Bir tek Eden bu saldırılara uğramıyordu. Zaten Eden, Vera'nın anlamsız her türlü siddet gösterisinden muaftı. Bana saldırıda bulunduktan sonra da, masayı hazırlamaya devam ettiğimiz sürece, söylediklerini kendi kendine sürekli tekrarlayarak tatmin oldu. Ben ağzımı açmadım, masanın hazırlanmasına yardım ettim. Ne duruma dştĞmn farkında bile değildi. Kurbanının duyguları mı incinmistir? Annemin bana böyle lezzetli seyler hazırlamadığı söylendiği zaman ne kadar kırılacağımı ve kendimi hakarete uğramış sayacağımı hić düşünmüyordu.

Masa hazırlanmıs, peçeteler tabakların üzerine yerleştirilmisti. Vera yine değismis, nazik ve ilgili olmustu. Okul notlarım, beyaz dislerim, lekesiz yüzüm ve mavi gözlerim nedeniyle tebrikler almıştım. Gözlerimin mavisinden de en az annemin arsıdan bisküvi alması kadar sorumlu tutulabilirdim. Onunla birlikte pencereye gidip Eden'in dnsn beklemeliydim. Eden sokağın kösesinde otobüsten inecek ve biz de onun gelisini görecektik. Great Sindon güzel bir kyd. Ama eskiden, yeni binalar yapılmadan, trafik isaretleri; konulmadan önce, yollara park etmiş arabalar olmadığı zamanlarda daha güzeldi. Huzurlu bir yerdi. Buradayken, savaşın sürdüğüne inanmak imkânsızdı, fakat ne yazık ki sürüyordu. Tepeden atla biri iniyordu. Elektrik tellerine kırlangıçlar konmustu. Pencerenin önündeki koltuğa diz ktm, Vera arkamdan boynunu uzatmıştı.

Bedeninden yayılan gerilimi hissediyordum. Sanki vücudu bu kadar basıncı, sıkışıklığı taşıyamıyordu ve gerilim vücudundan çevreye yayılıyordu. Bunu gerçekten hatırlayabilir miydim? Belki de bundan sonra olacaklara kendimi hazırlıyordum. Fakat Vera'nın yanında huzur bulunamazdı, ne kendisinde ne de onun yanında oldukları için yanındakilerde. Aniden kösede Eden göründü ve Vera çılglık attı:

İşte geliyor!

Vera, el sallamam için kolumu kaldırmamıstı, ama üç dört yaş daha küçük olsaydım kesinlikle böyle olurdu. El sallamam emredilmisti ve mecburdum. Oysa gülümsemenin daha doğal olacağını düşünüyordum. Koltuktan indim ve onu karşılamaya hazırlandım.

Genç kızlar çok hızlı değişiyorlardı. Benim gibi çocuklar da öyle. Eden'la bir yıl önce görüşmüstük, ama onu o gün sokakta görsem tanımazdım. Güzeldi ve serpilmişti. Veronica Lake saçı o zaman daha moda olmamıstı, bu nedenle, modaıa uygun olan çok korkunç bir saç modeli vardı. Önünden bir tutam saç alınmıs, sosis gibi bukle yapılarak tepesine oturtulmuştu. Arkası açık bırakılmıştı. Eden'ın güzelliğini bu saç modeli bile gölgeleyememisti. Üzerinde bol, yuvarlak yakalı bir önlük vardı, ama o eski tip pililerden değildi. Koyu kırmızı ceketinin cebinde okulun arması isliydi ve omzunda bir çanta asılıydı. Bana çok sık görünmüstü. "Küçük yeğenim" diyerek beni öptü, annemin ve babamın nasıl olduğunu, tren yolculuğumun nasıl geçtiğini sordu. Oysa Vera annemden bahsetmeyi unutmuştu. Odasına gitti ve on dakika sonra okul kııafetini çıkarmıs, bir etek bluz giymiş ve burnuna pudra,

dudaklarına ruj sürmüş olarak döndü; daha yaşlı görünüyordu. Vera'nın muhtesem çay sofrasına oturduk ve sandviçler, kekler, pastalar arasında kaybolduk. Çay sofrası o zamanlar asıl yemektir ve bir ziyafetten farkı yoktu. Yediğimiz ekmekler, tereyağlar, kekler, bisküviler, çörekler, tatlılar inanılmayacak kadar çoktu ve hiç kilo almıyorduk. Her gün saat beste aynı şekilde yiyorduk. Vera, sofradaki her şeyin evde yapılmış en güzel yiyecekler olduğunu söyleyerek, Eden'a ve bana yememiz için ısrar ediyordu. Ona göre evde yapılan tüm yiyecekler sağlıklıydı, sokaktan alınanlar ise zararlıydı ve zamansız ölümlere bile yol açabilirdi.

Eden bana börek yapmayı öğreteceğini söyledi. Galiba süpheli bir tonla, "Sahi mi?" demistim.

Öğrenmek istemez misin?

Bilmiyordum. Hiç fikrimin olmadığı bir konuydu. Böreğin ne olduğunu bile tam bilmiyor, eklerin yapıldığı hamurla karıştırıyordum. Annem iyi bir aşçı değildi, ayrıca ailem kız çocuklarının okulda ev işi dersi almasına karşıydı. Babam bu işlerin bir yetenek olduğuna inanıyordu ve kız kardeşlerinin bu yeteneğe sahip olduğunu düşünüyordu. Eden ısrarlıydı:

Ne pisirmek istersin?

Daha büyük olsaydım ne diyeceğimi bilirdim. Yetişkin olsaydım bir çocuğun ne demesi gerektiğini bilirdim. Ancak sadece, daha küçük olduğumu ve annemin yardımı olmadan bir dilim ekmek bile kızartamadığımı söyleyebilirdim.

Ayrıca yiyecek, karneye bağlanmıştı ve uygulama ocak ayında başlayacaktı. Bunu da söyleyebilirdim. Hatta, eğer tahminler doğru çıkarsa yakın gelecekte börek yapacak malzeme bile bulamayacağımızı anlatabilirdim. Ama bu kabalık olacaktı; ona doğum günü hediyesi için tesekkür etmememden bile ayıp olacaktı. Bir dilim limonlu kek daha alarak sorusunu yanıtladım:

Ben aslında hiçbir şey pisirmeyi bilmiyorum.

İkisi de saskınlığın ötesinde, soka girmiş gibiydi. Ne yapabildiğim konusunda soru yağmuruna tutuldum. Bunların hiçbirisi de, teoremleri ve Fransızca fiil çekimlerini içermiyordu. Örgü örmediğimi, dikiş dikmediğimi, nakış ve dantel

islemediğimi öğrendikleri zaman Vera ümitsizce bir iç çekmişti. Sanki alfabeyi sökemediğimi ve bedensel

fonksiyonlarıma hakim olamadığımı söylemistim.

Evlenince ne yapacağını gerçekten bilemiyorum.

Her zaman daha ılımlı ve nazik olan Eden, aldırmamamı söyledi. Öğrenmek için imkânımın olduğundan süphesi olmadığını ve şimdi Laurel Cottage'da bana istediğim her şeyi öğretebileceğini de sözlerine ekledi. Sanki Laurel Cottage, ev isleri okuluydu. Daha sonra, benimle ilgilenmeyi bırakıp köyde yaşayan hiç tanımadığım insanlar

hakkında, gizemli, karışık bir sohbe koyuldular. Great Sindon'daki akrabalarımın en zor yanı, bahsettikleri kisileri tanıdığımı farz etmeleriydi.

Bayanlar ise, isim vermeden kim olduklarını bileceğimi sanıyorlardı. Bilmediğimi itiraf ettiğim zaman açıklasalar iyiydi. Ancak özellikle Vera çok kırıcı davranıyordu. Smithleri kesinlikle tanıdığımı, ama kendi dikkatsizliğim ve - unutkanlığım, kısaca ilgisizliğim nedeniyle isimlerinin aklımdan çıktığını söyleyerek beni suçluyordu. Sanki dünyanın geri kalanı onların alışkanlıklarını ve âdetlerini bilme konusunda çok ustaydı. Bu nedenle hiç söylenmeden, öğrenmeden, ne zaman yataktan kalkılacağını, banyonun ne zaman kullanılacağını, arka kapının anahtarının nerede asılı olduğunu, sütçünün ne zaman geleceğini, Eden'in en iyi arkadaşının kim olduğunu, lise diploması için hangi dersleri aldığını, papazın adını ve Colchester otobüs saatlerini ezbere bileceğim varsayılıyordu.

Vera'yla birlikte yaşamaktan büyük seyler bekliyordum. Londra'nın kuzeydoğusuna düsmeye başlayan ya da düsmesi beklenen bombalara bağlı olarak belirsiz bir süre burada kalmak zorundaydım. Daha önce evden ve ailemden hiç ayrı kalmadığım için sıra özlemi çekmem de muhtemeldi. Ancak Vera'nın ve Eden'in beni seve seve bir kardeş gibi kabul etmeleri, evin üçüncü kisisi olarak benimsemeleri dengeyi sağlayacaktı. Gerald Eniste, birliğiyle beraber kuzey İngiltere'de bir yerlerdeydi. Francis ise okuldaydı. İnsanlar yasımdan olgun olduğumu söylüyorlardı ve bu nedenle halalarımın, en azından benden bir iki yaş büyük olanının, beni bir yetiskin, bir kardeş gibi kabul edeceğini umuyordum. Bu durum, kendimi kaptırmamam gereken bir rüyaydı ve sıklıkla hayal kırıklıklarına uğruyordum. Umutsuzca oraya ait olmak istiyordum. O ikisi sadece kendilerine ait bir dünya yaratmakta çok güçlüydüler. Sanki üyelik için çok katı kuralları olan, dışarıdan birisinin bu kurallara kolay kolay

dayanamayacağı üst düzey bir kulüp yaratmışlardı. Simdi geriye baktığım zaman, bu dünyanın ne kadar dar, sınırlı ve burjuva olduğunu görebiliyorum. İlk gün, çay sofrasına oturduğumuzda, önümde ne kadar bezdirici bir süreç olduğunu bilmeden, benimle ilgileneceklerini ya da fikrimi soracaklarını bosu bosuna bekleyerek dikkatle onları dinlemistim. Sonuçta sorulan soru suydı:

Sen hep sağ elinle mi yersin?

Böyle bir şeyi hiç düşünmemistim. Son lokmam elimde, Vera'ya bakakaldım.

Bilmiyorum.

Sol el yemek, sağ el içmek için kullanılır.

Bunları söylerken bir yandan da tabağımı, fincanımı düzeltiyordu.

Bulasık yıkarken ona yardım ettim. Annem, Laurel Cottage'da kaldığım sürece onlara yardım etmem için beni uyarmıstı. Nasıl yardım edebileceğimi bilemediği için, tabakları kurulamamı önermisti. Eden, ev ödevi için elinde bir kitapla oturma odasına gelince sohbet sona erdi. O olunca sohbet kolaylaşıyordu benim için. O anda, sıra hasretinin başladığını fark ettim.

Biz de Eden'a katıldık. Radyoyu açtık. Saat sekize on vardı ve Vera on dakika sonra yatağa gitmem gerektiğini

söyledi. Onlardan önce yatmak aklımın kösesinden geçmemisti. Evdeki yatma saatim dokuz buçuktu ve o da sadece ertesi gün okula gideceksem uygulanırdı. Burada okul da yoktu. Eden açıklama getirdi:

Ben senin yasındayken hep sekizde yatardım.

Sesi yumusak ve tatlıydı. Belki hayalimde öyle kaldığı için böyle diyorum. Oysa ne söylediğine ve kimle konuştığına aldırılmaz bir belirsizlikteydi sesi.

Vera kararlıydı:

Çocuklar yatma zamanı konusunda hep sorun çıkarırlar.

Sen Francis'ten söz ediyorsun. Ben, hiç sorun çıkarmadığıma eminim.

Hayır. Senin bir sorun çıkardığını sanmıyorum Eden. Ama sen pek çok konuda diğer çocuklardan farklıydın.

Hadi gel Faith. Hava kararmaya başladı.

Havanın saat beste kararmasına daha iki ay vardı! Eden bana iyi geceler diledi.

İyi geceler küçük yeğenim. Basın yastığa değer değmez uyursun.

Hiçbir sey, onların kardesi olmadığımı bana böylesine anlatamazdı.

Kısa ziyaretler sırasında Eden'ın odasında kalmama rağmen, bu sefer Francis'in odasında yatacaktım. Benim yasımda bir erkek çocuk olan Francis'e ait bir esya yoktu ortada.

Bu yüzden onun odası olduğunu anlamak zordu. Vera'nın yaptığı ve evin her yerinde bulunan dantelli yastıklar, yatak örtüleri, çaputtan örölme bir kilim bu odada da eksik değildi. Belki de benim serefime Francis'in esyaları kaldırılmıştı. Kaldırılmayan tek esya yatağın basucundaki metal saatti.

Kapı kapanır kapanmaz, saatin yüksek sesli tik taklarını fark ettim. Daha önce, Vera bavullarımı bırakmam için beni buraya getirdiğinde görmemistim bu saati.

Valizimi bosalttım ve gardıroba yerlestirdim. Gardıroptaki elbise askılarının her birinin üzerinde saten fırfırlı kılıflar vardı ve hepsinde de lavanta torbacıkları asılıydı. Geceliğimi giyip banyoya gittim. Asağıdan gelen sesler,

sıla hasretimi canlandırdı. Vera ve Eden asağıda neseli bir sohbe koyulmuşlardı ve Eden gülmeye başlamıştı. Ben yanlarındayken hiç de böyle dadanmıyorlardı. Hayat dolu, huzurluydular ve bir anlamda çok özel bir yakınlıkları vardı. Kaçınılmaz olarak su sonuç çıkıyordu ki beni erkenden yatağa göndererek benden kurtulmak

istemislerdi.

Saatin ses sorunu giderek artmıstı ve bu saat odada olduğu sürece uyuyamayacağımı düşünüyordum. Bir kere kurulduktan sonra asla durdurulamayacak olan o saatten kurtulmanın tek yolu onu kırmaktı.

Yanıma aldığım kitap beni bir süre oyaladı, fakat Vera ve Eden'ın kapının altından ısığı görecekleri korkusu beni iyice sinirlendirdi. Küçüktüm, ama benden kurtulmak için beni yatağa gönderdiklerini ve istersem bütün gece yanlarında oturayım, bana hiç aldırmayacaklarını anlayabilirdim. Ne var ki benim yoldan çıktığımı düşünerek bunu da kabul etmezlerdi, asla kabul etmezlerdi. Bu yatma vaktinin, benim sağlığım ve iyiliğim için olduğunu söyleyebilirlerdi. En iyisi, saat dokuz buçukta ısığı açık görmemeleriydi. Saatin tik takları giderek artıyordu. Pırıl pırıl bir sonbahar dolunayı olduğu için oda karanlık değildi. Ay ısığı bana yapacaklarım için yeterince yardımcı oluyordu. Yataktan kalktım, sandalyelerden birinin üzerindeki yastığı aldım ve daha önce sabahlığımla sardığım saati onun içine yerleştirdim.

Tik taklar azalmıstı, ama hâlâ duyuluyordu. Asla uyuyamayacağımı düşünmeye başladım . Bu sadece bir geceyle sınırlı değildi, belki yüzlerce gece devam edecekti. Burada bu saatle tuzağa düsmüstüm ve kurtulmam imkânsızdı. Tik takları Çin iskencesi gibiydi. Hans Andersen, yatağında bezelye bulunan prenses masalında, prensesin rahatsızlığını dokunma duyusu yerine duyma duyusu üzerine kursaydı bambaska bir masal çıkardı ortaya. Bir süre bu konuyu düşündüm. Yirmi kat yatağın altında bir bezelye tanesinin rahatsız ettiğı prensesi nasıl bir ses rahatsız ederdi? Bu düşünce beni sabahlığın ve yastığın içinden sesi hâlâ duyulan saatten kısa bir süre uzaklaştırmıstı.

Vera ve Eden yukarı yatmaya ıktılar. Beni uyandırmamak için kapımın önünde seslerini alçalttılar.

İyi geceler sevgilim.

İyi geceler sevgilim, güzel uyu.

Dıarıdaki ısık söndü. Sabahlığımla sarılı saatin üstüne bir de yerdeki çaput kilimi sardım, ama ses daha da beter oldu. Bu sestten kurtulmak için odayı terk etmek noktasına gelmistim. Bu deneyimimi, daha sonraki yıllarda otel odalarında kullanacaktım. New York Plaza Oteli'nde yan odada sabaha kadar süren bir partiden böyle kurtulmustum. Ancak Laurel Cottage'da bu sansım yoktu. Plaza'da, kibar, yardımcı olmaya çalışan, ancak bir ise yaramayan resepsiyona sürekli telefon etmistim. Burada resepsiyon uyuyordu. Uyumasa bile bu tarz bir sikâyetle asla aldırmayacağını da hissediyordum. Pencereyi açıp dışarı baktım.

Ay ısığı Vera'nın sahane bahçesini aydınlatmıstı. Dedem ile babaannem zamanında burası hiç bahçeye benzemiyordu. Vera değısik bitkiler ve çiçeklerle çok güzel bir bahçe yaratmıstı. Elbette o zamanlar, ekili bitkilerin neler olduğunu bilmiyordum, ama güzelliğini takdir etmistim. Sıradan bitkilerin yerine ender bulunan bitkiler ekerek bahçeye seçkin bir görünüm kazandırmıstı. Yaprakları, bu mevsimdeyken gündüzleri altın gibi olan, adam boyundaki muhtesem bitki, ay ısığında bembeyaz parlıyordu. Pencerenin önündeki taş yağmurluk hayli genisti. Saati sardığım yerinden çıkarıp yağmurluğa koydum ve camı kapadım.

Bu isi yaparken anlık korkular da yaşamadım değil. Sabah Vera gelirse, örneğin bir fincan çay getirmek için veya baska bir nedenle, saatin yokluğunu mutlaka fark edecekti. Eğer sansım varsa ondan önce uyanırdım.

Bu huzur öyle güzeldi ki sırf sessizliği dinlemek için bir süre uyanık kalmaya gayret ettim. Sonra uyumusum. Saat yedi buçuk civarında uyandığım zaman saati hatırladım içeri aldım. Çığden ıslanmıştı, ama tik takları hâlâ sürürdü. Bunu her gece yapmamam gerektiğini düşündüm yersizce. Yağmur sorun çıkarabilirdi, fakat onu zamanı gelince düşünmeliydim. Zamanında kalkmış olmayı diliyordum. Banyoyu isgal ederek Eden’i geç bırakmaktan korkuyordum, ama ev sessizdi. Bir süre ne yapacağımı kafamda kurdum ve on dakika sonra Vera ile Eden’in hâlâ yatakta olduklarına karar verdim. Kalktım ve banyoya girdim. Daha sonra Vera bana neden yıkanmadığımı soracak ve her gün banyo yapmamı tembihleyerek; bu konuda “uyusukluk” etmememi söyleyecekti. Hâlâ evde bir ses yoktu.

Saati mendilimle kurulayarak etajerin üstüne koymustum. Asağı indim. Ev tertemizdi, koltukların üzerindeki yastıklar puf puf kabartılmıştı. Yemek odası bostu. Kahvaltı olmasa bile kendime bir fincan çay yapabilecek yeteneğim olduğunu düşünerek mutfak kapısını açtım. İkisi de orada sessizce kahvaltı yapıyorlardı. Birden sıçradım. Bu tür hareketleri hiç kaçırmayan Vera hemen yetisti:

Aman Tanrım, sende sinir mi var? Bu yasta böyle olmaman gerekir.

Eden, az kalsın onu kaçıracığımı söyledi. Saat sekizi gecek evden çıkıyormus. Sesi, kahvaltıya o saatte inerek tembellik gösterisinde bulunduğumu ima edencesine sitem doluydu. Ben girince ayağa fırlayan Vera, kiler ile soba arasında gergin bir halde dururken bana kahvaltıda ne istediğimi sordu ve muhtesem bir listeyi hızla saydı: suda pismiş yumurta, haslanmış yumurta, sahanda yumurta, domuz pastırması, mısır gevreği, kızarmış ekmek. Sayılanların içinde lapa yoktu. Eden ve kendisi yemediği için lapa yapmanın sorun olacağını söyledi. Ben de lapadan nefret ettiğimi söyledim.

Tanrı nimeti yiyecekler hakkında böyle konuşmak çok ayıp.

Ama dedin ki...

Dedim dedim. Faith, sanırım söylediğim her lafla beni suçlamayacaksın. Sen ve annen kadar mantıklı

olduğumu sanmıyorum. Fazla zamanım yok. Simdi kahvaltı için ne istediğine karar verdin mi? Yoksa sen düşünene kadar oturup kahvaltımı bitireyim mi?

Haslanmış yumurta istediğimi söyledim. Vera asırı bir sıkıntıyla yumurtayı hazırlarken Eden ayağa fırladı.

Bırak ben yapayım. Ben bitirdim. Sen otur sevgilim. Yaylı kukla gibi gidip geliyorsun.

Okul kıyafetini giymiş olan Eden saçlarını siyah ipek bir kurdeleyle arkadan toplamıştı ve telaslıydı.

Üç dakika yeter mi?

Beş dakika olsa?

Elbette, ama o zaman kadar olur. Katı yumurta yemek istediğine emin misin?

Katı olmayacaktı, ama bu sefer itiraz etme hatasına düşmemistim. Yumurtaya bakabileceğimi ve zamanı gelince sudan çıkarabileceğimi söyledim. Eden muhtemelen yemek yapma derslerine başlamak için bu anın uygun olduğunu düşündü. Fakat Vera itiraz etti.

Yere düşürür Eden. Biliyorsun yumurta nasıl berbat eder ortalığı.

Karsı koymama fırsat vermeyen Vera hiddetle bana dönerek sert ve sitemli bir ses tonuyla konustu:

Eden'ın küçük saatini sevmediğin için özür dilerim. Kol saati olmayan birisine verilecek en iyi sey olduğunu

düşünerek Eden onu oraya kendisi koydu.

Faith gerçekten sevmedin mi?

Hiçbir sey söyleyemedim. Donmuş kalmıştım.

Sevmedi tabii. Beğenmediği çok açık görülüyor. Eğer sevseydi pencerenin dışına koyar mıydı hiç? Evet,

biliyorum canım çok acayıp, ama aynen böyle yaptı. Senin küçük saatin muhtesem bir sey değil tabii. Sabah bahçeye çıktığımda ilk ne gördüm biliyor musun? Francis'in penceresinin önündeki çıkıntıda duran saatti. Allah'tan yağmurda ıslanmamış. Söyleyeceğim bu kadar.

Keske söyleyebileceği bu kadar olsaydı! Sanki ne Eden ne de ben saati hiç görmemişiz gibi en ufak detayına kadar tarif etmeye başladı. Tabii ki fiyatının beş silin altı pens veya beş silin on bir pens olduğunu, Eden'in onu bu yıl ya da geçen yıl Colchester veya Sudbury'den aldığını da ekledi. Eden Vera'nın lafını keserek neden saati pencerenin dışına bıraktığını sordu:

Gerçekten beğenmediğin için mi oraya koydun Faith?

Beni tamamen deli mi sanıyorlardı?

Tik taklarından rahatsız oldum.

Tik taklarını mı sevmedin?

Sanki anlaşılmaz bir fobim varmış gibi konuşuyordu. Bu arada yumurta da unutulmuş, sesli bir biçimde kaynıyordu. Ancak Eden sobanın önünde durduğu için görülmüyordu.

Ama saatler hep tik tak sesi çıkarır. Elektronik olanlar hariç tabii.

Ağlamak üzere olduğumu söylesem çok mu saçma olurdu acaba?

Biliyorum öyle olduğunu. Tik tak sesini sevmiyorum. Elimde değil. Saati, bu sesi duymamak için pencerenin

dışına koydum.

Vera hâlâ söyleniyordu:

Hiç böyle bir şey duymamıştım.

Neden gelip bize bu sesi sevmediğini söylemedin?

Sizi rahatsız etmek istemedim.

Eden son derece nazik ve mantıklı konuşuyordu:

Beni rahatsız etmen saatimin bozulmasından çok daha iyi olurdu.

Ama bozulmadı ki. Hâlâ çalışıyor.

Vera yine söze karıştı:

Ağlamanın gereği yok, saate de bir faydası olmaz. Su yumurta ne oldu? En az on dakikadır kaynıyor.

Eden yumurtayı kaynadığı kaptan çıkararak önüme koydu.

Katı yumurtayı sevmeyeceğini söylemistim. Aman Tanrım saate bak, uçmam gerekiyor.

Vera'yla yalnız kalmıştım. Hâlâ saatler hakkında konuşuyordu. Fiyatları, kaçınılmaz tik takları gibi ana konudan

sapıp, bu yasta böylesine sinirli olmamın ne kadar yazık olduğuna da değindi. O güne kadar, karşılaştırma nedir bilmiyordum, ama yapılanın bir karşılaştırma olduğunu sonradan anlayacaktım. Yumurtam yenmez hale gelmiş olmalıydı.

Ondan bana bir yumurta daha yapmasını istemeliydim. En ufak bir saldırıya tahammülü olmayan Vera, bana yöneltilen tüm bu saldırılara karşı duyarsız olmamı bekliyordu. Bulasıkları kuruladım. Sonra odama çıktım ve saatin

orada olmadığını gördüm. Nereye gittiğini hiç öğrenemedim, orada kaldığım sürece onu bir daha da görmedim.

Bu ziyaretim çok uzun sürmedi. Savaş sahte olduğunu gösterdi ve insanlar savaşın en geç Noel’de biteceğini konuşmaya başladılar. On beş gün sonra babam Great Sindon’a gelerek beni aldı ve eve döndük. Bundan beş ay sonra mektupla, Eden benim doğum günüm için beş silinlik havale gönderecekti. Vera o sıralarda Londra’ya gelmişti ve bana bir silin vermişti. Dolayısıyla ona şahsen teşekkür edebilmistim.

Eden’a teşekkür mektubu yazmama nedenim tembelliğim, kötü yetistirilmiş olmam, mektup yazmayı sevmemem ya da beş silini beğenmemem değildi elbette. Ne yazacağımı bilemiyordum. Basit bir teşekkür dışında ne diyeceğimi kestiremiyordum. Ondan ve Vera’dan bayağı korkuyordum. Öyle ya da böyle beni aşağılamışlardı ve bunun da ötesinde kendimi burnu sürtülmüş, ümitsiz ve beceriksiz hissediyordum. Yazarsam bir terslik olacağından korkmustum. Gramer hatası yapabilirdim, el yazım okunaksız olabilirdi ya da adres yanlış olabilirdi. Elbette daha önce Eden’a mektup yazmışım ve hep “Sevgilerle” diye imzalamışım. O kadar uzun süre birlikte

kaldıktan ve hayat hakkında pratik ve metafizik dersler almamdan sonra bu duyguların değişebilir miydi? “Çok sevgilerle” mi olmalıydı ya da “Binlerce sevgiyle” mi? Gerek saat olayıyla gerekse başka birçok nedenle, benimle ilgili hayal kırıklığına uğradığı için, sadece “Saygılarla” mı olmalıydı? Bilmiyordum ve hiçbir şey yazmamayı tercih ettim. Eden’ın babama patlaması bundan bir ay sonraydı.

Mektup babamı üzdü ve kötü bir gün geçirmesine neden oldu.

İlkin, “Keske Eden’a bir iki satır yazsaydın” dedi. Bunu birkaç kez tekrarladıktan sonra sordu:

Artık Eden’a yazacaksın değil mi?

Asla yazmadım. Olay beni üzmüştü. Tabii ki bir daha onunla karsılaşmaya ya da konuşmaya hiç yüzüm kalmamıştı. Hele onların kız kadesi sayılmamın lafı dahi edilemezdi. Mektup olayı aramızdaki altı yaş farkı ikiye katladığı gibi birbirimizden iyice uzaklaştırmıştı. O zamanlar yalnızca kendimi hatalı görüyordum ve onların hayat standartına uyamayacağımı düşünüyordum, çünkü ben onlar kadar mükemmel değildim.

Onları çok fazla düşünüyordum gerçekten. Hayallerimde sonsuza kadar aynı kalmışlardı. Güzel kokulu, lekesiz, tertemiz evlerinde, her günkü sessiz hayatlarıyla, zengin çay sofralarıyla, nakış, dantel isleyen, yatarken birbirlerine iyi geceler öpücüğü veren, kadın gibi olan o iki titiz kadını hep aynı şekilde hayal ediyordum. Bir gün kendimi, zorlarsam belki onlar gibi olup aralarına katılabilirdim.

Besinci bölüm

Bunların bazılarını Daniel Stewart için özet olarak yazdım. Bir yandan da, benim hikâyemi değil, Vera’nın hikâyesini istediğini aklımdan hiç çıkarmamaya çalıştım. Bu, beni aile sırlarına götürdü. Ona bunu da anlatmalı mıydım, yoksa anlatmamalı mıydım?

Elbette bu bir aile sırrı değildi, biliniyordu ve bir yerlerde kayıtlıydı. Örneğin bir polis kaydı mutlaka olmalıydı. Polisin bu tür kayıtları altmış yıl, belki de daha fazla sakladığına hiç şüphem yoktu. Küçük kızın ailesi bunu biliyordu; yoksa aynı soydan gelenler demem daha mı doğru olur? Benim ailemin yasayan fertleri de biliyor olmalıydı. Francis mutlaka biliyordu, zira o, olan olmayan her şeyi bilirdi. Ne Vera ne de Eden bana bundan hiç bahsetmemişlerdi. Bana bunu anlatan babam değil annemdi. Bir keresinde, Vera'nın söylediği bir lafa ya da bir hareketine kızmış ve bana bir şey anlatacağını söylemişti. Babamın, kız kardeşlerini fazilet örneği olarak görmesinin ne denli bir saçmalık olduğunu söylemişti. Zavallı adam çok yakında hayal kırıklığına uğrayacaktı.

Stewart'ın bunu bilmediği açıktı. Sayet bilseydi biyografi bölümünde kullanmamazlık etmezdi. O bölümü tekrar okuduğumda, Vera'nın karakter tahlilinde esas teskil edecek an çok önemli bir noktayı atladığını gördüm. Sanıyorum bunları bilmiyordu ve benim anlatmam gerekiyordu.

Eden'in, doğduktan bir iki ay sonra hastalanması bunlara bir örnekti. Doktorlar bir süre menenjit olduğunu düşünmüşlerdi. Oysa bugün olsa, bunun, insanlarda tuhaf komplikasyonlara yol açan, virütik bir enfeksiyon olduğunu hemen anlayabilirlerdi. Babam bir kez, Vera'nın haftalarca yüksek atesle yattığını anlatmıştı. Daha sonra atesi düşmüştü, ancak aksamları yeniden çıkıyordu. Akciğerlerinden biri iflas etmiş, müthiş kilo kaybetmişti. Sonra birden, zayıflığının dışında hiçbir iz kalmadan iyilesivermişti. Bu zayıflığı da ömür boyu kalacaktı. Babaannem küçük bebeğini mecburen ihmal etmiş, kendini Vera'nın tedavisine adamıştı. Vera iyileştikten sonra bebeğin bakımını bir anne gibi üstlenecekti. Bu olaylar beni yeniden o sırra yöneltiyordu. Acaba Vera'nın hastalığının virüsle

bir ilgisi olmayabilir miydi? Eğer psikosomatik ise nedeni yeni bebek değil de Kathleen March olayı olabilir miydi? Bir suçtan ötürü vicdan azabı olabilir, ama benim görüsüme göre, buna suçlanıp yalnız bırakılması neden olmuştı.

Stewart bu fırtınadan bahsetmiyordu. Anlatmaktan büyük keyif alan Eden'dan duymuştum bu hikâyeyi. Savasın' ortasında bir yaz günü Walbrooks'ta bahçede anlatmıştı ilk kez. Sonra düğün gününde de tekrar anlatacaktı. Eden tatil için evdeydi sanırım. Üzerinde, Vera'nın iki eski elbiseden yaptığı bir giysi vardı. Üstünde, pembe-beyaz çiçekli bir etek ve yakası ile mansetleri aynı renk olan bir bluz vardı. Saçlarının önündeki bir tutam, arkaya doğru bukle yapılmış, geri kalanı açık bırakılmıştı. Sağ elinde annesinin evlilik yüzüğü vardı. Eden annesinin evlilik yüzüğünü hep takardı.

Helen ve Vera eve girmislerdi o esnada. Eden'la terastaki bankta oturuyorduk. Gök gürültülerinin duyulduğu boşucu bir gündü ve sanırım Eden bu seslerin etkisiyle hikâyeyi hatırlamıştı.

Çayırın sonundaki su tepeyi görüyor musun?

Toprağın altındaki kayaların itmesiyle kabarmış gibi duran bu tümseğin ne olduğunu merak ederdim zaman zaman. Zira burada hiç kayalık yoktu.

Orada bir ağaç vardı. Kocaman bir atkestanesi. Ben, daha arabada dolastırılan bir bebektim. Sahi sana bu

hikâyeyi anlatan olmadı mı hiç Faith?

Sanmıyorum. Daha hikâyenin ne olduğunu bilmiyorum ki...

Eğer anlatmış olsalardı bilirdin. Vera'nın anlatmış olacağını hiç sanmam, ama belki baban anlatmıştır diye

düşündüm İnsanlar tuhaf değil mi? Her neyse, arabamın içinde ağacın altındaymısım. Helen Hindistan'daydı o

sırada; bu evde, onun büyükannesi ile büyükbabası oturuyordu o zamanlar. Bildiğini sanıyordum, gerçekten bilmiyor musun? Emin değildim, ama bunu söylememenin akıllıca olacağını düşündüm.

Annem, babam, Vera ve senin babanla birlikte yıllık ziyaretimiz için buraya gelmişiz. Myland'den buraya kadar

yürüdüklerini düşünebiliyor musun? Yaklaşık on kilometre olmalı. Annem beni kestane ağacının altına bırakmış. Mutfakta çay sofrasındalarmıs. Richardson'lar, babamı, aşağıladıkları için, mutfakta ağırlarlarmıs. Birden fırtına çıkmış ve Vera bir tehlike hissetmiş. Mutfağın çayırı gören bir penceresi varmış.

Tahmin edeceğin gibi, annem, yağmur baslarsa kosup alabilsin diye bu pencereden bana bakıyormuş bir yandan. Vera yerinden fırlayıp bir şey demeden dışarı kosunca herkes delirdi sanmış. Vera'yı bilirsin, ev sahiplerinden izin almadan sofradan asla kalkmaz. Kalkması için çok önemli bir durum olmalı. Deli gibi kosarak beni arabamdan kaptığı gibi geri dönmüs. Tam o sırada bahçeye bomba gibi dehşetli bir yıldırım düşmüs. Gerçi

annem hayatında hiç bomba görmemiş, ama bana böyle anlatmıstı. Yani ilk savastan bizim gibi etkilenmemislerdi. Yıldırım o ağaca isabet etmiş ve ağacı binlerce parçaya bölmüş. Parçalardan biri de kucağında beni taşıyan Vera'ya isabet etmiş, ama ne ona ne de bana bir iki küçük çürüğün dışında hiçbir zarar vermemiş. O tümseğın dışında ne arabamdan ne de o kocaman ağaçtan eser kalmış. Ağacın yerinde altmış santim derinliğinde bir çukur açılmış. Tarlalardan ağacın savrulan parçalarını toplamışlar yıllarca. Hâlâ da topladıklarını sanıyorum.

Böylece Vera senin hayatını mı kurtarmış?

Evet, ona hayatımı borçluyum. John sana bunu neden anlatmadı merak ediyorum. John'un tuhafııkları iste.

Bu nedenle Vera'nın hastalığının psikosomatik olması çok muhtemeldi. Annesinin ilgisini yeni doğan bebekten kendi üzerine çekmek amacıyla hastalanmış olabilirdi. Kıskançlıktan ötürü ortaya çıkan fizyolojik belirtiler bunu yeterince kanıtlıyordu ve bu durum bir iki ay sürmüştü. Daha sonradan, kendi hayatını tehlikeye atacak kadar çok sevmeye başlamıştı. Hatta sofra kurallarını unutacak kadar çok seviyordu.

Bunu Stewart'a anlatmam gerekiyordu. Hatta Eden'in anlattığı şekilde aktarırsam, birinci ağızdan olacağı için daha etkili olabilirdi. Ben de onun gibi bir kitap yazmayı düşünmeliydim. Konuyla ilgisi olmasa da, Vera'nın yaşlı Bayan Hislop'u ölü bulmasını da Stewart'a aktarmam gerekiyordu. Bu hikâyeler acaba neden Chad Hamner'a anlatılmamıştı? Yoksa anlatıldı da o mu unuttu ya da dinlemedi? Belki de sonradan öğrendiğim gibi akli baska yerde miydi?

Orta sınıfın asağı tabakalara yardım etme geleneğinden dolayı Vera yaslı insanları ziyaret ederdi. Gerçi Longley'ler iyilik yapma kavramından pek nasiplerini almamışlardı, ama Vera'nın yine de sosyal yardımları vardı. Bir öğleden sonra Bayan Hislop'a uğramış ve onu ölü bulmıstı. Ona eski giyecekler ve kendi yaptığı keki götüren bir kız için bu durum sok etkisi yapmış olmalıydı. Vera bu hikâyeyi, coskun ve açık sözlü olduğu ender anlardan birinde anlatmıstı.

Eden'in, yaslı Bayan Rogerson'ı Londra'ya ziyarete gittiği bir gün Jamie'yi pusetinde gezdiriyorduk. Puseti ben itiyordum ve Jamie her zamanki gibi daha tekerlekler döner dönmez uyumustu. Bu nedenle ona çayırdaki atları, duvarın üstündeki bir kediyi ya da bir lokomotif göstermek imkânsızdı. Seftali gibi yanakları, uzun sık ve koyu renk kirpikleri, Vera'nın kesmeye kıyamadığı bukle bukle, gerçek bir Longley'ninki gibi altın sarısı saçları hâlâ gözümün önündedir. Yaklasık beş altı yıldır düzenli olarak her sene Sindon'a gitmeye baslamıştım, fakat o gün eve giderken, daha önce hiç geçmediğim bir yoldan geçmistik. Vera'yla sürekli kullandığımız yol, su birikintisi nedeniyle geçit vermiyordu ve ileride patikaya dönüşen küçük bir yola sapmak zorunda kalmıştık. Çayırların kenarından kıvrılarak giden, kazılıp kapatılmamış, kasvetli bir yoldu; ama Vera'nın uzun bir süredir bu yoldan gitmekten sakınmasının nedeni bu değildi. Sonunda o kulübe görününce Vera gülmeye başladı, belki de daha güçlü bir duygusunu saklamak istiyordu.

Zorunlu olmadıkça asla bu yolu kullanmam. Bunca zaman sonra aptalca olabilir, ama duygularımı değiştiremiyorum.

Bayan Hislop'ın evi bugün elden geçirilip yenilenmisti.

Essex Üniversitesi'nden bir öğretmen, karısı ve oğluyla burada yaşıyordu. O gün, savastan hemen sonra, evi ilk kez gördüğümde, pencereleri oluklu metal levhalarla kapatılmış, bahçesini ot bürümüş, yıkık dökük bir viraneydi. Fakat burada, buraya hiç uymayan, siyah-yeşil, Morris marka bir araba vardı. Vera, Bayan Hislop'ın, kırlardan topladığı mantarları, öldürücü olduğuna dair onu uyarmalarına rağmen pisirip yediğini anlatmıştı. Parmaklarının ucuna basa basa kulübeye giren Vera, yatak odası kapısının arkasında kötü bir şeyler olduğunu hissetmiş ve zavallı kadının su toplamış gibi sismiş cesedini bulmuştu.

Bayan Hislop kusmamıştı ve mantar zehirlenmesi olduğuna dair hiçbir belirti yoktu. Bir sorusturma açılmış ve sorusturmanın sonucunda ölüm doğal nedenlere bağlanmıştı. Vera'nın söylediğine göre bütün köy, neyle ve nasıl yaptığını bilmemekle beraber, onun kendini zehirlediğine inanıyordu. Vera, o kulübeye hiç bakmadan hızla geçmemiz için beni zorladı. Bu olay ona duyarlı bir insan görünümünü veriyordu, en azından acı hatıraları uyandıran bir mekâna veya atmosfere karşı duyarlıydı. Ama o zavallı küçük kızın ölüsünün bulunduğu yere karşı neden o kadar farklı davranıyordu? Yıllarca, Loom Sokağı'ndan ve Bayan Hislop'ın kulübesinden uzak kalmaya özen göstermişti, fakat Meadow Kilisesi ya da kilise bahçesine gitmek konusunda aynı özeni göstermemisti. Kiliseye gittiği zamanlar rahatlıkla bahçeye de çıkıyordu. Bayan Hislop'a, söz verdiği gibi bir gün önce uğramamış olmasından ötürü kendini suçlu hissetmesi bir açıklama olabilirdi. Bayan Hislop'ın gözlerinde körlük derecesinde katarakt olduğu için mantarları ayırt edemediğini sadece o fark etmişti Ve hiç kimseye söylememisti. Bu nedenle de suçluluk hissediyor olabilirdi. O kulübeden uzak kalmasının nedeni suçluluk duygusu olabilirdi. Ancak Kathleen

March'ın ölümünden ötürü kendisini hiç suçlu bulmuyordu. Tümüyle onun sorumluluğunda olan bir çocuğun ölümünden kendini nasıl sorumlu tutmazdı?

Stewart, Vera'nın hayatındaki önemli noktaları bilmek isteyecekti. Önce uzunca bir süre azar azar zehirleme, bu başarısız olunca, vahsi sonuca kesin olarak gitmesine neden olan önemli noktaları mutlaka isteyecekti. Sanırım esas yaklaşımları, "Katiller durdukları yerde katil olmazlar" olacaktı. Sıddet eğilimli olmaları, diğerlerinin yasamlarına karşı umursamaz olmaları gibi birtakım duyguların onları bu ise sürüklediği tezini savunacaktı belki de. Sırrın söylenip söylenmemesi konusunda, Vera ve Eden'in, benden daha yetkili olan yakınları vardı. Stewart'a Kathleen March'ın adından bahsetmeden önce, Jamie'nin ve elbette Elizabeth ile Giles'ın da bu olaya nasıl baktığını öğrenmem gerekiyordu. Babalarına yazmamın faydası olmayacaktı, çünkü Francis aileden hiç kimsenin mektubuna cevap vermezdi.

Andrew'un da katıldığı ve büyük kayıplar verilen Britanya Savaşı, 1940 ağustosunda beni Sindon'a geri götüren nedendi. İlk ziyaretimde ettiğim lafları bilenlere inanması zor gelecek ama, gitmeyi çok istiyordum. Nedeninin Vera'yla bir ilgisi yoktu. Daha ziyade Eden'ı görmek, onun uyuduğu yatakta uyumak, odasında kalmak, kırlarda dolasmak gibi çıkarlarım vardı beni oraya çeken. Kendi evimde, annem ile babam oturma odasında uyurken ben de antrede yaptığımız sığınakta yatıyordum. Özellikle kırlarda gezmek çok hosuma gidiyordu. Çocukların, özellikle de kızların şehir dışında geçirilen yazdan aldıkları büyük keyifler artık gerilerde kalmıştı ya da yetiskinler tarafından tümüyle unutulmuştu. Büyümek bu duyguları yok ediyordu. Kırlar, korular, dereler, toprak ve bütün

manzaralar büyüdükçe etkisini kaybediyordu. En azından bende böyle olmuştı. On bir yasındayken, Sindon'ın kırlarından, ağaçlıklarından, kuslarından, kelebeklerinden müthiş zevk alıyordum. Çoğu kisinin meyve verdiğini kabul etmemesine rağmen, firavunincirleri, kestaneler, kızılâğaçlar, onların üzerine yumurta bırakan örümcekler, kozasından çıkan kelebekler ve diğer birçok küçük yaratıklar bana muhtesem görünüyordu. Simdi hiçbir kalmadı. Bunları hiç görmüyorum, görsem bile aynı keyfi almıyorum ya durup seyretmeye vaktim olmuyor. O zamanlar seyrediyordum. Savaş yüzünden yapılaşmanın durduğu bu sakin çevrede onları buluyordum. Gözlerimi biraz kapasam, görmek istemediğim, huzurumu kaçıran, duygularımı altüst eden binaları ve buna benzer tatsızlıkları görmemeyi basarabiliyordum. Ama Sindon'da gözlerimi kapamama gerek yoktu Laurel Cottage burada yapılan son evdi. Great Sindon hiç bozulmamıstı ve doğanın bir zaferiydi.

Eden'la bir kez daha beraber olmak istiyordum. Bu, on bir yasin getirdiği bir tutku olmalıydı. Ayrılık onu kahraman yapmamı sağlamıstı. Mektubu bile haklı bulmaya baslamıstım. Sonuçta bana değil babama sitem ediyordu. Belki de, bana nasıl davranmam gerektiğini, yemek yapmayı, dikiş dikmeyi ve kadın gibi olmayı öğretmeliydiler. Vera bir iki kez, Latince fiil çekimlerini öğrenmenin bana ne faydası olacağını hiç anlamadığını söylemişti. Bu lafı söyleyenin kim olduğunu düşünerek pek aldırmamıstım. Eden da gülümseyerek Vera'ya katılmış ve bu konuda çok basarisız olduğu için, iki dönemin sonunda Latince'yi bıraktığını anlatmıstı. Güzeldi, zarifti, dengeliydi, huzur veriyordu ve kendine güveniyordu. On sekiz yasinda olmasına rağmen yetiskinlerin yeğeni değil kız kardesiydi ve onlardan kendi yasıtları gibi saygı görüyordu. Okulu bırakmış, bir ise girmisti. Onu kendime örnek alacaktım. Trende Colchester'a giderken, saçlarının hâlâ altın sarısı olup olmadığını merak ediyor ve kimseye fark ettirmeden saçlarıma peroksit sürüp rengini açmayı düşünüyordum.

Essex taraflarında bir yerde hava muharebesi sürüyordu ve bir uçak, arkasında kesif dumanlar bırakarak yere çakıldı. Yolcular pencerelere kosuyor, seyretmeye çalışıyorlardı. Parasüttü kimse görülüyordu. Uçağın içinde olmalıydı, içerde diri diri yanıyordu. Yolculardan biri o uçağın bir Messerschmitt olduğunu söyledi. Bizimkilerden Spitfire ya da Hurricane değildi. Gökyüzü açılmıştı ve güneş parlamaya devam ediyordu. Vera, beni karşılamak, yanaklarımdan iki buçuk santim uzaktan havayı öpmek, boyumun uzamasından dem vurmak ve de valizimin ağırlığından sıkâyet etmek üzere istasyondaydı.

Bu sefer aylarca kalacaktım. O eylülde Londra bombalanmaya başlanmıştı ve üç ay sonra sadece bir gecede 1725 yangın çıkmıştı şehirde. Babam okula gelerek müdürle konuşup beni Eden'in okuduğu okula aldırdı. Daha önceki gidisimde aynı okulda okuyan köyden bir kızla arkadaş olmuştum ve okula Anne'le gidip geleceğim için çok seviniyordum. Tatildi ve Eden bizi Laurel Cottage'da bekliyordu. Vera'nın deyisiyle "çayı hazırlıyordu". Ertesi sabah benim serefime, yumurtaların on dakika çırpıldığı bir omlet yapılmıştı. Bununla ancak Eden uğrasabilirdi.

Unutmusum ama Laurel Cottage'da Francis de vardı.

Jamie doğana kadar -annemin kardeşlerinin çocukları olmadığı için-Francis tek kuzenimdi. Çocukken karşılaşmış, belki birlikte oynamıştık, ama hatırlamıyordum. Benden yaklaşık bir yaş büyüktü. Vera her zamanki Veralığını yapmış ve bana Francis'ten hiç bahsetmemisti. Çünkü onun evde olduğunu bildiğimden emindi, böyle düşünmekte belki de haklıydı. Okullar tatildi ve Francis baska nerede olabilirdi? Çok sonra, gidecek bir sürü yeri olduğunu öğrenecektim.

Hatırlamak zor değil, ama içeri girip de Eden'ın yanında Francis'i görünce hissettiğim duyguları bir daha hissetmek gerçekten zor. Yüreğim parçalanmış gibiydi ve her şeyin mahvolacağı d s nencesiyle paniklemistim. Neden? Neden bu kadar çok umursuyordum? Neden daha ilk karşılaştığımız saniyelerde birbirimizi sevmeyeceğimizi d s nm st m? Daha da kötüsü, niçin kendimi beceriksiz, uygunsuz ve budala biri gibi hissetmeme yol açacağını d s nm st m? O ilk saniyelerde ondan korkmuş ve kabuğuma  ekilmistim.

Vera'nın muhtesem kurallarında bizi tanıştırmak diye bir şey yoktu. Ne de Eden'da vardı. Belki de böyle bir şey beklediğim için komik olan bendim. Alt tarafı kuzendik ve aynı ailedendik. Ne biçim küçük bir ukalaydım ki ortak bir nokta bulabilmemiz için birilerinin bana ondan, ona da benden bahsetmelerini bekliyordum. Vera ve Eden da

baskalarına bir yakınlık duyuyorlar mıydı ki aramızda bir sohbet başlamasına yardımcı olacaktı. Tüm bunları d s neceğim yerde öylece kalakalmıştım ve kafamdan nerede yatacağıma yönelik saçma sorular geçiyordu. Böyle bir soruyu soracak cesareti hiç bulamayacağımdan emindim. Yakısıklydı. Genç erkek dergilerindeki ya da on dokuzuncu yüzyılda erkek çocukları için yapılan resimli romanlardaki tiplere benziyordu. Vücut  l  leri, son derece mükemmel genç bir İngiliz kahramanı gibiydi. Haksızlıklara dayanamayan bir lider, alçakgönüllü bir aristokrat, Amerikalıların deyimiyle "beyaz Anglosakson Protestan" gibi tariflerin hepsi Francis'e uyardı. Hatta Sir Henry Curtis'in genci bile denebilirdi. Bugün olsaydı oyuncu Anthony Andrews'a benzetilirdi. Sarı saçları, insanın içine isleyen mavi gözleri, dolgun dudakları vardı ve profili keskin hatlıydı. Tüm bunların ötesinde Eden'a çok

benziyordu, ikiz gibiydiler. Ama Francis daha on üç yaşında olmasına rağmen Eden'dan uzun boyluydu.

Hep birlikte çay sofrasına oturduk. Vera, üzerinde bir kisinin bir haftalık seker ihtiyacı bulunan yuvarlak keki övmeye başlamıştı. Eden kıkırdadı. Bir yaş daha büyümüş olmasına rağmen daha genç görünüyordu ve ağırbaşlılığı da azalmış gibiydi. Vera'yla oluşturdıkları yakınlığa sanki diğerleri de dahil ediliyordu. Ama hayır burada yanılmıştım. Yakınlıklar ikiliydi, Eden ile Francis ve Vera ile Eden yakındılar. Asla üçlü bir yakınlık yoktu. Gerçi Francis'in annesine karşı davranışlarından ileride bahsedeceğim, ama bu ilk karşılaşmamızın ilk saatlerinde bu davranışlar beni çok sasırtmış ve meraklandırmıştı. Francis de Eden da bir tuhaftılar. Bir tehlike sezmistim adeta. Çok gençtim ve nedenini anlamamıştım. Birbirlerine bakışları, Francis'in söyledikleri karşısında Eden'in kıkırdaması, onların fısıldasmaları karşısında Vera'nın bozulması, birbirlerinin varlığından çok mutlu görünmeleri ve birden Eden'in kendini toparlayarak yeniden Vera'nın yanında yer alması gibi durumlar benim anlayışımın çok ötesindeydi. Yüreğimin bir kösesinde, onlardan biri olma isteğimin gerçekleşmeyeceği korkusu vardı. Benim asla ulaşamayacağım bir yetiskinler birliği vardı karşımda. Bu durumu analiz edip çözmem için yılların geçmesi gerekiyordu. Gizli âsıklar gibiydiler.

O akşam Longley denizinin derinliklerinde pusulasız halasız sürüklendim durdum. Çay sofrasının konusu Eden'in yeni isiydi ve tabii herkes bu isin ne olduğunu bildiğimi var sayıyordu. Oysa, ne isin ne olduğunu ne isverenin ismini ne de ne zaman başlayacağını biliyordum. Bu nedenle konuşmalara katılamadım. Susup dinleyerek öğrenebildiğim kadar çok sey öğrenmeye çalıştım. Pek başarılı oldum sayılmazdı. Okul günlerini arkada bırakan Eden çok makyaj yapmaya başlamıştı. Piyasaya yeni çıkan ve tezgâh altından yalvarmalar karşılığında satılan sıvı

fondötenlerden kullanıyordu. Kıpkırmızı ruj sürüyor, gözlerine kahverengi kalem çekiyor, mavi far sürüyordu. İçinde metal tokaların görüldüğü, hayli emek isteyen ve 1940'takine hiç benzemeyen bir saç modeli vardı.

Saat sekizde yine yatağa gönderilip gönderilmeyeceğimi çok merak ediyordum. Birçok konuda beni tedirgin eden Francis'in varlığı bu konuda içimi ferahlatıyordu. Onun kalmasına izin verip beni yatağa gönderemezlerdi. Belki aynı alçakça davranışla ikimizi de göndermeyi tercih edeceklerdi. Ancak çaydan sonra Francis yok oldu.

Bulasıkları kuruladım. Vera ile Eden hâlâ Eden'in yeni isinden konuşuyorlardı ve nihayet bu isin bir avukatın ofisinde olduğunu anlamayı basarmıştım. Telefonlara cevap verip, müşterilere nerede bekleyeceklerini söyleyecekti ve bu isi, büyük ortağın okul arkadaşı olan General Chatteriss sayesinde bulmustu. Bu kadar şeyi hiç sormadan öğrenmekten çok keyif almıştım. Artık konu açıldığında boş vermişliğimden ötürü azar isitmeyecektim.

Francis'in bulasık yıkayıp kurulamak ya da yatak yapmak gibi ev işlerini yapması beklenemezdi elbette. Oturma odasına döndüğümüz zaman, onu, bıraktığımız yerde koltuğa kurulmuş, Rüzgar Gibi Geçti'yi okurken bulacağımızı ummüstüm. Vera onun ortadan kaybolmasına siddetli bir tepki gösterdi. Yüzü kıpkırmızı olmuştü ve yüksek sesle söylendi:

Görüyor musun yine aynı şeyi yapıyor.

Sevgilim, saat daha yediye on var.

Eden'in Vera'ya çok sık "Sevgilim" diye hitap ettiğini fark ettim.

Yanında olmamamızdan faydalanıyor.

Bu konuşma merakımı uyandırmıştı. Vakit erkendi ve Francis istediğini yapabiliirdi. Canı isterse köyde bir yerlere gidemez miydi? Konu simdilik kapanmıştı. Vera ve Eden, her şeyleriyle Victoria Dönemi kadınlarına benziyorlardı. Verandada karşılıklı ya da söminenin yanındaki koltuklarda dikiş dikip, nakış isliyorlardı. İşlerine başladılar. En özenli saç modeli ve o asırı makyajlı haliyle mendil islemesi biraz münasebetsiz kaçıyordu. Fakat o zamanlar yaptığı her şey benim için mükemmeldi ve taklit etmeye değirdi. Elime bir çift siş ve bir yumak yün tutusturup, sıradan birbirine eklenerek battaniye yapılmak üzere kareler örmemi istediği zaman keyifle kabul etmistim. Vera, bir örtünün üzerine, sapkalı, kabarık etekli ve elinde sepet olan bir kadın motifi isliyordu. Otuzlu yıllarda kabarık etekli kadın motifleri çok modaydı ve Laurel Cottage'ın her yanında, yastıklarda, çay peçetelerinde, gecelik bohçalarında bu örtülerden vardı.

Bahçede ve kırlarda olmayı tercih ederdim. Ancak Francis'in yokluğu karşısında gösterilen tepkiden ötürü böyle bir şey yapmaktan korktum. Öte yandan, yetiskinlerle oturup onların yaptığı işi yapmak da güzeldi. Eden, beceriksizliğimden dolayı ara sıra bana yardım ediyor, atladığım ilmekleri düzeltiyordu. İlk parçayı bitirdiğim zaman beni övdü:

Baslangıç için gerçekten çok güzel oldu.

Vera nakısını bırakıp bir mektup yazmaya başladı. Yan gözle bakınca "Sevgili Gerry" diye başladığım gördüm ve kocasına yazdığını anladım. Onun nerede olduğunu bilmiyordu, sadece "İngiltere'de bir yerde" olduğu söylenmişti kendisine. Saat sekize geliyordu ve ben, yatağa gitmemek için ikinci kareyi örmeye başlamıştım, fakat Eden'in

titizliğini unutmuşum. Evdeki saatten bir dakika önce çalmaya başlayan kilise saatini duymuştum. İğnesini kumasa

saplayıp, kuması koltuğun koluna koydu, üzerine de ince uçlu makasını koydu ve ayağa kalkarak bana gülümsedi.

Evet küçük yeğenim, benim odamda kalacaksın. Sana yatağını göstereyim.

Üzülerek onu takip ettim, ama bir yandan da onunla kalacağım için seviniyordum. Vera birden yerinden fırladı, bizi geçerek merdivenleri çıktı ve kapıları çarparak odadan odaya kosmaya başladı. Eden durakladı. Bana hiç bakmıyordu. Merdivenlerin başında durduk. Kızgınlıktan morarmış yüzüyle Vera kosarak aşağı indi.

Evde değil! Sana söyledim, yine yapıyor.

Ön kapıyı açarak dışarı kostu ve bahçe kapısında durup bir sağa bir sola doğru "Francis, Francis" diye bağırmaya başladı.

Biz yukarı, Eden'in odasına çıkarken, kâh ön taraftan, kâh arka taraftan Vera'nın sesi geliyordu hâlâ. Francis'in odasının kapısı kapalıydı. Eden bakmak için açtı. Tabî ki yoktu. Sormadım, o da açıklamada bulunmadı. Odası asırı derecede temiz ve derli topluydu. Her yerde dantelli örtüler vardı, tuvalet masasının üzerinde minik siseler duruyordu ve hâkim renk pembeydi. Duvarlardaki resimlerin arasında Kensington Parkı'ndaki Peter Pan heykelinin renkli bir fotoğrafı bile vardı. Yataklar yan yana değildi, odanın elverdiği kadar aralıklı, açılı yerlestirilmisti. Saati ortalıkta göremeyince içim ferahladı.

Valizim açılmak üzere beni bekliyordu. Eden gardıropta ve sifoniyerde bana ayırdığı yerleri gösterdi.

Vera'nın yukarı çıktığını duyduk ve kapı siddetle açıldı. Çocuklar, yetiskinlerin siddetli duygu gösterilerinden çok sıkılırlar ve Vera da o anda öyleydi. Kıpırmızı yüzünde gözyaşları vardı. Dudakları titriyordu, vücudu yay gibi gerilmisti ve yumrukları sıkılıydı. Eden onu kolundan tuttu.

Sevgilim kendini ne duruma sokmussun?

Bilhassa yapıyor!

Elbette bilhassa yapıyor, ama aldırmayacaksın. Birden benim orada olduğumu hatırladı. Orada korkuyla

durmuş ne olduğunu merak ediyordum. Bu denli isterik ve siddetli bir gerilime ne sebep olabilirdi?

İyi geceler Faith. Yukarı geldiğim zaman seni rahatsız etmem. Karanlıkta soyunurum.

Kapıyı üzerime kapadı; kapının bir tarafında ben, diğer tarafında Eden ile Vera ve Vera'nın gizemli ıstırapı kalmıstı. Valizimi bosaltırken, "Herhalde Francis'in kaçtığını veya kaçırıldığını sanıyor" diye düşünüyordum. Polis çağrılacak mıydı? Korkunç bir aile trajedisinin başlangıç sahnelerine mi şahit oluyordum? Banyoya gitmek üzere dışarı çıktığım zaman, Francis'in odasının kapısının ardına kadar açık ve yatağının hazırlanmış olduğunu gördüm. Çaydan sonra Vera, herkesin yataklarını hazırlar örtülerini kaldırıp katlardı.

Vitrinin rafında duran gürültücü saatin tik takları duyuluyordu. Vera aşağıda ağlıyordu. Olanlardan ürkererek yatağa girdim, çok geçmeden evin polisler, komsular ve araştırmacılar tarafından istila edileceğini düşünmeye başladım.

Biri merdivenlerden sürünerek çıktı. Eden olduğunu sandığımdan uyuma taklidi yaptım. Fakat Eden en az yarım saat daha görünmedi ve zaten Vera'yla birlikte yukarı çıktıkları zaman çıkardıkları gürültüye uyanacaktım.

Bak orada! Kapı da ardına kadar açık. Arkamız ona dönükken içeri süzölmüş olmalı. Onu öldürmek istiyorum.

Sevgilim kendini perisan etmemelisin.

Neden bunu yapıyor? Neden? Bunu yapmakla eline ne geçiyor?

Merak ağır basmıstı. Yataktan kalkıp kapıyı açtım. Vera kısa bir süre beni görmedi. Francis'in kapısı sonuna kadar açıldı ve saatin tik takları, uyuyan birisini uyandırmaya yetecek kadar ses çıkarıyordu. Ama Francis uyanmıyordu. Üstü yarı açık, düzenli nefes alıp vererek derin bir şekilde uyuyordu. Vera söylenmeye devam etti:

Onu öldürebilirim.

Kendini ne kadar çok hırpalarsan bunu o kadar çok yapacak.

Vera beni gördü.

Sen yatağın dışında ne arıyorsun? Bir bardak su istediğimi söyledim.

Eden sen getirir misin?

Ben kendim alırım.

Evet alırsın ve musluğu açık bırakırsın. Geceleri su istemeyi nereden çıkardın bilmiyorum. Baban, ben ve Eden

Çocukken asla su istemezdim. Seni neden böyle alistirmislar bilmiyorum.

Francis uyumakla kendisini Vera'nın öfkesinden koruduğu için, Vera'nın, öfkesini benden çıkardığını bilmiyordum elbette. Francis'in, tatillerin baslangıcında, annesini zmek kadar gaddarca ve hesaplayarak her gece bu isi yaptığını da bilmiyordum, ama çok çabuk öğrenecektim. Her gece saat yedi sularında, belki de yatağa gnderilmekten kurtulmak için yavaşça ortadan kayboluyordu. Vera, Eden'in kollarında krizlere girince de gizlice yatağına gidiyor ve sanki, "İste buradayım. Neden kıyamet koparıyorsun?" der gibi kapısını açık bırakıyordu. Vera buna hiç alısamıyordu ve Eden'in öğütlerini hiç dinlemiyordu. Her aksam aynı isterik sahneler tekrarlanıyordu ve bu, sanki bir Fransız kralını seyreden saraylılar gibi, ikisinin Francis'in yatağının basucunda dikilmesiyle son buluyordu.

Francis neden bunu yapıyordu? Vera'nın âciz kızgınlığını seyretmekte eğlenecek ne buluyordu bu kadar? Gerçi bu Francis'in birçok provokasyonundan sadece biriydi. Bu provokasyonlar, Vera'nın "Sol elle yemek yenilir, sağ elle bardak tutulur" derslerine, atal ve bıçağı sol elinde tutarak cevap vermesine kadar uzanıyordu. Francis'in bir de kırmızı ve sarı günleri vardı. Kırmızı günlerde  öğün kırmızı yiyecekler yemesine izin veriliyordu. Sarı günlerinde ise limonlu pasta, safranlı kek ve katı yumurta yiyebiliyordu, sanki yeterince sarısın değillermiş gibi. Tuz

kavanozuna seker koymak, yatağa elmalı kek götürmek gibi sıradan sakaların yanı sıra Vera'yı ıldirtacak son

derece ustaca sakaları da vardı. Sıcak bir ağustos günü, bahçedeki bütün mavi çiçekleri, saplarından hafifçe kıvrarak, bir kavanozun dibindeki amonyağa daldırıp yesile boyamıstı. Bir keresinde de, soruları kalmıs, ama bulmaca bölümü kesilmiş gazeteyi alan Vera çıldırmıs, bunu bayiye sikâyet etmiş ve haftalarca, gazete dağıtan çocuğun küfürlerine maruz kalmıstı, ama tüm bunlar asıl sorumlunun Francis olduğunu keşfetmesinden önce olmuştı. Francis'in, saat altıda kalkıp, kapının altından atılır atılmaz gazeteyi alıp bulmacasını keseceği kimsenin aklına gelmemisti.

Eden Francis'e neden bunları yaptığını sormustu. Odada ben de onlarla birlikteydim ve sanıyorum benim varlığımı unutmuşlardı. Vera ağlayarak yukarı çıkmıstı. Francis'in beyaz günlerinden biriydi. Yiyecek sıkıntısı hissedilir olmuştı ve tabakta yemek bırakmak vatan hainliğiyle eş tutuluyordu. Francis karnabaharını ve tavukgöğsünü yiyecekti ama patatesin üzerindeki kahverengi lekeleri muslukta kalmak için ısrar ediyordu. Vera'nın Francis'in yemeğini yiyip yemediğini kontrol etmek için onunla oturması inanılmaz bir şeydi. Onun çok zayıf olduğunu düşündüğü için yemeğin arkasından sütlaç da gelecekti. Francis'in ne istediğine pek aldırmıyordu. Francis, sütlaçtan bir kasık alır almaz sanki çok önemli bir şey hatırlamış gibi elini alnına götürdü.

Bugün salı mı?

Elbette bugün salı.

O zaman bugün yesil olmalıydı. Ne aptalım! Bu felaketi gitmek için çok geç sayılmaz, zararın neresinden

dönölse kârdır. Çabuk, evde yesil üzüm var mı? Ya da elma var ama yesil olmalı? Hatta bir hıyar bile olabilir.

Vera peçetesini fırlatarak masadan kalktı ve aşağı kostu. Francis gülmeye başladı. Ona katılmak istemeyen Eden ona yan gözle bakarak sordu:

Korkunçsun. Neden bu kadar korkunçsun?

Daha önce hiç kimsenin bir hıyarı muz gibi yediğini görmemistim. Muz gibi soymustu, ama zorunlu olarak bıçak kullanmıstı.

Hindistan'da yerli bir bakıcım vardı, adı Mümtaz'dı.

Bana daha önce ondan bahsetmistin.

Peki o zaman. Sana daha önce bahsetmistim ve sen de komik bir isim demistin. Uğruna Tac Mahal'in yapıldığı

kadın adıydı o. Ama sanırım bunlar sana bir sey ifade etmiyor.

Francis saçmalama.

Sana söyleyeceğimi sanmıyorum. Her neyse öldü o kadın. Berbat bir hastalıktan, tifüsten öldü.

Ama senin annen var. Benim gibi değilsin. Benim annem on üç yasındayken öldü.

Benim annemi sen aldın, ben değil. Ve ben on üç değil, yedi yasındaydım. İlk fırsatta beni okula gönderdi.

Benden kurtulabileceği an beni basından attı. İyi değil mi? Onlar Hindistan'da oldukları için okula gitmem gerekti, ama annem uzun süredir Hindistan'da değil, buradaydı. Sen de buradaydın. Böylece seni seçti ve beni okula gönderdi.

Eden birdenbire son derece olgun ve kibirli birisi oldu. Bana güzel bir gülücük attı.

Faith, bu söylediklerinden ötürü beni korkunç biri sanacak. Tabii öyle demek istemiyorsun. Sanırım öyle demek

istemiyor Faith.

O zamanlar görgü kurallarım bilmeyen sessiz bir çocuktum ve sadece baş sallardım. Her anlama gelebilecek bir şekilde basımı salladım.

Annen senin için en iyi şeyi yaptı Francis. Ya da iyi olduğunu sandığı şeyi yaptı. Belki ben de uzak bir yere okula

gitmek isterdim, ama benim sansım olmadı. Sansım var mıydı ki?

Eden böyle boktan ukalalıklar etme.

Orta sınıf mensupları 1940larda "boktan" lafını pek kullanmazlardı. Benim için "lanet" kelimesi yeterince sertti. "Boktan" lafını duyunca soka girdim.

Faith'i utandırdın.

Evet doğruydu, beni utandırmıstı, ama Eden'ın, dikkatini benim üzerime çekmesini istemiyordum.

Biliyorsun babasına anlatacak. Söylediğin her kelimesini babasına aktarılacak ve sorumlusu sen değil Vera

olacak Seni iyi yetistirmemekle suçlanacak.

İyi o zaman.

Francis Vera'nın çekmecesinden bir kutu iğne aldı ve hıyar kabuklarını birbirine iğnelemeye başladı. İğnelenmiş kabuklar kemer gibi olmustu. Sonra Vera'nın yağmurluğunun cebinden kemerini alıp yerine hıyar kabuklarını koydu.

Onun deli olduğunu düşünüyordum. Hâlâ da haklı olduğumu ve onun deli olduğunu düşünüyorum. Hepsi intikam içindi ve dikkati kendi üzerine çekerek annesinin sevgisini yeniden kazanmayı umuyordu. Ondan nefret ediyordu; bu, nefretin ta kendisiydi, nefretin taklidi değildi. Eden, kâh kıkırdayarak Francis'in yaptıklarını onaylıyor kâh

Vera'yla birlikte iç çekerek, baş sallayarak ve eğer Vera aldırmasa Francis'in bunlardan vazgeçeceğini söyleyerek tarafsız bir tutum sergiliyordu. Vera'ya güveni yoktu ve Francis hakkında bir laf ettiği takdirde bunun aynen ona aktarılacağını biliyordu. "Eden senin iğrenç olduğunu söylüyor, annesine senin gibi davranan hiç kimse görmemiş" diyebilirdi.

Kimse benden taraf tutmamı beklemiyordu, kimse böyle bir ricada bulunmamıstı. Tam o sıralar Anne Cambus'le tanışmıştım ve zamanımın büyük kısmını onunla geçiriyordum. Çoğunlukla onun evinde oluyorduk ve bundan dolayı çok mutluydum. Mutluluğum, bilinen sosyal nedenlerin dışında, Vera ile Eden'in yarattığı dünya dışında baska dünyaların da var olduğunu görmemden kaynaklanıyordu. Annem gibi rahat, rasgele yasayan baska sıcak insanlar da vardı.

Bu konuda gördüğüm tek istisna Vera'nın eviydi. Gündüzleri genellikle Anne'le birlikteydim ve kırlarda, ormanda, eskiden Eden'a ait olan döküntü bir bisiklete binip dolasıyorduk. "İskoçya Kraliçesi Mary" diye ilginç bir oyun geliştirmistik ve Mary hakkında bize öğretilen olayları oynuyorduk, ben, bazen Anne kraliçe oluyor, diğerimiz ise Mary'nin hayatına giren Darnley, Rizzio, Bothwell ve I. Elizabeth gibi tipler oluyorduk. Yağmurlu havalarda, Vera'nın bahçesinin bir kösesinde bulunan ve herkesçe "mezbelelik" olarak adlandırılan kulübede oyunumuza devam ediyorduk. O zamanlar Sindon'daki hemen hemen bütün evlerin bahçesinde böyle bir kulübe ya da harabe bulunurdu. Bu yer eskiden, sazlarla örölmüs, üzerine sıva atılmış ve yer yer tuğlayla desteklenmiş bir tür ağıl olmalıydı. Pislik ve mikrop yuvasıydı rahatsızlık verici bir mekândı. Kalıntıları ise depo ve çamasırhane olarak

kullanılıyordu. Laurel Cottage'ın mezbeleliğinde şimdiye kadar kimse çamasır yıkadı mı bilmiyordum. Ateş yakmak için sömine tarzı bir oyuntusu da vardı. Yer tuğla kaplıydı. Çocukken Eden'in burayı bebek evi olarak kullanmasına izin veriliyormuş, bu nedenle de gerçek bir yıkıntı görünümü almamış. Küçük penceresinde çizgili pamuklu kumastan, yıpranmış perdesi, yerde küçük bir kilimi, eski bir masa ve iki sandalyesi hâlâ duruyordu. Vera, Veralığını yapıp zaman zaman burayı temizliyordu. Anne'le birlikte, bütün yaz ve sonbahar boyunca, Mary Stuart oyunumuza devam etmistik. Beş yıl sonra bir gece bu kulübede, bir çocuğun aklının ucundan bile geçmeyecek bir sahneyle karsılasacaktım.

Geceleri Eden'la odasını paylaşıyordum. Gerçekten sözünü tutuyor ve karanlıkta soyunup yatıyordu. Bazı mehtaplı gecelerde oda o kadar karanlık olmuyordu ve ben uyuma numarası yaparak Eden'a bakıyordum. Karanlıkta bile son derece yavaşça hareket ederek önce bluzunu çıkarıyor, sonra geceliğini giyiyor ve en sonunda iç çamasırlarını çıkarıyordu. Eden'in gecelikleri toz pembe veya beyaz renkte ketendi, ama mutlaka yakası, kolları bazen de etekleri isliydi. O zamanlar naylon çıkmıştı, ama bize ulaşmasına daha çok zaman vardı.

Eden, her gece karanlıkta ya da ay ışığında, tuvalet masasına oturup kadın dergilerinde anlatılan biçimde yüzünü temizler ve masaj yapardı. Saçlarını sosis gibi kıvrıp tokalar takar ve basına pembe sifon bir esarp sarardı. Ellerin güzelliğini korumak için beyaz pamuklu eldivenler giyerdi. Eden'in Stewart'a anlattığına göre, annesi de böyle yaparmış. Her gece, uyuma numarası yaparak, hatta derin derin nefes alıp vermeyi ihmal etmeden, bu işlemleri hayranlıkla ve korkarım özentiyile seyrediyordum.

Sonbaharla birlikte oda göz gözü görmeyecek kadar karanlık olmaya başladığı için Eden banyoda soyunuyordu

Tatili bitip okula döndüğü için takip eden günlerde de Francis'in odasına taşınmıştım. Francis son gün bile annesini çıldırtmaktan geri kalmamıstı.

Francis, sol el, sağ el sorununa artık son vermek amacındaydı. Başarılı olamamıstı, ama söyledikleri Vera'yı dehsete düşürmüştü. Yine tabaklarımızı düzenliyor ve ellerimizi isaret ediyordu, ama artık pek gönüllü olmadığını fark etmistim.

Francis annesine, Müslümanların hep sağ elle yemek yemelerinin nedenini bilip bilmediğini sordu ve yanıtını kendisi verdi. Çünkü sol elle taharetleniyorlardı. Tabî Francis bunu, burada anlatamayacağım kadar açık seçik anlatmıstı, Sol ellerini "sıçtıktan sonra kışlarını temizlemek" amacıyla kullandıkları için, örneğin hırsızlık yapanların sağ elleri kesilirdi ceza olarak. Bu ceza o kadar basit bir ceza değildi, çünkü sağ eli kesilen adam açlıktan ölürdü.

Vera dehset içinde çığlık attı. Francis'e, haykırarak, kendisini hasta ettiğini, iğrendirdiğini söyledi. Aramızda Müslüman birinin olmadığını ve böyle tiksindirici âdetlerle neden ilgileneceğimizi sordu. Francis'in yanıtı hazırıldı:

İnsanlara böyle katı kurallar uygulamanın sonu nereye varır, onu öğrenirsin belki.

Francis birçok konuda olduğu gibi bu konuda da haklıydı.

Gün boyunca oldukça sıkıntılı görünüyordu. Durgun ve dalgındı. Sarı günü olduğunu unutup bir dilim ekmek de yemisti. Hatırlayınca da hiçbir şey demeden sofradan kalktı ve gitti. Daha sonra onun yatağını hazırlamaya giden

Vera. yastığın üzerinde bir intihar notu buldu. Francis'in mor mürekkebiyle yazılmıştı ve "Anne" diye baslıyordu. Mor mürekkebiyle, sarı günleriyle, mavi çiçekleri yesile boyamasıyla Francis'in ne kadar renkli bir kişiliği olduğunu hatırlıyorum. Notta, kendisini çok kötü hissettiği ve buna bir son vereceği yazılıydı.

Vera inandı. Çok korkmuş ve donakalmıştım, inanmıstım Vera'ya polise haber vermesini söyleyen Eden da inanmı4 görünüyordu. Önce bisikletli köy jandarması geldi, ondan sonra arabayla baska polisler geldi. Vera notu getirmek gitti, ama not yok olmustu. Tabiî ki evde saklanan Francis'ti notu yok eden. Üç polis, "Ne yapabilirim?" diye gelen bölge rahibinin karısı, ağlayan Vera, volta atan Eden'la öyle kıyametler kopuyordu ki Francis sakince içeri girerek neler olduğunu sordu. Not yazdığını ve bir notun varlığını reddetti ve böylece herkes Vera'dan süphelenmeye başladı. Ben hiç açık vermedim, ama Eden farklı davrandı, hem de çok kurnazca yaptı bunu. Notu okuduğundan asla söz etmeden, Vera'yı hiç desteklemeden, daha ziyade bir bakıcı, bir dert ortağı, ortalık yatıştırıcı gibi davranarak, polisler ve Bayan Morrell'e Vera'yı sakinlestireceğini, en kısa zamanda kendisini toplamasına yardımcı olacağını söyledi. Polisler, Vera'nın, onları bir hiç uğruna çağıran isterik biri olduğunu düşünmeye başlamışlardı. Hedefine ulasan, doruktaki son sakasıyla istediğini elde eden Francis yatağına gitti.

O sonbahar Great Sindon'da birisi gerçekten intihar etti. Bu ölümün daha sonra olacaklar açısından ne kadar anlamlı olduğunu, baska bir deyişle cinayete kadar giden olaylarda ne kadar etkisi olduğunu hep merak ederdim.

Great Sindon Kilisesi'ndeki rahibin adı Richard Morrell'dı. Ben ondan hep papaz diye bahsediyordum ve bu aptallığı yapmamam için Vera tarafından uyarılıyordum. Fakat ben, İngiliz Kilisesi'ndeki tüm görevlilere papaz dendiğini sanıyordum; bunun, "kasap" gibi, genel bir isim olduğunu düşünüyordum. Vera pazar günleri genellikle Evensong Kilisesi'ne giderdi. Nedeni bana açıklanmamıstı ama, babam benim bir kiliseye üye olmamı istememiş ve beni kaydettirmemisti. Belki inancını kaybetmisti, belki de kuralcı dinleri reddetmisti. Eğitimim için çok da gerekli olmayan bu isi zaman zaman özlediğim olmustu. Eden'ın, Laurel Cottage'da, oturma odasındaki piyanonun üzerinde duran, beyaz elbiseli ve saçlarında bir tülle çektirdiği kiliseye kayıt törenine ait fotoğrafına bakıp özeniyordum. Bu "seçkin kisi olma şansı" mı kaçırmıstım, ancak ara sıra, özellikle Eden'ın da geldiği günlerde, Vera'yla kiliseye gidiyordum. Kilisede her koltukta bir dua kitabı olduğu halde, hiç gerekmemesine rağmen, elimizde dua kitaplarımızla, iki halamla birlikte köyün içinden yürüyerek geçmek hosuma gidiyordu. Çünkü böylece onlardan biri olmak için harcadığım çabaların desteklendiğini sanıyordum. Ayinden sonra da iri, sisman, dağınık görünüslü Bay Morrell'in elini sıkıyorduk. Bay Morrell, cemaati çantada keklik görmesiyle ün yapmıstı. Bir İskoç baronunun oğlu olan çok önemli bir adamın da birinci kuzeniydi.

Tabii ben baron kelimesini yanlış anladığını için, İskoçya'da bir bar sahibinin neden bu kadar önemli olduğunu asla anlamamıstım. Böylece de Vera'nın keskin diline bir kez daha hedef olmustum.

Morrell'ların yanında Elsie adında bir kız çalışıyordu, o zamanlar insanların yanında bu tür yatılı yardımcılar hâlâ vardı. Great Sindon'ın rahibi, sekiz odalı, çok büyük, eskiden kalma bir evde yaşıyordu. Yaklaşık beş kilometre

uzakta bir köyde yaşayan bir tarım işçisinin kızı olan on altı yaşındaki Elsie, bu evin tüm ağır işlerini yapıyordu. Temizlik, ütü, yemek, hep onun işiydi. Onu sahsen tanıımıyordum; göz asinalığım vardı. Bazen Anne'le okuldan dönerken, annesini ziyarete giden Elsie'yle karsılasırdık, ama hiç konuşmamıştık. Çünkü iki küçük züppeydik. Kendimizi köy ahalisinden birkaç gömlek üstün görüyorduk. Elsie yalnızca işçi sınıfından gelmekle kalmıyor, aynı zamanda hizmetçiydi de. Vera onun bize "Bayan" diye hitap etmesini istiyordu. Tıknaç, kırmızı yüzlü, teni iklim koşullarından yıpranmış gibi görünen, kızıl saçlı bir kızdı. Bayan Morrell, Laurel Cottage'a geldiği zamanlar hep Elsie'nin tembelliğinden, pasaklılığından şikâyet ederdi. Sanırım, kendi deyişleriyle "hizmetçi sorunları"ndan bahsetmek hoşlarına gidiyordu.

Bir keresinde Bayan Morrell'in söyle dediğini duymuştum:

Öyle bir yaratıkla yaşamak zorunda olmadığın için çok şanslısın. Bu büyüklükteki bir ev için neler vermezdim

ki...

Gerçekte bir şey vereceği yoktu. Anne'in söylediğine göre Ipswich'te özel bir okulda gizlice öğretmenlik yapıyormuş ve Great Sindon'daki evden daha büyük bir evde yaşıyormuş.

Vera'yla birlikte bir iki kez onlara ziyarete gittiğimiz zaman, dizlerinin üzerinde yerleri fırçalayan Elsie'yle karsılaşmıştım. Vera, zavallı Elsie'yi, ayağa kalkarak saygı göstermek zorunda bırakmak için konuşurdu.

Umarım annen baban iyidirler.

Evet iyiler, tesekkür ederim Bayan.

Bildiğim kadarıyla Vera'nın Elsie'nin ailesiyle hiçbir tanışıklığı yoktu. Hiçbirimiz, sorusturmada ortaya çıkana kadar, onun soyadını bile bilmiyorduk.

İzinli olduğu bir öğleden sonra Elsie ortadan kayboldu. O akşam ve ertesi sabah da görünmeyince, Bayan Morrell, ne olduğunu öğrenmek üzere ailesine adam gönderdi.

"Adam"dan, otları biçmek ve bahçeye bakmak üzere haftada bir oraya giden genç bir çocuğu kastediyorum. Çocuğu bisikletle göndermistti. Elsie onlarla da değildi ve bir gün sonra bir çiftçi, kuyusunda, Elsie'nin boğulmuş cesedini buldu.

Bildiğim kadarıyla artık hiçbir yerde olmayan gerçek kuyular o zaman vardı. Evlerde ve çiftlik evlerinde ne elektrik ne de su vardı. Great Sindon'da gaz da yoktu; hâlâ da yok. Bir tatlısu kaynağının beslediği kuyu son derece temiz görünüyordu. Kuyu bosaltılıp temizlendikten sonra Anne'le bakmaya gitmistik. Yaklaşık bir metre çapındaydı, ama söylendiğine göre son derece derindi. Ağzının etrafı küçük, eski tuğlalarla örölüydü. Elsie, ailesine ziyarete giderken hep bu çiftlikten ve bu kuyunun yanından geçirdi. Aylardan kasımdı ve kuyunun çevresinde hiç ot yoktu. Haberi ilk kez Anne'den duymustum.

Korkunç bir sey oldu. Kilisenin himayesindeki Elsie intihar etmis. Kendisini suda boğmus. Annem söyledi. Bu

konuda fazla konusmamam gerekiyormuş, ama sen sorun değilsin. Sana söyleyeceğimi biliyordu.

Çok sasırmıştım ve biraz da korkmustum. Okul otobüsünü bekliyorduk. Hava çok soğuktu ve her yer, dökülüp uçusan yapraklarla doluydu. Dökülen yaprakların bu kadar gözle görülür bir şekilde fark edildiği bir yerde hiç bulunmamıştım daha önce. Köyün merkezi, kestane, çınar, firavuninciri ve kayın ağaçlarının oluşturduğu bir yesilliğin ortasındaydı. Sert rüzgârın da yardımıyla hepsi birden yapraklarını döküyordu. Bu yüzden, ne zaman sonbaharda yapraklarını döken ağaçlar görsem, elimde olmadan Elsie'yi ve suda boğulmasını hatırlarım.

Anne'e nedenini sordum. Neden böyle bir şey yapmıştı? On altı yas, on iki kadar olmasa da yeterince gençti. Tabii, o zamanlar yolun yarısı sandığımız yirmi altı yaş kadar da yaşlı değildi. On altı yaşında birisi nasıl ölmek isteyebilirdi?

Annem nedenini tahmin ettiğini söyledi. Babama, "Nedenini tahmin ediyorum" derken duydum, ama ben

sorunca söylemedi.

Ben tahmin edemiyorum. Ya sen?

Yaslı Bayan Morrell'in yanında çalışmaktan dolayı çok mutsuz olmasının dışında aklıma bir şey gelmiyor. Ama

mutsuz ise neden oradan ayrılıp bir fabrikaya girmediy?

Laurel Cottage'da Elsie'nin ölümüyle ilgili hiçbir şey konuşulmadı. Tek kelime bile. Hatta Anne'in annesinin dediği gibi, "Üzerinde fazla konuşulmamak" uyarısı bile yapılmadı. Longley aile kültüründe gizlilik, hiç gereği olmasa da önemliydi. Açıklama yapılmaz, havadislerden bahsedilmezdi. Bilindiği ya da bilinmek istenmediği farz edilirdi. Genellikle Vera ile Eden sırf iş olsun diye fısıldasıp, birbirlerine anlamlı anlamlı bakar, ağızlarını elleriyle kapatırlardı. Elsie'nin öldüğü günlerde, her zamankinden daha çok, "Bir dakika Faith" diyerek yüzüme kapılar kapatılıp, odalara kapanılıyordu. Olayı mutlaka biliyorlardı. Bayan Morrell'dan ya da yerel gazeteden öğrenmemiş olmaları imkânsızdı. Hepsinin ötesinde, köy zaten bununla çalkalanıyordu. Köyün yakınında bir yerlere düşüp bir ineğin ölümüne yol açan bomba rivayetleri, yerini, Elsie'nin ölümüyle ilgili dedikodulara bırakmıştı. Vera ve Eden her şeyi biliyordu. Sorusturma sonucunda ortaya çıkan intihar nedenini bile biliyorlardı. Gerçi annesinin tahminlerinin doğru olup olmadığını tam bilemiyordu, ama bunu bana anlatan yine Anne olmuştur. O kıs, zamanımızın büyük bölümünü Elsie'nin ruh hali ve ölümü üzerine "niçin'ler ve "bu sebep'ler üreterek geçirmistik.

Aynı günlerde Londra, Alman bombardımanı ile harabeye dönüşüyordu. Harabe olan yalnız Londra değildi; Coventry, Bristol, Birmingham da aynı kaderi paylaşıyordu. Şehirde korkunç yangınlar çıkıyordu ve gece saldırılarına karşı savunmasız kalınmıştı. İstila korkusu hâlâ çok güçlüydü. Jane Austen, yaşadığı dönemin önemli savaşları olan Trafalgar ve Waterloo'dan bahsetmeyi tümüyle reddedip, o günlerin sosyal hayatını yazmayı tercih etmişti. Anne ve ben bunu çok iyi arılayabiliyorduk. Savaş bizim de umurumuzda değildi. Ne savaşla ilgileniyorduk ne de savastan etkileniyorduk. Savaş hem çok uzaktaydı hem de birisi radyoyu açtığı zaman odadan çıkmayı tercih ettiğimiz için bilgimiz dışındaydı. Taranto Limanı'nda İngiliz uçaklarının İtalyan filosunu bombalaması, Doğu

Afrika'nın durumu, Almanların Rova'ya sızması gibi olaylar, Elsie'nin kötü sonuna duyduğumuz ilginin yanında hiç kalıyordu.

Bugün bu tuhaf gelebilir ama daha on iki yasında olduğum o günlerde, birisinin evlenmeden çocuk sahibi olması duyulmuş iş değildi. Çocuk sahibi olmanın ilk şartı evlilikti, Anne ve ben, 1940 yılında bekâr bir kızın çocuk sahibi olmasının nasıl bir felaket olduğunu çok iyi anlayabiliyorduk, fakat elbette bunun nasıl bir duygu olduğunu bilmemize imkân yoktu.

Doğurmasına imkân yoktu, nasıl doğurabilirdi ki? diyordu Anne.

Görebiliyordum. Pratikte o çocukla ne yapabilirdi? Evli olmayan Elsie'nin köy yolunda bir bebek arabasıyla dolması akıl almaz bir şeydi. Bay Morrell o bebeği kesinlikle vaftiz etmezdi.

O zaman o isi neden yaptı? diye soruyordum.

"İs"ten kastım, hamile kalmasına yol açan cinsel ilişkiydi. Anne bunu açıklayamıyordu. Cinsel ilişki hakkında aşağı yukarı bir şeyler biliyorduk, ama o duyguyu bilmemize imkân yoktu. Cinsel ilişkiye, ancak ne olduğunu bilenler girebilir sanıyorduk. Esin kim olduğunun hiç önemi yok sanıyorduk, çünkü isin duygusal yanından hiç haberimiz yoktu. Birisinin bu isi yapmak isteyebileceğini anlıyorduk, ama sonuçları konusunda önlem almadan nasıl yapılabileceği bir sırdı. Hayatımızda en azından bir kere, bu isi denemek isteyeceğimizi de birbirimize açıklamıştık.

O kuyu bir daha asla kullanılmadı. O çiftçinin içme suyunu nereden temin ettiğini hep merak ettim, zira musluklara su getiren sistem 1941 yılında henüz kurulmamıştı. Belki de yakınında bir pompa vardı. O kuyuyu görebilmek için çalılardan sürünerek geçip kuyunun bulunduğu araziye bile girmistik. Bir süre Mary Stuart oyunlarımızın yerini Elsie'nin aldığını üzülmeye başladım. Yolda yürüyen Elsie, hemen kuyuyu görüp içine atlıyordu. Bu oyunları Anne'lerin bahçesinde oynuyorduk ve kuyu olarak eski bir çukuru kullanıyorduk. Tek özrümüz henüz on iki yaşında olmamızdı.

Okulda, yağışlı günlerde, sabah törenlerinde söylediğimiz, "Yaz güneşi parlıyor" şarkısının yerini zamana daha uygun bir şarkı alacaktı.

"Londra yanıyor, Londra yanıyor İtfaiye gelsin, itfaiye gelsin Yangın, yangın, yangın Aman su dökün..."

Bu şarkı, ocak 1941'in ciddi günlerinin simgesi olmuştur

Sadece Noel tatili için eve gittim ve hemen sonra Laurel Cottage'a döndüm. Yaşadığımız bölgede, tehlikenin geçtiğini; bildiren alarmdan sonra çocuklar sokaklara dökülüp uçaksavarların mermi kovanlarını topluyorlardı. Anne'e göstermek için benim de bir sarapnel koleksiyonum olmuştur. O günlerin olayları arasında, Gerald Eniste'nin Noel tatili için gelisi, Francis'in on dört yaşına basması ve Eden'in Kraliyet Donanması Kadınlar Birliği'ne katılmak istemesi önemli yer tutuyordu.

Bu fikre Vera da zaman içinde alısmıştı. Onu bir dahaki görüşümde destekçi bile olmuştur ya da bana öyle

görünüyordu.

Tabii ki de kadın örgütleri içinde en iyisi o örgüt. Eden çok fazla beden isi de yapmayacak, diyordu.

Ama onun Laurel Cottage'da yasayamayacağını düşünüyordum.

“Üniforma çok cazip. Lacivert elbise ve o küçük sapka çok sık olabilir” demeye başlamıştı.

Bir gözyası damlası yanağından süzülüp, baktığı derginin üzerine düştü. Dergide, üniformalı bir kadın denizcinin fotoğrafı vardı. Gözyasları beni bunaltmıştı. Elimi tuttuğu zaman ise çok sasırdım ve biraz da cesaretim kırıldı. Her şeyin geçeceğini ve bu savaşın yakında biteceğini mırıldanırken, yetiskinlerin ne kadar değişken olduklarını ve ölçsüz kederlendiklerini fark ettim. Vera elimi bıraktı, gözlerini kurularken, bu “çöküsü” hakkında, babama ya da Eden’a tek kelime söylememem konusunda tembihte bulundu.

Yaz tatili için Londra’ya dönmeden önce, Gerald Eniste izinli eve gelmişti. Birliğiyle Kuzey Afrika’ya gideceği kesinleşmişti. Onun gidisine de en az Eden’ın gidisi kadar üzülmüştü, ama mutsuzluğunu saklamayı iyi öğrenmişti. Haziran ayında bir cumartesi sabahı erkenden evden ayrılmıştı. O gittikten sonra Vera yatak odasındaki bütün perdeleri söküp mutfakta çamasır yıkamaya koyulacaktı.

12 mart -24a Llangollen Gdns, Cotting Hill Gate, LondraWII

Sevgili Faith,

Senden haber almak güzel, ancak bunun baska bir nedenle olmasını isterdim. Bunu bilmene gerek yok, ama büyükannemin kim olduğu bana söylendiği zaman on yedi yakındaydım ve bunu bana okulda bir kız söylemistti. Bu nedenle, onunla ilgili bir girişimde bulunmak bir yana, ondan utanıyorum ve onu düşünmekten dahi nefret ediyorum. Böyle davranmanın çok sağlıksız olduğunu biliyorum, ancak elimde değil, bunu denedim.

Daniel Stewart bana da yazdı ve cevap verdim. Vera Hillyard hakkında herkesin bildiğinden baska bir sey bilmediğimi söyledim ona. Belki daha bile az biliyorum, çünkü dava sürerken hiçbir sey okumamıştım. Sanıyorum benim adımın Hillyard olduğunu sanıyor, zira zarfa öyle yazmış. Bir tür altıncı hisle o zarfı açtım, aslında bu isim tüylerimi diken diken etmeye yetiyordu. Haftalarca, oturduğum binadaki herkesin, Elizabeth Hills'in aslında Vera Hillyard'ın torunu olduğunu öğrendiğini sandım. Çok aptalca olduğunu biliyorum, çoğu o ismi bilmeyecek kadar genç, ama sana bu konuda neler hissettiğimi bilmen için yazıyorum.

O sır hakkında hiçbir sey duymadım. Kathleen March ismi bana bir sey ifade etmiyor ve eminim Giles'in da aynı duyguları taşıdığını anlayacaksın. Stewart'a da, insanların her zaman yaptığı gibi, kirli çamasırların pazara dökülmesi konusuyla ilgilenmediğimi yazabilirsin. Kitabını okumayı aklımdan dahi geçirmiyorum. Dolayısıyla bu konu beni hiç ilgilendirmiyor. Tek ilgilendiğim konu kitapta adımın geçmemesi, kim olduğumun ve nerede yasadığının ortaya çıkmaması.

Annem sana saygılarını gönderiyor ve telefon etmeni söylüyor. Seni tekrar görmekten mutlu olacağını belirtiyor. Bu mektup sana olumsuz gelebilir, ama ne hissettiğimi anlaman gerekir.

Sevgiler, Elizabeth.”

“6 Blythe Place, Londra W14

Sevgili Faith Severn,

Sizinle karsılasıp karsılaşmadığımı hiç hatırlamıyorum Daniel Stewart bana da yazdı, ama cevap vermedim. Bildiğim kadarıyla annem ve Elizabeth yegâne akrabalarım ve bu şekilde kalmasını istiyorum. Yasayan veya yaşamayan diğer akrabalarımı tanımak istemiyorum. Kabalık ettiysem özür dilerim.

Sevgiler, Giles Hills.”

20 mart “Via Orti Orcellari 90, Floransa

Sevgili Faith,

Adresten de anlayacağın gibi tasındım. Eski evimde oturanlar mektubunu saklamışlar. Floransa’ya bu ilkbaharda gelersen, bir randevumuz olduğunu unutma. Sana yemek pisireceğim. İlk kitabım çıktı ve kendimi iyi hissediyorum. Bu Francis’e bir şey ifade etmez herhalde, zira cebinde bir düzine kitabı olan bir yazar oldu o. Ama benim kitabım baskılarının cebini ilgilendiriyor, yani yemek kitabı yazdım.

Hayır, herhangi bir aile sırrı duymadım. Hatırlarsan, olay olduğu zaman altı yasındaydım. Pearmain bana herhangi bir ifsaatta bulunacak bir tip değildi, zaten zor konusuyordu benimle. Ne olduğunu bilmeyi isteyip istemediğimi de bilmiyorum. Genellikle de kafamı taktığım bir konu değil. Bildiğimden daha beter bir sey olamaz, diye düşünüyorum, fakat bela aramak da oldukça heyecanlı bir durum olmalı. Sanırım annemin gençliğiyle ilgili bir seydi. Tek söyleyebileceğim sey, bunu Stewart'a anlatma. Gazetecileri bilirim, kötüyü beter etmekte ustadırlar.

Buraya gelince sır dahil her seyi anlatabilirsin.

Bütün kalbimle, Jamie”

31 mart, Queens Gate Mews, LondraSW7

Sevgili Bayan Severn,

Korkarım oldukça kalın kafalıyım. Halanız ve Kathleen March iliskisini bana anlatmanızın size ne kadar sıkıntı verdiğini anlamam çok uzun zaman aldı.

Chad Hamner'ın bir zamanlar çalıştığı gazetenin arshivinden birçok gerçeği öğrendim. Özellikle 'sırrı' aramıyordum. Önce Myland'de sonra da Great Sindon'da, büyükbabanızın zamanındaki olayları araştırıyordum. Bayan Adele Bacon hâlâ sağ ve doksan yasında. Kathleen'in üç kadesi de hayatta. Bütün bu insanlarla konustum

ve Essex polis kayıtlarına baktım. Hem olayın olduğu 1921 yılına ait kayıtları hem de iskeletin bulunduğu 1979 yılına ait kayıtları inceledim.

Neler olduğuna dair kurduğum hikâyeyi ilisikte bulabilirsiniz. Albert March okudu ve bildiği kadarıyla doğru olduğunu söyledi. Siz de okursanız çok sevinirim. Hem bilgilerin bana sizden gelmediğini görerek içiniz rahat eder hem de hatalarımı ve yanlış değerlendirmelerimi düzeltirsiniz. Bu çalışma, Vera Hillyard'ın karakter analizini yaptığım üçüncü bölümü olusturacak.

Size kopya gönderdiğim için düzeltmeler ve ilaveler yapmadığınız takdirde iade etmenize gerek yok

Çok tesekkür ederim.

Saygılarımla, Daniel Stewart"

1916 ilkbaharında Albert March isimli genç bir asker, çocukluğundan beri sevgilisi olan kızla nisanlandı. Kızın adı Adele Jephson'dı ve ikisi de on sekiz yasındaydı. Nisandan bir hafta sonra Albert cepheye gitti ve 1917 temmuzunda da yaralandı.

Albert'a, artık normal bir hayat yasamasının imkânsız olduğu söylendi. Örneğin, akıllıca bir sey olmayacağı için evlenmemesi önerildi. Doktorlar, savastan önce Doğu Demiryolları Sirketi'nin Colchester İstasyonu'nda sinyalizasyon memuru olan Albert'a, artık eski isine dönme sansı olmadığını söylediler. Albert'ın yaraları kafasında

ve göğsüne Fakat Albert bildiğini okuyan, kararlı bir gençti. Onu zayıf düşüren nefes alma zorlukları ve baş ağrılarına rağmen Adele'yle evlenip eski isine devam etmekte kararlıydı. 1917 ağustosunda Adele ve Albert, Great Sindon Kilisesi'nde evlendiler.

Sindon Caddesi İstasyonu'nda sinyalizasyon görevlisi olarak ise başlayan Albert, karısıyla Bell Lane yakınları bir evde yaşamaya başladı. Onların eviyle son bulan bir o ev, eski bir savaşın adı olan Inkerman Tenace olarak anılıyordu. Bugün o evlerden dört tanesi, Ringdove Galeri adı altında, el işi sanatları satan bir dükkân.

Kızlık soyadı March olan Adele Bacon anlatıyor:

"O zamanlar hayata yeni başlayanlar çok şey bekliyordu Evimizde aşağıda iki oda yukarıda iki oda vardı ve gaz lambasıyla aydınlanıp, suyumuzu komsularımızla birlikte köy merasındaki kuyudan taşıyorduk. Bütün istediğimiz buydu ve bulabildiğimiz için kendimizi şanslı addediyorduk. Elbette kapı komsumuz Laurel Cottage'da su da vardı elektrik de. Zaten orası benim standartlarıma göre büyük bir evdi. Kocamla Laurel Cottage'ın yanındaki eve taşındığımız sırada orada Bay ve Bayan Price yaşıyordu. Bay Price ölünce ev Longley'lere satıldı.

Bay Longley oldukça yaşlıydı. Çok genç olduğum için, bana yaşlı bir adam gibi görünüyordu. Karısı daha gençti ve John ile Vera diye on iki yaşlarında ikiz çocukları vardı. Vera sarısin mavi gözlü çok güzel bir kızdı. Bana, nedime olduğu üvey kız kardesinin düğünündeki bir fotoğrafını vermisti'

Onlar taşındıktan kısa bir süre sonra, birinci çocuğum Kathleen Mary doğdu. Mary, Albert'in annesinin adıydı

Kathleen ise sevdiğimiz bir isimdi. Vera Longley, bebeğe bayılıyordu. Annesini pek tanıımıyordum, biraz soğuktu ve benden daha üst bir sınıftan geliyordu. Ama Vera sürekli evimize girip çıkıyor, bebeğe bakıyor, ona banyo yaptırıyordu. Gerçeği söylemek gerekirse bu hosuma gidiyordu. Zamanla her şey çok değişti, sanki artık bambaska bir dünyada yaşıyoruz, ama o zamanlar, sigorta isinde çalışsan, evin elektrik olan bir adam sizden kat kat üstündür demekti. Babam bir çiftlikte işçilik yapıyordu, onlara şimdi tarım işçisi deniliyor, kocam ise demiryollarında sinyalizasyon görevlisiydi.

Vera'nın bizim eve gelmeye tenezzül ettiğini düşünüyordum. Değişik ikramlarda bulunarak onu memnun etmeye çalıştım.

Kathleen Mary'nin doğumunun üzerinden bir yıl geçmeden Bayan March'ın ikinci bir çocuğu oldu. Erkek olan çocuğa babasının adı verildi, ama herkes ona Bertie diyordu.

Doğum çok zor olmuştı ve Bayan March aylarca hasta yatmıştı. Bu yüzden Vera'nın yardımına çok ihtiyacı oldu ve bu yardımlar neredeyse iş haline gelmişti. Vera, yaz tatilleri sırasında her öğleden sonra Kathleen'i, Adele'in bebekliğinden kalan arabayla gezdiriyordu.

Clacton'da yaşayan ve Sular İdaresi'nden emekli olan Albert "Bertie" March sunları anlatıyor:

O öğleden sonrayı hatırlayabilmek için çok küçüktüm. Kathleen iki yasin biraz üzerindeydi, bense on beş aylıktım. Annem asla bundan bahsetmezdi. Sanki bir ablam yokmuş gibi tek kelime etmemisti, ben de Kathleen'i hiç hatırlamıyorum. Üvey babam ölünce annem bizimle yaşamaya geldi ve ancak o zaman Kathleen hakkında bir

iki kez konustu. 'Nasıl da yeni yeni konuşmaya başlamıştı, saçları ne kadar kıvrıkcıktı' türünden sözlerdi bunlar.

Olanları bana asıl babam anlattı. On dört yasındaydım ve çalışıyordum. Ölümünden bir iki yıl önceydi. Öldüğünde otuz beş yasındaydı, ama savasta aldığı yaralar sağlığını çok bozmuştu. Kafasından aldığı yaralar nedeniyle korkunç baş ağrıları çekiyordu. Kathleen'i kaybettiğimiz aksam eve erken gelmişti. Ağrıdan kıvranıyordu. 1921'de, baş ağrısından kıvranan adamları istemezlerdi. Bugünden çok farklıydı o zamanlar. Ücreti kesilir, eve göndermek için araba verilmez ve iyi olmadan ise dönmemesi istenirdi. Tam böyle olmamıştı, ama ağrıdan kıvranıyordu ve sirket için o hali tehlike oluştuyordu. Zira sorumlusu olduğu bir isi vardı, yüzler -insanın hayatı ona bağlıydı. Elbette araba verilmemisti ve iki kilometre yürümüstü. O zamanlar bu mesafe uzun değildi.

Eve dönerken anacadde yerine ara yolları tercih etmişti. Yolda bir dere vardı, fakat üzerine, yayaların geçebileceği uzunlukta köprü yapılmıştı. Babam bu köprüden geçerken aşağıda su kıyısında Vera Longley'yi, bir baska kızla otururken görmüştü. Az ileride de ağaçların altında bir bebek arabası duruyordu. Kızların arkası

arabaya dönüktü ve nisbeten yüksek bir yerde duruyordu. Babam o arabada kendi çocuğunun olabileceğini aklına dahi getirmemisti. Muhtemelen, basının ağrısından bir şey düşünecek hali kalmamıştı.

Babamın eve gelip basına ıslak bir bez koyarak dinlenmeye başlamasından yaklaşık bir saat sonra Bayan

Longley gelmisti. O sıralar o da Eden’a hamileydi. Anneme Kathleen’in kaybolduğunu, arabasında olmadığını söyledi. Annem, Vera’nın kendisinin gelmeyip de annesini göndermesine çok kızmıstı ve onu asla affetmedi...”

Kathleen March bir daha bulunamadı. Polis gönderildi. Köylüler aramaya çıktı. Bir çiftçinin, arama islerinde kullanılan köpeğı vardı; o geldi. Arthur Longley ve oğıu John da arama ekibindeydiler. Dolunayın olduğı parlak bir geceydi ve yaklaşık elli kisi sabaha kadar çocuğı aramıstı.

Vera Longley polise ne söylemisti? Bu konuda ne bir sorusturma ne de bir ifade kaydı bulunmustu. Bu nedenle March ailesinin, daha ziyade Bayan Bacon’ın söylediklerine güvenmek zorundaydık:

“Vera beni görmek istemedi ve annesi de onu göndermek istemedi. İyi olmayacağını söylüyordu. Ama ben ısrar ettim. Kaybolan benim çocuğumdu değil mi? Eğer o gelmezse ben giderdim. Nitekim Laurel Cottage’a gittim ve Vera’yı gördüm. Bayan Longley onun çok kötü bir durumda olduğunu, sürekli ağladığını söylemisti. Ancak ben gördüğümde ağlamıyordu. Sadece bembeyazdı ve hortlak görmüş gibiydi.

Kocam bana gördüklerini anlatmıstı. Vera ve arkadaşım dere kıyısında oturmuş konusurlarken görmüştü. Bunu Vera da doğrulamış ve okul arkadaşı Mavis Vaughan’a rastladığını, birlikte derede yüzdüklerini anlatmıstı. O sırada Kathleen uyuyormus. Onu, arabası içinde kıyidan biraz yüksekçe bir yere bırakmış ve su kıyısına inmisler. Vera, gözlerini arabadan beş dakikadan fazla kesinlikle ayırmadığını söylüyordu. Ama bunun doğru olamayacağını biliyordum. Mavis’in, kendisiyle yarım saat kadar kaldıktan sonra dere boyunca yürüyerek evine gittiğini söylemisti.

O da sürekli arabanın kımıldayıp kımıldamadığına bakıyormus. Çünkü eğer araba kımıldarsa Kathleen'in uyandığını anlayacakmış. Ama araba hiç kımıldamamış, zira içinde kimse yokmuş artık ya da böyle söylemişti. Sonra arabanın yanına gitmiş ve boş olduğunu görmüş. Dere kıyısına indikten sonra, arkandan birinin gelip Kathleen'i götürdüğünü söylüyordu. Anlattıkları bunlardı. Ona inanıp inanmamakta tereddüt ediyordum, ama ne yapabilirdim?"

Sonradan Bayan Broughton olan Mavis Vaughan, 1978 yılında yetmiş bir yasında öldü, ama olay hakkında tüm bildiklerini, yakınlarda, Sissington'da yaşayan kızı Judith Jones'a anlatmıştı.

"March'ların bebeğinin kaybolmasıyla ilgili tüm bu gelişmeler annemi derinden etkilemişti. Hatta daha sonra olacıklardan sonra bile -ki cinayetten bahsediyorum-Vera Hillyard'ın bu işle bir ilgisi olmadığından emindi. Vera çocukları çok seviyordu. Cinayete yol açan gelişmelerin bunun kanıtı olduğuna inanıyorum. Kathleen March'ı, en az kendi kız kardeşini sevdiği kadar seviyordu. Annem, Edith Longley'nin doğumunun, Vera'nın akıl sağlığını etkilediğine gerçekten inanıyordu. Vera, yeni bebek doğduktan sonra aylar boyunca hasta yatmıştı.

Kathleen kaçırıldığı sırada Vera ile annemin ne yaptıkları hakkında birçok söylenti çıkmıştı. İnsanlar, onların oraya bazı oğlanlarla bulusmak için gittiklerini ileri sürüyor ya da ima ediyorlardı. Oysa sadece oturup konuşmuşlardı ve arabadan asla fazla uzaklaşmamışlardı. Annem Vera'ya rastladığı sırada annesi için alısverişi yapmak üzere Great Sindon'a gidiyormuş. O zamanlar Cole Fen denen yerde oturuyorlarmış. Sonra da yoluna devam etmiş, ama arabanın yanından geçmemiş; bu yüzden binlerce kez pisman olduğunu söylüyordu. Sayet

bunu yapsaydı bebeğin arabanın içinde olup olmadığını görebilecekmis. Ama yapmamış iste. Kıydan uzaklaşıp yaya köprüsüne yönelmiş. Hem de, Kathleen'ı uyandırmamak için bilhassa o taraftan gitmiş. Komik değil mi?

Daha sonra, yani cinayetten sonra, olayı hatırlayan insanlar, Kathleen March'ı da Vera'nın öldürdüğünü söylüyorum-Kathleen ağladığı için öfkelenen Vera'nın kendini kaybettiğini ileri sürmüşlerdi. Vera'nın çok çabuk öfkелendiğini herkes biliyormuş. Ancak annem Vera'nın bu olayla ilgisi olduğuna hiç inanmadı, hatta asıldıktan sonra bile..."

1979'un sonbaharında, Assington ile Cole Fen arasında yaklaşık 600 dönüm arazisi olan ve çiftçilik yapan George Treves, arazisini çevreleyen çiti söktürmek için Peter Some isimli bir müteahhit tutmustu. Amacı dört küçük tarlayı birleştirip arpa ekmekti. Çiti sökmek üzere kazıcı iş makinesiyle çalışan Bay Somers, üç gün sonra yaklaşık bir buçuk metre derinlikte bir yağ tenekesi bulmustu. Açık tarafı, o civarlarda dere kıyısında bulunan bir tür sarı killi toprakla kabaca mühürlenmiş olan varil, yaklaşık kırk beş santim uzunluğunda, yirmi iki buçuk santim çapındaydı.

Bay Somers ve Bay Treves, ilkin bu kapalı tenekenin içinde değerli bir şeyler bulunduğunu sandılar. Arkeologların bulup sakladıkları bir şeyler ya da on yıl önce Cole Hall'da yapılan ve yerel bir hikâye haline dönüşen mücevher soygununda çalınan 10 000 pound değerindeki inciler olabilirdi. Fakat tenekenin içinde darmadağın, kahverengiye dönmüş kemikler ve kumaş parçaları bulacaklardı. Bulduklarını polise götürdüler.

Kemikler bir insana aitti. Yapılan soruşturmanın sonunda, bu kalıntıların, en az elli yıl önce ölen iki yaşlarında bir

kız çocuğuna ait olduğu ortaya çıktı. Bu kadarını anlamak bir adlî tıp mucizesi değildi; bunun dışında bir şey de anlaşılamadı. Yağ tenekesinin nereden geldiği öğrenilemedi. Çocuğun bedeninde siddet uygulandığına dair izler olup olmadığı, olayın üzerinden yaklaşık yarım asır geçtiği için anlaşılamadı. Kemiklere karışmış kumaş parçalarının yünlü olduğu belirlendi ve Kathleen March'ın üzerinde, kaybolduğu gün, yün fanila ile yün hırka vardı.

Bu Kathleen miydi? Cole Fen'de yıkılan çitler, Kathleen'in arabası içinde son görüldüğu yerden sekiz yüz metreden uzakta değildi. Mavis Broughton bu yakınlarda yasıyordu ve Great Sindon'a, annesinin onu alısverise gönderebileceği kadar yakındı. Öte yandan polis kayıtlarına göre 1920 ile 1940 yılları arasında bu bölgede üç

yasından küçük beş kız çocuğu kaybolmustu. Bu çocuklardan yalnızca birinin, üç yaşında olan en büyüğünün

ölüsü bulunabildi.

Bunu bilmek asla mümkün olmayacak. Ancak eğer bu suçları Vera Longley islediyse bile ortada bir neden yoktu.

Bebeğe gösterilen ilgiyi kıskanmak söz konusu olamazdı, zira Adele March'a, Kathleen'i bir daha görmek istemediğini söyleyebilirdi. Komsusunun iki yasındaki bebeğini öldürmek yerine, kıskanması için gerçek nedenlerinin olduğu, yeri doğmuş kız kardesine bir kötülük yapması beklenebilirdi. Daha sonraki suça yönelten nedenler ve güdüler, Vera Hillrand'ın karakterini anlamak açısından çok önemliydi. Amaç, nedensiz yere adam

öldüren bir psikopat olarak tanımlamak değildi elbette.

March ailesi bir yıl sonra, Edith Longley'nin doğduğu yıl, Treat Sindon'dan Sindon Caddesi'ndeki sinyalizasyon görevlileri lojmanına tasındı.

Yedinci bölüm

Jamie'ye mayısta Floransa'da olacağımı yazdım. Kitabından bahsetmesi, birdenbire bir anımı canlandırmıştı. On iki yasındayken annemin teyzesi ölmüş ve bana bir yemek kitabı bırakmıştı. Bu kisinin elbette Jamie'yle bir ilişkisi yoktu, çünkü ailenin diğer tarafındandı, İngiliz olan anneannemin karesiydi. Woodford Green'de Lytton Lodge diye sık bir yerde aşçılık yapıyordu. Emrinde birçok kisi çalışıyor ve muhtesem ziyafet sofraları hazırlıyordu. Onu, alımlı, yaslı bir hanımefendi olarak anımsıyorum; çok dindardı ve neredeyse tamamen sağırdı. Hayatının en önemli olayı, VIII. Edward'ın Galler prensiyken onun çalıştığı lokantaya aksam yemeğine gelmesiydi.

Seven Kings'teki küçük kiralık odasında ölmüştü ve tüm esyaları, yasayan tek akrabası olan anneme kalmıştı. Bazı paragrafların kırmızı kalemle isaretlendiği bir İncil, anahtarları, sürekli belinde taşıdığı açılır kapanır makası, annemin kim olduklarını bilemediği çerçevelenmiş birçok fotoğraf, bir sürü çirkin mücevher, ipek ve yün karışımı bir kumastan yapılmış elbiseler, saklasaydık bugün gerçek bir servet edecek olan keten pestamallar ve bir yemek kitabı. Onlar bana kalmamıştı tabii ki, ama annem bana vermisti.

Adı, Bayan A. B. Marshall'ın Yemek Kitabı'ydı ve 1884 yılında basılmıştı. Jamie'nin hevesli ev kadınları için

yazdığı kitabına hiç benzemiyordu, çünkü en az yirmi dört kişilik ziyafet sofraları hazırlayacak olan asçılara hitap ediyordu. Savaş sırasında yiyecek sıkıntısının had safhada olduğu günlerde bu kitabı okurdum. Siyah ekmekten yapılan margarinli ve yumurtalı sandviçleri yerken onu okumaya bayılırdım. Bazen de Sindon’da kıyıda oturup okurdum kitabı. Ama o zamanlar, Vera’nın Kathleen March’ı kaybettiği yerin burası olduğunu bilmiyordum.

Bayan Marshall’ın kitabında, dört yüz, beş yüz kişilik balolar için, en az üç sıcak yemeğin bulunduğu münüler vardı. Çorba, kuzu pirzoları, bildircin etinin yanı sıra, otuz çeşit soğuk yemek de bulunuyordu. Bu soğuk yemeklerin arasında “Siyamlı ikizler” denen bir çeşit vardı ki romlu, kırmızı kremalı iki adet pastadan oluşuyordu. Bir de “dejeuner maigre” münüsü vardı. Aslında bu münü hafif bir öğle yemeği olarak önerilmisti, ama ben onu hafif bir akşam yemeği olarak algılamıştım. Gerek Bayan Marshall gerekse büyük teyzeme göre, normal bir akşam yemeği, ananaslı vanilyalı sufle, Metternich pastası ve parmesan fondu haricinde en az altı çeşitten oluşmalıydı.

Vera alınmıştı. Bayan Marshall’ın kitabını okumamı, onun yemek yapma uğraşlarına bir tepki olarak algılamıştı. Aslında öyleydi, ama ben bunu siddetle reddetmistem. O şartlarda öyle bir kitabı okumak hayli ters bir davranıştı ve ben bunu biliyordum. Vera da, ailesinden birinin böyle ters davranışlarda bulunmasına asla dayanamazdı. Kisiler itaat etmeliydi. Vera, annemin ailesinde servis isinde çalışanların olduğunu hiç bilmediğini ileri sürecek kadar da züppeydi. Kitabın nasıl elime geçtiğini anlattığım zaman bunu saklamamı istemisti.

Sanırım bu kitabın nereden geldiğini söylemezsin, değil mi Faith? Yani buraya gelen insanların yanında demek

istiyorum. Morrell’lar gibi mesela.

Neden söylememem gerektiğini zaten biliyordum. Richard Morrell'in ailesinde, evlenmelerle akraba olan bir baron kızı vardı.

Sorarlarsa ne diyeceğim?

Bilmediğini söylersin. Olmaz mı? Evdeki kütüphanede bulduğunu da söyleyebilirsin.

Francis hemen atıldı:

Yalan söylemesini mi istiyorsun?

Hayır tabii ki. Sözlerimi hep çarpıtıyorsun. Zaten bir anlamda doğru. Onu buraya getirmeden önce kitaplıkta duruyordu herhalde.

Francis pes etmeye niyetli değildi:

O eski hukukçular çok iyi psikologmus. Yemini hazırlarken senin gibileri düşünmüş olmalılar. Gerçeği, bütün

gerçeği ve yalnızca gerçeği söyleyeceğime yemin ederim. Detayların eklenip çıkarılacağını çok iyi biliyorlardı.

Vera'nın Ağır Ceza Mahkemesi kürsüsünde yemin ederken bu konuşmayı hatırlayıp hatırlamadığını hep merak ederim. Muhtemelen hatırlamıyordu, çünkü düşünecek çok daha önemli sorunları vardı. O yemek kitabı hakkında hiç yalan söylemedim. Okurken birisi gelirse hemen kitabı odama kaldırıyordum. Eden, Portsmouth'a gittiği için oda yalnızca bana aitti. Tabii onun oraya gittiğini tahmin ediyorduk, zira resmen bilmememiz gerekiyordu.

Sindon'da sadece uzun yaz tatilleri için kalmaya başlamıştım. Hava saldırılarından usanan ailem, Paskalya için beni yanlarına alıp bir daha da geri göndermemisti. Eski okuluma ve eski arkadaşlarıma kavusmustum. Bir daha

Laurel Cottage'da sürekli kalmadım. Anne'le geçirdiğim güzel günlerin hatırına bazı tatillerde gidiyordum. Vera mektup yazıp beni davet ettiği zaman çok sasırmış ve çok memnun olmuştum. Acaba insanlar neden kendilerine iyi davranmayanların ilgisini bekler, ufacık bir ilgi kırıntısını cömertlik olarak algırlarlar? Vera'yı sevmiyordum, takdir etmiyordum ve onun da beni sevmediğine emindim, ama beni davet etmesine asırı derecede sevinmistim. Artık gece ona kadar oturmama izin verip bana sırlarını açacağını düşünüyordum. Annem açıkladı:

Simdi Eden yok. Vera, gerçek Longley kalıbına sokacağı bir genç kız ister evde.

Kinder, Küche, Kirche as Kauf, Ratsch, Kettelnadel.

O günlerde, Hitler'in dile düsmüş sözlerini tekrarlamayı adet edinmistik. Fakat bir İsviçreli olan ve Almanca bilen annem, bu sözlerle gerçekten dalga geçmeyi beceriyordu. Güldü ve babam ona ters ters baktı. Almanca sözlüğe baktım ve kelimelerin "alışveriş, dedikodu, nakış iğnesi" anlamına geldiğini öğrendim.

Vera beni bunun için mi istiyordu? Tabii ki battaniye için kare örgüler ve pürüzlü isler beni bekliyordu. Duvarında Peter Pan heykelinin resmi asılı olan Eden'in bekâret sembolü odası da beni bekliyordu. Tuvalet masası üzerinde beyaz dantelli örtüler vardı, ama saç fırçası ve cilt bakım malzemeleri yoktu. Eden'in yatağı da yapılmamıştı ve bu Laurel Cottage için alışılmadık bir durumdu. Ancak, yatak örtüsü, yorganlar ve yastıklar yatağın üzerinde düzgün bir şekilde katlanmış duruyordu. O akşam Francis, her zamanki gibi ortadan kaybolma oyununu oynarken, Vera da eskiye göre daha deneyimli, bahçede onun adını haykırarak dolanırken, ben arzularıma yenik düşerek Eden'in tuvalet masasının çekmecelerini karıstırmaya başlamıştım. Yaptığının yanlış bir şey olduğunu, misafirperverliğe ihanet ettiğimi bilecek kadar büyümüstüm. Ancak gerçek oydu ki, tığla dantel işlemekten usanmıştım ve hiç yorgun değildim. Ayrıca saat sekiz olmasına rağmen ortalık son derece aydınlıktı.

Çekmeceler ağzına kadar güzellik malzemesiyle doluydu. Bu malzemeler için büyük paralar harcamanın yanı sıra, kuyruklarda geçirilen zamanı, tezgâh altında saklamaları için nasıl yaltaklanıldığını, yüzlerine gülündüğünü ve rüşvet teklif edildiğini bilmek için müneccim olmaya gerek yoktu. Bugün bir genç kız bunların çok azına sahip olabilir. Saçlar ve gözler için hiç malzeme yoktu, vücut bakımı için çok az şey vardı. Çekmeceleri açınca talk pudrası, gülsuyu, limon ve aseton kokuları yayılmıştı. Düzinelerle, gerçekten düzinelerle ruj vardı. Bir akşam üsenmeyip tam yüz yirmi adet ruj saymıştım. Hemen hemen hepsi, kırmızının olabilecek tüm tonlarındaydı ve

aralarında bir tek turuncu vardı. O da sürünce kırmızı oluyordu. Nereden mi biliyorum? Tabii ki denedim. Takip eden haftalarda çekmecelerde ne bulduysam hepsini denedim. Kırklı yıllarda kadın varlığının en önemli yasası el ve tırnak bakımıydı. Oysa şimdi sampuanlar, saç kremleri, vücut losyonları ve deodorantlar çok önemli yer tutuyor. Zamanının ilerisinde olan Eden'in tek deodorantı, sürülünce kuruması için en az on dakika kolların havada beklenmesini gerektiren, küçük bir sisde duran kırmızı bir sıvıydı.

O zamanlar, bunların, Eden'in müthiş güvensizliğinin, gösteriş budalası olduğunun isareti olduğunu anlamam mümkün değildi. Bunu bir yetiskinin de anlayacağını sanmam. Tek düşündüğüm, bunları burada bıraktıysa yanına ne aldığıydı. Kesinlikle hepsinin en iyisini, en pahalısını almış olmalıydı. Bunları, artık kullanmayacağı için ya da kalsın diye Laurel Cottage'da bıraktığını düşünüp kendimi rahatlıyordum, ta ki suçluluk duygusu ağır basana kadar.

Eden gitmeden önce eve bir erkek arkadaş getirmisti. Vera bu kelimeyi hiç kullanmazdı, hatta Chad Hamner ile Eden'in arasında cinsel bir yakınlaşma olabileceğini ima dahi etmezdi. Eğer Eden bahsetmiş ya da tanıştırmış olsaydı bile, Vera Chad'den mutlaka Eden'in "arkadaşı" olarak bahsederdi. Bunlar ona göre isler değildi. O akşam saat yedi buçukta Cambus'lerden eve döndüğüm zaman, oturma odasında Vera ve Francis'le oturan yabancı bir adamı görünce çok sasırmıştım. O güne kadar Laurel Cottage'da görülmeyen ve bir daha da görülmeyecek olan bir durum yasanıyordu, birlikte likör içiyorlardı. Sasırmıştım. Kapının önünde "saskın ördek" gibi kalakalmıştım. Francis de aynı seyi söylemisti:

Saskın ördek.

O da diğerkleriyle birlikte içiyordu ve yanakları al al olmuştı. Kızarmıştım ve yanaklarım yanıyordu. Vera saskınlık dolu anları telasla kapatırdı her zaman ve bazen bu çok ise yarardı.

Umarım çayını içmissindir. O insanlarla yiyeceğini söylememistin. Sana sosisli sandviçten baska verebileceğim

bir sey yok. Hepsi o.

Ona bir içki verin.

Bunu söyleyen o yabancıydı. Vera ona döndü, ama Francis'e veya bana döndüğü gibi değildi. Chad'i azarlıyordu, ama davranışları cilveli ve sendi.

Çıldırđın mı sen? Erkek kardesim sonra bana ne der? Henüz on üç yasında ve Francis'ten küçük. Gerçi o kadar

da göstermiyor ya!

Bir sey istemiyorum.

Kırgınlıkla ve hiddetle reddetmistim. Chad ayağa kalktı. elini bana uzatarak kendini tanıttı.

Nasılsınız? Benim adım Chad Hamner, Eden'ın arkadasıyım.

Chad, umarım hepimizin arkadasısındır, dedi Vera.

Elbette hepinizin.

Chad'le tokalastık. O gün ne giydiğimi hatırlıyorum Grupça çekilmiş fotoğrafta da görülen, bir komsu kızına verdiği, kuması biraz yıpranmış, pamuklu elbisem vardı üzerimde. Saçlarım basımın iki yanında toplanmıştı ve hayli dağınıktı. Vera soket çorap giymemi istiyordu, ancak soket çorap almak zorlastığı için sandaletlerimi çıplak

ayakla giyme hakkını elde etmiştim. Chad, daha ilk günden bana yetiskin gibi davranmıştı. O zamanlar gençlik diye bir şey yoktu, yetiskinler ile gençlerin arasında ürkütücü bir uçurum da yoktu. Olduğumuzdan büyük olmayı ya da öyle sayılmayı çılgınca isterdik. Yirmilerinin sonunda olan Chad, benimle her zaman yasıyımışım gibi konuşurdu. Ayrıca, karşı cinstenmişim gibi de davranmazdı. Ona göre, saygı gösterilmesi gereken bir kisiydim ve bundan çok hoslanıyordum.

Vera'nın çğlıklarına ve olacaklardan sorumlu olmadığını söylemesine rağmen, Chad bana, lale biçiminde küçük bir kadehte likör verdi. Bu likörü ona, gazetesini için söyleşi yaptığı Rotary Kulüp'ün yeni başkanı vermişti. Chad, North Essex ve Stour Valley Yayınları gibi bir dizi yerel gazetede muhabirlik yapıyordu. Dikkat çekici hiçbir yanı yoktu; ne uzun ne kısaydı, ne tıknaz ne de ince yapılıydı, sarımsın ya da esmer denemezdi. Sokakta hiçbir kadın ona

ikinci kez dönüp bakmazdı. Tüm bu sıradanlığına karşın özel bir gülümsemesi vardı. Öyle kocaman, nese dolu bir gülümseme değildi, ama gizem dolu, sakacı bir gülümsemesi vardı ve onu bir anda son derece çekici kılıyordu. Rüyalarımın giren çok sevdiğim radyo spikeri Alvar Liddell'a benzeyen çok güzel bir sesi vardı.

O günlerde blucin yoktu. Fermuarlı montlar da yoktu. Sentetik hiçbir şey yoktu. Genç ve yaşlı erkekler aynı giyinirlerdi Francis ise, 1941'in tipik modası olan gri fanila pantolon, gri yün hırka ve gri gömlek giymisti. Chad'in üzerinde de gri flanel pantolon, krem rengi gömlek, gri mavi tüvit bir ceket vardı. Vera'nın isminin özellikle mi bana da verildiğini sordu.

İsmimiz aynı değil ki. Onun adı Faith.

Chad benim adım bilemezdi, kimse tanıştırmamıştı, ben de söylememistim. Vera lütfen hatırlamış göründü:

Ben sizi tanıştırmadım mı? Onun, yeğenim Faith olduğunu da mı söylemedim?

Bedenimi olağanüstü bir ılıklik sarmıştı, Vera'nın ağzından "yeğenim" kelimesinin çıkması hosuma gitmişti. Neden bu kadar önemsiyordum ki?

Ben de aynı şeyi söyledim. Vera da, Faith de aynı anlama geliyor. Sadakat ve güven demek...

Vera bundan pek hoslanmamış gibi görünüyordu:

Vera "gerçek" demek.

Hayır, Vera "sadakat" demek. Rusça'da sadakattir. Vera tartışmayı sürdürecektir gibi görünüyordu. Yüzünde, o

esek inadı ifadesi belirmisti. Fakat, Francis'in annesine karşı her zaman ortaya koyduğu vahşi kırıkcılık bunu engelledi. Francis, aslında Eden ve Helen dışında herkese karşı ters davranırdı, ama Vera'ya özellikle zalimce davranırdı.

O biliyor, öyle değil mi? Senin ondan daha iyi bilmen mümkün değil. Yoksa öyle mi? Dilbilimi üzerinde ondan

daha iyi olduğunu iddia etmezsin sanırım. O Oxford'da okumuş, oradan diploması var. Bu durumda, senin gibi biri ona karşı iddiaya kalkarsa çok komik olur.

O zaman bilmiyordum ama Vera haklıymış. Vera, Latince'de "gerçek" anlamına geliyormuş. Belki Rusça'da da kullanılıyordu ve ikisi de haklıydı. Chad, Francis'in iddia ettiği gibi sasmaz bir otorite değildi.

Vera Francis'e baktı. Sanki onunla gurur duyuyordu ve nereye kadar gideceğini hayranlıkla izliyordu:

Benim öz oğlum. Eğer ben annemle böyle konussaydım babam beni öldürürdü.

Sanslıyım ki babam Kuzey Afrika'da.

Bunu bilmemen ve söylememen gerekiyor.

Evet, dikkatsizce ağızdan çıkan sözler insanların ölümüne neden oluyor. Bu oda, İngiliz istihbaratının önemli

adamı General Gerald Hillyard'ın Tobruk kapılarında tarih yazmak üzere olduğunu Almanlara söylemek için sabırsızlanan insanlarla dolu çünkü.

Francis, Chad'e dönerek devam etti:

Annem ve babam, sansüre kafa tutarcasına şifre kullanıyorlar. Ünlem isareti Mısır, virgül Tripoli, iki nokta üst

üste ise Uzakdoğu anlamına geliyor vs vs.

Vera sesi titreyerek onu susturmak istedi.

Francis yeter.

Son haberleşmeleri karşılıklı konuşma doluydu. Sayet bizim birlikler Avrupa'yı işgal konumunda olsaydı ne

yaparlardı bilmiyorum, zira buna hiç hazırlıklı değiller. Çok fazla.

Vera yerinden kalktı ve elleriyle yüzünü kapatarak odadan dışarı fırladı.

Pek iyi görünmüyor değil mi?

Tanıdığım birçok yetiskin, annesine yaptıklarından ötürü Francis'i azarlayabilirdi. Ama Chad yapmadı. Yalnızca omuz silkti. Galyalıları gibi omuz silkme huyu vardı. Oysa adı gibi, sapına kadar İngiliz'di.

Asıl adım Chadwell Heath.

Chad, o akşam, Francis'in ısrarı karşısında bu açıklamayı yapmıştı. Gerçekte bu isim, büyükbabasına verildiğinden beri aile ismiymiş. Daha sonra Vera'nın, bölgenin önemli kişileri olmaları nedeniyle Chad'in ailesine çok itibar ettiğini öğrenmistim. Sissington Kilisesi'nde, Büyük Savaş'ta ölen oğulları anısına tabela vardı. Sissington ve Upper Stour Speaker gazetelerinde nasıl böyle bir iş bulduğu ise baska bir hikâyeydi. Çocukken romatizma geçirdiği için savaş zamanı askere alınmamıştı. Eden onunla, patronu için Colchester Mahkemesi'ne bir belge vermeye gittiğinde karşılaşmıştı. Chad o sırada basın odasındaymış. Vera'nın anlattığına göre, elbette daha sonra doğru dürüst birisi tarafından tanıştırılmışlardı. Muhtemelen bir Chatteriss olmalıydı bu kişi.

Vera, kızarmış gözler ve gerilmiş dudaklarla odaya döndüğünde, Chad'i, kaldırmayı unuttuğum Bayan Marshall'ın

kitabına bakarken buldu. Canının "sövalye usulü somon balığı" istediğini söylüyordu o anda. Francis, annesinin dönüşüne denk getirip, Chad'e, kitabın aşçılık yapan büyükannemden kaldığını anlatmaya başladı.

Vera, sanki uzak akrabalık isleri düzelterekmiş gibi Francis'in sözlerini düzeltti.

Büyükannesi değil, büyük teyzesi.

Chad söylenenlerle ilgilenmisti, ama Vera'nın söylediklerine hiç aldırmadı.

Bana, buralarda çalışan bir teyzen olduğundan hiç bahsetmemistin. Kimlerde çalışıyordu? Vera çığlık atmak

üzereydi adeta.

Benim teyzem değil. Bizimle hiçbir ilişkisi yoktu. Faith'in nesinin teyzesi gibi birisiydi. Faith'in akrabasıydı. İçime

seytan girmisti ve onun, VIII. Edward'a nasıl yemek pisirdiğini anlatmaya koyuldum.

Bayan Simpson da var mıymıs? Bilmediğimi söyledim.

Neden aşçılardan konusup duruyoruz? Böyle zamanlarda yemek kitabı okumak çok saçma, insanı çıldırtacak

kadar saçma. Bence bu adi kitabın, büyük teyzen mi ne oluyorsa, onun yanına gitme zamanı geldi Faith.

Francis fikrini beyan etti:

İyi bir aşçıymış ve iyi aşçıların gittiği gibi o da gitti.

Francis, Chad tarafından bir kahkahayla ödüllendirildi.

Annesi ise bakmakla yetindi. Francis bir iki dakika sessizce oturdu. Gülümsemiyordu, ama kendinden hosnut bir hali vardı. Sonra kalktı ve uyumaya gideceğini söyledi. Vera sasırmıştı ve saskınlığını, bana saati sorarak gizlemeye çalıştı. Saatin, dokuza yirmi kala olduğunu öğrenince de vaktin erken olduğunu belirtti. Ben de yukarı çıktım ve yüzüme sıvı fondöten ile Tangee ruj sürerek makyaj yapmaya koyuldum. Chad de biraz sonra gitti. Vera'nın, bulmaca çözmeye başlamadan önce bardakları yıkadığını duydum.

Vera ailesiyle gurur duyardı ve özellikle Chatteriss tarafını benimsemisti. Helen'den hep "ablam" diye söz eder, asla "üvey ablam" demezdi. Helen'in kocasından ise "general enistem" diye bahsederdi. Helen'in büyüdüğü ve anne, babasından ona miras kalan Walbrooks'ta yaşıyorlardı. Vera'nın fırtınada Eden'ı ağacın altından görkemli kurtarısı da burada cereyan etmişti.

Onlara, "Helen Hala ve Victor Eniste" dememi isterdi Vera. Tıpkı kendisine Vera Hala dediğim gibi. Bir tek Eden'a ismiyle hitap ediyordum. O ilk ziyaretten önce Vera, düzgün davranıp davranmayacağını konusunda çok endiseliydi. Bir yıl sonra ise, "bir daha bir yere götürülmeme" tehdidiyle, Helen'e yemek kitabından kesinlikle

bahsetmemem konusunda tembihlendim. İlk seferinde davranışlarıma dikkat etmistim ve Vera'nın istediği gibi Helen'e, "halacım" dedim. Fakat Helen buna itiraz etti ve bunun kaba bir hitap olduğunu belirtti. Vera bunu duyunca irkilmisti.

Halacım deme sekerim, rica ediyorum. Kendimi yaslı, disleri dökülmüs, korseler içindeki hizmetçi kadınlar gibi

hissediyorum.

Elbette ki tarif ettiğinin tam aksi bir görünüsü vardı.

Bana Helen, ona da Victor diyebilirsin. Yapabilirsen ona General de diyebilirsin. Ben hep öyle diyorum. Kulağa

daha hoş geliyor.

Olabildiğince "sevgili general" diyordu. Yirmili yıllarda kalmıs, danteller içinde uçusan bir yaratık gibiydi. Hatta, yirmili yılların zirvesindeydi adeta. Bol, seffaf önlükler takar, güneşli günlerde kolonyal sapkasını basından hiç eksik etmezdi. 1941 yılında nasıl bulabiliyorsa, oymalı fildisi ağızlığıyla hep Rus sigaraları içerdi. Kızı Kraliyet Hava Kuvvetleri Kadınlar Birliği'nde çalışıyordu. Oğlu ise savaş pilotuydu. Generalle o koca evde yalnız yaşıyorlardı. Richardson'lar oraya bir kütüphane, bir müzik odası, bahçeye de bir kamariye ve egzotik bitkilerden bir çalılık yapmışlardı. Biri Stoke Tye'dan, diğeri Thorington Caddesi'nden bisikletle gelen iki yaslı kadın onların islerini görüyorlardı. Helen bahçede çiçeklerle mesgul olup muhtesem aranjmanlar yaparken, sanıyorum General de yemek pisiriyordu.

Ondan çok hoslandım. Bu duygumun sevgiye dönüşmesinin üzerinden ise çok uzun yıllar geçti. Vera'ya hiç benzemiyordu; sakin, açık kalpli, neseli ve kibardı. Hâlâ da bütün bu niteliklerini koruyor. Uzun yıllar boyunca, Francis'in görüştüğü tek aile ferdi oydu. Ona özel bir hayranlığı vardı ve bunu anlamak çok kolaydı. Elbette Helen çok iyiydi ve hiçbir yalanı dolanı yoktu, ama Francis'le karşılıklı yakınlaşmalarını sağlayan başka bir neden vardı. Her ikisi de çocukluklarında anne ya da baba tarafından terk edilmisti. Francis bunu "basından atmak" olarak niteliyordu. Francis'in annesi, kendini tümüyle kız kardesine adanmak amacıyla onu yatılı okula vermisti. Helen'in babası da onu büyükannesi ile büyükbabasına bırakmış ve sonra evlenip yeni bir yuva kurmasına rağmen onu yanına almamıstı. Daniel Stewart, Helen için, "Ayrılık acısını unutmadı" derken, ne demek istemisti tam bilmiyordum. Artongley'nin, yeni karısı Ivy'yi Helen'e göstermek için okul çıkışına getirmesi ailede herkesin bildiği bir olaydı. Helen bunu hiçbir dargınlık belirtisi olmadan anlatırdı.

Büyükannem ve büyükbabam melek gibiydiler; onlarla yaşamak mutluluktu. Bazen babamın beni geri

alacağından korkardım ve onunla yaşamaya dayanamayacağımı sanırdım. Büyükannemin, oraya ilk gittiğim aksam ne yaptığını biliyor musunuz? Bir sepet içinde iki Siyam kedisi yavrusu getirip, onların da annelerinin öldüğünü ve benim yatağında yatmazlarsa uyuyamayacaklarını söyledi.

Daha sonra Vera'ya "halacım" dediğim zaman, Vera biraz utanarak, "hala" dememin daha uygun olacağını söylemisti, "halacım" demek kaba olduğu için acaba "Vera Hala" demeye alısmalı mıydım? Bu konudaki ilk

girisimimi Francis yakaladı ve çok eğlendi. Tüm sözcüklerdeki “ım/im” eklerini kaldırarak konuşmaya başladı ve

Vera’yı delirtmeyi basardı.

Çok tesekkür eder. Baska kahve istem. Ben dışarı gidiyor.

Vera ellerini ovusturarak sordu:

Neden böyle yapıyorsun? Neden bana iskence ediyorsun?

Kabalığı engellemenin bedeli vardır.

Sonunda Vera’ya hiçbir sey dememeye başladım.

Helen’e yaptığımız bir ziyarette, Vera’nın bir çocuk daha istediğini söylediğini duymustum. “Duymustum” diyorum, ama yapabileceğim halde kapı arkasından dinlemiyordum. Vera da Helen de benim orada olduğumun farkındaydılar. Herhalde Vera, benim bunu anlamayacak kadar aptal olduğumu düşünüyordu. Helen ise bana aldırmiyordu. Belki de duyamayacak kadar uzakta olduğumu sanıyorlardı, ama seslerini azaltmaları gerekiyordu.

Bu olay, kaybolan Kathleen March hikâyesini annem bana anlatmadan ve Vera’nın genç yasta kendisini kız

kardesine adamasını öğrenmemden önce olmuştı.

Acaba hâlâ çocuk sayıldığım için mi beni davet ediyordu? eni gerçekten seviyor da bunu göstermeyi beceremiyor muydu?

Helen'e dert yanıyordu:

Çocukları ne kadar sevdiğimi bilirsın.

Helen şüpheye düsmüş olsa bile bunu göstermeyecek kadar nazikti.

Neden bir tane daha yapmıyorsun canım? Daha çok gençsin, kendin çocuk sayılırsın. İhtiyar bir zavallı olan

benden çok gençsin, benim kızım gibisin.

Bu bana inanılmaz gelmişti. Vera, aklasan saçları ve pörsüyen gerdaniyla otuz dört yasındaydı ve orta yaslıydı.

Gerry sorunu var. Kimbilir nerededir.

Savaş sonsuza kadar sürmeyecek ki. Vera hüzünle sordu:

Öyle mi diyorsun?

Sen Eden'ı da özlüyor olmalısın, değil mi?

Vera bir an sustu. Suursuz diyebileceğim, tuhaf, sinirli bir davranışta bulundu. Kimseyi böyle görmemistim. Otururken ya da ayaktaiken, ellerini sıkıca kenetleyip sanki sancıdan kıvranıyormuş gibi öne eğiliyordu. Bu hareket için en uygun tarif, sismiş bir mantarı, dar boğazlı bir sisenin içine sokmaya çalışmak olabilir ancak. Bu durum bir iki saniye sürdü ve sonra gevsedi. Helen onu merakla izliyordu.

Eden asla geri dönmeyecek.

Canım elbette dönecek. Sen ne demek istiyorsun?

Bak şimdi. Portsmouth'ta telsiz operatörlüğü yapıyor ve hayatı tehlikede sayılmaz. Bir daha benimle yaşamak

istememez. Ayrılık böyle olur değil mi? Savaş bittiği zaman Sindon'a dönmek istemeyecektir, kendi basına yaşamak ister.

Savaş bittiği zaman Eden evlenecek.

İşte aynı yere geldik. Benim söylediğim de bu zaten.

Fakat Vera yanılıyordu. Sonu gelmeyecekmiş gibi sanılan savaş bitmeden, Eden da Gerald Eniste de geri döndüler.

Laurel Cottage’da hayat devam ediyordu ve değişen bir şey yoktu. Francis ve ben, sağ elimizle yemek yiyelim diye sürekli azarlanıyorduk; o kurtulsa bile ben uyuma saatinde yakalanıyordum; soyluluk standartlarının altına düsmememiz için öğütler veriliyordu; her gün bulmaca çözülüyor ve haftada bir Gerald Eniste’ye mektup yazılıyordu. Eden’a ise bundan daha sık yazılıyordu. Kocasından haber almasının üzerinden haftalar, hatta aylar geçmişti; acaba Vera onu fark etmiyor muydu? Kadınlar bu tür durumlarda beklemesini biliyorlardı. Okula gitmek üzere oradan ayrılıp eve dönmemden bir hafta önce bir mektup geldi.

Mektubun gelmesi üzerine Vera’nın ferahladığı açıkça görölüyordu Fakat nedense mektubu okumaya pek gönüllü değildi.

Kahvaltıdan sonra mektubu alıp yukarı çıktı ve odasına uzandı. Francis beni soka sokmaktan hoslanıyordu ve her zaman da basarılı oluyordu.

Bir kitapta okumustum; çiftler evliliklerinin ilk iki yılında hayatlarının geri kalan kısmından daha fazla

sevisiyorlarmıs. Sen ne düşünüyorsun? Kıp kırmızı olmustum.

Bilmiyorum, diye yanıtladım.

Yine kızarıyorsun. Ben de kızarmayı isterdim. Bunun, masum bir cazibesi var. Bunu bir gün bana öğretmelisin.

Eve dönmeme bir iki gün kala Francis arkadaşlarına gitti. Her şeyi kendi isteğine göre ayarlamıştı. Vera o arkadaşların kim olduğunu, nerede oturduklarını sorduğu zaman Francis yanıt vermeyi reddetmişti. Tren biletini elinden almakla tehdit etmesine rağmen Francis hiç aldırmadı. Her zaman parası vardı. Nereden geldiğini bilmiyordum. Gençler o zamanlar para kazanmak için hizmet işlerinde çalışmazlardı, en azından orta sınıfa mensup gençler bunu yapmazlardı. Bu nedenle Francis'in de hizmet isinde çalışması düşünülemezdi. Parayı nereden bulduğu sorulduğunda kazandığını söyledi. Nasıl kazandığı sorusuna da, "Onu bunu yaparak" yanıtını verdi. Gitmeden bir gün önce de yapabileceği en müthiş sakayı yaptı Vera'ya.

Eden mektuplarının birinde Michael Franklin isimli bir deniz subayından bahsediyordu. Patronu, komutanı ya da ona emirler veren biriydi ve bu adam Eden'i övmüştü. Aslında basit bir olaydı, ama Eden bir Longley olarak, bu Franklin'in bir aristokrat olduğunu ve lord bilmem kimin oğlu olduğunu da belirtmeden yapamamıştı. Vera bu durumdan çok etkilenmiş ve Morrell'lara, Chatteriss'lere, onu dinleyen herkese Franklin'i anlatmıştı. Hem de, Eden'in bu adamla ikisinin sekreter patron ilişkisinden öte, romantik bir ilişkisi olduğunu ima ederek anlatmıştı. Sanırım kendini de bulandırmıştı. Eden'in erkek arkadaşı olarak kabul edilmesine rağmen Chad Hamner'a da anlatılmıştı.

Bir akşam telefon çaldı. Bu, olağanüstü bir durumdu. Vera telefonu açmaya giderken arayanın Helen olabileceğini söyledi. İkimiz yalnızdık ve bulmaca çözmeye çalışıyorduk. Aksamları, benim için korkunç bir saat olan sekize kadar beraberce yaptığımız tek isti bu. Vera'nın ne dediğini duyamamıştım. Bulmacada bir kelimeyi ondan önce bulmanı zafer sarhosluğu içindeydim ki müthiş heyecanlı bir halde geri geldi.

Kimdi biliyor musun?

Vera hep böyle yapardı ve karşısındaki yanılınca da onu azarlardı. Tabii ki bilmediğimi söyledim.

Sayın Komutan Michael Franklin'di.

Gerçekten mi? Su Eden'in yanında çalıştığı adam mı? Vera bu şekilde asla konuşmazdı.

Bu şekilde bahsetmenin doğru olduğunu sanmıyorum. "Yanında çalıştığı" ne demek? "Birlikte çalıştığı" demek

daha doğru olur ya da "arkadaşı" diyebilirdin.

Vera hızını alamayıp giderek iğneleyici olmaya başladı.

Ona "arkadas" dersek sanırım çok ileri gitmiş sayılmayız Faith. Ailemizde, Windsor düküne yemek pisiren

asçılarının olmasını pek arzu etmeyiz, ama arkadaşımız diyebileceğimiz bazı iyi ve soylu insanlar tanırız. Yani öyle diyebiliriz.

Çok heyecanlanmıştı ve böyle durumlarda kendini kaybederdi. Sol elini sağ eliyle yakalayıp kıvranmaya başladı. Adamın ne istediğini sordum.

Buraya gelip bizi görmek istiyormus. Aslını istersen beni görmek istiyormus. Seni ya da oğlumu görmek

isteyeceğini sanmıyorum. Eden'in ablasını görmek istiyor. Öyle söyledi. Ipswich'e çok gizli bir görevle gideceymiş ve Eden'in ablasını arayıp ziyaret edecekmiş.

Bu ziyaret önümüzdeki çarsamba günü öğlen gerçekleşecekti. Öğle yemeği istemiyordu; böyle zor zamanlarda bunun beklemesi doğru olmazdı. Bir yerlerde bir sandviç yiyip gelebilirdi. Ama öğle saatinde mutlaka arayacaktı. Francis çok akıllıydı ve annesini çok iyi tanıyordu. Vera, Chatteriss'leri, Morrell'ları ve dahası Chad Hamner'ı da davet etti. Chad Eden'in erkek arkadaşıydı, ama Vera, onun yerini alan adamı tanısin diye onu da davet etmişti. Çünkü Franklin bir Lordun oğluydu. Vera bu bilgiyi halk kütüphanesinden almıştı. Chad'in pabucu dama atılmıştı. Vera iyi bir insan değildi ve bazıları, basına gelenleri hak ettiğini düşünebilirler. Ancak acınacak halde olduğu da bir gerçektir. Amaçları ve yıkılışı da acınasıydı.

Daveti herkes kabul etti. O zamanlar etin adı ağza alındı ve dokuz kişiyi doyuracak kadar yiyecek hakkımız harcandı.

Vera çalılıklarda iki evcil tavsan yakaladı. Bazen Anne birlikte onları beslerdik. Karsı koyunca Vera bana, uysal

bir aptal olmamam gerektiğini söyledi. Tavsanları kızarttı ve yanına garnitür olarak patates, havuç ve fasulye hasladı, böğürtlen pastası yaptı. Böğürtlenleri ben topladım. Diğer sebzeleri, bir zamanlar Longley'lerin gül bahçesi olan yerde kendi yetistiriyordu.

Elbette Franklin gelmedi. Daha sonra öğrendiğimize göre o sıralarda açık denizde bir Rus filosunun koruyuculuğunu yapıyormuş. Bir yıl sonra, gemisi, kaybolan binlerce İngiliz gemisinin arasındaydı ve kendisi de gemideydi. General Chatteriss, Chad'ın yine bir yerlerden bulup getirdiği likörü içerken sürekli saatine bakıyordu. Biri on gece dayanamadı:

Bu adam geç kaldı.

Saat bir buçukta ise son noktayı koydu:

Bu adam gelmeyecek.

Chad bu isin Francis'in oyunu olduğunu biliyordu. Belki basından beri değil ama, likör bitmeye yüz tutup da, Vera, Franklin'e ne ikram edeceği telasına düştüğü zaman anlamış olmalıydı.

Belki de basından beri biliyordu. Francis o telefonu ya baska birinin evinden ya da sesini değiştirerek sokaktan etmisti. Belki de sesini değiştirmemisti bile. Oğlunun kibar ve sıcak konuşması Vera'yı kandırmak için yeterli bir değişiklikti zaten. Chad'ın bu suça ortak olduğunu sanmıyordum, ama gerçeği ne o zaman ne de sonradan öğrenebildim.

Özünde iyi bir insandı ve umutsuzca, çılgınca âsıktı. Öyleyse askına yardımcı olacağını düşündüğü tüm tuzaklara atılabilirdi, ama zalimlik söz konusu olunca dururdu. Kendince Vera'yı da sevdiğini sanıyorum. Askıyla ilişkili herkes kisinin yörüngesine girer ve onun tarafından aydınlatılırdı.

Sonunda tavsanları yedik. Beklemekten kurumustu, havuçlar da pörsümüstü. Yemek bitene kadar defalarca ellerini kavusturup kıvranmış, sinirden kaş göz hareketleri yapmıstı. Sonra da herkes, oradan hemen ayrılmanın yollarını aramıstı.

Francis gerçeği Vera'ya klasik tarzıyla anlattı. Taklit ettiğı adamın sesiyle konusarak söylediklerini tekrarladi.

Böyle zor zamanlarda öğle yemeğı beklemem doğru olmaz Bayan Hillyard. Olmasa iyi olur...

Sekizinci bölüm

Madagaskar, çocukları çok eğlendiren bir kelimedir. Özellikle sessiz sinema oyunu için mükemmeldir. Vera ile Gerald'ın, Madagaskar için aralarında özel bir sifre kullandıklarını hiç sanmıyorum. 1942 yılında Gerald aylarca Madagaskar'da kalmıstı ve Vera nerede olduğunu öğrenememisti.

İngiliz birlikleri, Madagaskar'ı Vichy Fransası'ndan geri almak üzere mayıs ayında oraya gitmişlerdi. Eğer İngiltere bu ise girilmezse, Vichy Fransası'yla müttefik oldukları için Japonların istilasına uğrayacaklarına dair yaygın bir kanı vardı. Tüm bunları, bir sonraki ilkbaharda izne gelen Gerald Eniste'den öğrenmistik. Oysa biz onu hâlâ Kuzey Afrika'da sanıyorduk. O yaz Eden da izne çıkmış ve bir gece bizim evde kalmıştı. Yalnızca bir gece kalmıştı, eğer kalmasaydı Vera çok kırılabilirdi.

Üniformayla çok güzel görünüyordu. Kadın denizciler kep yerine sapka giiyorlardı ve Eden'in otuzlu yılların sinema kibarlarına benzeyen yüzüne bu sapka çok yakışmıştı. Kilo kaybetmişti, ama annemin deyisiyle "incelmisti". Son derece muntazam yüz hatları, anlamlı, hülyalı bakışları ve kusursuzluğuyla bugünün güzellik anlayışına göre de çok güzel sayılırdı. Onu doğal çevresi olan Laurel Cottage'ın dışında ilk kez görüyordum. İlk baslarda bize karşı biraz mesafeli gibiydi.

Kanepede otururken dizlerini ve ayak bileklerini birbirine yakın tutuyordu. O gece nerede kalacağı biraz sorun olmuştü. Kullanılmayan odalardan birinde mi kalmalıydı, yoksa antredeki sığınakta benimle mi kalacaktı? Bu ikinci seçenek, kum torbalarının ve oluklu demir levhaların bulunduğu, iki buçuk metreye bir buçuk metre bir yer olduğu için Laurel Cottage'daki yatak odasına hiç benzemiyordu ve orada kalması biraz ayıp kaçabilirdi. Anneme göre, Eden bir ordu mensubuydu, gerçi sıcak savaşın ortasında değildi, ama bombardımana ve silahlı çatışmalara alışkın olmalıydı. Babam ise elbette onu hâlâ küçük kız kardesi olarak görüyordu. Sonunda Eden'in yukarıda yatmasına karar verildi, ama sirenler duyulur duyulmaz aşağıya sığınağa inmek zorundaydı.

Gelir gelmez annemle birlikte onu yukarı odasına çıkardık. Misafirler için odaları yeniden düzenlemek annemin âdeti değildi. Zaten bu isi bilmez ve gerekliliğine de inanmazdı. Çarsaf temizdi, halı ve yerler süpürülmüştü. Baska ne gerekebilirdi ki?

Bir vazoya çiçek koymayı, kadın dergileri ve bir kitap bırakmayı ben akıl etmistim.

Ayrıca ampulün sağlam olup olmadığını bile kontrol etmistim. Ama Eden tepki gösterdi.

Su ise bakın, siz aşağıda rahat ve güven içinde yatarken ben yukarıda kalacağım. Su koca pencereye bak,

camların uçtuğunu görebiliyorum.

Son hava saldırısının üzerinden haftalar geçti, dedi annem.

Tanrı korusun.

Eden, babamla bulmaca çözmeye başlamadan önce, annemin ve babamın aşağıda daha güvende olacaklarını söyledi yeniden. Babam, eğer rahat edecekse annemle birlikte kendisinin de yukarıda yatabileceğini belirtti hemen. Yukarıdaki yatakları yeniden yapabilir ve orada uyuyabilirlerdi. Annem itiraz etti:

Yatakları sen yaparsın o zaman.

Sonunda yatakları annem yaptı tabii ki, ama davranışı pek kibarca değildi. Sanırım annem bu kısa misafirliği sırasında Eden'in rahat etmesini gerçekten istemisti, ama babamın asırı ilgisi ve hürmet gösterisi onu kızdırmıstı. Ayrıca, kendisine yönelik en ufak bir davranışını bile, dillenmeyen eleştiriler olarak algılamıstı. Tabağında sosisleri bırakması, almak için saatlerce kuyrukta beklediği çileklere dokunmaması, ekmekleri ufalayıp bırakması annemin canını sıkmıstı. Sayet biz tabağımızda sosis bırakacak olsaydık, annem açıklıktan kıvranan Romanyalıları, Yunanlıları ya da Yugoslavları düşünmemiz gerektiği konusunda bir alay nasihat çekerti.

Eden, o zaman ölmüş olan zavallı Michael Franklin'den hiç bahsetmedi, ama Portsmouth'ta tanıdığı baska birçok kisiden uzun uzun bahsetti. Çevrede çok fazla deniz subayı olduğu için kızlar oldukça iyi vakit geçirebiliyormus. O sırada Amerika da savasa girmisti ve Eden, Amerikalı subayları çok hoş ve çağdaş bulunduğunu anlatmıstı.

Elbette subaylardan bahsediyorum; diğer rütbeleri bilmem mümkün değil. Amerikalı subaylarla nisanlanan iki

kız tanıyorum ve onlara vaat edilen geleceğe bakınca onları suçlamam imkânsız gerçekten.

Bu benim için yeni bir bakıstı. Kadınların, Victorian gelenekler dışında, para, güven ve statü için evlenebileceklerini ilk kez duyuyordum. Oysa ben o zamana kadar yalnızca ask için evlenildiğini sanıyordum. Eden, para ve güvenli gelecekten o kadar çok bahsetti ki... Amerikalı Albay Wayne D. Lansky'yle nisanlanan arkadaşının savastan sonra kendine ait bir arabası olacaktı ve Virginia Norfolk'ta okyanusa bakan evinde

hizmetçileriyle yasayacakmıs. Bu konusmalar olduğu sırada annem odada değildi. Bu nedenle, Chad Hamner'ı ve Eden'in onu ne zaman göreceğini sorması iyi niyet gösterisiydi aslında. Longley'lerde sır saklanmayacağını düşünerek, aileme Chad'den tabî ki bahsetmistim. 1942'de, âsık olmak demek evlenmek demektir. Eve gelen erkek arkadaş, evlilik yolunun açıldığına isaretti. Özel arabalar, hizmetçiler ve okyanus kenarındaki evler gibi baska nedenlerle de evliliklerin yapılması o zamanlar düşünülemezdi bile. Aslolan asktı.

Eden çok rahatsız olmuştı. Soruyu geçistirmeye çalıştı:

Aa evet, eminim onu da görürüm. Eve gittiğim zaman gelir herhalde.

Eden, daha sonra bu konuda benimle konuşmuştı. Hiç de uygun olmayan bir yerde, bizim sığınakta beni azarlarken aslında. O gece hayatın garip tesadüflerinden biri yasanmış ve Almanlar Londra'yı yeniden bombalamaya karar vermişlerdi ya da bombalayacaklarını düşünmemizi sağlayarak bizi kandırmışlardı. Ne bir atesli silah ne de bombardıman sesi duyduğumu hatırlıyordum, ama gece saat birde evdekilerin tümü aşağıya sığınağa gelerek beni uyandırmışlardı.

Babam kısa bir süre sonra uyumaya gitti. Annem mutfakta bize çay yapıyordu. Ben ranzamın üzerindeydim, Eden ise yerdeki ters çevrilmiş bir kutunun üzerinde battaniyesine sarılmış oturuyordu. Simdilerde unutulmuş olan sinema starlarından Veronica Lake'in, Annabella'nın ve Alice Faye'in, karısını o güzel yüzüne yalnızca cilt besleyici

bir krem sürmüştü. Laurel Cottage'daki kozmetik çekmecesinden bir tek bu krem vardı yüzünde. Basında açık mavi bir sifon esarp, üzerinde de mavi çiçekli pamuklu bir sabahlık vardı. Bana karşı davranışı değişmişti.

Faith bu çok üzücü, babana öyle masallar anlatmana üzüldüm.

O sırada ne demek istediğini gerçekten anlamamıştım ve öyle de söyledim.

Anlamamış gibi yapma. Dedikodu yapmıssın ve şimdi de sıyrılmak istiyorsun. Chad Hamner'ın nisanlım

olduğunu da nereden çıkardın?

Ben öyle demedim.

Herkes bitti de Chad mi kaldı? Zavallı ben. Ondan daha iyi birini bulabileceğimi sanıyorum. Chad'le nisanlı

olduğumu sana Vera'nın söylediğini sanmıyorum. Nisan yüzüğü takmıyorum değil mi? Bak şimdi, Chad sadece bir arkadaş, ailedeki herkesin arkadaşı, sadece benim değil. Doğru dürüst anladın mı şimdi?

Özür dilerim, ama senin arkadaşın olduğunu Chad söyledi bana.

Bak Faith, bak canım, bir adamın o şartlarda söyledikleri ile gerçeğin çok ayrı şeyler olduğunu eminim bir gün

anlarsın. Chad'ın benimle nisanlanmak istediğini sanıyorum. Sence istemez mi?

Çaresiz kabul ettim. Gary Cooper'dan Lord Louis Mountbatten'a, hatta General Montgomery'ye kadar herkesin onunla nisanlanmak isteyeceğini düşünüyordum. Eden sonra eski sıcak ve samimi havasına döndü.

Samimi olarak söylemem gerekirse, Chad'ın sorun çıkaracağını biliyordum. Yanında çalıştığım Avukat

Tregears'ın verdiği bir partide onunla tanışmıştım. İlk andan itibaren salonun öbür köşesinde durup gözlerini bana dikmişti. Sonra sürekli telefon etmeye başladı. Onunla bulursam bu telefonlara bir son verir sanmıştım.

Bu konuşma, annem elinde çayla geldiği zaman, daha doğrusu kum torbaları arasından sürünerek yanımıza girdiği zaman son buldu. Eden'ın Chad'le tanışma hikâyesi Vera'ninkiyle uyusmuyordu ve kafam buna takılmıştı. Vera mahkemede, Eden ise partide tanıştıklarını söylüyordu. Belki de önemli değildi. Eden beni ikna etmiş ve yeniden kazanmıştı.

Ertesi gün Eden ayrıldı, ama doğruca Great Sindon'a gitmiyordu. Amerikalı bir subayla öğle yemeği randevusu vardı ve Great Sindon aksama kadar bekleyebilirdi. Sabah kahvaltıda aynen böyle söylemişti. Sanki bir iş yemeği gibiydi, sanki İngiliz ve Amerikan ordu temsilcileri arasında irtibat sağlama isiydi. Eden'ın telsiz operatörü olduğunu tümüyle unutan babam bunu yutmustu. Yüzünde çok ciddi bir ifadeyle bunları anlatan ve Amerikalı subayın

adından ikinci kez bahseden Eden'ın masa altından ayağını dürtmesi beni çok sasırtmıştı doğrusu.

Eden gittikten sonra annem yattığı çarşafı almak üzere onun odasına girdi. Annemin, bir kere kullanılan çarşafı yıkamak gibi bir âdeti yoktu, onu kendi yatağına serebilirdi. Odaya girdiği zaman onu çok kızdıran durumu gördü. Oda temizlenmişti. Evini pırıl pırıl tutmayan bir kadının, kirleri görmediği, evi ihmal ettiği düşünülebilir, ama her zaman öyle değildir. Bu durumdan rahatsız olmayabilir ve onun için normal derecede bir temizlik yeterli olabilir. Gözle görülür olsa da bazen tozlar olduğu yerde bırakılabilir. Eden'ın yattığı yatağın ayaklarının dibinde biraz toz birikmişti. Bu tozlar ıslak bir bezle temizlenmişti. Haftalardan beri annemin, "Tozunu almak gerekiyor" dediği parsömen kâğıdından avize, sabunla yıkanmıştı. Banyoda ise durum daha vahimdi, bazı misafirler kendi kirlettikleri yerleri temizleyip banyoyu kurulaştırabilirlerdi, ancak Eden banyo deliğinde yıllarca biriken tüm kirleri çıkarıp babamın tıraş için kullandığı gazete kâğıdının üzerinde bırakmıştı.

Annemin, Kathleen March hikâyesini anlatmasına neden olan şey bu olaydı; yani kızgınlığı Vera'ya yönelik değildi. Bu olayla Eden'ın bir ilişkisi yoktu, çünkü daha doğmamıştı. Ancak annemin, tüm Longley kadınlarından intikam alma ve onların mükemmel olmadığını kanıtlama isteği alevlenmişti bir kere.

Vera'nın o çocuğa bir kötülük yaptığını kimse iddia etmiyor. Ama onu tek basına bırakmış olmalı. İlgisizdi ve ona

bakmıyordu herhalde. Onlar hep böyledir. Yalnızca kendileriyle ilgilenirler. Gösteriş meraklısıdır. Sanırım arkadaşı gelip onu lafa tuttuğu sırada dere kıyısındaydı. Tabii ki kızın onun ne kadar hoş olduğunu söyleyerek onu

yağlaması karşısında arabadaki bebeği tamamen unuttu ve o deli gelip bebeği kaçırdı.

Taktikler öğrenmeye başlamıştım. Küçük tatminleri arılayabiliyordum artık. Bu nedenle, onu tahrik ederek olayı daha fazla uzatmamak için Vera'nın Helen'e bebekler konusunda söylediklerini aktarmadım. Fakat annem, altıncı hissiyle ya da telepatiyle, eğer Vera savastan sonra yeni bir bebek sahibi olursa hiç sasırmayacağını söyledi.

Göreceksin aileyi genişletmek isteyecek. Simdi Eden uzaklaştı ve o yeni bir çocuk isteyecek. Muhtemelen bir

kız. İnsanın akrabasını seçememesi çok kötü.

Çok yaşlı olmayacak mı? Annem sinirlenmisti.

Vera benden gençtir!

Çarsaflar toplanıp yıkanmaya gitti. Annemin gerekçesi açıktı:

O yüzüne sürdüğü pislik yastık kılıflarına bulasmıştır.

Sabah postasından Eden'in annem ile babama yazdığı nazik tesekkür mektubu çıktı. Trende yazmış olmalıydı. Onu daha sonra Helen'in bahçesinde gördüm. Bana, Vera'nın onu nasıl kurtardığını anlatmıştı.

D n Helen bana çaya geldi. Bir bardak çay içip birkaç bisküvi yememizin üstünden on dakika geçti geçmedi ikiye basladık. Helen bunu severdi. Buna, "kokteyl konaklaması" derdi. Martini hazırlamamı isterdi, ama çalkalayarak karıştırarak yapmamı tercih ederdi. Limon yerine yeşil zeytin koyardım. En iyi martininin, cine vermut siselerini göstermekle yapılacağını ileri s rerd . Jamie okulu bırakıp Boo'ra gitmeden önce Half Moon Caddesi'nde bir barda barmenlik yapıyordu, ise başladığının ertesini günü bir Amerikalı gelip martini istemisti. Jamie'nin nasıl yapılacağı hakkında en ufak bir fikri yoktu, ama vermutla yapıldığını biliyordu ve elinden geleni yapmıştı. Biraz sonra Amerikalı gelip içine cin koyup koymadığını sormustu. Jamie adamı hiddetle yanıtlamıştı:

Elbette koymadım!

Amerikalı gülerek, Jamie'ye martininin nasıl yapıldığını öğretmiş ve giderken de on silin bahşiş bırakmıştı. On silin 1962 yılı için çok büyük bir bahsisti.

General öldüğü zaman Helen Walbrooks'u oğluna bıraktı. Oğlu o sırada ikinci evliliğini yapmıştı ve küçük bir kızı vardı. Walbrooks, harika bir çevresi olan çok güzel bir evdi ve bazen o evin benim olmaya ne kadar yaklaştığını düşünüyordum. Ancak asla pisman değilim. Helen Londra'ya gelip Old Brompton Caddesi'nin yakınındaki Bina Gardens'da bir dairede yaşamaya başladı. Sanırım Londra'yı, eskiden burada bulunduğu zamanlardaki gibi bulacağını düşünüyordu. 1918 yılında bir süre Londra'da yaşlı Bayan Richardson'ın kuzeninin yanında kalmıştı. Helen Londra'yı çok değişik bulmustu, buna rağmen eski günlerdeki gibi davranmayı sürdürdü. Eskisi gibi giyiniyor,

her yere taksiyle gidiyor, saat beste çayını içiyor ve saat altıda içkisine baslıyordu. Evini art deco ve Anglo-Hint karısını dösemisti. Bir gün kızına, diğer gün oğluna telefon ediyordu. Onlar da sık sık Bina Gardens'a gelip annelerini ziyaret ediyorlardı. Çocukları ve torunlarıyla Claridges'a gidip İskandinav usulü öğle yemeği yiyorlardı. Ayrıca ben de, bir taş atımı uzaklıkta, Vicarage Caddesi'nde oturuyordum.

Helen benim yarı halamdı. Vera, bu akrabalığın yarım kan olduğunu sürekli göz ardı ederek ona kardesim derdi.

Ancak ben onu hiç hala gibi göremedim. Onun isteği doğrultusunda ona hep adıyla hitap ettim ve onu baskalarıyla da öyle tanıstırdım. Çok ender olarak, "arkadasım" dediğim bile olurdu. Halam olduğu aklıma bile gelmiyordu.

Seksen yasında olmasına karsın son derece ince ve narindi. Ancak romatizma nedeniyle eklemeleri çıtırdıyordu. Hâlâ sifon tarzı seffaf kumasları tercih eder ve hâlâ sapka giyer. Ancak yirmili yıllara has giyinmeyi artık terk etti. Simdilerde daha çok ana kraliçe gibi uçuk mavi renkler giyip kocaman sapkalar takıyor. Altın rengi saçları artık bembeyaz fakat hâlâ Özel Hayatlar'ın ilk çekiminde oynayan Gertrude Lawrence gibi tarıyor.

Ona Daniel Stewart hakkında ne düşündüğünü sordum. Helen sözümü sertçe kesti. Ne anlama geldiğini çok iyi bilmesine rağmen, ona "bahisçi" diyordu.

O bahisçiyle yüz yüze görüşmek ya da görüşmemek hiç umurumda değil. Aslında tabii ki de umurumda; en

azından görüsmemeyi tercih ederdim. Zavallı Vera hakkında bu şekilde konuşmak saka kaldırmaz. Bahisçiyle tek basıma konuşmayı kaldırabilirim belki, ama yanımızda bir üçüncü kişinin varlığı ki bu kişi sen bile olsan, konuyu dehşetli alenilestiriyor.

Ona, belki daha sonra görüşebileceğimi söyledim. Kendini bu bulusmaya hazırlayıp, belki bir Valium aldıktan sonra görüşebilirdi. Stewart'ın kitabı çıktıktan sonra da okumazdı. Yanındakiler, gelecekte hatta gelecek yıldan bile bahsettikleri zaman nasıl bakıyorsa bana da öyle acı acı baktı. Sanki gelecek yılı görme şansının olmayabileceğini söylemek istiyordu.

Çay yaptım ve bir paket bisküvi açtım. Helen, bisküvilerini kıra kıra yedi. Bana çaya ya da içkiye geldiği zamanlar veya birlikte Gerald'ı ziyarette gittiğimizde, aileden çok ender bahsederdik. Aile, onun için de benim için de acı veren bir konuydu. Ailemize rağmen birbirimizi dost addederdik. Aileden gelen dostluk değildi bizimki. Ancak şimdi, konuşacak başka konu kalmamıştı. Üstelik Vera'nın doğum günüydü. Eğer yarasaydı yetmiş sekiz yaşında olacaktı.

İnsanlar yaslandıkça güzelliklerini de kaybederler. Bu, bir kliseden öte değil. Güzellik kaybı, aslında zincirin sadece ilk halkası. İkinci halka ise cinselliğin yok olması. Kadınlar belli bir yastan sonra, belki yetmisten sonra, yaşlı erkeklerse yalnızca giysileriyle ve saç biçimleriyle ayırt edilebiliyor. Sonra da, Tanrı'nın bizleri yanına almasını beklediğimiz ara dönem başlıyor. İnsan görüntüsü gidiyor, yerine giysiler içinde oturan yaşlı maymunlar geliyor... Helen'in, tahta gibi olmuş göğüsleriyle, buruş buruş ellerinin yaşlı bir erkekten pek bir farkı yoktu, ancak insanlığından zerre kadar bir şey kaybetmemisti. Çatlak sesi hayat doluydu. Mavi gözleri yorulmak bilmez bir halde

parıldıyordu. Muhtesem bir kokusu vardı ve hiçbir yaşlı erkeğin böyle kokması mümkün değildi. Sanırım parfümünün adı Magie Noire'di. Stewart'a yardım etmek için, 1943 yılına ait bir seyler öğrenmek istiyordum ve Gerald'ın dönüşünü sordum.

İzinli olarak gelmişti, ama bir süre bakanlıkta kaldı.

Eve nasıl ve neden geldiğini öğrenmek istiyordum. On dört-on beş yasındayken kimse bana bunu anlatmamıştı. Tüm bildiğim önce Kuzey Afrika'da, sonra Madagaskar'da olduğu ve 1943'ün başında da eve döndüğüydü. Neler olduğunu öğrenmek için Madagaskar Olayı'nı araştırmıştım. İngilizler, Mayıs 1942'de oraya gitmiş ve Diego Suarez isimli deniz üssünü almışlardı. Amaç Vichy Fransası'nı dize getirmek ve adanın tümünü bırakmasını sağlamaktı. Fakat karşı taraf, Ekim ayını ve başlayacak olan yağmurları bekliyordu. İngilizler baskent Antanarivo'ya saldırmışlar

ve Vichy güçleri de güneye çekilmisti. Kasım ayında bazı ilerlemeler ve zaferler elde edildikten sonra çarpışmalar bitmiş ve vali esir alınmıştı.

Sanırım Ocak ya da Şubat ayında oradan tümüyle çekilmistik. De Gaulle'ün adamlarından bir Fransız'ı vali

olarak bırakmıştık. Birliklerin başında William Piatt vardı. Çok iyi bir adamdı, birlikte akşam yemeği yedik.

General Sir William Piatt'ın dostları olduğunu ve onlarla akşam yemeği yediğini Helen böyle belirtmişti.

Gerry'yi eve o gönderdi. Bir bombardıman uçağıyla göndermisti. Sanırım, oradaki durumu, yüksek mevkideki bir

kisiye anlatması için göndermisti onu. Bu kisi Churchill olabilirdi ya da savaş bakanı her kimse, oydu belki. Sevgili General hayatta olsaydı, sana benden daha iyi anlatırdı her şeyi. Vera'nın basına gelenler ölümüne neden oldu. Onu öldürdü, demek istiyorum.

Belki de doğruydu. Helen ve General, Vera'nın ölümü den sonra Stoke'ta kalmışlardı, ancak onlar için bu çok zor olmuştı. Toplumla ilişkileri kesilmisti. O zamanlar üvey kardeşliğin bir anlamı yoktu. İyi kalpli Helen, Vera'yı, çevresindekilere kadesi olarak tanıtmıstı ve Vera suçların en ağırını isleyerek feci bir sonla karşılaşmıstı. Helen akrabalığı inkâr etmeyecekti. Denemesi bir fayda vermezdi, çünkü herkes biliyordu. Köylerde herkes her şeyi her zaman bilir. Toplumdan tümüyle dışlanmamışlardı, daha çok dostluklar kesilmisti. İnsanlar karşılaştıkları zaman Helen ve Generale ne diyeceklerini bilememenin verdiği bir çekingenlik ve utangaçlıkla hareket ediyorlardı. Takip eden yıllarda bunlarla doğal olarak ben de karşılaşmıstım. General ilk felç olduğunda ben de oradaydım. Zaten bundan sonra asla tam anlamıyla iyilemedi. Vera'nın ölümünden beş yıl sonra o da öldü. Helen, "Kollarımda öldü" derdi, ancak gerçekten birisinin kollarında nasıl ölünür, anlamıyordum. Helen anlatmasını sürdürdü:

Gerry çok zekiydi. General hep öyle olduğunu söylerdi. Bence, konuşacak bir lafı olmayan bir odundu. Hayatı

boyunca seni bir kere bile güldürmeyen bir adamla evli olduğunu düşünebiliyor musun?

Victor Chatteriss'in de parlak bir komedyen olduğunu sanmıyordum, ama hissettiklerimi elbette belli etmedim.

Davetsiz bir baş belasıydı. Fakat General, onun aslında görüldüğünden çok farklı olduğunu söylerdi. Zaten

olması da gerekiyordu. Görünüse bakarsan bomboş bakan bir çift patlak gözden baska bir şey göremezdin. Hani o filmlerdeki bongo mu, zobo mu ne, onlara benziyordu.

Zombi, dedim.

Hah, zombi. Zobo bir cins koyun ile inek arası bir hayvandı, Hindistan'da görürdük. Fakat Gerry biraz olsun

onlara bile benzemiyordu. Her neyse kendine göre çok zekiydi ki Bill o önemli bilgiyi iletmesi için onu seçmişti.

1943 ocak ayı olmalıydı. Çünkü Vera, Eden ve Francis, Noel tatili için bizdeydiler ve Vera'nın, onun dönüşü hakkında hiçbir fikri yoktu. Savaş süresince Eden bizimle tek bir Noel geçirmisti. Bir sonraki yıl olamaz zaten, olabilir mi hiç? 1941'de ise, o korkunç Gleneagles'a, General'in kız kardesine gitmistik.

Helen konuşmasını sürdürdü:

Komik değil mi? Kırk yıl öncesini bu kadar iyi hatırlıyorum da dün ne yaptığımı sorsan yanıt veremem. Beyindeki

milyonlarca hücrenin harap olmasından ötürüymüş bunun nedeni. Ama yıllarca öncesinin anılarını saklayan hücreler yok olmuyormus. Aslında çok önemli değil. Eski anılar gibi yeni anıları da olabilir insanın. O zamanlar

dünden daha iyi zaman geçirdiğime eminim. En azından bildiğin olaya kadar. Helen, Vera'nın infazından hep, "bildiğin olay" diye hallederdi. O olayın acısının, hafifleten bir kelime kullanmadan anlatılması imkânsızdı zaten. Bir kez bana, o anı düşünmeden bir gün dahi geçirmediğini söylemişti. Asılmanın ve asılmadan hemen önce akla ve bedene ne olduğunu hep merak ediyordu.

Ben anlatmaya başladım:

Londra'ya bizi ziyarete gelmişlerdi. Bizde kalmayacaklardı. Strand Palace veya Regent Palace gibi herkesin

bildiğini iddia ettiği otellerden birinde kalacaklardı. Gerry anneme ikinci balayı yasadıklarını söylemişti.

"Çiftlesiyorlardı" canım. Yaptıkları buydu ya da zavallı Vera'nın yaptığı buydu. Zavallı adamı yeni bir çocuk

edinmek için kullanıyordu korkarım.

Kalktım ve martinilerimizi karıstırmaya başladım. Helen, Cinzano'ya endiseyle bakıyordu.

Lütfen, cine Cinzano siselerini uzaktan göster. O yaz Gerry, Sekizinci Ordu'yla Sicilya'ya gitmişti. Madagaskar'dan

önce de Sekizinci Ordu'daydı. O orduda Amerikalılar da vardı. Korkarım tam tarihi hatırlayamayacağım. Yaslı Mussolini'nin öldürülmesinden önceydi.

Temmuzun dokuzu. 9 temmuz 1943. Baktığım için biliyorum. Savaş bitene kadar da eve dönmedi.

Kocam gelmişti. Helen'i öptü ve biraz martini kalıp kalmadığını sordu. Böyle bir durumda pek dost olamayacaklarını düşündüğüm için aralarının iyi olmasına sevinmistim.

Gerald'dan bahsediyorduk.

Bugün onu ziyaret etmeyecektiniz, değil mi?

Basımı salladım. Gerald yasıyordu ve yıllardır, emekli subayların kaldığı bir evde kalıyordu. Helen'le bazen onu ziyarete gidiyorduk. Tümüyle sağırdı ve Helen'den küçük olmasına rağmen daha yaşlı görünüyordu.

Kendisinin de dediği gibi, "onun" savasından bahsediyorduk, dedim.

Helen devam etti:

General, tümüyle ele alındığında Gerry'nin iyi bir savaş çıkardığını söylerdi. Ben de iyi bir gösteri olduğunu

söyledim, zira asla iyi bir barış yaşamamıştı. Canım az kalsın söylemeyi unutuyordum, Lucy'de geçen gün kimle karsılaştım bil bakalım?

Lucy, Helen'in torunuydu. Bir diplomatla evli ve Hyde Park yakınlarında, o görkemli teraslı evlerden birinde

yasıyordu. Bilemeyeceğimi söyledim. Kocam Helen'e ikinci martinisini verdi.

Leydi Glennon'la karsılaştım. Buna ne diyorsun?

Hiçbir şey diyemezdim. Bana bir şey ifade etmemisti. Kocam yardımına yetisti:

Biz o gösterisli çevrelerde pek dolasmayız Helen.

İyi o zaman. Michael Franklin'i hatırlıyorsun sanırım. Onun baldızı. Gemisiyle battıktan sonra unvanı erkek

kardesine kalmıştı. Zavallı Vera'nın evinde tavsan kızartma yediğimiz günü hatırlıyorsun değil mi? Hani asıl Michael'ın arzı endam edeceğinden yavaş yavaş ümitlerimizi kesmistik. Michael eğer o Alman torpidosunun azizliğine uğramasaydı Vikont Glennon olacaktı ve belki de Eden'la Lucy'de Leydi Glennon olarak karsılasacaktım.

"Mesajı sizin için kopyaladım efendim" demenin dışında Eden onu asla tanıımıyordu, dedim.

Doğru bildiğinden emin değilim. Vera tanıdığından çok emindi. Bazen Eden'in diğer deniz subayı ile onu

karıştırıyorum. Sanırım onun da gerçek olmadığını söylemeyeceksin, değil mi canım?

Bilmediğimi söyledim. Nereden bilebilirdim ki?

1943 sonbaharı olmalı, İrlanda'da bir yerlerdeydi.

Kocam hayret içindeydi:

Helen, müthiş bir hafızan var. Hepimize örnek olmalısın.

Ama sen bu sabah kahvaltıda ne yediğini söyleyebilirsin, ben ise söyleyemem. Sırası gelmisken anlatayım. Alt

katımda oturan Bayan Anstruther, büyükannesinin kitap olarak yayınlanan günlüğünü anlatmak üzere radyoda "Kadın H" programına davet edilmisti. Aslında en az benim yaşımdadır. Bayan Anstruther'den bahsediyorum tabii ki. Büyükannesi öleli sanırım yıllar olmuştur. Yayına başlamadan önce ses denemesi mi ne diyorlar, mikrofona bir seyler söylemesini istemisler. Tabii ki Bayan Anstruther birden ne diyeceğini bilememiş, sen olsan sen de bilemezdin herhalde. Bunun üzerine söylesiyi yapan kişi, kahvaltıda ne yediğini anlatmasını istemiş. Bayan Anstruther buna da yanıt verememiş. Çünkü hatırlamıyormuş. Mikrofona, "Kahvaltıda ne yediğimi söyleyemem, zira hatırlamıyorum. Ben çok yaşlıyım" demiş. Herkes çok gülmüş, ama Bayan Anstruther bunları komiklik olsun diye söylememisti. Helen anlatmasını sürdürdü:

O sıralarda Eden Londonderry'deydi. İlkbaharda Londonderry'ye atanmıştı. Tamir edilmek üzere bir gemi

gelmisti ve Eden ona atlayip Goose'a ya da Gander'a veya benzer bir yere gidecekti, ama asla oraya ulasmadi. Londonderry o yaz Amerikalilarla doluydu. Eden, hâlâ sakladığım bir mektubunda, zengin ve harika Amerikalıların kendisini hediye yağmuruna tuttuklarını anlatıyordu. General her zaman, "Hediye veren Amerikalılardan sakının" derdi. Bunları Patricia'ya, bir izninde Walbrooks'a bir kız arkadaşını getirdiği zaman söylemisti. Amerika'nın neden Romalılar zamanında keşfedilmediğini hep merak ederim zaten.

Kocam, evi yakın olmasına rağmen Helen'i bir taksiye bindirdi. Daniel Stewart'ın o mektubu isteyeceğini umuyordum. Martininin sonunu içerken o yazı, Sindon'a tatile gitmediğim o tek yazı düşünmeye daldım. Aslında gidecektim ve esyalarımı bile toplamıştım. Fakat annem aniden bir rahim ameliyatı oldu. O zamanlar bu çok zor bir ameliyattı, haftalar boyunca da iyilesemedi ve iş yapamadı. Dolayısıyla evde kalıp ona bakmam gerekti. Vera ile Francis, o koca yaz Laurel Cottage'da yalnız kalmış olmalıydılar. Yanlarında hiç kimse olmadan geçirdikleri son yaz tatiliydi.

Vera'nın 1943 sonbaharında babama yazdığı mektup kaybolmustu. Belki de sömineyi, normalden oldukça erken yakmıştık. Ama o mektubu çok iyi hatırlıyorum. Kahvaltıda mektubun ya da bazı bölümlerinin okunduğunu da çok iyi anımsıyorum. Ekimde gelmiş olmalı. Zarfın üzerinde Vera'nın el yazısını görünce, içinde bana yönelik sitemler olduğundan kesinlikle emindim. O yaz Sindon'a gidememistim ve bunun için annemin hastalığı yeterli bir özürdü, ama Vera bu durumu, onları terk etmem olarak niteleyerek, ev çıktıktan sonra olmasa bile, en azından annem hastanedeyken onlara gidebileceğimi ima edebilirdi. Mektupta, "Faith buraya gelmeyi de beceremedi" ve "Faith'in Eden'in yokluğunda buraya tahammül edeceğini sanmıyorum" türünden cümlelerin olmasından korkmüstüm. Zira

babam bu lafları ciddiye alıp Vera'ya güzel bir mektup yazmam için bana baskı yapacaktı. Fakat korktuklarım olmadı. Vera bana herhangi bir sitemde bulunmamıs, sadece selam bölümünde benden ve annemden bahsetmisti. Babam haberi vermisti:

Vera çocuk bekliyormus.

Bu açıklama, yüzümün kızarmasına neden oldu. Sanırım utanmıstım. Allah'tan, daha detaylı açıklamalara girecek olan Francis yoktu. Annem duygularını hiç saklamadı:

Aman Tanrım. Uzun zamandır yalnızdı. Francis şimdi kaç yasındadır?

Geçen ocakta on altı olmustu, dedim.

Ah, evet, burada yazıyor zaten: "Francis önümüzdeki ocak ayında on yedi yasına basacak ve korkarım nisanda

doğacak olan yeni bebekle aralarında büyük yaş farkı olacak. Küçük bir kız çocuğu için canımı veririm, ama erkek olursa onu da severim..."

Babam Vera için endiselenmeye başladı. Aralarındaki sifreden anladığına göre kocası İtalya'da sıcak savaşın içinde tehlikeli günler geçiriyordu. Oğlu okuldaydı ve bu yüzden babam, ona hiç yardımcı olamamaktan ötürü sıkıntı duyuyordu. Eden ise Londonderry'deydi. Vera yalnız ve hamileydi. Nisandan önce de kimsenin onun yanına

gitme ihtimali yoktu. Bebek doğduktan sonra bile yalnız kalabilirdi. Babam endise içinde kendini yiyip bitiriyordu ve sonunda onu ziyarete gitmeye karar verdi. Onu bizde kalmak üzere davet edecekti. Daha önceleri bu düşünülemezdi, ama 1943 savaşın en sakin geçen yılıydı. Hepimiz artık yukarıda uyumaya başlamıştık. Gecelerini Londra sığınaklarında geçirenler ise dostluk kurmak amacıyla ya da senlik olsun diye orada kalıyorlardı. Bir kısmı da aydınlıktan yararlanmak istiyordu. 1944 ilkbaharına daha birkaç ay vardı. Vera bizim banliyö evimizde, Great

Sindon'da olduğundan daha az tehlikede olacak ve en azından yalnız olmayacaktı. Tabii ki bu fikir anneme hiç cazip gelmemisti. Bu bebeğin kaza sonucu olmayıp muhtemelen planlandığını ileri sürdü, benim yanımda konuşulmadığı için babamın ne dediğini bilmiyordum. Genelde benim yanımda çok az konuşurdu. On beş yaşındaki kızının yanında, gebeliklerin kaza mı, yoksa baska şekilde mi olduğunu tartışacak bir adam değildi. Sonunda annem, Vera'nın davet edilmesine hiç istemeden razı oldu. Babamla Sindon'a gitmeyecekti. Ancak ben bu karara dahil edilmedim. Babamla trende konuştuk.

Mektubundan sezdiğim kadarıyla iyi değil. Acaba ne demeliyim? Çok sevindim mi diyeceğim?

Yeni bir bebek istediğini Helen'e söylerken duymuştum.

Babam buna sevinmisti.

Ne diyorsun? O zaman içim rahatladı. Sen doğacağın zaman çok korkmuş ve heyecanlanmıştık. Tabii çok

gentik. Yani Vera mutlu mu diyorsun?

Ne soru ama! Onu hiç mutlu görmüş müydü ki? Vera ve mutluluk bir arada nasıl olurdu acaba? Onu mesgulken, telasla kosustururken, histerik, panik bir halde, coskulu, öfkeli görmüştüm, ama asla mutlu görmemistim.

Usluca anlatmaya çalıştım:

Çocukları seviyor ve ocuk istiyordu. O zaman elbette mutludur. Mektuplardan pek anlasılmaz ki.

Bu sözlerim onu sakinleştirdi; i çekti. Tren gecikince otobüs de kaçmıştı. Saatlerce bir sonraki otobüsü bekledik, Vera bahçe kapısında durmuş bir asağı bir yukarı bakmıyordu. Yatma saati geçip de eve dönmeyen Francis'i bekler gibiydi.

Hiç gelmeyeceksiniz sandım. Neden geciktiniz? İki tane bildirincin var, Richard Morrell vurmustu. Fakat sanırım

artık yenmez hale gelmiştir, tahta gibi olmuştur.

Hamilelik onu hiç değistirmemisti, huyu hep aynıydı. Hasta gibi görünüyordu. Yüzü sarı yesildi, ama saçları hasat zamanından önceki buğday tarlaları gibi sapsarıydı. Çoğu kadında hamileliğin beş aydan önce belli olmadığına dikkat etmistim, ama Vera'nın beli simdiden yok olmuştu. O dönemde hiç kimse hamile elbisesi için kupon sarf

etmezdi, giyimine çok özen gösteren ve iyi dikiş diken Vera'nın, kendisine çok sık kıyafetler dikeceğini düşünmüştüm, ama öyle değildi. Üzerinde, küçük kırmızı-beyaz desenli, kemeri çıkarılmış, ama kemer izleri hâlâ duran jorjet bir elbise vardı. Onun üzerine, yeşil, pek düzgün olmayan bir hırka giymisti. Kasım ayına ve havanın soğuk olmasına karsın ayaklarında çorap yoktu, sadece terlik vardı.

Sofraya saldırdık. İlk kez, fazla pismemiş bir bildircin yiyordum ve çok güzeldi. Vera, Bayan Marshall ayarında, iyi bir aşçıydı. Yemek boyunca hep Eden'dan bahsetti. Kadın Denizciler Birliği'nde terfi edip sef olmasını, yüksek rütbeli Amerikalı ve İngiliz subay arkadaşlarını, gönderdiği güzel fotoğrafları anlattı durdu. O fotoğraflardan bize vermemiş miydi yoksa? Oysa bir tane babama da göndereceğine söz vermisti. Her neyse Vera'da iki tane vardı, birini verebilirdi. İşte böylece Eden'ın "kasadaki" Veronica Lake saçlı resmine sahip olmustum. Babam teklifini yaptı:

Bir süre bizimle yaşamayı istiyoruz, bir düşün bunu. En azından çocuk doğana kadar.

Düşünmeme gerek yok. Bu mümkün değil. Gerçekten gelemem, bunu aklıma bile getiremem.

Vera'nın sarı yeşil yüzü hafifçe kızarmıstı. Tesekkür etmesi gerektiğini hatırladı:

John çok tatlısın. Çok tesekkür ederim. Vranni'nin bu fikre sıcak baktığını sanmıyorum.

Elbette o da istiyor. Vrani benimle aynı fikirde. Burada yalnız kalmamalısın. Bu haldeyken özellikle.

Burada arkadaşlarım var. Eden izne gelecek. Hem Helen de çok uzakta sayılmaz.

Onu ikna etmeye çalıştık. En azından babam öyle yaptı, zira ben pek gönüllü sayılmazdım. Vera'nın sürekli yanımızda kalması konusunda çok istekli değildim. Öğle yemeğinden sonra, çaresiz bebek giysileri yapmaya koyuldu. Daha önce Eden'in eski bir yün hırkasını özenle söküp yıkamaya hazır hale getirmisti. Bir gün önce yıkanan yünleri ise ben tuttum, o yumak yaptı. Ertesi gün Francis tatil için eve geliyordu. Ben de kalıp onu görmek istemez miydim?

Bu daveti kibarca reddetmeyi basardım. Sonra sokağa çıkarak, Rambus'lere gittim. Anne'le arkadaşlığımız, yasıtlarımız arasında doğal olan bir yakınlıktı. Evdeki arkadaşlarım sürüyordu ama Anne'le özel bir dostluğumuz vardı. Onun yeri hep özel idi ve kırk yıl sonra bile aynı yeri koruyor. Çocuklar -menler gibi sürekli bir yerden bir yere gidip geldikleri o sıralar bu tür arkadaşlıklara daha sık rastlanabiliyor. Konusmaya, genelde altı ay ya da bir yıl önce virgül koyduğumuz yerden baslıyorduk. Bu sefer de konuşacak çok birikmisti. Anne bana tuhaf bir şey anlattı. Eylül ayında bir gün okula giderken -yolu zorunlu olarak Laurel Cottage'ın önünden geçtiği için-Vera'nın gözyaşları içinde evden fırlayıp kiliseye doğru kostuğunu görmüştü. Anne, Morrell'ların orada olmadığını biliyordu. Richard Morrell'in annesi ölmüş ve onlar da cenaze için Norwich'e gitmişlerdi. Vera da çaresiz evine dönmüştü,

ama elleriyle yüzünü kapamış ağlıyordu hâlâ. O sırada Anne otobüs durağındaydı.

Francis bir sey yapmış olmalı.

Sanırım öyledir. Yazın çok fazla eve gelmedi. Neredeyse bütün yaz yoktu.

O gece Eden'in yatak odasında, son gelisine ait bazı izler fark etmistim. İzin için gelmişti. Tuvalet masasının çekmecesindekiler değişmişti. Kozmetik ürünleri kaldırılmış, yerine son derece sık ipek iç çamasırları konmuştu. İpek çoraplar ince kâğıtlar içindeydi. Bir diğer çekmecedeki ise Tokalon cilt bakım kremi ile o yüzüne sürdüğü mum gibi seyin durduğu sisinin yanında bir sise de Chanel 5 marka parfüm vardı.

Bu parfümü daha önce reklamlarda görmüştüm, ama aslını hiç görmemistim. Önce baktım, sonra bileğime sürmeye çalıştım. Zavallı bir ilkelik içinde, o parfümün, çağdaşlığın iksiri olduğunu düşünüyordum.

Eden'in özel çekmecelerini son karıştırışım oldu bu. On beş yasındaydım ve vicdanım, kulak ardı edemeyeceğim kadar çok rahatsız ediyordu beni. Çekmeceleri kapattım ve o havalarda ısıtılmadığı için buz gibi olan yatağa girip, Eden'in Meryem'e benzeyen resmini seyretmeye koyuldum. Bir gün ben de bu kadar güzel olabilecek miydim? Olmayı çok isterdim doğrusu.

Ertesi gün ögle yemeğinden sonra eve dönmek üzere yola çıktık. Francis neredeydi? Vera onu çay saatine kadar beklemediğini söyledi. Tatil için eve pazar günü aksamı gelmek çok tuhaftı bence. Neden cuma değildi? Francis hep böyle esrarengiz bir şekilde ortadan kaybolurdu.

Pazar sabahı Chad Hamner gelince babam çok sevindi. Babam hâlâ genç sayılırdı, otuz sekiz yasındaydı ve baba olmak için çok gençti. Çok disiplinli büyütülmüş ve yirmi bir yaşında evlenmişti. Kapalı ve dar görüşlü bir hayatı ol mustu. Chad'ın bu ziyareti onun inançlarını etkilemişti. Bu etkilenme, Eden'ın söylediği herhangi bir sözden ötürü değildi, ama tohumlarını ben atmıştım. Chad, Eden için uygun görülmüş bir kisiydi. Babamın görüşüne göre kız kardeşleri ve kızı hayatları boyunca tek bir sevgili edinebilir, onunla nisanlanıp evlenebilirlerdi ve mutlu mesut yasarlardı. Gerçek her zaman böyle olmasa bile, onun kafasına göre mutluluğun tarifi buydu. Chad de Eden için en uygun kisiydi babama göre. Eden'ın kibirli itirazlarını ise cilve ve iffet gösterisi olarak algılıyordu. Bu nedenle Chad'le tanışmaktan çok keyif almıştı ve Eden yüzlerce kilometre uzakta, Kuzey İrlanda'dayken onun bu eve gelmesini çok doğal karşılamıştı.

Korkarım bizler Eden'ın yerini pek tutamayız.

Babam düşüncesini derhal açıkladı. Vera da bu açıklamadan sonra, Chad'ın de Eden'ın ağabeyini tanımaktan mutlu olduğunu söyledi.

Chad Eden'ı on beş gün önce izne geldiği zaman görmüştü. Sanırım bu görüşme ona yetmiş de artmıştır bile.

Vera'nın ilk kez hafif de olsa Eden aleyhinde konustuğunu duyuyordum ve çok sasırmıştım. Dünya altüst olmamıştı, ama bir an durmuştu.

Elbette öyle demek istemedim. Onu görmek çok hostu. Fakat dış dünyanın bu tür heyecanları dışındaki günlük

hayatı da sürdürmemiz gerekiyor.

Vera kendine göre hayli çaprasık bir açıklama yapmıştı. Bu bana bir gün önce Bayan Cambus'ün söylediklerini hatırlattı. Belki de bu tür sözleri on beş yaşındaki bir kıza etmemesi daha doğru olurdu. Ancak dedikoducuydu ve bütün köy bunu biliyordu. Bu nedenle Anne her zaman beni uyarırdı.

Anneme asla hiçbir şey söyleme. Kesinlikle hiçbir şey.

Bayan Cambus bana söyle demisti:

Genç gazeteci sürekli Laurel Cottage çevresinde dolarak insanların dikkatini çekti. Elbette senin halana bir

sey söylemen imkânsız, ama belki baban uyabilir.

Bunu asla kimseye anlatmadım. Bunu çok tatsız bulmuştum. Ve ne zaman hatırlasam tüylerim ürperiyordu.

Chad'in, sanki evindeymiş gibi rahat rahat oturduğunu görünce bu lafı hatırladım ve yine tüylerim ürperdi. Öğle

yemeğine kalması çok doğalmış gibi, sofranın hazırlanmasına bile yardım etti. Tabakların nerede durduğunu da çok iyi biliyordu. Sonra teklifsizce Vera'nın yaptığı ev sarabını bardaklarımıza doldurdu. Vera s¼rekli onu izliyordu ve g¼zlerinden hayranlık okunuyordu. Biz kalkınca onun da kalkacağını sandım. Bizimle otob¼s durağına geldi ve otob¼s g¼r¼nd¼đ¼ zaman bizimle tokalasarak orada kalacağını s¼yledi.

"Kendin biç kendin dik'le sakın bir ¼đleden sonra geçireceğim.

Babamın kafası katıstı. Chad'in Vera'yla baş basa kalıp ona dikiş islerinde yardımcı olacağını biliyordum. Vera, ¼ç eski elbiseden yeni bir hamile giysisi yaparken, Chad ona pazar gazetelerini okuyabilirdi. S¼mineyi yakar ve kapalı kapılar ardında konusurlardı. Francis gelip her şeyi berbat edene kadar b¼yle devam ederdi. Yoksa o ikisi, Chad ile Vera, bambaska seyler mi yapıyorlardı?

Ailemin evinde 1937 yılından beri telefon vardı, ancak kullanmaya pek alısık değillerdi. Dudaklarını ahizeye iyice yaklaştırmak ve heceleyerek konuşmak zor geliyordu onlara. Telefonu yalnızca acil durumlar ve yerel konuşmalar için kullanıyorlardı. Uzun mesafe g¼r¼şmeler genelde yapılmazdı. Hele hele 100 kilometre uzaktaki Great Sindon'la konuşmak kimsenin aklına bile gelmezdi. Babam ve Vera birbirlerine mektup yazarlardı. Eden ise Noel ve doğum g¼nlerinde yazardı. Ancak Vera sessizliğe gark olduktan sonra haberlerini Eden vasıtasıyla alabilmistik.

Vera ilk baslarda çocuğu evde doğurmayı d¼ş¼n¼yordu Ve o zamanlar bu çok doğaldı. İlk çocuğu evde doğurmak bug¼nk¼ gibi yasaktı, ama bu konuda herhangi bir yasa yoktu. Ayrıca bu ilk çocuk değildi. Fakat daha sonra Vera

fakir değistirip Colchester'daki bir doğum kliniğinden randevu almıstı. Bunları bize Eden iletmisti. Kuzey İrlanda'dan bize telefon ediyordu. Babam bu isi çok garipsiyor ve devletin parasıyla telefon edilmesinden hiç hoslanmıyordu. Vera'nın mektupları dzensizlesmisti; ya postaneye gitmesi için ya müsait olmuyor ya da komsuları hasta olduğu için yazamıyordu. Ara sıra, iş olsun diye, Gerald Eniste'den "Gerry ne düşünür bilmiyorum", "Gerry buna inanamayacak" türünden sözlerle bahsediyordu, ama nerede olduğu konusunda bilgisi yoktu. Sonunda, esrarengiz olmayı seven Vera'ya uygun olarak mektuplar kesildi. Haberleri Eden'dan alıyorduk Babam endiselenmeye baslamıstı. Nisan bitmis, mayıs gelmisti. Her akşam telefon etmeyi planlıyordu.

Sanırım Sindon'a telefon etmeliyim.

Duyan da Avustralya'ya telefon edecek sanırdı. Annem, onun kız kardeşlerine düşkünlük göstermesinden asla hazzetmediği için, ya telefon parasından bahseder ya da babamın asla inkâr edemeyeceği bir seyler söylerdi mutlaka.

Telefon ettiğin için kimse sana tesekkür etmez.

Eden'in izne geleceğini biliyorduk. Babam sonunda telefon etmeyi basarıp da Eden'in sesini duyunca rahatlamıstı. nce kendi kendini buna hazırlamıs, radyoyu ve bütün pencereleri kapattırmıstı. Vera iyiymis, çok iyiymis, ama bebekten henüz bir haber yokmus. Evet vakti gemisti, ama bebekler beklendiklerinden daha geç

gelebiliyorlardı değil mi?

Ya senin o genç adam nasıl?

Eden muhtemelen, "Neden bahsettiğini anlamıyorum John" demiş olmalıydı ki babam gülerek, yakında düşün çanları duyacağımızı söyledi. Sonra kendini toplayıp ciddileserek savaşın bitmesini beklediklerinden emin olduğunu söyledi. Öyle değil miydi?

Görüşmeyi, onunla teması kesmemesini isteyerek dokunaklı bir şekilde de bitirdi. Bebek olunca ona telgraf çekmesini de hatırlattı.

Annem ile babamın evliliği çok iyi değildi. Çok genç evlenmişlerdi ve geçmişleri hayli farklıydı. Bugün gençler, hatta kendi çocuklarım bile olaya farklı yaklaşıyorlar.

Sonuna kadar gitti. Sonuna kadar birlikte kaldılar. Ama sınav bu değil mi?

Elbette değil, olamaz. Eskiden insanlar, özellikle orta halliler bosanmazdı. Birlikte yasamanın dışında bir alternatifin olduğundan dahi haberleri yoktu, ihanet etmezler, birbirlerine kötü davranmazlar ya da birbirlerini ihmal etmezlerdi. Birlikte kurdukları yuvalarında çocuklarıyla birbirlerine alışırlardı. Ancak birbirlerine uygun değillerse, ruhen ve bedenen anlasamıyorlarsa ayrılık gündeme gelebilirdi, ama bu skandal, utanç, yalan ve para demekti. Annemin ve babamın bunu düşünüp düşünmediğini hep merak ederim. Babam, buğulu gözleri ve

örümcek kafasıyla aptalca bir şekilde kız kardeşlerini methederek annemi çıldırtmaya devam ediyordu. Annem ise dinmek bilmeyen kıskançlık fırtınalarıyla onun ailesini her fırsatta küğümsemeyi, aile fertleriyle alay etmeyi ve İngiliz burjuvazisiyle dalga geçmeyi ihmal etmiyordu

Gerald Sicilya'daydı. Geçen yıl 9 temmuzda oradaydı. İnkâr edemezsin, çünkü tarih yazıyor bunu.

Babam bembeyaz bir suratla odadan çıktı. Ben de hesaplıyordum. Kim bu lafın karşısında durabilirdi ki? Sanırım bu hamilelik, kayıtlara geçen en uzun hamilelikti. Eden'in telgrafı 10 mayısta geldi:

"Vera'nın bir oğlu oldu. İkisi de çok iyi. Sevgiler, Eden."

Dokuzuncu bölüm

İnsanların, konuşmaya başladıkları andan itibaren hatırladıkları söylenir. Kelimelerle düşündüğümüze göre, hafıza da kelimelerle çalışıyor olmalı. Konuşmaya başlamadan önceki ilk bir iki yıla ait hiçbir şey hatırlamayız. Bir baska görüse göre de ana rahmine düştükten sonra hatırlamak mümkündür. Jamie bana, altı yaşından öncesine ait hiçbir şey hatırlamadığını söylemişti. Neden olarak da, o zamanlar çok mutsuz olmasını göstermişti. Ruhu, daha fazla acı çekmemek için anılarını dondurmustu. Onun ilk yıllarını ve o günlere ait olayları çok iyi hatırlıyordum. Mutsuz olamazdı. Küçük bir çocuk, bir bebek, annesinin sonsuz sevgisini sadece ona adamasından baska ne bekleyebilirdi ki? Tıpkı Vera'nın kendini Jamie ye adadığı gibi.

Oyunda bir piyon olarak kullanıldığını bildiği için, çocukluğunun berbat edildiğini mi düşünüyordu? İsin aslının öyle olduğunu düşünüyordum, çünkü gerçekleri tahrif etmediğime emindim. O yaz Vera'daki değişiklik beni çok derinden etkilemişti.

Jamie ağustos ayında vaftiz edilmisti. İki hafta Vera'yla kalacaktım. Babam ise törene katılıp, o gece orada kalacak dönecekti. Orada bulunmamız çok iyi olmuştı, zira ne Eden ne Francis ne de Helen gelebilmisti. Vera'yı bir bebekle tahayyül edebiliyordum. Arabayla gezdirme dahil her şey dakikası dakikasına yapılıyor, fanatik bir hijyen tutkunu olduğu için bezler yıkandıktan sonra mutlaka ütüleniyor olmalıydı. Uyuma saati geldiğinde bebeğin kaçıp yok olma şansı yoktu, ama eminim kulağına, saat altının uyuma saati olduğu ve bakımlı bebeklerin yataktan baska bir yerde uyuyamayacakları sürekli fısıldanıyordu.

Fakat böyle değildi durum. Çok güzel bir çocuktı, adeta sarısın bir melek gibiydi. Vera bize gözlerinin derin mavi olduğunu yazmıstı. Bebek bir tek bu noktada annesinin hayranlık dolu methiyelerine uymuyordu. Parlak, kocaman ve zeki bakıslı gözleri sanki kehribar rengi suyla yıkanıp maviliğini yitirmisti. Yüzü, yanakları, poposu, dizleri tombul ve saten gibi yumusacıktı. Üç aylıktı ve gülücük atmaya başlamıstı. Elbette sadece Vera'ya.

Vera ilk defa, bahçe kapısında durup aşağıya yukarıya doğru bakınıyordu ve bize neden geç kaldığımızı sormamıstı. Kucağında Jamie'yle kapıyı açtı, oturma odasına girince onu yere serili bir battaniyenin üzerine bıraktı. Jamie orada yuvarlanıp duruyordu. Eğer Vera'yı sokakta görseydim eminim tanımazdım. Elbette yüz hatları, ani hareketleri aynıydı, ama sanki fotoğraflardaki güzel, ince, sarısın, gözlerini kırpıstıran genç kız geri gelmişti. Pembe elbisesinin rengi yanaklarına aksetmisti ve güzelliğinin bilinciyle gözleri parlıyordu. Üzerinde bir huzur vardı.

Babam gözlerini ondan alamıyor, hayranlıkla bakıyordu, ister istemez, anneme hiç böyle bakmadığını hatırladım. Oysa bu bakış için neler feda etmezdi annem.

Çok iyi görünüyorsun.

Yıllardır kendimi bu kadar iyi hissetmemistim. Neyse beni boş ver. Jamie hakkında ne düşünüyorsun? Güzel

değil mi? Tapılacak bir yaratık değil mi? Bir kız bebeği ne kadar çok istediğimi düşünürsen eğer. Onu en güzel, en

iyi huylu kız çocukla değişmem. Sakın iyi huylu olmadığını düşünme, mükemmel bir bebek, asla sorun çıkarmıyor. Değil mi meleğim? Değil mi kuzucuğum?

Hiç sorun çıkarmadığı konusunda aynı fikirde değildim. Bana göre sonsuz bir sorun kaynağı, bitmek bilmeyen bu" uğrastı. Vera tüm işleri kendi başına yapıyor, Jamie'yi saatlerce besliyor, uyutmak için sallıyor ve sürekli kucağında taşıyordu. Dikiş dikmeler, nakış işlemeler, Eden'dan bahsetmeler onu övmeler, Francis'in intikam dolu inatçılıklarını anlatmalar bitmisti hep. Öğrenmek için bizim sormamız gerekiyordu.

Ha, Francis mi? Eve gelmeyecek. Kendisi kabul etmese de Jamie'yi çok kıskanıyor. Vaftiz törenine de, yedi

yasından beri Tanrı'ya inanmadığı için gelmeyecekmis. Neye inandığını sorduğum zaman, "Kendime" dedi. Hoş değil mi?

Yazık, Eden da gelemiyor.

Gourock'tan buraya onca yolu, bir vaftiz töreni için gelmesini beklemiyorsun herhalde.

Babam çok sasırmıstı:

Gourock mı? Ben Kuzey İrlanda'da olduğunu sanıyordum.

Bir baska sır daha... Vera bakışlarını baska yöne çevirdi ve yüzü hafifçe kızardı. Üzgün ya da gücenmiş bir hali yoktu, ama yalanı veya kaçamağı anlasılmıstı.

Aman canım nerede olduğunun ne önemi var? Onların dedikleri gibi, "İngiltere'de bir yerde." Ayrıca bilmememiz

gerekıyor. Savasın sürdüğünü bilmiyor musun?

Bu son cümle, bir malın bulunmayısını açıklamaya çalisan tezgâhtardan güzel yemek çıkaramadığı için özür dileyen ev kadınına kadar herkesin ağzındaydı.

Jamie hiç ağlamadı. Ağlamasına fırsat verilmiyordu. Sürekli kucağa alınan, her istediği yapılan bebekler neden

ağlasın ki? Vera ona büyük hala Priscilla Naughton'ın diktiği kenarları dantelli beyaz bir elbise giydirmisti. Bu elbiseyi, Vera, Eden, babam ve hiç şüphe yok ki Francis de giymisti vaftiz edildikleri zaman. Açık, sakın ve ılık bir gündü. Buraya geldiğim bunca yıl boyunca, bahçe ilk kez ihmal edilmiş görünüyordu. Her tarafı yabanî otlar bürümüş ve çiçekliklerdeki yaprakları tırtıllar yemisti. Kiliseye kadar yürüdük ve Vera Jamie'yi, bir zamanlar Francis'i taşıdığı puseye koyacağına kucağında taşıdı. Chad de bize katılmıştı ve küçük bir kabile olmustuk. Kırılarda hayvanlar yoktu artık. Savaş nedeniyle, yerlerine tahıl ve seker pancarı ekilmisti. Jamie'nin giysisi uçusuyor, Vera'nın eski ipek elbisesini örtüyordu. Vera yol boyunca bahçelerdeki insanlara el sallıyordu ki Vera'nın böyle bir davranışta bulunacağını aklıma dahi getiremezdim.

Babam, Jamie'nin vaftiz babası olmustu. Vaftiz annesi olmak için benden baska kimse yoktu ve ben de bunu çok önemsiyordum, ama soracak cesaretim yoktu. Vaftiz anne ve babalar genellikle, doğum günlerinde ve Noellerde güzel hediye verebilecek kisiler arasından seçilirdi. Ancak babam, Jamie'nin vaftiz babası olarak, ihtiyacı olduğu zaman bile ona sahip çıkmadı. On dört yasında yatılı okulda okurken tatillerde onu almadı ve kontesle bıraktı. Jamie, babam onu kucağına aldığında ve Bay Morrell ıslak parmaklarını alnına sürdüğü zaman biraz vızıldadı.

Kiliseden ayrılırken, Chad'in evine gideceğini ummustum, ama gitmedi. Bizimle Laurel Cottage'a geldi, ancak sanki birisini ya da bir şeyin olmasını bekliyormuş gibi bir huzursuzluğu vardı. Babam onunla biraz konustu. Tabii Eden'la ne zaman resmen nisanlanacaklarını soracak kadar ileri gitmedi, fakat söylediği her lafın satır arasına bu soruyu yerlestirdi. Bir ağabeyin, damat adayının eğilimlerini sorusturması gibi davranmıyordu elbette. Chad'in baska bir konudan bahsetmek istemeyeceğini düşünerek yaklaşıyordu. Chad'e, müstakbel kayınbiraderi gibi

davranıyordu. Chad sonunda patladı:

Bak John. Eden'la evlenmemizin söz konusu olmadığını sana söylemeliyim. Bir yanlış anlamaya maruz kalmanı

istemiyorum. Böyle bir durum seziyorum ve belki de benim hatam. Bundan hoslanmıyor değilim elbette. Fakat o iş asla olmayacak.

O sırada, uyumakta olan Jamie'yi battaniyelerden oluşturulmuş bir yatağa yatıran Vera, gözlerini baska tarafa çevirdi ve ellerini kavuşturarak kıvranmaya başladı. Oraya gittiğimizden beri ilk kez yapıyordu bunu. Babam üzüntülü görünüyordu. Biraz da sararmıştı. Konusmayı dokunaklı bir sakayla geçistirmeye çalıştı:

Yoksa seni geri mi çevirdi?

İstersen öyle düşünebilirsin.

Yüreksizler güzel kadınlara sahip olamazlar biliyorsun.

Cesurlar da her zaman galip gelemezler. Yaygın bir söz vardır. Eğer bir şeyi yeterince istersen elde edersin.

Yeterince çaba sarf etmek kaydıyla tabii. İşte bu hiç doğru değil.

Chad, duygular hakkında özgürce, hiç sıkılmadan konuşabilen tanıdığım ender insanlardan biriydi. Ailem ise açık

fikirliydi, ama onunla taban tabana zıt insanlardı.

Chad bu sözleri söyledikten sonra babam sanki içine kapanmıştı. Vera ise alısık olduğum kızgın görünüsüne büründü. Chad birden gülümseyince olduğundan daha genç ve yakışıklı göründü. Babam gitmesi gerektiğini hatırladı:

Treni yakalamam gerekiyor.

Chad kaldı ve birlikte Vera'nın o harika çay sofrasına oturduk. Sofra değişmişti, ama yokluklardan ötürü kalitesi bozulmamıştı. Kekler, ezilmiş patateslerden ve yumurtanın beyazından yapılmış olmasına rağmen son derece lezzetliydi Chad yine o likörden getirmisti. Jamie'nin basını likörle ıslattık. Beni yatağa gönderme lafı da hiç edilmedi. Bayan Cambus'ün söyledikleri hiç aklımdan çıkmadığı için sürekli Vera ile Chad'e bakıp aralarında bir

seyler olup olmadığını sezinlemeye çalışıyordum. Aslında sözü edilen bu ilişkinin ne olduğunu da tam olarak bilmiyordum. Gizli ya da açık ask ilişkileri hakkında tek bildiğim filmlerde gördüklerimdi. Atesli bir sinema ve tiyatro tutkunuydum. 1940'larda zina çok popüler bir konuydu. Film, tarihî de olsa, komedi ya da savaş trajedisi de olsa, ana tema zinaydı. Chad ile Vera'nın arasında bir şey varsa mutlaka sezerdim. Örneğin onların olduğu odaya aniden girdiğimde onları birbirlerinin kollarında bulabilirdim ve beni görünce suçluluk içinde sığarlardı. Emin olduğum tek nokta, babam gibi benim de, Chad'in Eden'la ilgilendiği izlenimi verilerek kandırıldığımı.

Chad'ın o eve gelip gitmesini kabullenmemiz için böyle sunulmustu bize.

Bayan Cambus'ün söyledikleri fena halde canımı sıkmıstı. Süphelendiğim için kendimi suçlu hissediyordum, ama yine de onları gözlemekten kendimi alıkoyamıyordum. İlk zamanlar Vera bana çirkin, yaslı ve yıpranmış görüldüğü için bu ihtimal dahilinde olamazdı, ancak Vera değişmiş ve gençleşmişti. Kucaklasmalar, öpüsmeler, fısıldasmalar oluyorsa bile hiç görmemistim. Asla böyle bir durumla karşılaşmıstım. Beni uzaklastırıp baş basa kalma girişimleri bile kamıstı.

Ertesi gün Helen geldi. Generalle öğle yemeğine gelmislerdi. Oğulları Andrew'un uçağı Rhineland civarında düşürülmüş ve o da Almanlara esir olmustu. Haberi daha o sabah öğrenmislerdi ve vaftiz törenine katılmamaları için bundan iyi bir neden olamazdı. Helen Vera'yı kollarına aldı:

Sorun yapmadığın için çok iyisin canım. İnsanın yakınında anlayışlı birinin olması harika bir sey. Kendi oğlum o

durumdayken, baska birisinin oğlunun vaftiz törenine gidemeyecektim.

Ve birden hıçkırıklara boğuldu. Vera ona Chad'ın getirdiğı likörden ikram etti. General onu oksadı.

En azından sağlığının iyi olduğunu bilmek bile rahatlatıcı.

Helen duygularından bahsedebilen biriydi, ama bunu belli bir tarzda yapardı ve bu da kabul görürdü.

Helen sanki evden çıkarken eline geçen her şeyi toplamış gibi çocuklarına ait albümleri ve bir sürü fotoğraf getirmisti. Chatteriss'lerin gözde çocuğu olan Patricia'nın simdilerde pabucu dama atılmış ve onun yerini Andrew almıstı. Andrew'un, pusetinde, annesinin kucağında, plajda, okul üniformasıyla, pilot üniformasıyla birçok fotoğrafını getirmisti. Bu fotoğraflara bakarken, bir şeylerin olacağına dair tuhaf bir önseziyle heyecanlanmışım, ama bu doğru olamazdı. Bu tarz düşüncelerim olsa bile, onlar Chad içindi. Eden'a olan hayranlığım giderek Chad'de yoğunlaşıyordu. Çünkü Eden artık, sessiz, hareketsiz, önüne düşen perçemiyle bir fotoğraf gölgesiydi benim için.

O öğleden sonra, General koltuğunda kestirirken Vera ve Helen sürekli Eden'dan bahsettiler. Jamie de yerdeki battaniyenin üzerinde yuvarlanıp duruyordu. Eden hakkındaki son konuşmasından bu yana Vera'nın tavrı da değişmişti. Son duyduğumda Eden'ın artık Sindon'da yaşamak istemeyeceğinden üzüntüyle bahsetmisti.

Simdi çok değisikti. Eden, Vera'ya yazdığı mektupta isterse Sindon'daki eski isine dönebileceğinden bahsediyordu. Eğer öyle olursa Laurel Cottage'dan daha iyi nerede yasayacaktı? Eden o sıralarda İskoçya'da bir yerlerdeydi. Vera bunu, Gerry'yle yaptıkları gibi, aralarındaki sifreden öğrenmisti. Tam konuşurken Francis içeri girdi. Habersiz ve çok sessiz gelmisti. Doğruca gidip Helen'i öpmesine de çok sasırmışım. Francis'in birini öptüğünü o zamana kadar hiç görmemişim. Helen, kırmızı ojeli, bol yüzüklü zarif elini Francis'e uzatıp Andrew'un basına gelenleri anlatmaya niyetliydi. Chad o sırada Vera konuşuyordu hâlâ. Sanki Francis hiç gelmemiş gibi, Eden'ın nerelerde olduğunu ve yaptığı işi nefes almadan anlatıyordu. Francis tam sifreden bahsedildiği an konuşmayı yakalamıstı ve fırsatı kaçırmayacaktı.

Okulda tanıdığım birinin basına neler geldi size anlatayım. Ağabeyi Japonların elinde tutsaktı. Bu tutsak ağabey,

mektubunda, zarfın üzerindeki pulların buharla çıkarılarak kendisi için saklanmasını yazmıştı. Ailesi de öyle yapmış ve pulun altında su satırlarla karşılaşmıştı: "Japonlar dilimi kesti."

Helen dehset içinde bir çılgılık atıp elleriyle gırtlığını tuttu. Ben bile çok korkunç bulmustum bunu. Vera'nın, Francis'le konuşmadan önce, kuruyan tükürüğünün yeniden gelmesini bir süre beklediğine yemin edebilirdim.

Kuzenin Andrew'un su anda bir savaş tutsağı olması sanırım seni ilgilendiriyordur. Bu da, konuşmadan önce

baskalarını düşünmeni gerektirir. Derhal Helen Teyzenden özür dile.

Hayatımda ilk kez Francis'in annesinin sözünü dinlediğini duymuştum. Helen haykırdı:

Hayır canım öyle demek istemedi. Özür dilemesine gerek yok.

Helen, gerçekten çok üzgünüm. Kendi dilimi kesebilirim. Lütfen beni affet.

Francis hem özür diliyor hem de daha ileri gitmekten geri kalmıyordu.

Andrew Almanların elinde tutsak, dedi Helen.

Esir kampları hakkında o sıralarda fazla bilgimiz yoktu. Ayrıca Dresden'i bombalamamızın nelere yol açtığını da biliyorduk. Hirosima daha bombalanmamıştı. Masumduk.

Francis birden sararmıştı. Francis'in rengi Eden'dan daha açıktı. Beyaza yakın bir teni, uçuk sarı saçları ve mavi eflatun arası gözleri vardı. Michelangelo'nun David adlı tablosunun değişik renklerindeydi.

Yerde battaniyelerin üzerinde yatan bebeğe tekmelemek istermiş gibi baktı. Bir an için korkmustum. Francis öyle tuhaftı ki hiç kimseye benzemezdi. Jamie'yi öldürüp yaptıklarını Vera'ya rahatlıkla anlatacağını bile düşünebilirdim, General, yüzüne pazar gazetesini örtmüş uyuyordu hâlâ. Jamie vızıldanmaya başladı, Vera hemen onu kucağına aldı. Helen, gerginliği dağıtmak için konuşmaya başladı, ancak daha beter bir konuya girdi.

Sanırım Jamie'nin gözleri kahverengiye dönecek. Bu olursa kahverengi gözlü ilk Longley olacak.

Francis hareketsiz onu izliyordu.

Gerry'nin gözlerinin kahverengi olup olmadığını hatırlıyorum. Ne kadar ayıp değil mi? İnsan enistesinin göz

rengini hatırlamaz mı? Hep savaş yüzünden oluyor bunlar. Sanırım ela gözlüydü, değil mi?

Francis buz gibi bir sesle konuştu. Sanki Çehov'ün hiç oynanmamış bir tiyatro oyununun açılış cümlesini söylüyordu.

Babamın gözleri mavidir.

Jamie gözlerini kapadı, Vera'nın kucağında uykuya daldı.

Vera Jamie'yi ana sütüyle beslemisti. Daniel Stewart buradan nereye ulaşabilirdi? Fakat bunun Jamie'ye büyük yararı oldu, bir anlamda dünyaya güvenmeyi öğrendi. Annesi hakkındaki gerçekten kaçmasını sağladı. Francis'i emzirmeyi ise tümüyle reddetmisti. Vera'nın, reçel yaptığı kaplarda, mutfaktaki sobanın üzerinde süt ısıttığını hatırladığını ileri sürüyordu. Ben hatırlıyor muydum? Jamie'yi, başka gıdalar vermeden besleyecek kadar sütü olduğu ileri sürülmemisti hiç. Francis siselerce süttozu aldığını söylemisti. Eden ise kuskuluydu.

Vera'nın Jamie'yi emzirmesi konusunda mı?

Kucağında bir bebek tutar gibi kollarını kavuşturarak sormustu:

Böyle mi demek istiyorsun? Asla, imkânsız! Francis'i bile emzirmedil!

Bir kadını bebek emzirirken daha önce hiç görmemistim. Bir kadının, kocası ya da annesinin yanında bu işi yapabilmesi için bohem olması gerekirdi. 1940'lı yıllarda trenlerde bluzunu sıyırıp bebek emziren kadınlara rastlanmazdı. Ayrıca, son zamanlarda yeniden gündeme gelmesine karşın hiç düşünmediğim bir konuydu. Bir gün, Anne'le yüzmeye gideceğimi haber vermek için Vera'nın odasının kapısını çaldım.

"İçeri gel" demesi üzerine girmiş ve gördüklerimden utanmıştım. Longley'lere hiç yakışmayan, incelikten yoksun bir davranış, diye düşünmüştüm. Vera'nın göğsü hemen hemen hiç yok gibiydi, ama ilk geldiğim sıralar bir sakinlik fark etmistim. Jamie'nin emdiği beyaz göğsü kocamandı ve diğeri de çıplaktı, ucunda da bir süt damlası vardı. Vera, daha önce hiç görmediğim, yüksek dik arkalı, arka yeri yuvarlak olan bir sandalyeye oturmuştu. Sanırım bu sandalye, büyükannem ve belki de onun annesi tarafından bebek emzirmek için kullanılmıştı. Bacaklarını açmış ve meme emen çocuğa bakar gibi basını öne eğmişti. Yüzündeki ifadeyi de daha önce hiç görmemistim. Genç, sıcak, sevecen, hayranlık doluydu.

Simdi, keske ne yaptığını sorsaydım diye düşünüyorum. Belki bazı konulara bir açıklık getirirdi. Mutlaka görülmesi gereken duygulu bir manzara sergiliyormuş gibi bir şey demeden oturuyordu. Utanarak gözlerimi çevirdim.

Dereye yüzmeye gidebilir miyim?

Baktı ve gülümsedi. Basını salladı. Eşyalarımı toplayıp merdivenlerden aşağı kostum. Sanırım Anne'in evine

kadar da kostum. Çok utandığım ya da sasırdığım için kosmamıştım. Vera'yı bir bebekle düşünemiyordum, bana gerçek gibi gelmiyordu. Ama o gerçeği gözlerimle görmüştüm şimdi. Annem bana Kathleen March olayını anlattıktan sonra ilk kez oraya yüzmeye gidiyordum. Annem bana Vera'nın çocuklara zarar verdiğini söyleyecek kadar ileri gitmemisti. Sadece ihmal ettiğini söylemişti. Anne'e bu olayı duyup duymadığını sordum. Ama sorarken Vera'nın adını hiç ağzıma almayıp, orada arabası içinde duran bir bebeğin kaçırıldığını ve bebekten bir daha haber alınmadığını söyledim.

Anne kayıp bir bebekle ilgili bir seyler duyduğunu söyledi ama hiç detay vermedi. Nehir boyunca yürüyüp pompa istasyonu inşaatının olduğu yere geldik. Kıyı betonla kaplanmış ve bir havuz oluşturulmuştu. Eskiden burada çok güzel yabanî çiçekler, kelebekler vardı. Şimdi azalmıştı. Ama ıslak otlaklar hâlâ duruyordu. Havuzdaki balıklara bakıyorduk.

Vera Jamie'yi kendisi besliyor. Kendi sütüyle.

Bu sözler, birden, neden olduğunu anlamadan ağzımdan çıkıvermişti. Anne'in yanında "meme" demeye utanmıştım.

Evet biliyorum. Anneme söyledi. Herkese anlatıyor.

Çok sasırmıştım, çünkü Vera'nın Bayan Cambus'tan hoslanmadığını biliyordum.

Elbiselerimizi çıkardık. Altımızda mayolarımız vardı. Havuza dalmaması tembih edilmesine karsın Anne suya daldı. Yukarı çıkınca da sordu:

Hep bebeklerle uğraşıyoruz değil mi? Hiç doğmayan Rosie'nin bebeği, halanın bebeği, kaybolan bebek. Okulda

Macbeth'i okudunuz mu?

Benim karne hediyeimdi, Anne için de öyleydi.

Macbeth sütle ve bebeklerle doludur. Söyle bir düşün. Öyle siddet dolu bir piyesin bebek ve süt gibi unsurlarla

dolu olması sence de tuhaf değil mi?

Bunu kendisinin mi düşündüğünü, yoksa İngilizce öğretmeninin mi söylediğini sordum. Öğretmenin söylediğini kabul etti. Vera'nın öyküsü de bebekler ve sütle doluydu.

Eve döndükten bir gün sonra tiyatroya gittim. O yıl cumartesi günleri genelde tiyatroya giderdim. Sabahları ilk isim giseye gidip kuyruğa girmek olurdu. Daha hesaplı olduğu için balkondan seyrederdik. Okul arkadaşlarıyla bazen matine bazen de suareye gittiğimiz olurdu.

O cumartesi hangi oyunu seyrettiğimi çok hatırlamak isterdim. Sanırım Cambridge Tiyatrosu'nda, Norveç Sarbsı diye bir müzikaldi. Eğer Daniel Stewart, anlattıklarım üzerine gerekli görürse araştırıp ne oynandığını bulabilir. O yıl ve bir önceki yıl ve de sonraki yıllar birçok oyun seyretmistim Fakat o gece bir müzikal olduğunu iyi hatırlıyordum. Balkonu çok yüksek olan büyük bir salon olduğunu iyi biliyorum. Çünkü aşağı bakan birinin bası döner diye

düşünmüstüm. Sanslıydık, yerimiz ön sırada ve ortadaydı. Sahnede bir oyuncu, Kral Lear'dan su sözleri

söylüyordu:

"Ne kadar korkunç ve baş döndürücü Gözlerini böylesine aşağı dikmek..."

Elbette hepimiz gözlerimizi aşağı dikmiş ve sahnedekileri görmeye uğrasiyorduk. Asağıdakilerin kafalarına bir seylar atmak için oldukça kısırtıcıydı ve portakal çekirdeği atmak adeta gelenektir. Ancak hiçbirimiz yıllardan beri portakalın yüzünü bile görmemistik. Asağıda sarı bir kafa dikkatimi çektiği anda o da yukarı baktı. Bu Eden'dı. Tepkim çok tuhaftı. Hemen bakışlarımı kaçırıp koltuğuma gömüldüm. Oysa beni görmesi imkânsızdı. Yukarıda, rok tarzı süslü tavandan baska bakacak bir sey de yoktu. Biraz sonra tekrar aşağı baktım, kafa hâlâ oradaydı. Eden olduğundan hiç süphem yoktu. Topuz yeni moda olmuştur O da saçlarına, inanılmaz uğraş isteyen bukleler ve kıvrımlardan oluşmuş bir topuz yapmıştı. Veronica Lake yerini Alexis Smith'e bırakmıştı. Giysisini tam olarak göremiyordum, ama beyaz yumusak bir kumaş olduğunu fark etmistim. Fakat üzerindeki, kadın denizcilerin giydiği üniforma değildi. Yanındaki adam onun kavalyesi idi, biliyordum, çünkü ona dokunduğunu görmüştüm. Bası adama dönüktü. Galiba gözüne bir sey kaçırmıştı. Yüzleri birbirlerine çok yaklaştı ve adam elindeki beyaz mendille onun gözündeki toz zerresini ya da kirpiği çıkarmaya uğrasiyordu. Asağıdaki koyu renkli giysilerin arasında mendil bembeyaz parlamıştı. Derhal, bu adamın bir doktor olduğuna kanaat getirdim, baska biri

olamazdı. Koyu renk bir elbise giymisti. Tepesinde, kahverengi kıvrıcık saçlarının arasında, minik kel bir alan olusmustu.

Isıklar söndü ve perde kalktı. Onları aklımdan çıkaramıyordum. Oyun bile onları düşünmemi engelleyemiyordu.

Eden'in beni görmesini istememistim ve bu garipsenecek bir durumdu. Londra'da olduğunun bilinmesini ve benim tarafımdan görülmeyi istemeyeceğini sezinlemistim. Londonderry'de ya da İskoçya'da olmalıydı. Daha iki hafta önce Vera bana onun İskoçya'da olduğunu ve yeni izne çıktığı için bir daha gelmesinin söz konusu olamayacağını söylememiş miydi?

Oyunda iki ara verilmisti. Aralarda onunla karsılaşmam olanak dışıydı, çünkü balkonda oturan daha yoksul kesimin çıkış baska kapıdandı ve fuayesi de baska yerdeydi. Buna rağmen, Eden'in ve doktor arkadaşının yanına kosmaktan korkuyordum. Zaten yapsaydım Eden beni hemen kenara çekip çeşitli yalanlar söylerdi. Vera'ya ve babama onu gördüğünü söylemememi ve neden Londra'da bulunduğu konusunda sıradan bir açıklama getirerek sessiz kalmamı isteyecekti. Örneğin savasla ilgili gizli bir görev için Londra'da olabilirdi. Belki de, ona olan tutkumun bende bıraktığı izleri dolayı onunla karsılaşmaktan korkmustum ve büyük bir hayal kırıklığına uğramak istemiyordum. İkinci arada arkadaşlarımın çıkmasına rağmen yerimde kalmayı tercih etmistim

En büyük riskin dışarıda sokakta olduğunu neden hiç düşünmemistim ki? Perde inmiş ve herkes, o zamanlar hep söylenen millî marsı söylemek için ayağa kalkmıstı.

Shaftesbury Bulvarı ya da Haymarket mi bilemiyordum Sanırım Shaftesbury Bulvarı ile Charing Cross Caddesinin

kesistiği Cambridge Meydanıydı. Uzun süredir devam eden karartma artık kaldırılmış, hafif bir ısıklandırmaya izin çıkmıştı. İnsan gücü ve ampul sıkıntısı olduğu için ağustosun sonunda Batı Yakası'nda hâlâ karartma sürüyordu. O gece dolunay vardı, ama sisten ve hava kirliliğinden ortalık çok aydınlık değildi. Kalabalıkla birlikte kaldırımdan yürüyorduk. Aniden ikisinin kol kola, önümde, karşıya geçmek için durduklarını gördüm. Galiba metroya binmek için Leicester Meydanı'na gitmek üzere taksiye bineceklerdi.

Aramızda yaklaşık üç metre vardı. Yüzümdeki küçük gülümsemeyle, "Merhaba Eden" demeye hazırlanırken göz göze geldik. Donakalmış bir şekilde bir süre yüzüme baktıktan sonra gözlerini çevirdi. O anda, onun için hissettiğim tüm duyguları kaybettim. Hayretler içinde kalmıştım, o bana göre yetiskindi ve ben de daha çocuk sayılırdım. Utanmış ve ümitsizliğe düsmüstüm. Beni gördüğünden hiç süphem yoktu. Beni görmüş ve tanımıştı. Ona olan saygımı ve sevgimi bir anda yitirdim, basımdan aşağı kaynar sular bosaldı, yüzüm kıpkırmızı oldu. Ellerimle yüzümü kapadım. Eden ile erkek arkadaşı karşıya geçip kalabalık içinde kaybolmuşlardı. Gözlerimi kapadığım zaman bile görüntüsü gözümün önünden gitmemisti. Francis'e benzeyen ince kemikli yüzü, beyaz teninin üzerinde palyaçoları anımsatan kırmızı ruju, masmavi gözleri ve altın gibi parlayan topuzuyla gözümün önündeydi. Elbisesi beyazdı ve bacakları çıplaktı ve Betty Grable tarzı topuklu ayakkabılar giymisti.

Eğer bu olaydan babama bahsetseydim yanıldığımı söylemiş olduğunu çok düşündüm. Onun nasıl göründüğünü sorarsa o zaman nasıl tarif edecektim. Grek elbisesini, altın tokasını anlatacak olsam babam hemen itiraz ederdi. Bu benim küçük kız kardesime hiç benzemiyor. Baska birini benzetmiş olmalısın.

Elbette benzetmemistim. O Eden'di ve herkes onu İskoçya'da sanırken o Londra'daydı. Esrarengiz olmayı seven Longley'lerin yeni bir sırrı vardı artık. Eden'in hâlâ bir denizi olup olmadığını, Londra'da yasayıp yaşamadığını veya sadece bir süre için mi geldiğini hep merak ettim. Hatta annemle babamın, onun Londra'da olduğunu bilmelerine rağmen anlayamayacağım bir nedenden ötürü bunu benden sakladıklarını bile düşündüm. Paranoyaklaşıyordum. Belki babama Eden'in bir gün Londonderry'de ertesi gün Gourock'ta olduğunu söylerken Vera da isin aslını biliyordu. Sonra zavallı Chad, neden Eden'in askını kazanmak için yeterince çaba sarf etmek istemediğini söylemişti?

Ben de sırlar üretmeye başladım. Eninde sonunda ben de bir Longley'dim. Olanları tarih sırasıyla hatırlamaya çalışıyorum. Birbirinden kopuk anlatmamak için bunu yapmam gerekiyor. Yıllar önce, olaydan bir süre sonra, neler olup bittiğini keşfetmistim. Eden, Kadın Denizciler Birliği'nden ayrılmıştı. Lider olarak Londonderry'ye da İskoçya'ya asla gitmemisti. Londra'da Belgrave Meydanı'nda yaşayan Leydi Rogerson isimli yaşlı bir kadının yanında sekreter ve yardımcı olarak çalışmaya başlamıştı. Olayın tuhaf yanı, bu isi Chad'in aristokrat akrabalarından biri aracılığıyla

bulmuş olmasıydı ve Chad'in hiçbir şeyden haberi yoktu. Eden hedefine ulaşmak için, herkesi kullandığı gibi Chad'i de kullanmıştı. Belgrave Meydanı'nda yaşıyordu ve kendisinin söylediğine göre, bir süre sonra Leydi Rogerson ona kızı gibi davranmaya başlamıştı. Gördüğüm kahverengi kıvrıcık saçlı adam Leydi Rogerson'ın bir yeğeniydi ve onun da, su anda hatırlamadığım bir asalet unvanı vardı. Eden'in Belgravia'da yasayarak yakaladığı fırsat bu adam değildi ama.

Vera basından beri her şeyi biliyordu.

Onuncu bölüm

Laurel Cottage'ı hep Vera'nın sanıyordum. Dolayısıyla, babamın anneme, orayı satmaktan ve parayı Vera, Eden ve kendi arasında paylaştırmaktan bahsetmesi beni çok sasırtmıştı. Büyükanmem mirasını bu şekilde bırakmıştı. Vera'nın Eden'ı yetistirmek için eve gereksinimi olunca babam hakkını bir süre ertelemişti. Sonra, her şeyi altüst eden savaş başladı. Laurel Cottage, on beş bin pound edebilirdi. Babam, payı olan beş bin pound'la bir sürü iş yapmayı hayal ediyordu. Evi yenileyip genişletebilirdi, bir otomobil alabilirdi, oturma odasının esyalarını yenileyebilirdi, İsviçre'ye gidip annemin akrabalarını ziyaret edebilirlerdi. Parayı sarf etmek için hayallerinin sonu yoktu. Bir banka müdürü olarak para konusunda hayli saftı.

Gerçekçi olan annem ise, bu paranın geleceğine asla inanmıyordu. "Ben sana demedim mi?" demekten asla pısmam olmaıdı. Bir diğere cümlesiyse, "Söylediğim doğru değıl mi?"ydi ve genelde de doğru çıkardı.

Annen öldüğü zaman o evi satmanı söylemistim sana. herhalde, Vera için bir ev alabilirdi ve Eden da bizle

yasardı, eğer öyle olsaydı her şey daha farklı olurdu.

Gerçekten de çok farklı olacaktı.

Eden hak ettiğinden fazla pohpohlanmaman gerek. Putlastırmanın insana bir faydası olmaz.

Babam, canı sıkkın bir sekilde, bu isin fazla risk tasımadığını söyledi. Bu teklifin yapılp yapılmadığı konusunda hiç fikrim olmadı. Yapılsaydı eğer, kader ağlarını böyle örebilir miydi ve yetmiş sekizinci doğum gününde Vera da Eden’la birlikte geçen hafta bana çaya gelir miydi acaba? Altmış üç yasındaki Eden da sen sakrak bize eslik eder miydi Francis her zaman yaptığı gibi, konukların kanını donduracak laflar etmek için aramızda olur muydu? Jamie, adını değistirmez ve kendini sürgün hayatına mahkûm etmez miydi? Kim bilir?

Eden hiç mektup yazmadı. Vera mektuplarında, Eden’ın İskoçya’da Kraliyet Donanması Kadınlar Birliği’ndeki görevini anlatmaya devam etti. Babam bu mektupları kahvaltılık sofrasında okuma âdetini hiç terk etmedi. Gözlerime hâlâ güveniyordum, fakat biraz daha yumusamış ve Eden’ın izin zamanında bize ve Vera’ya haber vermeden Londra’ya bir kaçamak yaptığını düşünmeye başlamıştım. Müttefikler Pas de Calais’deki üssü yok edene kadar hava saldırılarına katlanmaya devam ettik. Fakat Duncan Sandys, eylülde, “Bir iki saldırı daha olabilir, ancak artık Londra Savaşı’nın bittiğine inanıyoruz” derken biraz aceleci davranmıstı.

O ay, çok hızla hareket eden ve patlamadan önce asla hissedilmeyen, V2 roket saldırıları başladı. VI’lerin en azından geldiğini isitebiliyorduk. Bu V2’lerden birisi Colchester’a düştü ve Vera’nın Jamie’yi doğurduğu kliniği yerle bir etti. Yaklaşık elli kisi ölmüştü. Babam, Vera ve Jamie için paniğe kapıldı. Saldırıların, Britanya’nın doğusuna yönelmesi acaba savaşın yeni bir dönemi miydi?

Beş ay sonra her sey bitti. Savaş bittiği sırada Eden eğer Kadın Denizciler Birliği’nde olsaydı, evlerine dönen ilk

beş bin kisi arasında olurdu. Ernest Bevin, görevlilerin 18 hazirandan itibaren terhis olacaklarını açıkladı. Vera da bir hafta sonra Eden'in "terhis olduğunu" yazdı. Gerald'ın bir süre daha, 1945 ağustosuna kadar beklemesi gerekti. O sırada Francis Oxford'a gitmiş, Vera da bir değişiklik olsun diye bize tatile gelmişti.

Annem bu isten hoslanmıştı, çünkü küçük çocukları seviyordu. Çoğu insan küçük çocuklarla beraber olmaktan sıkılır. Zeki olmasına karşın yetiskinlere karşı ters davranan annemin çocuklara karşı inanılmaz bir sabrı vardı. Onların, henüz yalan dolan ve sahtekârlık öğrenmediklerini, yetiskinler gibi yapmacık tavırları olmadığını söylendi.

Q sıralar Jamie on beş aylıktı. Çok çekici ancak garip gözleri vardı. Teni esmerdi, ama saçları sarıydı. Gözleri açık kahverengi, ela ya da sarı mavi değildi, bir İspanyol veya Hintli gibi düpedüz koyu kahverengiydi. Ailede hiç kimseye benzemiyordu. Bebekler bir dayıya ya da teyzeye benzerler ve o kisinin kopyası olarak nitelendirilirler, ama dikkatlice, tek tek bakıldığında bu benzerlik yok olur. Bütün Longley ve Naughton albümlerini, ona benzeyen birini bulabilmek için teker teker taradım. Vera'nın çocukluğu, büyük hala Priscilla'nın bir esiydi; babam, ilk bakışta yaşlı ayakkabıcı William'ı andırıyordu, Eden ve Francis neredeyse ikiz gibiydiler; fakat Jamie yalnızca kendisine benziyordu. Saçının dışında Longley'lerle bir ilgisi yoktu. Sivri kafalı ve uzun suratlı Gerald'a da benzemiyordu. Annesinin o ince bedeninde o kadar uzun süre kalması da çok acayipti. Sonunda, Hillyard ailesine benzediğine karar verdim, ama onlara ait bakabileceğim bir albüm yoktu.

Annesine çok düşkündü. Doğduğundan beri sadece Vera'yla yaşadığı için bu doğaldı. Annemin onu kucağına almak, onunla konuşmak, oynamak konusunda -çok istemesine karşın-pek sansı yoktu. Jamie çok ağlamıyordu,

ama annesinin dışında kimseye tepki vermiyordu. Onunla ilgilendiğimiz zaman hiç aldırıyor, parmağı ağzında öylece oturuyordu. Kucağımıza aldığımız zaman ise, gülücüklerimizle, sevgi gösterilerimizle hiç ilgilenmiyor, sonra sıkılıp inmeye çabalıyor ya da kollarını annesine uzatarak kurtulmak istiyordu. Hakkını vermek gerekir ki, böyle davranması için Vera onu özellikle tesvik etmiyordu. Eskisine oranla daha yumusaktı. Jamie'ye, "Vranni Yengesine"

gitmesini söyleyerek anneme karşı da iyi davranıyordu. Vera, Helen'in uyarısından sonra yenge, teyze ve hala kelimelerine asla "cim" ekini eklemiyordu. Bir akşam annem ve babamla dışarı çıkıp Jamie'yi bana bırakmayı bile kabul etmişti. Jamie'nin, yatma saatinin altı olduğunu bilerek yetistiğini ve bu konuca hiç sorun çıkarmadığını gururla anlatmıstı.

O sonbaharda Londralılar aksamaları sokağa çıkmaya bayılıyorlardı. Yoksulluk sürüyordu; güzel yiyecekler, sık giysiler, lüks hatta konfor yoktu. Benzin de yoktu, fakat insanlar hiç gitmedikleri kadar tiyatroya ve sinemaya gidiyordu. Birdenbire karartma ve hava saldırısının başlamayacağını bilmek, aydınlık sokaklarda dolasmak onları mest ediyordu Vera hiç acınmadan, duygu sömürsü yapmadan, neşeyle ne kadar keyifli olduğunu açıkladı:

Üç yılı askındır ilk kez bir akşam sokağa çıkıyorum.

Onlar gittikten on dakika sonra Jamie uyandı. Sanıyorum o aksamın senaryosu, amaçları doğrultusunda Eden ve Vera tarafından hazırlanmıstı, ama olaylar istendiği gibi gelişmemisti. Elbette Jamie'nin uyanması plana dahil

değildi. Muhtemelen Eden yapmıstı bu planı. Yalnız, mektupla haberlesince isler pek kolay olmuyordu. Vera'nın ısrarla cumartesi değil de cuma akşamı çıkmak istemesinden ötürü böyle düşünüyordum. Ancak Eden bir hata yapmıstı. Anneme, babama ve Tony Pearmain'e bir gösteri düzenlemek istemislerdi. Ben henüz on yedi yaşında olduğum için bu hesaba dahil edildiğimi hiç sanmıyorum. Onlar için çok önemli olan bu üç insana, nasıl yasadıklarını ve gelecekte neler beklediklerini göstermek istiyorlardı.

Jamie'nin uyanmasıyla küçük bir panik yasadım. Bebekler hakkında çok az bilgim vardı ve ağladıkları zaman ne yapılacağını hiç bilmiyordum. Eskiden benim olan, kenarları parmaklıklı bir karyolada yatıyordu. Kalkmış ve parmaklıkları sarsıyordu. İlk düşündüğüm, çocukları bu tür parmaklıklı karyolalarda yatırmanın ne kadar saçma olduğuydu. Çok uzun süreden beri, ilk kez bu kadar mantıklı ve tutarlı düşündüğümü fark ettim.

Jamie panik içinde onu tutmamı engellemeye çalışıyordu. Kendini ileri geri fırlatıyor ve beni itiyordu. O olaydan sonra, çocukların, hatta kendi çocuklarımla bile çok daha beter sesler çıkardığını duydum, ama özellikle Jamie'nin çıkardığı o korkunç sesler aklımdan hiç çıkmadı. Adeta terk edilmişliğin ıstırap dolu çılgınlığıydı. Bir kere uyuduktan sonra kesinlikle uyanmadığı için Vera'nın onun uyanacağını hiç düşünmediğine emindim. Eğer düşünseydi kesinlikle gitmezdi. Daha önce hiç uyanmamıstı ve daha da beteri, uyanınca annesinin yerine bir yabancıyı karşısında bulmanın sonsuz bir acı ve korku içindeydi. Sonunda onu tutmayı basardım ve kucağıma alıp alt kata indim. Salya, çış ve terden sıırılsıklamdı.

Ağlamasını durdurmak için yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Vera artık onu emzirmiyordu ve biberon yerine

bardaktan içmeye alıstırmıstı. Parmağımı ağına koymaya alıstım, ama öyle çok bağırmaya, çığlıklar atmaya başladı ki vazgeç-•m Sonradan, Vera'nın, onu bu huyundan vazgeçirmek için aylarca parmaklarına biber sürdüğünü öğrendim. O çığlıklar atmaya devam ederken ben de bezini ve pijamalarını değistirip yüzünü kurulamaya alıstım. Oldukça acemiydım ve en az onun kadar panik içindeydim. Yarım saat boyunca, yüzü morarana kadar bağırdı; alınıdaki damarlar ortaya ıkmıstı. Bebeklerin ağlamaktan katıldığını duymustum ve öyle olmasından korkuyordum. Katılmanın nasıl olduğunu bildiğimden de emin değildim.

Bir daha ömrüm boyunca bebek bakıcılığı yapmayacağım, diye bağırmaya başladım.

Bu sözümü de olabildiğince tuttum.

O sırada kapı çaldı. Siddet dolu günler yaşamıstık, savaş yılları geirmistik, ama güven duygusunu tümüyle yitirmemiş olmalıydım. Londra banliyösünde, bir bebekle evde yalnızken, kapıyı açma konusunda duraksamalıydım ya da açmadan önce kim olduğunu sormalıydım. Fakat o durumda bunların hiçbirisi aklıma gelmedi ve pazara domuzunu götüren çiftçi gibi Jamie'yi kolumun altına sıkıstırıp kapıyı açmaya kostum.

Karsımda Eden ve bir adam duruyordu.

Aman Tanrım. Ömrümde böyle korkunç sesler duymadım. Sokağın basından duyuluyordu.

Adam da bir seyler söylemeye alıstı.

Onu öldürmeye çalışıyordun da biz mi engelledik?

Zavallı Jamie'yi tutma biçimim sanırım ona bu fikri vermisti. Hemen Jamie'yi düzelttim ve kuçağıma aldım. Hıçkırarak ağlamaya devam ediyordu.

Bizi içeri almayacak mısın?

Eden'in tipik Longley'liğı üzerindeydi. Longleyism'in özünde, birisi gırtlacağına kadar belaya battığı zaman, saçma, yanıtı olmayan sorular sormak vardı. Kapıyı ardına kadar açıp geri çekildim.

Jamie'nin çığlıkları yüzünden dayak yemiş gibi olmam rağmen onların varlığını fark edip sasırarak kadar bir duyarlılığım kalmıstı hâlâ. Kaldırım kenarına park edilmiş kırmızı bir otomobil vardı. Eden bu arabanın içindeyken, sokağın basından, Jamie'nin bağırsıklarını duymuş olabilir miydi gerçekten? İkisi de, Güney Afrika'da ya da Yeni Zelanda'da yayımlanan cilalı magazin dergilerindeki reklamlara poz verecekmiş gibi giyinmişlerdi. O günlerde bizim buralarda, ne pırıltılı bir dergi ne de pırıltılı bir giysi görme imkânı vardı Fakat bu ikisi film yıldızları gibi parıldıyorlardı. Sabun kıtlığından haberleri yokmuş gibi tertemizdiler. Muhtemelen yakıt sıkıntısından da haberleri yoktu. Eden, beyaz içekli, mavi keten bir elbise giymisti. Arkadaşı ise, üzerinde, sanki kürek çekmiş ya da kriket oynamış da kazanmış gibi bir seyler isaret eden bazı nisanları olan bir blazer giymisti. Gömleğı bembeyaz ve kolalıydı. Yirmili yasların ortalarında olmasına rağmen, bana bile çok genç görünmüstü. Kahverengi saçlıydı ve o

zamanlar kimsenin daha adını duymadığı Richard Burton'a benziyordu.

Tabii ki Eden'in onu tanıstırmak gibi bir niyeti yoktu. İlgisizce etrafına bakınıyordu. Ortalık dağınıktı, salondaki sığınak kaldırılmıştı, ancak yerdeki parke dösemeye derin izler bırakmıştı. Karartma perdeleri hâlâ ön kapıda duruyordu.

Ben Tony Pearmain'im, nasılsınız?

Ben de kim olduğumu söyledim. Sanırım Eden, gelirken arabada herkesi anlatmıştı.

Jamie'nin üzerinden seslendim:

Herkes dışarıda.

Herkes mi?

Eden'in rol yaptığını o zaman bile nasıl da anlamıştım? İyi bir oyuncu değildi.

Vera'nın burada olduğunu bilmiyor muydun?

Vera mı? Burada mı?

Sasırtıcıydı doğrusu. Gerçekten bilmemesi sasırtıcı olurdu aslında.

Elbette. Bu da Jamie, tanımadın mı yoksa?

Bu yasta çok çabuk değişiyorlar. Sunun bağırmasını durduramaz mısın?

Tony Pearmain uzanıp Jamie'yi benden aldı. İşte mucize o zaman oldu. Çok güzel mi kokuyordu, güven mi yayıyordu, beş duyunun dışında bir iletişim kurma yeteneği mi vardı, aralarında sonsuz sıcaklık, sefkat ve güvence mi vardı?

Ne varsa vardı ve Jamie bunu keşfedip susmustu. Ter ve göz yasıyla yeniden ıslanan yüzünü Tony'nin ceketine sessizce yasladı. Yalnızca arada bir hıçkırıyordu. Zavallı Tony'nin böyle bir yeteneği vardı. Çocukları seviyordu ve onlar da onu seviyor ve cazibesine kapılıyorlardı. Varlığı onları sakinleştirip keyiflendiriyordu. Fakat hiç kendi çocuğu olmadı. Ona yakın olabilecek, sevebileceği ve onu sevebilecek tek çocuk ise olaylardan ötürü nefret kaynağı oldu.

O akşam Jamie'nin Tony'yle ilk karşılaşmasıydı. Sonradan, Tony'nin onu nasıl kucağına alıp sakinleştirdiğini anlatmıştım, ama utanmıştı. Böyle seylerin anlatılmasından nefret ediyordu ve ben de ısrar etmekle yanlış

yapmıstım. Ona bu kadar soğuk ve uzak duran, her fırsatta onu kendinden uzaklastıran Pearmain olamazdı o adam. Kesinlikle Eden'ın baska bir erkek arkadaşı olmalıydı. Fakat Tony'ydi. Bu mucizeyi Tony yaratmıstı. Sessizliğin ve iç ferahlamasının verdiği huzurla antrede, Eden'ın arkamda olduğunu fark etmeden öylece kalakalmıstım.

Nereye gittiler?

Dıarıya. Belki Batı Yakası'nda bir sinemaya.

Ne kadar can sıkıcı bir durum.

Onları oturma odamıza aldım. Savaş süresince, altı yıldır, boya ve yeni esya yüzü görmemiş evimizdeki kusurlar, onların gençliklerinin güzelliği ve yepyeni giysileri karsısında iyice ortaya çıkmıstı. Tony Jamie'yi kucağına almış oturuyorken koltuğun yayları kırılmış ve koltuk iyice yere yaklasmıstı. Evde içki, kahve yoktu, sadece çok az çay vardı. Eden'ın, her an bana, içecek bir seyler ikram edip etmeyeceğimi sorabileceğini bilerek bekledim. Tek yapabileceğim içki bir portakal suyuydu. Devlet yardımı olarak Jamie'ye verilen portakal suyundan ikram edebilirdim, ama Vera'nın kızmasından korkuyordum. Evde buzdolabımız da yoktu ve portakal suyu ılıktı.

Saat henüz sekizdi ve bizimkilerin on buçuktan önce gelmesi mümkün değildi. Jamie uyuyakalınca Tony onu yukarı yatağına götürdü. Hemen döneceği yerde, bir süre yanında kalıp iyice uykuya dalmasını bekledi. Eden, çok

sık, yüksek topuklu, beyaz deri ayakkabılar giymisti. Oysa o sıralarda hepimiz tahta tabanlı terliklere düsmüstük. Hâlâ o sık ayakkabıları nasıl ve nereden aldığını bilmiyorum. İki, hatta dört yıl sonra bile bir çift sandalet alabilmek için saatlerce kuyruklarda bekliyorduk. Fakat Eden'ın her zaman karaborsada parmağı bulunan, diplomatik yollarla bir seyler getiren, kuyrukta bekletmeden tezgâh altından kumaslar satan dostları bulunurdu. Eden, daha az yıpranmış bir koltuğa oturup bacak bacak üstüne atmış ayakkabılarını seyrediyordu. Basını kaldırmadan konustu:

O Pearmain ailesinden biliyor musun?

Doğrusu hiç bilmiyordum. Çok eskimiş beyaz bluzumu kusaklı eteğimi düşünüyordum.

Sanırım ara sıra alısverise gidiyorsun, değil mi?

Haa, su Pearmain. Brewster ve Pearmain mi?

Swan ve Edgar, Debenham ve Freebody, Marshall ve Snelgrove, Brewster ve Pearmain. Zafer kazanmış gibi hissediyordum. Eden'a, o akşam tiyatrodan neden beni öyle görmezlikten geldiğini soracaktım, ancak Tony hakkındaki bu açıklama nedeniyle sormadım. Eden, beni etkilediğini fark etmiş olmalı ki aynı konuyu sürdürdü:

Onunla Leydi Rogerson'ın verdiği bir partide tanıştım.

Acaba Leydi Rogerson'ı bilmem mi gerekiyordu? Acaba

Eden'in terhis olduğunu söylediği sırada Vera bundan bahsetmiş olabilir miydi? Kafamdan geçen bu sorular, birden, o zaman bile onlara ne kadar yabancı olduğumu fark etmeme neden oldu.

Leydi Rogerson bana kızı gibi davranıyor. Fontlands'e gittiği zaman tabii ki bende onunlaydım. On ikisinde yine gideceğiz.

Anlasılması imkânsızdı. Sanırım Fontlands'in, Pearmien'lerin, Yorkshire'da, yabanördeği avı yapılan bir malikânesi olduğunu birkaç yıl önce öğrenmistim. Leydi Rogerson onların dostuydu ve on ikisi ise, yabanördeği avının başlayacağı on iki ağustos demekti. Eden bana evdekilerin ne zaman döneceğini sordu. Birkaç saat sonra

dediğim zaman da, o kadar kalacaklarını sanmadığını söyledi. Tony yanımıza gelerek, "zavallı küçük oğlan"ın hızla

uykuya daldığını söyledi.

Eden dün radyo dinleyip dinlemediğimi sordu. Dinlememistim, dinleyecek ne vardı artık

Japonlara yeni bir bomba attık.

Çok ilgili değildim ama sordum:

Nasıl yeni bomba? V2 gibi mi?

Hayır, ondan daha güçlü. Hirosima ya da nasıl söyleniyorsa, oraya attık. Göreceksin Uzakdoğu'daki savaş

bitecek. Küçük adamın kapısını açık bıraktım, yine ağlarsa duyasin diye.

Kırmızı spor otomobile binip gittiler. Tony'nin, Jamie'yi öldürmeye çalıştığı konusundaki lafı, ondan duyduğum ilk ve son esprili söz oldu. Ailesinin çok büyük bir alısveriş merkezi vardı, erkek kardeşi ise bir İtalyan aristokratının kızıyla evlenmişti. Hendekteki su kadar durgun ve sıkıcıydı, ama bir altın madeni kadar da zengindi. Çok da yakısıklıydı. Yoksul ve yakısıklı olmayan, ağzını açtığı an mutlaka bir espri, hoş ve ilginç söz söyleyen Chad'le uzaktan yakından benzerliği yoktu. Eden giderken keyifli görünüyordu. Evdekilerin olmadığını söylediğim zamanki sinirli havası yok olmuştı. Evde kimse olmamasına karsın bu ziyareti planlamış ve amaçladığı hedefe başarıyla ulaşmıştı. Planda Vera'yı ilgilendiren bir durum yoktu zaten.

Babam kendini orta sınıftan sayardı. Bunu her zaman utanılacak bir gururla tekrarlardı. Ancak, üst ve alt sınıflar ne yaparsa yapsın, orta sınıfın asla zina yapmadığını söylememisti hiç, ama buna derinden inanıyordu. Kendi kız kardeşinin, kocasına ihanet edeceği aklının ucundan bile geçmemistir. Annem ile babamın arası iyi değildi, birbirlerini derinden sevdiklerini söylemem mümkün değildi, sevmediklerinden emindim, ama annem yasadığı

sürece babamın bir baska kadını düşünmeyeceğini de biliyordum. Böyle bir durum onun için, bankada hırsızlık yapmakla veya bir dolandırıcılığa bulasmakla aynıydı. Gerald'ın eve dönmesinden hemen sonra Vera'yla ayrılma noktasına gelmeleri karşısında babam suçu Gerald'da bulmuş, nedenini fazla merak etmemiş ve baskalarının düşündüğü gibi, Vera'nın Chad Hamner'la bir ask ilişkisi olduğunu asla düşünmemisti. Zaten ayrılığı da baslarda kabul etmemisti.

Vera babama bundan bahsetmedi. Bu onun tarzı değildi.

Gerald'ın terhis olması söz konusu değildi, zira mesleği askerlikti. Hepimiz, onun izin için eve geleceğini ve sonra nereye giderse ki muhtemelen isgal kuvvetleriyle Almanya'ya dönecekti, Vera'nın da onunla gideceğini düşünüyorduk. Böylece Laurel Cottage satılıp para üçe bölünebilirdi. Fakat Vera mektuplarında Gerald'la gitmekten hiç söz etmediği gibi kalmasına ilişkin bir açıklama da getirmiyor ya da bir sebep belirtmiyordu. Gerald sonbaharda birliğiyle Lübeck yakınlarında bir yere gitmişti.

O kış Eden sık sık bizi ziyarete geldi. Genellikle yalnız geliyordu, ama bir kez, anneme ve babama tanıstırmak üzere Tony Pearmain'i de getirmisti. Vera ve Gerald konusunda esrarengiz bir şekilde susuyordu. Her şeyi bildiği, ama anlatarak ihanet etmek istemediği izlenimi veriyordu. Bize olayları anlatan Helen oldu.

Helen ile babamın arası asla iyi olmamıstı. Babam onu hiç sevemedi. Uzakta kalarak, büyükbabamın ikinci ailesinden daha yüksek düzeyde bir toplumsal konumda bulunmayı tercih etmesinden ötürü ona gücenmisti. Helen'in, babası tarafından terk edildiği için bu konumda olduğu gerçeği bile düşüncelerini değistirmemisti. Onun

yapmacık tavırlı bir sahtekâr olduğunu iddia ederdi. Ancak bunları aralarında hiç konuşmamışlar, hatta kavga bile etmemişlerdi. Helen, bir mektupla, Eden'in düğününü evinde yapmak istediğini ve babamın buna bir itirazı olup olmadığını sormustu. Aynı mektupta Vera ile Gerald'ın ayrıldığını da yazmıştı.

Babam en azından Eden'in Tony Pearmain'le evleneceğini biliyordu. Çok yeni öğrenmişti. The Times gazetesinde yayımlanmadan bir gece önce Eden telefon edip bildirmisti. Tabî ki Tony'nin en uygun kisi olmaktan çok daha fazlası olduğunu, iyi bir av olduğunu, Chad Hamner'ın asla bu konumda olamayacağını söylemekten çekinmişti. Babam gerçekten insanların biyolojik olarak tekesli yasayacaklarına inanmıştı hep. İlk seçtiği esi değiştirmenin doğaya meydan okumaya eş olduğunu savunuyordu. Telefonu kapatıp yanımıza geldiğinde sıkıntılı görünüyordu ve basını sallıyordu. Heyecandan yerinde duramayan Eden için kalbimin bir kösesinde ufacık bir üzüntü duyabilirdim belki, ama ağabeyinin bu denli sasıracağını da hiç beklemiyordum.

Tony'nin, Eden'in isvereninin akrabası olduğuna sonunda inanmıştı. O sıralar Leydi Rogerson'ı hepimiz öğrenmistik dolayısıyla Eden'in, Tony'nin de sekreteri gibi çalıştığını kabul etmistik. Babam, olmasını istediği durumlara kendini kandırırdı ve aksine inanması için çok gayret sarf etmesi gerekirdi. Ellerini alında kavuşturup üzüntülü bir şekilde yakınmaya başladı:

Vaftizde rastladığımız o hoş adamla işlerin iyi gittiğini sanıyordum. Hiç bilmiyordum doğrusu. Bu değişiklikleri

hiç anlamıyorum. O gazetecinin nesini beğenmedi merak ediyorum.

Yeterince parası yoktu, dedi annem.

Zamanı gelince basıma gelecekleri biraz olsun hafifletmek ve babamın sonu gelmeyen sorusturmalarının önünü almak amacıyla ben de fikrimi söyledim:

İnsanlar ömürlerinin sonuna kadar tek kisiye bağlı kalmak istemeyebilirler. Onunla on sekiz yaşında karşılıklı

da altmış yıl birlikte olmak istemeyebilir. Eden ile Chad'in birbirlerine âsık olduklarını sanmıyorum. İlişkilerinin o yakınlıkta olduğunu da sanmıyorum.

Neydi o zaman? Vera'yı görmeye gelmedi herhalde, değil mi?

Bu cümle, asla ciddiye alınmayacak, son derece saçma sapan bir seymiş gibi söylenmişti. Masumca bir iğneleme içerdiği için endise vericiydi. Babam aslında masumdu. Aynı ses tonuyla, Chad'in oraya Vera'nın radyosu

daha iyi olduğu için gittiğini de söyleyebilirdi. Annemin yüzünde, bir şeyler sezdiğini anlatan bir ifade oluştu ve belli

belirsiz gülümsedi. Bunu görünce sustum.

Ertesi gün The Times'ta ilanı gördük:

“Yorkshire Fontlands’ten Bay ve Bayan Oliver Pearmain’in tek oğulları Anthony Fairfax Pearmain ile Essex Great Sindon’dan Bay ve Bayan Arthur Longley’nin en küçük kızları Edith Mary nisanlandıklarını ve yakın bir tarihte evleneceklerini duyururlar.”

Birkaç gün sonra Helen’in mektubu geldi. Bu mektup, babamın kahvaltı sofrasında yüksek sesle okuduğu mektuplardan değildi. Sessizce okudu ve mektubu da alarak hızla odadan çıktı. Daha sonra saskın ve üzüntülü bir halde geri gelerek mektubu anneme verdi. Gayret sarf ederek bir seyler söylemeye çalıştı.

Düğün için çok güzel bir yer. Evleri gerçekten bir harikadır. Ama su aptal kadının söylediklerine bak.

Düğün hakkında söyledikleri mi?

Annem çok iyi biliyordu ki babam düğünden bahsetmiyordu, ama onu kısıktırmak niyetindeydi.

Elbette düğünden bahsetmiyorum. Vera hakkında yazdıklarını söylüyorum. O kadın habis bir cadı. Kız kardesim

doğal olarak Almanya’ya gidip orada burada sürünmek istememistir.

Ancak beklenen bozulma gerçekleşmişti. Ya da gerçek anlatılmıştı. Annem, kız kardeşlerini “Meryem’in yeniden dünyaya gelmiş kopyaları” olarak niteleyen babama o zaman nasıl baktıysa tıpkı öyle bakıyordu. Basını yana yatırdı ve gözlerini kocaman açarak kaslarını kaldırdı.

Helen tam olarak ne öneriyordu? O mektubu hiç göremedim ve uzun bir süre önce de kayboldu. Galiba babam, daha o gün mektubu yok etmişti. Helen'in, annemin aklından geçenleri yazacak kadar ileri gidip gitmediğini bilmiyordum. Birkaç ay sonra, babam onu kız kardeşleriyle kıyasladığı için aralarında çıkan bir kavgada aklından geçenleri söylemişti.

Gerald çok iyi biliyor ki Jamie onun çocuğu değil. Onun çocuğu olamayacağını biliyor. Budala olabilir, ama bir

kadının hamileliğinin on ay sürmeyeceğini bilecek kadar da akli var.

Duyduklarım karşısında utanmıştım. Artık birbirlerinin gözlerini oyuslarını daha fazla duymak istemiyordum ve Girton'a gidebilmek için sonbaharı iple çekmeye başlamıştım.

Uzun bir süre sonra, tüm hesaplamaları yapıp, Vera'nın hamilelik süresinin 312 gün sürdüğünü fark edince annemin iddia ettiği seye inanmıştım. Vera ve Chad'in birlikteliğine aklım yatmaya başlamıştı ve neredeyse onları birbirlerine sarılmış, öpüsürlerken gördüğüme kendimi inandıracaktım. Ben Eden'in odasında uyurken, Chad sürünerek yukarı Vera'nın odasına çıkmış olabilirdi. Gerçi böyle bir şey yapacak birine pek benzemiyordu. Tümüyle uygunsuz bir ilişkiydi. Bir kere Vera Chad'den çok büyüktü ve yanında çok yaşlı duruyordu. Sonra espri anlayışları hiç benzemiyordu. Zevkleri taban tabana zıttı. Fakat cinselliğin hiçbir zaman açıklanamayacağını ve tümüyle esrarengiz, bambaska alan olduğunu anlamaya başlamıştım. Jamie Chad'in oğluydu ve bu nedenle, kimse katılmazken vaftiz törenine davet almıştı-Chad'in koyu kahverengi gözlerini ve buğday tenini Jamie aynen almıştı.

Vera'nın, Gerald'dan ayrılıp Chad'le evleneceğini düşünüyordum ve bu da beni rahatsız ediyordu. Hep, biraz daha bekleyip benimle evlenebileceğinin hayalini kuruyordum.

Çok geçmeden, Vera'nın hep Laurel Cottage'da yaşayacağı ortaya çıktı. Bu konuda babam ile Eden arasında bazı haberleşmeler ve görüşmeler olmuştur. Eden için bir sorun yoktu. Helen'in söylediğine göre, evleneceği adamın ailesi en az beş tane Laurel Cottage sahibiydi. Tony ve Eden bunlardan istediklerinde yaşamayı seçebilirlerdi. Annem dalgasını geçiyordu:

Elveda yeni ev, yeni araba ve İsviçre tatili.

Zaten hepsini birden gerçekleştirmemizin imkânı yoktu, dedi babam.

Birine de razıydım.

Onlara, Chad'in en kısa zamanda çocuğu ve çocuğunun annesi için bir ev alacağından hiç şüphem olmadığını söylemek istedim, ama sesimi çıkarmamayı yeğledim. Babama göre Chad, hâlâ Eden'in pesinde olan hoş bir adamdı. Annem, Jamie'nin Gerald'ın çocuğu olmaması gerçeğinden pek hoşlanmıyordu, ama babasının kim olduğu konusunda fikir yürütecek kadar da ileri gitmemisti. Ona, sanki Jamie kendiliğinden peydahlanmış gibi davranıyor, bu durumun baslı basına bir aykırılık olduğunu ve topluma ters düştüğünü düşünüyordu.

Eden, 1946 yazında, gnesli güzel bir günde, Great Sindon St. Mary Kilisesi'nde Tony Pearmain'le evlendi.

On birinci bölüm

Eden'in nedimelerinden biri olduğumu söylesem inanır mıydınız? Giysim için tek bir kumaş kuponu dahi harcamadım, çünkü bu ipek kumaş Eden'a Hong Kong'dan Dısisleri'nden bir tanıdığı aracılığıyla gelmişti. O sıralar, zaman zaman Helen'de zaman zaman Vera'da kalıyordum. Düğünün bir hafta ncesi Laurel Cottage'da kalırken, Vera ve Jamie'yle bir yryse çıkmıştık ve Vera'nın ocukken Bayan Hislop'un ölüsünü bulduğu kulübenin nnden gemistik. Vera hiç görmediğim kadar rahattı o gün, ama Kathleen March'in yok olusundan bahsedecek kadar açık değildi.

Vera, Eden, Jamie, Chad ve Francis'le ilgili anılarımı kronolojik olarak kafamdan geçirip hatırlamaya çalışırken, tuhaf bir sekilde bu noktaya ulasmıştım. Daniel Stewart da önemli sayılacak bu bulusunu bana yazmıştı. Hatta ne

tuhaftır ki o mektup gelmeden bir gece önce rüyamda Kathleen March'i görmüştüm. Vera ile Mavis'in dere kenarında oynadıklarını ve yesilliklerin içinde tek basına bırakılan arabasında oturan Kathleen March'i görmüştüm. Kathleen'in babası baş ağrılarında kıvrınarak yanımdan geçmişti. Yesillerin içinden, Andrew Lang'in masal kitaplarındaki gibi, simsiyah, pul pul kabuklu bir canavarın fırlaması üzerine korkuyla uyanmıştım. Benim yasımda bir kadının rüyasında böyle bir canavar gördüğüne kimse inanmazdı. Canavar çocuğu kaptığı an

ben de haykırmaya çalışıyordum, ama ne kadar uğrassam da -rüyalarda hep olduğu gibi-sesim çıkmıyordu. Gece yatarken M. R. James'in buna benzer bir öyküsünü okumustum.

Sabah postadan, Daniel Stewart'ın yazdığı son bölüm ıktı. Rastlantı eseri bu olaylara değiniyordu. Baska kimsenin bu bağlantıyı kurmadığından bahsediyor ve ne düşündüğümü soruyordu.

Çözömlenmemiş cinayetler üzerine okuduğum kitaptaki Kirby Theiston olayı kriminoloji uzmanları tarafından ihmal edilmiş en korkunç olaydı. Constance Kent muammasıyla birçok benzerlikleri olmasından dolayıydı belki de.

Ya da, bu trajedideki kahramanların çok yakın zamana kadar hayatta olmasından ötürüydü.

Constance Kent, Somerset'te Rode köyünde yaşayan genç bir kızdı ve henüz bebek olan üvey erkek kardeşini öldürmeye tesebbüsten yargılanmış ve beraat etmişti. Norfolk Kirby Theiston'da yaşayan on yedi yasındaki May Durham, iki yasındaki üvey kız kardeşini öldürme suçundan yakalanmış, ancak yargı önüne çıkmadan salıverilmisti. Sürekli şüphe altında kalan Constance bir manastırda intihar etmişti. Bu intihardan yaklaşık yarım yüzyıl sonra, toplum tarafından dışlanan May Durham'in ailesi onu halasıyla birlikte Avustralya'ya göndermiş ve beş yıl sonra Mary orada veremden ölmüştü. Her iki olayda da fail bulunamamıstı.

Kirby Theiston, Norwich'in batısında, yaklaşık beş yüz nüfuslu bir köy. 1922'de nüfusu daha fazlaydı ve köyü ortadan kesen karayolu henüz yapılmamıstı. Köyün belli başlı iki binası vardı; St. Michael ve Melekler Kilisesi ile

Theiston Konağı. Konakta son yirmi yıldır Charles Ethelred Durham ve ailesi yaşıyordu. Theiston Konağı, bazı kısımları XV. yüzyıldan kalan, ancak XVII. yüzyılda Henry Dill tarafından restore edilerek içine barok süslemeler, altıgen bir salon ve Thornhill tarafından yapılan tavan resimleri eklenen çok güzel bir binaydı. Durham, Rochdale'de pamuk işleme atölyeleri olan zengin bir adamın oğluydu. Ancak ne babası ne de oğlu tasra beyefendilerine özgü mesguliyetler dışında bir şeyle uğrasmamışlardı. Amatör bir sanatçı olan Durham, XIX. yüzyılda Loudon gibi bir çevre düzenlemecisinin elinden çıkan o güzelim bahçeyi hemen değiştirmiş, İtalya'da gördüğü bazı düzenlemeler yaptırmıştı. Çok sayıda heykel getirtilmisti ve 1922'lerde hâ-is havuzları yapan, merdivenleri düzelten adamlar orada çalışıyordu. Bahçe tümüyle İtalyanlaştırılmıştı.

Kırk altı yaşındaki Durham iki kez evlenmişti. Yirmi yedi yaşında ölen ilk karısı Honoria Filby'den, Charlie diye çağrılan Charles adında bir oğlu ve kısaca May dedikleri, Honoria Mary adında bir kızı olmuştur. Karısının ölümünden yedi yıl sonra, 1917'de, Durham, Norwich'te varlıklı bir doktorun kızıyla yeniden evlenmişti. İrene McAllister, 1920'den itibaren Edward, Julius ve Sonia isimli üç çocuk doğurmuştu. En küçüğüne Sonia ismi verilmesinde Rus etkisi yoktu, zira o sıralarda 1917 Devrimi olmuştu. Bunun nedeni, Stephen McKenna'nın yazdığı Sonia isimli romandı. Küçük kız, iyi huyluluğundan ötürü genelde Sunny diye çağrılıyordu.

Cinayet işlendiği sırada ev oldukça kalabalıktı. Bay ve Bayan Durham, Charlie, May, Edward, Julius ve Sonia'nın dışında Thomas Chapman isimli bir usak, Bayan Deedes isimli bir halayık, aşkıllık yapan Bayan Brown, iki ortalık hizmetçisi, çocukların bakıcısı Sarah Keringle'dan oluşan bir hizmetkârlar ordusu bulunuyordu. Ayrıca John Williams, Thomas Pritchard ve Arthur Bailey isimli üç de bahçıvan vardı. Theiston Malikânesi, içinde sülün ve

keklik yetistirilen, yaklaşık on beş dönümlük ormanlık bir arazi üzerindeydi. Bu nedenle Dur ham'ların, Robert Jephson isimli bir de avlak bekçileri vardı ve basbahçıvan John Williams'ın kulübesinin yanındaki bir kulübede karısıyla yaşıyordu. 1922 yılı mayıs ayında bu ev ahalisinden yalnızca Charlie orada değildi, Çünkü Oxford Worcester Kolejindeki ikinci yılını okuyordu. Konakta yaşayan herkes orada olduğu gibi, Jephson'ların kulübesinde de misafirler vardı. Jephson'ın kız kadesi ve kocası çocuklarıyla birlikte ziyarete gelmişti. Bu ziyaretin, tatil yapmak ve av kuslarının yumurtalarını toplayıp kuluçkaya yatmış tavukların ya da sülünlerin altına koyarak Jephson'a yardım etmek gibi iki amacı vardı. O yörelerde sülün kutsal bir kuş olarak nitelendiriliyordu ve kaç yasında olursa olsun çok kıymetliydi. Jephson'dan önceki avlak bekçisi

Yaslı Brimley'nin basına bu nedenle kötü bir olay gelmişti.

May'ın kedisinin sülün yavrularını kaçırdığını gören Brimley kediyi vurmstu. Charles Durham bu olay yüzünden yaslı adamı isten kovmamıstı, ama çok az bir parayla emekliye ayırıp kırk yıldır yasadığı kulübesinden çıkarmıstı.

May Durham on sekiz yasında çok güzel bir kızdı; siyah gözleri ve neredeyse beline kadar uzun siyah saçları vardı. Ancak saçlarını modaya uygun kestirmisti. Evde özel eğitim almıstı ve o Noel'de mürebbiyesi ayrıldığı için Charles Durham onu Fransa'ya okula göndermeyi planlıyordu. Fakat May, mayıs ayında, Thierry Watkin isimli genç bir mimarla tanışmıstı. Watkin May'e evlenme teklif etmis, ancak Durham, gençlerin birbirlerini daha iyi tanımaları için resmî nisanı bir süre sonra yapmayı önermisti. Bu nedenle May zamanını evde geçiriyor, üvey annesiyle ziyaretlere gidiyor, çiçekleri tanzim ediyor ve tenis oynuyordu. Hiçbir hobisi ya da kültürel merakı yoktu. İyi bir

piyanist olacağı umuluyordu, ama mürebbiyesi gittikten sonra piyanonun kapağını dahi açmamıstı. Babasının yeniden evlendiğı günlerde gösterdiği yoğun ve ürkütücü küskünlüğü atlatmıstı gerçi, ama yine de üvey annesiyle ilişkilerinde bir huzursuzluk vardı. İki küçük erkek kardeşiyle çok iyi geçiniyor, onlarla oyunlar oynuyor, beraber geziyor, onlara göz kulak oluyordu. Bu nedenle, aile dostları, iyi bir anne olacağı düşüncesiyle Watkin'le müstakbel evliliğini onaylamışlardı.

Sunny'yi sevmediğı söyleniyordu. On sekiz yasında, güzel, sağlıklı ve rahat şartlarda yaşayan bir genç kızın, iki yasındaki iyi huylu üvey kız kardeşini sevmediğini düşünmek zordu. Öte yandan May, bir paranoyak ya da psikopat olabilirdi. Sunny, annesi Bayan Durham'ın bir kopyasıydı ve babası da onu olağanüstü derecede seviyordu. Belki de May'ın yerine koyuyordu. Kirby Theiston cinayetini araştıran yazar Georgina Hallam-Saul ortaya ilginç bir fikir atmıstı. XX. yüzyılın başlarından itibaren, özellikle 1910-1940 arası, sarıslılık güzelliğın simgesi olarak kabul ediliyordu. Bu nedenle de görünüsüne, vücut ölçülerine bakılmaksızın esmer kadınlar daha az revaçtaydı. May Durham da siyah saçlı, kahverengi gözlü ve buğday tenliydi. Annesine benziyordu. Charles Durham ise sarısları tercih ediyordu ve ikinci karısı son derece açık renk tenli bir sarıslındı. Kızları Sunny de altın rengi saçları, masmavi gözleri olan bir bebektı. Bayan Hallam-Saul, May'ın sarıslın kardeşine özendiğini ve ileri sürüyordu. Ama Hallam-Saul'un May'i haince incelediğini göz ardı etmemek gerekiyor.

May dışarı çıkarken küçük kızı çok ender yanına alıyordu. Oysa oynarken ya da Durham'ların beslediğı av hayvanlarına bakmaya giderken erkek kardeşleri sürekli yanında olurlardı. 1922 mayısının o salı günü, Edward ve

Julius'a, kedisinin yavrularını göstermeye giderken Sunny'yi de yanına almıstı. Kedisini Brimsley'nin öldürmesinden sonra ona bir kedi daha alınmıstı. Kedi ikinci kez doğuruyordu ve ilk seferinde olduğu gibi, May, bu sefer kedileri odasına almayıp ağacların arasındaki bir mese kovuğuna bırakmıstı. Orada neler oldu, kimse bilmiyordu. May, gayet basitçe, Sunny'yi kaybettiğini ileri sürmüstü. Kedi, onu ellemeye kalkan Edward'ı tırmalamış ve May tüm dikkatini ona vermisti. Edward'ı sakinleştirmiş ve kanını silmisti. Kedilerin bulunduğu mese ağacı korunun uçundaydı, evden çok uzak değildi, ama arada ahırlar ve otlak vardı. May, Sunny'nin, Julius'un yanında bir kütüğün üzerinde oturduğunu sanıyordu, dönüp baktığında Julius oradaydı, ama Sunny yok olmustu. Bugün altmış altı yasında olan Julius Durham, o güne ait hiçbir sey hatırlamadığını söylüyordu. Ondan on sekiz ay büyük olan Edward ise, o sabahın tüm detaylarını hatırlıyordu, ama bunların kendisine sonradan anlatılmış olabileceğini de ekliyordu.

E May'in kedisi elimi tırmalamıstı. Sanırım hayatımdaki ilk büyük acıydı bu. Kanadığını hatırlamıyorum, ama May'in bana sarılıp cesur olmamı söylediğini biliyorum. Tabii ki avaz avaz bağırıyordum. May elimi mendiliyle bağladı ve sonra hep birlikte Sunny'yi aramaya koyulduk. Ancak bildiğiniz gibi onu bulamadık.

May çok endiseli görünmüyordu. Sunny'nin eve dönmüş olabileceğini düşünüyordu. Ancak onun daha iki yasında olduğunu ve yanında baska birisi olmaksızın evden hiç o kadar uzaklaşmadığını göz ardı ediyordu. Sunny'nin evde olup olmadığını, erkek kardeşleriyle eve döndükten sonra da sormamıstı. Polise, bulundukları yer ile ev arasında, bahçıvan ve avlak bekçisinin kulübeleri olduğunu, orada, haklarının yardımcısı Bessie Stonebridge'in bir kadınla konustuğunu ve yanlarında Sunny zannettiği bir kız çocuğu bulunduğunu söylemisti. Bu nedenle de eve gelince

Sunny aramak aklına gelmemisti. Gerçekte bu çocuk bir kız değil bir oğlandı ve avlak bekçisinin yeğeniydi, kadın ise annesiydi. May miyoptu ve güzellik uğruna gözlük takmıyordu

Böyle olunca da Sunny'nin kaybolduğu ancak bir o sonra fark edildi. O öğleden sonra Durham'lar, çevredeki gençlerin katıldığı ve ailelerinin de seyirci olarak geldiği bir tenis turnuvası düzenlemişlerdi. Pritchard kortu yeni düzenlemisti ve May de ağın boyunu kontrol ediyordu. O sırada bakıcı Sarah Keringle yanlarına gelerek, Sunny'nin öğle yemeği vakti geldiğini söylemişti. May ise çocuğun Bessie ile birlikte olduğunu söylemişti. Ancak Bessie son yarım saattir oğlanlarla birlikteydi ve Sunny'den haberi yoktu.

Hemen Bay Durham, John Williams ve Arthur Bailey'den oluşan bir ekip Sunny'yi aramaya çıktı. Daha sonra Bayan Durham ve May de bu ekibe katıldı. Tenis turnuvası için gelen ilk konuk Thierry Watkin'di ve o da ekibe katılmıştı. Sunny bulunamayınca, Charles Durham yerel polise haber verdi. Watkin'e, gelen konukları geri çevirmek gibi tatsız bir görev düştü.

Polis olabildiğince çabuk geldi, önce yerel polis, arkasından da Norwich'ten bir görevli geldi. Sunny'yi görme olasılığı olan herkesle tek tek görüştüler. Önce konak ahalisinden başladılar ve Theiston Kirby köylülerine kadar herkesi soruşturdular. O sabah saat on birden sonra Sunny'yi kimse görmemisti. Theiston Konağı sakinleri o gece Sunny'den bir haber alamadan yatmak zorunda kalmışlardı.

Ertesi sabah Sunny'nin cansız bedeni, oturduğu sanılan kütüğe çok yakın bir yerde, Jephson'ın köpeği tarafından bulundu. Çıplak elle kolayca hazırlanabilecek bir yaprak yığınının altındaydı ve boğazı kesilmisti.

Bunun bir cinayet olduğundan hiç şüphe yoktu. Ölüm sekli, kaza olasılığını tümüyle ortadan kaldırıyordu. Norfolk Suç Arastırma Bürosu May'i sorguladı. Sarah Keringle, o sabah çocukları almak için geldiğinde May'in üzerinde mavi bir elbise olduğunu, ancak daha sonra tenis ağlarını ölçerken üzerinde keten bir etek ile siyah beyaz bir yelek olduğunu söylemişti.

May, neden elbisesini yemekten sonra değil de hemen önce değiştirmisti? May, elbisesine Edward'ın kanının bulastığını söyleyince polis onu Norwich Karakolu'na götürdü. Sonrada bir gece kalıp ertesi gün salıverildi. Baskomiser Finch, May'in elbisesinin üzerindeki kan lekelerinin Edward'a ait olduğuna ikna olmuştı, zira Sunny'nin katilinin giysisi tümüyle kana bulanmış olmalıydı. Bir iki leke olamazdı. Bundan sonra polisin dikkati, çevrede saygınlığı olmayan potansiyel suçlular üzerinde yoğunlastı. Sarhoş olup toplum düzenini bozmaktan göz altına alınan bir adam ve av yasağına uymayan bir baska adam sorgulanmıstı. Ne var ki Kirby Theiston'da, bir çocuğa tecavüz edip onu öldürebilecek hiç kimse bulunamamıstı.

Sorusturmalarda son asama olarak Jephson'ın akrabalarına sıra gelmişti. Finch'e, Sunny'nin bedeninin bulunduğu gün, Jephson'ın kız kardesinin, kocasının ve iki buçuk yasındaki yeğeninin de orada konuk oldukları

söylenmistti, ancak o bu kisilerle hiç ilgilenmemis, olayın üzerinden beş gün geçene kadar da onlarla görüşmeyi düşünmemistti.

Bu konuklarla görüsmeyi akıl ettiği zaman onların tatil süresi bitmişti ve Essex Sindon Yolundaki evlerine dönmek üzereydiler.

Jephson'ın kız kardesinin adı Adele'di, kocası ise Albert March'tı.

İki yıl önce March'lar da iki yasındaki kızları Kathleen'i kaybetmişlerdi. Komiser Finch bu gerçeği bilmiyordu ve bu, sorgulama sonunda da ortaya çıkmamıştı. Bayan Hallam-Saul da, Kirby Theiston olayına yönelik araştırmasında buna değinmiyordu. March'lardan, Theiston Konağı çevresindeki hizmetkârların karakter ve geçmişlerine yönelik tahlillerin yer aldığı iki paragrafta bahsediyordu sadece.

James Moore-Whyte ise, tarihteki cinayetleri araştırđıđı Sindon Bölgesi Cinayetleri kitabında, Kirby Theiston olayına hatırı sayılır bir yer vermesine rağmen, March'lardan aşağıdaki paragraf dışında hiç söz etmemisti:

Komiser Finch, evi aramak için avlak bekçisinin karısı Bayan Jephson'dan izin istemisti. Kanlı giysileri ve suç aleti nacağı arıyorlardı. Bayan Jephson, konuğu olan görümcesini ve kocasını istasyona götürüp yolcu edeceği için bir iki saat evde olmayacaklarını ve polisin istediği gibi araştırma yapabileceğini söylemişti."

Peki Finch, Adele'e ve Albert March'a nasıl sorular sormustu? Belli ki sadece, Sunny'yi görüp görmediklerini, çevrede süpheli bir kimseyle karsılasıp karsılaşmadıklarını sormustu. Bu sorulara olumsuz yanıt veren March çift oradan ayrılmış ve bir daha da sorgulanmamıştı.

Sunny Durham'ın katili hiç bulunamadı. İrene Durham May'in kontrolsüz kıskançlığını neden göstererek cinayetten onu sorumlu tutuyordu. Ruhî bunalımın eşiğindeydi ve hamileydi, olaydan bir hafta sonra çocuğunu düşürdü. Ona yakınlasmaya çalıştığı bir gün May'i tokatlayıp, kocasına artık bu kızla aynı çatı altında yasayamayacağını söyledi. Thierry Watkin'le aralarında resmî nisan yapılmamıştı ve bu olaydan sonra o da teklifini yinelenmedi. Tenis turnuvası gününden sonra May'i bir kez aramış ve sonra da oradan taşınmıştı. Bütün köy, May'in üvey kız kardesini öldürdüğüne, ancak kanıt yetersizliğinden ötürü yargı önüne çıkmadığına inanıyordu. Bir keresinde köyün erkek çocukları tarafından taslanmış ve alınından hafifçe yaralanmıştı.

Babası da onu suçlu buluyor muydu? Fransa'da okula gönderileceği yerde sağlığının kötü sinyaller verdiği gerekçesiyle İsviçre'de bir sanatoryuma yatırılmıştı. Daha önce, May'in hasta olduğuna dair bir belirti yoktu, ama beş yıl sonra Melbourne'de halası Mary Durham'ın yanında veremden ölmüştü. Yoksa Durham ailesi May'in intihar ettiğini saklamayı basarmış mıydı?

Charles Durham, 1939'da, İrene Durham ise 1962'de öldü. Charlie, üvey annesinden beş yıl sonra öldü. İrene, 1925'te, Colin Jonathan adında bir erkek çocuk daha doğurmuştu, o da 1964 yılında Himalayalar'a tırmanırken bir kazada ölmüştü. Theiston Konağı'ndan sadece Edward ve Julius hayattaydı. Konak şimdi bir konferans merkezi haline getirildi. Basbahçıvan John Williams 1932, Thomas Pritchard 1942, Arthur Bailey 1946 ve Sarah Keringle da 1952'de öldüler. Bessie Stonebridge evlenip dört çocuk doğurdu ve şimdi seksen bir yaşında. Bayan Dryburgh adıyla, Aberdeen'de, evli kızının yanında yaşıyor. Konağın içinde çalışan hizmetkârlardan aşçı yardımcısı Margaret Otter seksen yaşındaydı ve Norwich yakınlarında yalnız basına yaşıyor. Hiç çocuğu olmayan Robert ve Kitty

Jephson, 1970 yılında, birer ay arayla öldüler. Adele March, bu kitap yazılmadan önce, doksan yasında öldü.

Kathleen March, yok olduğu sırada iki yasındaydı. Sony (Sunny) Durham da öyleydi. Her ikisi de genç bir kızın sorumluluğundaydı. O genç kızlar ise hayatları boyunca dek katili damgasını tasıdılar. Ancak bu iki olaydaki bir baska ortak nokta Albert March'tı. Kızının yok olduğu sırada Sindon Köprüsünden geçen, Sunny'nin yok olduğu sıradaysa Theiston Malikânesi'nde bulunan Albert March... March'ların evlenmesinden bir yıl sonra başlayıp, Albert March'ın ölümüne kadar geçen on yıl boyunca, yani 1920 ile 1930 arasında, Kuzey Essex-Güney Suffolk bölgesinde on sekiz aylıktan beş yasına kadar en az beş kız çocuğu kaybolmustu. March 1914-1918 savaşı sırasında Fransa'da basından yaralanmıstı ve bu nedenle zaman zaman korkunç baş ağrılarıyla kıvranıyordu. Acaba bu dayanılmaz baş ağrılarının yanı sıra, kriz anında, sorumlu tutulamayacağı hareketler yapmasına neden olan bir beyin zedelenmesi de olabilir miydi?

Daniel Stewart'ın da beklediği gibi, soka girmiş bir halde elimdeki kâğıtları bıraktım. Ancak, onun tahmin ettiği nedenle bırakmamıstım. Kathleen cinayetinde olası suçlu olarak Albert March isminin ortaya atılarak Vera'nın masumiyetinin kanıtlanması beni çok ilgilendirmemisti, çünkü Vera'nın bir çocuk katili olabileceğini hiç düşünmüyordum.

Beni dondurup kâğıtları bırakmama, geçmisse dalmama neden olan, Jonathan Durham ismiydi. Tony Pearmain'in, Jonathan Durham isimli bir sağdııcı vardı. Daha sonra Aden'in nedimelerinden biriyle evlenmisti. Sağdıçların nedimelerle evlenmesi hep beklenirdi, ama bu çok ender gerçeklerdi. Bu aynı Jonathan Durham mıydı? Öyle olmalıydı; çünkü dağcı olduğunu ve Norfolk taraflarında yaşadığını hatırlıyordum. Yası da tutuyordu.

Kaderin cilvesi yine karsıma çıkarmıstı. Eden'ın düğün gününe ait her detayı çok iyi hatırladığım gibi onu da hatırlıyordum.

Nedimelerin hepsi açık renkli elbiseler giymisti ve benim elbisem de uçuk eflatundu. Toz pembe elbiseli Evelyn sonradan Jonathanla evlenen kızdı. Eden, o zamanlar moda olan parlak saten gelinliği reddetmiş ve metrelerce beyaz tül den yapılan bir gelinlik giymisti. Düğünden bir gece önce Laurel Cottage'da kalmıstı ve onu, sımsıkı bele oturan, daracık kolları olan, kabarık etekli gelinliğiyle ilk gören kisi Vera olmustu. Oradaki bir kuaförde çalışan komsu kızı, önce Eden'ın sonra Vera'nın saçlarını yapmak üzere sabah saat dokuzda gelmisti. Benim saçım dümdüzdü ve yapılmaya gerek duyulmamıstı. O gece her şey eskisi gibiydi; Francis evin diğer tarafındaki odasında

uyuyordu. Biz de Eden'ın odasında, birbirinden olabildiğince uzak konmuş yataklarda yatıyorduk. Eden, kirpik kıvrırma aletini almak için tuvalet masası çekmecelerinden birini açınca birden telaslandım. Ya onun özel esyalarını karıştırdığımı fark ederse, ya çekmecedeki uzun kahverengi bir saç telim kaldıysa veya on iki yasın verdiği dağınıklıkla kirli parmak izleri bıraktıysam... Ancak çekmecelerdeki tüm kozmetikleri ve parfümleri yok etmisti. Artık sadece en lüks Fransız kozmetik ürünlerini kullanıyordu. Ancak Eden'ın bu ince zevki oda için geçerli değildi. Duvardaki Peter Pan resmini indirdi.

Bunu unutmamam lazım. En sevdiğim heykel bu. Londra'da onu her hafta görebilmek gerçekten harika.

Londra'daki o geceyi ve beni gördüğü halde görmezlikten gelmesini hatırladım elimde olmadan.

Sanırım bu oda artık Jamie'nin olur.

Gerçekten, bunu hiç düşünmemistim. Bence bunu Vera'ya sor.

Eden çocukları sevmezdi. Belki onu Jamie'yle görünce bana öyle gelmişti. Ona neredeyse hiç aldırmıyor, sadece, kendisine ait bir esyaya dokunduğu zaman ellememesin¹ söylüyordu. Jamie'yle tek ilişkisi buydu. Yatağına oturdu, nisan yüzüğünü sol elinden sağ eline geçirdi. İnce bir platin bandın üzerine yerleştirilmiş pırlantalardan oluşan çok gösterisli bir yüzüktü. Ertesi gün, gece boyunca hiç gözünü kırpmadığını söyledi, belki de doğrudu. Ben uyuduğum için nedenini de hiç merak etmedim.

Yüzü biraz yorgun duruyordu; gözleri de sismisti.

Yatakta banyoya gitmeyi düşünüyordum. Sabahları hepimiz vapmak zorundaydık ve benim saatim yedi buçuktu. Eden "Bekle bir dakika" diyerek bana hayatında ilk kez sırrını açtığı zaman hayretlere düştüm ve utanarak gözlerimi ondan kaçırdım. Kızarmıştım ve yanaklarımdan ateş çıkıyordu. Sözler ağzından dökülüvermisti: Bakire olmadığımı anlar mı dersin? Bilmem.

Nereden bileceğim ki?

Aramızdaki altı yaş farkın hiç önemi yoktu, ama hala ve yeğeni olmamız çok önemliydi. Derinden bir utanç duygusuna kapılmışım. Daha sonra, bana bu soruyu soran kız ile babama yazdığı mektupta, ona tesekkür mektubu yazmadığım için kıyametleri koparan kız ve sokakta beni görmezlikten gelen kisi arasında dağlar kadar fark olduğunu düşünmüstüm.

Ama bakire değilim. Erkeklerin anladığını söylerler.

Sanırım, birçok kızla yatmışlarsa anlarlar. O öyle biri mi?

Bilmediğini söyledi. Kollarıyla dizlerini sarmış, yatakta oturuyordu.

Neden bana soruyorsun? Neden Vera'ya sormuyorsun? Onun biliyor olması daha büyük bir olasılık.

Kesin bir şekilde ve umutsuzca yanıtladı:

Yapamam. Bu imkânsız.

Tüm bilgim kitaplardan geliyordu.

Bir kitapta okumustum, ata binince de bu iş basına gelebilirmiş. Sen hiç ata bindin mi?

Kafasını salladı.

Ona açıklamam gereken bir baska konu da bu. Ata binebildiğimi sanıyor, ama hiç binmedim. Ata binemeyen

birini hiç tanımamıs.

Yüzümdeki güvenli ifadeyi bozmamak için zorlanıyordum.

O zaman ona bir sey söyleme. Ata binmekten bahsetmiyorum, diğerkonuyu söylüyorum. Urbervilles'li Tess'e ne

olduğunu bir hatırlasana.

Ama Eden Tess'i duymamıstı. Banyo yaparken, Eden'in bekaretini verdiği kisiyi düşünüyordum. Chad olabilir miydi? Eğer Chad Vera'nın erkeğı ve Jamie'nin babasıysa kesinlikle o değildir. Bu fikri tümüyle kafamdan çıkardım. Belki de o boğulan aristokrat deniz subayıydı. Tiyatroya gittiğı adam mıydı yoksa? Belki de hepsi onun sevgilisi olmustu. Sasırmış ve rahatsız olmustum. Yıl 1946'ydı. Kadınların evlilik dışı ilişki kurmaları, ayrıcalıklı üst sınıflar için o kadar da korkunç ve ahlakdısı bir sey değildi artık, ama yaslı benim ve Eden'in yasıtları için hâlâ tedbirli davranılması sır olarak kalması gereken bir konuydu. Eden'in Vera'ya sormak istememesinin nedeninin bu olduğunu düşündüm. Vera neredeyse kırkına gelmişti ve onun gençliğinde değerkargıları daha farklıydı. Bir yandan, onun Chad'le ilişki kurarak Gerald'a ihanet ettiğini düşünüyordum, diğeryandan Eden'in, ona bakire olmadığını açıklamaktan çekindiğini düşünüyordum. Böylesine zıt iki düşünce kafamdan nasıl geçiyordu bilmiyorum, ama geçiyordu.

Sanırım, damada yeğeni tarafından götürülen ilk ve son gelin Eden'di. Babam, Eden'in bunu ondan istememesine çok kırılmıştı. Telefonda babama tipik bir Longley özürü sunmuştu. Babam telefonu kapatınca, cesur olmaya çalışan bir tavırla anneme ve bana açıklama yapmak zorunda kalmıştı.

Kendi kız kardesim olduğu için onu salona benim götürmemin uygun olmayacağını söylüyor. Eğer evlenen sen

olsaydın ve seni kocana teslim etseydim bunun baska olacağını söylüyor.

Korkarım Faith sırf onu memnun etmek için evlenmeyecek, dedi annem.

Eden'a, rahibin önüne gelene kadar Francis refakat etti. O sabah, üzerinde çizgili takımının pantolonu ve kravatsız beyaz gömleğiyle aşağı kahvaltı sofrasına indi. Vera, üstünü yumurta lekesi yapacağını söyleyerek söylenmeye başladı. Francis bu fırsatı kesinlikle kaçırmayacaktı. Masadan kalkıp bir koltuğa oturdu; elinde, ağzına kadar dolu bir fincan çay vardı. Onun böyle tehlikeli bir iş yaptığım daha önce hiç görmemistim, çünkü hareketlerine son derece hâkimdi ve üzerine tek damla dökmemisti o güne kadar. Bunu benim bildiğim kadar

Vera da çok iyi biliyordu, ama asla öğrenemeyecekti. Francis, Vera'nın endiseleriyle adeta oynamaya başladı. Elindeki fincanla koltuğu sallamaya başladı. Çay dökülseydi üstü bası berbat olacağı gibi, hemen yanında, bir

zamanlar babama ait olan tahta oyuncakla oynayan Jamie de zarar görecekti. Vera Jamie'yi yerden kaldırdı, ancak Francis'e, fincanı bırakması için yalvarmaktan başka bir şey yapamıyordu. Önce yanına bir sehpa koydu. Francis sehpanın üzerine gazeteyi, sigara paketini ve çok değerli altın çakmağını koydu. Sonra da istemeyerek çay fincanını koydu.

Bu soğudu, yeni bir çay almam gerekiyor.

Fincandaki çayı döküp yeniden doldurdu ve koltuğun koluna koydu.

Güzel bir kadın soyununca neden sıradan bir kadından çok daha korkunç görünür? Bunu çok kereler fark etmistim. Sanırım bunu dert etmedikleri içindi. Erkekler onlara çuval bile giyseler güzel olacaklarını söylemiş olabilirler. Gerçekten de çuval içinde çok güzel görünebilirler. Ancak çuvalı bile aratan giysiler olunca iş değişiyordu. Eden o sabah bu haldeydi. Üzerinde eski püskü, solmus, mavi bir sabahlık, basında paçavra gibi lekeli bir esarpla, dervislerin pis eseklerine benziyordu. Eden bu halde sofraya oturdu, ama bir şey yemedi. Yüzünde bir yağ tabakası vardı. Aksam yediği kirazın kabuğu ön dislerinin arasında hâlâ duruyordu. Jamie, hayatındaki tek insan olan Vera'dan gittikçe bağımsızlaşıyordu. Elinde oyuncak arabasıyla Eden'a gitti. Eden'ın onu ittiği söylenemez, ama öyle bir hareket yaptı ki, gören, tiksindiği bir kedi ya da köpek Eden'a musallat oldu sanırdı.

Vera Eden'ı asla ayıplamazdı. Aralarındaki sıcaklık, yakınlık azalmış görünse de bu kural geçerliydi. Bezgin görünüyordu.

Gel sevgilim, gel annene, diyerek kollarını Jamie'ye doğru uzattı.

Bundan sonra olanlar gerçekten olağanüstüydü. Francis çayını içip yerinden kalktı, Eden'ı kollarından tutup kaldırdı ve ona sıkıca sarıldı.

Dayanmalısın eski askım, cesaret.

Eden, yüzünü Francis'in omzuna gömdü. Birbirlerine sarılmış, hafifçe sallanarak duruyorlardı. Masada öylece tek basıma kalmıştım. Bir yanımda Vera Jamie'ye sarılmış, diğer yanımda Eden ile Francis birbirlerine sarılmıştı. Birden onlardan sıkıldığımı fark ettim ve orayı terk ettim.

Vera, sıkıntı dolu ama yansız bir sesle, on dakikaya kadar kuaförün geleceğini söyledi. Eden, küçük bir çığlık atarak Francis'in kollarından kurtuldu.

Seninle konuşmam gerek!

Öyle mi askım? Bu halledilebilir. Zamanım senindir, bütün günümü sana ayırdım.

Sanırım gece bana sorduklarını Francis'e soracaktı. Yanıtı Francis'in bileceğini düşünüyordum. O tür işleri hep bilirdi. Eden'ı sakinleştirmeye çalıştı:

Önce banyo yap, sonra saçın yapılsın. Sonra da donlarımızı çıkarınız ya da siz kızlar konuşurken ne yapıyorsanız

onu yaparız.

Vera, sanki birisi bir zarar verecekmiş gibi Jamie'yi sıkıca tutmuş haykırıyordu.

Francis!

Donlardan bahsettiği için onu azarlayacağını, "Pis sözler" diyeceğini sandım. Ama demedi.

"Konusmakla neyi kastediyorsunuz? Konusacak neyiniz olabilir ki? Eden öğlen evleniyor.

Çok tuhaftı doğrusu. Francis'e söylüyordu, ama Eden'a göndermeler yaptığını hissettim. Tam, "Kızım sana söylüyorum gelinim sen anla" der gibiydi. Gerçekten beti benzi solmuş ve ürkmüş müydü, yoksa böyle görüldüğünü sonradan mı fark etmistim? Zannederim öyleydi. Aptalca bir sey söyledi:

Eden'ı üzmekten seni men ederim!

Francis kahkahayla gülmeye başladı. Kuaför gelmisti; kapıyı açmaya gittim.

Gerald'ın yerini alan kisi olarak o sabah Chad'in de gelmesini bekliyordum. Ancak gelmediği gibi, adı bile geçmedi. Annem ve babam, Sudbury'de bir otelde kalıyorlardı. Damadın ailesi ise, Dedham'da daha lüks bir yeri tercih etmişti. Bu düğünde yaklaşık iki yüz kisi olacaktı. Eden, Longley soyadını taşıdığı son geceyi Chatteriss'lerde geçirmek istemisti. Helen, daha sonra anlattığına göre, Eden'in müstakbel ailesini etkilemek amacıyla muhtesem bir aksam yemeği bu hazırlayabilirdi, ancak zavallı Vera için yüreği sızlıyordu.

Vera'nın ne kadar mutsuz olacağını bir düşünmelisin Eden, bu son geceyi onunla geçirmeni rica ediyorum.

Senin her şeyin var, ama bakarsan onun hiçbir şeyi yok.

Eden, canı sıkkın, akıl erdirilemez bir yanıt verdi:

Vera'nın bana yeterince sahip olduğunu düşünüyordum.

Giyinmek üzere odama giderken, Vera'nın, odasında, Jamie'ye mavi kısa bir pantolon ile beyaz bir ipek gömlek giydirdiğini gördüm. Jamie'yi, daha önce orada, Vera'nın göğsünün üzerinde görmüştüm. Kendini adamıs, hayran bir hali vardı. Chad, eğer birisinin bizi sevmesini istiyorsak ona sevecek bir şeyler sunmalıyız demisti. Yaslı annesinin, köpeğinin, muhabbet kuslarının hep sevecek şeyleri vardı. Vera'dan pek hoslanmıyordum, ama Jamie'yi öyle seven bir kadını sevmemek de mümkün değildi. Jamie'yle birlikte değişmiş ve daha sevecen, yumusak biri olmuştü. Biftek nasıl yumusarsa o da öyle yumusamıstı.

Onun, Eden Teyzesinin duvağını tutacağını düşünmüştük değil mi benim bir tanem? Ama Eden Teyzesi

istemedi. Çocukların sorun çıkaracağını düşünüyordu ki bunu anlamak mümkün.

Eden'in düğün fotoğraflarına ne olmuştı? Sanırım hepsi Tony'deydi; belki de şimdiye kadar hepsini atmıştır. Asla tekrar evlenmedi ve zamanının çoğunu baska ülkelerde, uzaklarda geçirdi. "Kutu"da Eden'in tek basına bir düğün

fotoğrafı vardı. Ancak, Eden ile Francis'in birlikte ne kadar muhtesem bir çift olduklarını gösteren tek bir fotoğraf yoktu. Son derece güzel, ikiz gibi birbirlerine benzeyen o iki sarısının, o dönemde sadece yıldızların güzellikleri üzerine çekilen Hollywood filmlerinde görüleceğine hiç şüphe yoktu. Oturma odasında düğün saatini beklerken kimse oturamıyordu, zira Eden'in duvağı burusabilirdi. Yüzleri de bedenleri de ütülenmiş gibiydi. Tepeden tırnağa, Madam Tussaud'nun, müzesine koymak isteyeceği mumyalara benziyorlardı. Fakat sadece Vera, gerçeğinden çok daha pırıltılı bir heykel olarak Madam Tussaud'nun müzesine kondu. Kötü bir rastlantı mı yoksa öyle mi tasarlanmıştı bilmiyorum, ama kıyafeti Eden'in düğününde giydiğiyle aynıydı. Üzerinde lacivert bir tayyör ve boynunda mavi-beyaz benekli bir esarp vardı.

Kilisenin koridorunda Eden'in arkasında yanımda yürüyen diğer nedimeler, Jonathan Durham'la evlenen Evelyn, Patricia Chatteriss ve Naughton'ların Audrey isimli bir kuzeniydi. Chad'i, gelin tarafının ön sıralarında, ancak Vera'dan hayli uzak bir yerde otururken gördüm. Vera, kucağında Jamie'yle birlikte, Helen ve annemin arasında tost olmuştı. Helen'in diğer tarafında, savaş pilotuyken esir düşen, yarım kan kuzenim Andrew oturuyordu. Biz

Longley'lerden daha koyu renkliydi ve pütür pütür teniyle, çökük avurtlarıyla daha ziyade bir kadavrayı andırıyordu. Esir kampında çok zayıflamış ve verdiği kiloları asla geri alamamıştı. Bana göre görünüşü çok romantik, çok kahramancaydı. Uçarken, etrafında onu düşürmeye çalışan baska uçakların belirmesi, onları hedef yapmak, aşağıda düşman topraklarında kendisini nelerin beklediğini bilmemek acaba nasıl bir duyguydu? Ona baktım ve hiç gülümsemeden bana göz kırptı. Daha sonra, kız kardesine göz kırptığını anladım, ancak uzun bir süre bana yaptığını sanmıştım.

Chad, tuhaf bir sıkıntıyla Eden'in tarafına bakıyordu. Eden onu terk ettiği için mi Vera'yla birlikte olmuştur? Bir nedimeye yakışmayacak davranışlarda bulunduğum için Vera'nın beni azarlamasından korkarak gözlerimi ondan kaçırdım ve Eden'in duvağına bakmaya başladım. Bir düşün için ne söylenebilir ki? Bütün düşümler aynıdır. Bir sonraki düşün kadar gelin en güzel gelindir, çiçekler en muhtesem çiçeklerdir, müzik şimdiye kadar dinlenen en harika müziktir. Jane Eyre romanının dışında, kimse kalkıp, evlenmeye engel bir halden bahsetmemistir. Çevredeki tuhafliklara, kendisinin ve Vera'nın acayip davranışlarına rağmen, Eden'in düşününde de kimse öyle bir şey yapmadı. Olaylar yasal olarak evliliğe bir engel oluşturmaz, ancak Tony Pearmain'in nazarında engeller olmuştur.

Törenden sonra konukların arasından geçerken çalınması için Figaro'nun Düşünündeki "Düşün Marsı"nı kim seçmişti acaba? Eden olamazdı, zira Mozart'ın adını bile duymadığından emindim. Belki Tony, belki annesi, belki de sağdıcı seçmişti; bu cesurca bir düşünce olabilirdi, ancak bu parça orkestra için yazılmıştı ve tek orgla çalmaya kalkışılınca ortaya çıkan cızırtılı seslerden ötürü herkesin adımları birbirine karışmıştı. Epey bocaladıktan sonra kaz adımlarıyla yürümeyi basarmıştık. Tebrik esnasında insanların çekingen davrandıklarını gördüm. Dudak ve

yanak değdirme hareketleri için, ilkin Chad de çekingendi, ama yapınca da gülmesi tuttu ve burnunu silme bahanesiyle mendiliyle yüzünü saklamak zorunda kaldı.

Jamie, tören boyunca ve sonrasında da gayet sakindi, fakat Helen'in evine gelince korktu birden. Neyse ki hizmetkârlar onu mutfağa götürüp dondurma ikram edince ortalık yatıstı, sofra, çayırlara bakan, kocaman pencereyi yemek odasına kurulmustu. 1946, yoklukların, kıtlıkların hâlâ sürdüğü bir yıld, fakat olağanüstü süslemelerle bazı "yok"lar saklanmıstı. Richardson gümüsleri ile rengârenk çiçekler arasındaki tavuk, tavsan ve yalancı kremalar kimsenin göz zevkini ve damak tadını bozmamıstı. Çok güzel bir yaz günüydü, İngiltere'de ender görülen berrak bir gökyüzü vardı. Chatteriss'ler, öyle ya da böyle, bir sekilde, bahçenin savastan etkilenmemesini basarmıslardı. Andrew'un esareti sırasında, küçük dikisler ve porselenleri yıkamanın dışında eline iş almayan Helen var gücüyle bahçede çalışmıstı, zira kendini ancak böyle sakinlestirebiliyordu. Bu konuda hiçbir şey bilmiyordu, ama savaş öncesi yaptıkları Glyndebourne ziyaretlerinden aklında kalanlarla ve komsularının bahçelerine bakarak yeni düzenlemeler gerçekleştirmeyi basarmıstı. Richardson'lar zamanında gül fidanlarından olusan çitlerin yerini, gri mavi çiçekler almıstı, ama yine de çok hostu. Yemyesil çayır hafif bir eğimle havuza kavusuyordu. Buraya Helen "havuz", Vera ise "göl" diyordu. Elimize sampanyaya benzer içkilerimizi alıp Andrew'la o tarafa doğru gezmeye çıktık. Ayaklarımda annemin 1920'lerden kalma saten ayakkabıları vardı ve mora boyanmıstı. Ayaklarım yerdeki eski ağaç kütüğünü hissediyordu. Çevrede kuğular vardı, Andrew'a, bu kuğuları düşün için mi getirttiklerini sordum.

Dün geldiler. Onların gelmesine çok sevindik. Son çift vurulduktan sonra Walbrooks'ta hiç kuğu kalmamıstı.

Birisi kuğularınızı mı vurdu?

Olayı bilmiyor musun?

Ben olayları hiç bilmem. Herkes her şeyi bilir, ama ben “Ürnem, bu nasıl olur onu da bilmem. Yıllar önce

Vera’nın, suradaki ağacın altında yatan Eden’ı kurtardığını da bilmiyordum.

Haa, o mu?

Bu ses Francis’e aitti. Kimse onun kadar sessizce yaklasamazdı. Chad’le birlikte arkamızdan gelmişti.

Ama olmus, dedim.

Onun her zaman kız çocuğu sezgileri vardır.

Bana kuğulardan bahset, diyerek Andrew’a döndüm.

Annemin, burada yasayan büyük büyükannesi ve büyük büyükbabasının bir oğulları vardı. Adı Frederick’ti ve

bugün yarasaydı yetmiş sekiz yaşında olacaktı. İki çocuklarını da kaybetmişlerdi. Oğullarını üç yasındayken, annemin annesini ise yirmi yasındayken kaybetmişlerdi. O zamanlar burada bir çift kuğu varmış. Frederick'in

dikkatsiz savruk bir bakıcısı varmış. Bir gün onu alıp buraya göl kıyısına kuğuların yanına getirmiş. Ona yavru

kuğuları gösterirken kuğular Frederick'e saldırmış ve kanatlarıyla öldürene kadar dövmüşler.

Bu korkunç bir sey.

Evet öyle. Sonra bu bakıcıyı isten atmışlar. Büyük büyükbabam, tüfeğiyle gelip, disi erkek ne varsa kuğuların

hepsini öldürmüs. Sanırım aklını kaçırmıştı. Fakat şimdi, yetmiş beş yıl sonra burada yeniden kuğular var artık.

Francis ağır ağır konuşmaya başladı:

Acaba sazların arasında bunların da aileleri var mıdır? Eğer varsa, likör sisesini düşüren garson kızın Jamie'yi

buraya getirmesini sağlayalım.

Buz gibi bir sessizlik oldu. Chad onu bozdu:

Delikanlı bu hiç komik değil.

Francis ısrarlıydı:

Bu, senin zevkine kalmış bir sey. Benim çok farklı ve ince bir eğlence anlayışım var. Örneğin, Roma tarzı

oyunlardan ne kadar çok keyif alacağımı düşünürüm hep.

Andrew bir sey söylemedi, ama yüzünde ciddi ve kınayan bir ifade belirdi. Chad gülüyordu. Büyükbabasının, yıllar önce, annesi daha yirmi beş yasındayken evde Dorian Grey kitabını bulundurmasına nasıl izin vermediğini anlatmaya başladı. Ancak birden sustu ve sonra çok değişik bir ses tonuyla devam etti:

Tutkulu bir askla sevilen kisinin adının tekrarlanmaması mümkün değil ve bu yüzden yankıları da ölmez. Bunun

için Tanrı'ya tesekkürler.

Kuğulardan bahsedermiş gibiydi. Sonra ikisi birlikte yollarına devam ettiler; sanırım baska birileriyle dalga geçmeye gittiler. Andrew konustu:

Oscar Wilde'dan bu sekilde bahsetmeleri talihsiz bir olay.

Kibarlığından ve centilmenliğinden o derece etkilenmistim ki o sözlerin Wilde'a değil, Landor'a ait olduğunu bile

söyleyemedim.

Tuhaf bir çift. Francis'in kuzenim olduğunu düşünmek zor geliyor.

Sahte sampanyanın etkisiyle hemen sordum:

Kuzenin olarak beni nasıl görüyorsun?

Seni tam olarak kuzen gibi düşündüğümü hiç sanmıyorum.
Öyle bakmamı ister miydin?

Yoo, hayır!

Bana bir tuhaf baktı. O sırada Patricia, Evelyn ve Jonathan yanımıza geliyorlardı.

Francis Cambridge'e gidiyor değil mi?

Hayır Oxford'a gidiyor.

Bunu duymak rahatlatıcı. Ekimde ben Cambridge'e gideceğim.

Ben de oraya gidecektim, ama sustum. Baska birinden duyarsa ilgisini daha çok çekecek bir şeyi neden söyleyecektim ki? Beni Jonathan'la tanıştırdı.

Andrew küçük Richardson'ın basına gelenleri anlatmak için Jonathan'ın yanımıza gelmesini bekleseydi ne olurdu diye düşünüyorum şimdi. Acaba Jonathan, aynı yastaki kız kardesinden bahseder miydi? Bahsetseydi eğer, Jephson'lardan da söz eder miydi ve böylece ben de olayları Daniel Stewart'tan kırk yıl önce kesfeder miydim? Fakat kuğu hikâyesi Jonathan gelmeden bitmiş ve Eden ile Tony'nin, balayı için Derbyshire'daki eve gitme vakti gelmişti. Bizim gibiler, balayı için Brighton, Paris ya da Capri gibi ilginç yerlere giderken, yukarı sınıflar ya da zengin aristokratlar neden bir akrabanın malikânesini tercih ederlerdi?

Vera, Jamie ve ben Laurel Cottage'a döndük. Bu benim açımdan tam bir fedakârlıktı ve bunu yaptığımdan ötürü kendimle gurur duyuyordum. Ailem Londra'ya dönmüştü, Helen, Walbrooks'ta "diğer gençlerle birlikte" kalmamı söyledi. Bunu gerçekten çok isterdim, üstelik Vera'yı Chad'le yalnız basına bırakmak iyi bir taktik olabilirdi. Fakat Vera alır bir edayla itiraz etti.

O zaman Jamie ile ben çok yalnız kalacağız.

Bu biraz tuhafıma gitmisti, çünkü Francis'in onlarla kalması gerekiyordu. Biz bunu konuşurken odada Francis de vardı ve lafa karışmayıp biraz uzakta durmuş, sonradan yapacağı şeytanlıklara malzeme toplamak üzere bizi dinliyordu. Vera'yla gideceğimi söyledim. O gün, Vera'nın Eden'ı sonsuza kadar kaybettiğini hissediyordum. Bu nedenle, yolda, Bay Morrell'in arabasındayken ve sonrasında sergilediği neseli davranışlarına pek hazırlıklı değildim. Jamie'yi yatırmadan önce yıkarken bile çok neseliydi.

Her sey çok iyi gitti, değil mi? Hava bu kadar güzel olamazdı, servis de harikaydı. Müziğin ne kadar güzel

olduğunu fark ettin mi?

Salondan çıkarken çalınan için aynı seyi söyleyemeyeceğim. Orgun içinde bir seyler parçalanmış gibiydi.

Kendini beğenmislerin yanında oturmayan kisi kutsanmıştır.

İncil'den alınan bu söz, onun, babamın ve Eden'in çok sık kullandıkları bir sözdü. Onlar da annelerinden öğrenmişti. Hayata bakışlarını bu sözden daha güzel anlatan bir örnek bulmak imkânsızdı. Eden'la ilgili herhangi bir seyi elestirmemem gerekirdi. Vera Jamie'yi yavaşça sabunlarken Jamie keyiflenmiş çığlıklar atıyordu. Kendini beğenmislerin yanında oturmaktan bahsederken yüzü burusmus, sert bir maskeye dönüşmüştü. Çoğu insanda elli yasından sonra ortaya çıkan üst dudaktaki o dik çizgi Vera'da belirmeye başlamıştı. Ancak sonra Jamie'yle oynarken yine değismiş, genç, hareketli sevecen Vera olmuştü. Yüzü "kutu"daki fotoğrafa benziyordu.

Eden hakkında, hiç düşünemeyeceğim bir tarzda konuşması beni çok şaşırttı. Sanırım beni artık yetiskin olarak kabul ediyordu. O güne kadar yalnızca Eden'ı methetmiş, göklere çıkarmış ya da arkadaşlarını, sosyal statüsünü övmüştü.

Eğer yanılmıyorsam Eden'in bir yıl içinde bebeği olacak. Tony'nin bir çocuk isteyeceğini tahmin edersin herhalde

bir mirasçı ister mutlaka. Babası da öyle.

Bu sözlerin feodal bir bakısı yansıttığını düşünüm ve verecek bir yanıt bulamadım.

Evet, bir oğul isterler. Eden da çocukları seviyor, onlara bayılıyor.

Sabah Jamie'yi iterken yaptığı ya da Jamie ona yaklaştığı anlar yaptığı küçümseyici hareketleri ve bunlara benzer sayısız örneği hatırlayınca pek de öyle düşünmediğimi itiraf etmem lazım.

Eden altı çocuk isteyecek, bundan emin olabilirsiniz. Para sorun olmadığı sürece büyük bir aile olmamaları için

bir neden göremiyorum. Eğer yanılmıyorsam sekerim, bundan sonra katılacağımız büyük tören, Eden'in oğlunun vaftiz töreni olacak. O çok şanslı bir küçük oğlan olacak.

Vera'nın son cümlesi, yıkanmıs, pudralanmıs, pijamaları giydirilmiş uyumaya hazır Jamie içindi.

Her sey ona altın tabak içinde sunulacak, ama asla benim minik oğlum kadar sevilmeyecek. Bu, paranın

alamayacağı bir sans çünkü.

Francis bizimle dönmemisti ve iki saat geçmesine rağmen hâlâ ortalarda yoktu. Vera Jamie'yi öpüp yatırdıktan sonra devam etti:

Küçükken çok seker oluyorlar, ama büyüyünce sadece insan oluyorlar. Sana benzemiyorlar, senin huyunu

almıyorlar ve sana, en büyük düşmanlarından bile daha kötü davranıyorlar.

Bu beklenmedik duyarlılık karşısında büyülenmiş, devam etmesini bekliyordum.

Ama bu onlara benzemeyecek, değil mi benim minik tatlım? Biliyorsun, Francis baskalarının elinde çok kaldı,

sorun da orada zaten. Önce Hintli dadısı, arkasından okul. Beni çok az tanıdı. Çocuklar küçükken anneleriyle olurlarsa iyi oluyorlar. Bunu ilkel insan resimlerinde bile görebilirsin, çocuklarını sürekli sırtlarında taşırlar. Jamie'yle hiç ayrılmayacağız.

Chad gelmemisti. Güneş saat altı sularında batmıstı ve kasvetli, uzun bir yaz akşamı başlamıstı. Düşünün ardından gelen akşamda bir sıkıntı vardı. İnsan kendini dışlanmış hissediyordu; sanki operaya gitmiş, çayhanede çay içip gölün çevresinde dolasmış, sampanya içmiş ve perde kalktığı sırada da evine dönmüstü. Bu duygularımı Anne Cambus'e, Chad'e, belki de Andrew Chatteriss'e anlatabilirdim, ancak Vera'ya asla. Bu nedenle, ben sessizce otur o da Jamie'ye kazak örmeye devam ediyordu. Ben de ılık azalana kadar kitap okudum. Bana dikis, nakış ve örgü öğretmekten uzun süredir vazgeçmisti ve kitap okumama ses çıkarmıyordu. Ancak okumanın zaman harcama biçimlerinden en berbatı olduğunu düşündüğüne emindim. Ekonomik nedenlerden ötürü ısıkları

istemeyerek yakıyordu bu aksam normalden uzun yanık bırakmıstı. Masa lambasını benim için açık bırakmasını istediğimde yine çocukluğumdaki eski sinirli Vera oluvermisti.

Odaya böcekler dolacak. Bütün güveler içeri girecek.

Ona, bütün güvelerin kumaş yiyen cinsten olmadığını anlatmak imkânsızdı. Komik bir tesadüf ki oğlu da seçkin bir böcek bilimci olmayı hedeflemisti. Israrla devam etti:

Güveler bizi delik desik edecek. Bir kere de alacakaranlıkta otururuz, diye düşünmüstüm.

Alacakaranlıkta oturduk. Vera'nın parmakları, savaş zamanının tahta sislerini otomatik olarak kullanırken tık tık diye ses çıkıyordu. Ne düşünüyordum? Korkarım Eden'in düşün gecesini düşünüyordum. O zamanlar gençler sehvet meraklısıydı. Çok çesidi olmamasına karsın deneyimler sonradan kazanılıyordu. Tony kendisinin Eden'in hayatındaki ilk erkek olmadığını fark ettiğinde -Eden'in bu sorunu eğer halledebildiyse-nasıl hallettiğini düşünüyordum. Vera'nın, Eden'in çocukları sevdiğine ve büyük aile kurmak isteyeceğine dair sözlerini o zaman pek umursamamıştım, ama aklımda böyle kelime kelime kalması beni sonradan sasırtmıstı. Acaba hafızam beni yanıltıyor olabilir miydi? O zamandan beri bunu çok düşünmüstüm.

O zaman da korkuyor muydu? Günahlarını cezalandırmak üzere görevlendirilen meleklerin, kargalar gibi ağaçlarda aksamın çökmesini beklediğini, nefret ettiği güveler gibi pencerelere üsüseceğini mi bekliyordu?

Sanırım öyleydi. Gelecekteki olayların gölgesi, çayırda hafifçe parlayan güneşin gölgesi kadar gerçkti.

Bu benim hayalperestliğim olabilir, ama bedelini ödediğini düşündüğünü tahmin ediyorum. Çok pahalı ödemisti. Özgürlüğünü, malî açıdan rahat geleceğini, gururundan arta kalanları, Eden'ın kendisine olan bağlılığını ancak ödemisti. Günahlarının karsılığı olarak yıllarca böylesine büyük bir bedel ödediği için onu bırakacaklarını umuyordu muhtemelen. Artık tanrıların için yapacakları küçük bir şey vardı, ama neden kutsamamışlardı? Birçok kadın bu nedenle kutsanmıştı. Neden kutsamak yerine gazaba uğratmışlardı? Vera, yalnız kalmak istediğini söylediği zaman bunu sadece o an için istememisti. Alacakaranlıkta huzur içinde oturmak istedi söylediği zaman bu sadece lafta değildi. Eden'ın balayın döndüğü haberini aldığı zaman beklenildiği kadar sevmeyecekti. Oysa ailenin geri kalan fertleri, bu dönüşün onun yararına olduğunu düşünüyordu. Kalbi sıkışmış mıydı? Kendini tuzağa düşürülmüş mü hissetmisti? Hiç şüphe yok ki gelecek ilk mektupta, uzun zamandır beklediği haberi almak için dua etmiş ya da telefonun çalmasını beklemisti.

Aksam karanlığının yarattığı kasvet giderek artıyordu. Biraz Cambus'lere gitmek istediğimi söyledim. Vera, otomatik olarak tek cümlelik itirazını yaptı:

Bu saatte mi?

Sanıyorum bu olay, sonradan en iyi arkadaşı olan yeni Bayan Cambus'le karşılaşmasından ya da onu yakından

tanımasından çok kısa bir süre önce olmuştı. Bayan Cambus mahkeme süresince savunmanın en güçlü tanığıydı ayrıca. Bana, eve dönünce arka kapıyı sıkıca kapatmamı söylerken ondan hiç bahsetmemisti. Yatma zamanımın sekiz olduğu günleri geride bırakmıştım. Bir baska deysile Vera'nın hosgörüsü artmıştı.

Anne'in annesinin kanserden ölümünden altı ay sonra babası yeniden evlenmişti. Kocamın söylediğine göre, Donald Cambus ve Josie'nin uzun zamandan beri sevistikleri biliniyordu. Anne'in de bundan süphelendiğini sanıyordum ve bu nedenle de üvey annesine kızgındı. Anne'e göre, iki oğlu olan Josie, sevgilisinin karısının ölmesini iple çekiyordu ve ölünce de çok sevinmişti, çünkü onun yerini almak için saklanıyordu. Fakat ben Josie'nin bu tip bir insan olmadığını düşünüyordum. Onu oldukça iyi tanımıştım ve sonunda gerçekten çok yakın olmuştuk. Bu nedenle, anaç bir yapısı olduğunu, hayatını baskalarına hizmet etmeye adanmış olduğunu söyleyebilirim. Sindon'a gelirken, sekreterlik isini, Londra'nın banliyösündeki evini terk etmiş ve Donald Combust'un evine ve çocuklarına bakmayı kendine görev misti.

O gece Josie ve Donald Cambus evde olmadıkları için Anne'le bir iki saat baş basa konustuk. Tabii ki düğünden bahsederken, o sabah Eden'in endiseyle sorduğu soru da ağızımdan kaçıverdi birden. Anne ise zavallı Josie'ye kin kusuyordu. Öğretmen olmak için koleje gideceği zamanı bekliyor, bir daha baba evine dönmemeye yemin ediyordu.

Laurel Cottage'a, genelde aksamlan yapmadığım bir şekilde, arka yoldan döndüm. Cambus'lerin arka bahçesinde ki kapı Laurel Cottage'a çok yakındı, bir iki çit geçmek yeterliydi. Genelde bunu yapmamamın nedeni, oradaki çiftçinin saldırgan labrador köpeğiydi, fakat o aksam Cambus'lerin penceresinden, köpeğin sahibiyile

birlikte dışarı çıktığını görmüştüm. Fenerimi yaktım ve bahçelerin arasından geçtim, Saat on buçuktu.

Ortalık çok karanlıktı. Rutubetli, soğuk ve mehtapsız bir geceydi. Sakinlerinin sokak lambaları konmasına karşı çıktıkları İngiltere’de yaşayan ya da kırsal bölgede yaşamayan birisi karanlığın ne olduğunu bilemez. Ağaçların, çitlerin ve duvarların belli belirsiz karaltılarından baska hiçbir şey görmek mümkün değildi. Fener yardımıyla yolumu kolaylıkla buldum. Laurel Cottage’ın arka kapısına geldiğimde Cambus’lerden çıktığımdan beri ilk kez ısıklık görüyordum. Vera’nın yatak odasının ısıklığı yanıyordu. Bir de bahçedeki harap kulübeden çok hafif bir ısıklık geliyordu.

O kulübe, her an yıkılma tehlikesiyle duruyordu hâla. Harap binalar asla yıkılmıyordu. Eden’in evcilik oynadığı bebeklerini yıkayıp, yedirip, sanırım saat altıda yatırdığı yerdin orası. Sonra Anne ve ben, belki binlerce kez Mary Stuart oyunumuzu oynamıştık orada. Kulübeye yaklaştığım zaman, kırık penceresinden bir mumun yandığını gördüm-küçük mumun ısıklığı ne kadar da uzağa yetisebiliyordu. Kötülerin dünyasında iyiliğin parlaması gibiydi.

Onlar beni görmediler. O derece mesguldüler ki oradan geçen birini fark edecek halleri yoktu. Bir fincan tabağı etrafı ancak birbirlerini görecek kadar aydınlatıyordu. Fenerimi söndürdüm, ama kibarlıktan yapmadım bunu.

Parka girmediğim, dehsete düşmediğim, donakalmadım ama heyecanlanmadığım anlamına gelmemeli elbette. Hepsini hissetmistim. Ancak onları gördüğümü görmelerinden çok korkmustum.

Söyle bir baktım ve eve doğru yöneldim. Chad ve Francis, ıslak, kulübenin zemininde yatmış sevisiyorlardı. Bunu çok net görmüştüm.

On ikinci bölüm

Eden, Pearmain evlerinden istediğini seçebilirdi, ancak öyle yapmadı ve Goodney Konağı'nı satın almayı tercih etti. Babam ve Helen buna çok memnun oldular. Böylece Vera ile Eden ayrı kalmayacaklardı, çünkü Tony ona düşün hediyesi olarak bir otomobil vermisti.

İnsanlar, Eden'in, ablasına yakın bir ev seçmesinin iyi niyet ve düşüncelilik belirtisi olduğunu söylediler. Daha sonra da, bunun kötü niyetlilik olduğunu ileri sürdüler. Burada iyi ya da kötü niyetin söz konusu olamayacağını düşünüyordum. Eden, Vera tarafından sıkı bir züppe olarak yetistirilmisti, ama boynuz kulağı geçmisti. Eden, hayatı boyunca hep zengin olmayı hayal etmiş ve paranın getireceği güce kavusmayı beklemisti. Oysa Vera, Helen gibi bir kız kardesi olduğu için gurur duymuş ve her fırsatta onun prestijinden yararlanmaya çalışmisti. Eden ise ona özeniyor ve babam gibi içerliyordu. Simdi artık oklarını Helen'e çevirebilirdi, Walbrooks, sonuçta büyük ve gösterisli bir çiftlik eviydi.

Goodney Konağı ise, büyükbabam Longley'nin, centilmen olarak nitelediği bir yerdi. Aslında ondan da fazlasıydı. Çok önemli yapılara imza atmış olan Mimar Stewart tarafından 1786 yılında yapılmisti. Kapısının önündeki sütunlar çok yüksekti. Çin tarzı döşenmiş bir salonu, Etrüsk tarzı taranmış ebeveyn yatak odası bulunuyordu. Hepsi birden bana Brighton'daki köskü hatırlatıyordu. Helen ve tanıdığı herkesin nezdinde kendisine üstünlük kazandırdığı için tam Eden'in istediği gibi bir evdi. Babam Vera'ya yazdığı mektupta, ne kadar memnun olduğunu

anlatmasına karsın, Vera Eden ve tasınmasıyla ilgili tek bir kelime dahi yazmamıstı, ona. Babam ayrıca Eden'a da bir mektup yazarak, artık rahat bir hayata kavustuđuna göre, Laurel Cottage'daki hisselerini, kendisinin yaptıđı gibi, Vera'ya devretmeyi dűsűnűp dűsűnmediđini sormustu. Ama ona da bir yanıt gelmedi. Annem ise bu dűsűnce karsısında ılđına dűnűp korkunđ kavgaların ıkmasına neden oldu.

Eğer bunu yaparsan yemin ediyorum seni terk ederim
Bűylece de baskalarına ev veremezsin, ęűnkű bana ev

bulmak zorunda kalırsın.

Babam, Vera ile Gerald'ın aralarının dűzeleceđi umudunu ięinde taşıyordu sűrekli ve onların yeniden birlikte olacaklarım dile getiriyordu hep. Bosanmamıslardı ve bosanma yasası o gűnlerde henűz deđismediđi ięin bűyle bir űmitleri de yoktu. Zina bir neden olabilirdi, ama acaba geręekten zina var mıydı? On ay hamilelik, ęok ender olmasına karsın bilinmeyen bir olay deđildi. Mavi gűzlű insanlar, eđer sűlalelerinde varsa, kahverengi gűzlű ęocuk sahibi olabilirlerdi. Belki de Gerald bir zina olmadıđını biliyordu; artık birbirlerini sevmedikleri ięin ya da savař şartlarında yalnız yaşamayı űđrendikleri ięin ayrı yaşamayı seęmislerdi. Burada kesin olan tek bir sey vardı. Chad Hamner Vera'nın sevgilisi deđildi ve asla olmamıstı. Jamie onun ođlu deđildi.

Vera'nın bahęesindeki kulűbede mum ısıđı altında gűrdűklerim biręok olayı aydınlatmıs, netlestirmisti. ęok sey deđismisti. Gűrdűklerim karsısında kafam karısmamıs, ruhsal bir darbe yememistim. O gece ęok az uyuduđum ve

soka girdiğim gerçektir, ama bu ilginç ve büyüleyici bir soktu. Doğrusu tatsız bir sok değildi. Çok şey açıklıyordu ve içim de rahatlamıştı.

Benim olası sevgilim, belki de ilk sevgilim olan Chad'i düşündüğüm gibi, Vera'yla ilişkisi olması ihtimali ortadan kalkmıştı. Vera'ya ait olduğunu düşünmeye başladığımdan beri onu arzulamak veya ondan bir şeyler ummak aptallığından vazgeçmiştim. Ancak yine de Vera'yı bana tercih etmesine için için kızıyor ve üzüliyordum. Onun, Eden'a âşık olduğuna ancak bunun, bana duyacağı askın bir provası olduğuna inanıyordum. Beni bekleyeceğine, zayıflık gösterip, ona yöneldiğini sanıyordum. Bu düşüncelerin hiçbirinin olmadığını öğrenmek beni rahatlatmıştı. Geriye döndüğüm zaman, sırların açığa çıkması ve her bir sözün, her hareketin anlamının böylesine netleşmesi dışında hiçbir düşünemez olduğumu ve uykularımın kaçtığını hatırlıyordum.

Eden'in yokluğunda, Francis'in gelmesinden bir gün önce ya da ondan telefon beklendiği zamanlar olagelen nedeni anlaşılmaz ziyaretlerin artık bir açıklaması vardı.

Chad'in, ümitsiz askın cesaret ve ısrarla zafer kazanacağına dair babama ettiği sözler aslında Eden için değildi. Kilisede Eden'a baktığını sanmışım, ama ona refakat eden Francis'e bakıyordu aslında. Chad geldiği zaman Francis'in yaptığı cilveli hareketlerin, pozların ve nüktelerin artık bir anlamı vardı gözümde. Bu arada bu ilişkinin, aslında iki tarafın da arzusu ve tutkusuyla oluşmadığını mutsuz bir ilişki olduğunu fark etmişim. Bir taraf öperken diğer taraf öpülmeye katlanıyordu. Ancak bu durum, çok çok ender, bir bedel karşılığında gerçekleşiyordu; çünkü Francis bu tutkuyu sürdürebilmek için kendini her zaman feda etmiyordu.

Çok sonra, yeterince büyüdükten sonra, o gece aklıma gelmeyen bir şeyi daha fark etmistim. Chad Francis'le Eden vasıtasıyla tanışmış olmalıydı. Birbirlerini baska nasıl tanıyabilirlerdi ki? Eden'in bir avukatın yanında çalıştığı günlerde, Chad de Colchester'daki yerel gazetede çalışıyordu. Ama sonra, Francis'le aynı yerde olabilmek amacıyla kendine Oxford Mail gazetesinde bir iş bulmayı basarmıştı. Mahkemede ya da bir kokteylde tanışmış olabilirlerdi, ama bunun bir önemi yoktu. Bir şekilde karşılaşmışlar ve Eden onları tanıştırmıştı. Bu durumda Eden'in bu ilişkiyi bildiği ortaya çıkıyordu. Eden on sekiz, Francis ise on üç yaşındaydı Ve Eden bu ask ilişkisini körüklemisti ki 1940'larda bu suçtu ve çoğu insan tarafından iğrenç bir şey, canavarlık olarak nitelendiriliyordu. Bir baska deyişle, ablasının evine, oğlan çocuklarından hoslanan bir adam getirmiş ve yeğenini ona peskeş çekmişti. Eden, onu kendi sevgilisi ya da tanıdığı biri gibi tanıtarak onu eve getirmiş ve henüz buluğa ermemiş bir oğlanı bastan çıkarmasına destek olmuştı.

Francis'e asla kötü davranmadım, ancak hayretler içindeydim. Eden'in böyle bir şey yapabileceği aklımdan kösedan geçmezdi. Neden yapmıştı bunu? Çıkarı neydi? Bunu asla öğrenemedim, hâlâ da bilmiyorum. Sadece tahmini yürütebiliyorum. Edindiği, yarattığı, sakladığı ve yarı sakladığı sırlar varlığının nedeniydi ve bu da Vera'dan sakladığı bir sırdı. Belki de bundan daha az hastalıklı, ama pratik bir nedeni vardı. Donanmaya katılmadan önce, henüz dünyaya masum, dokunulmamış, güzel, sakin, sabırlı, saf kız görüntüsünü verdiği günlerde uygunsuz bir ask ilişkisi yasıyor olabilirdi. Tümüyle tahmin olmasına karsın, bu olasılık aklıma daha fazla yatıyordu. Herkes onu Chad'le geziyor sanırken, o, Vera'nın, babamın ve Helen'in siddetle karşı koyacağı uygunsuz biriyle ya da evli sevgilisiyle buluşuyordu. Bu tam Eden'a göre bir davranıştı. Chad ise kendi çıkarları uğruna, bu ise gönüllü olarak suç ortaklığı yapıyordu. Francis bir iki katılımın sonunda, eğlenerek seyrettiği bu oyunda kendini oyuncak olarak

bulacaktı. Herkesi kontrol edip üzerlerinde otorite kurduğunu düşündüğüm zavallı Vera'nın aslında herkes tarafından kandırılan birisi olduğunu görmeye başladım. Bu tanımlamaların hiçbirisi tümüyle doğru değildi, zira Vera, her iki kisiliği de yasaüstüydü.

Eden, babamın deyisiyle, Great Sindon'dan "bir taş atımı uzaktaki" Goodney Konağı'na, sato sahibesi edasıyla yerleşmişti. Stour Vadisi'nin Suffolk tarafında, Ağlayan Tepeler'in bulunduğu yerdeki Goodney Konağı, aslında Sindon'dan arabayla on dakika sürüyordu. Düşünden sonraki sonbaharda Cambridge'e gitmişim ve bir yıl sonra uzun bir tatil için buraya geldiğimde de Chatteriss'lerde kalmıştım. Eden'da ya da Vera'da kalmamıştım.

İnsanlar tatil için yabancı ülkelere gitmeye başlamışlardı yeniden. Tony Eden'ı İsviçre'ye Luzern'e götürmüştü. Helen'e, üzerinde Pilatus Dağı'nın fotoğrafı bulunan bir kartpostal göndermişlerdi. Pilatus Dağı'nın üzerinde cehennem girişi olarak adlandırılan bir göl vardı ve Pontius Pilatus'un sürekli burada oturduğuna inanılıyordu. Vera'ya gönderdikleri kartta ise bir teleferik resmi vardı ve o bundan çok mutlu olmuştum. Hatta ertesi gün Jamie'yle beraber Helen'e öğle yemeğine gittiklerinde kartı da yanında götürmüştü.

Çok iyi vakit geçirdiklerini umuyorum. Bu onların son gezisi olabilir, uzun bir süre artık böyle gezemezler. Helen

itiraz etti:

Çocuğa bir bakıcı tutarlar. Hayatlarını çok fazla etkilemez.

Eden'in bebeği olacağını ilk kez duyuyordum. Hamileliği daha iki ay bile olmamıstı. Vera, baska hiçbir konudan konusamaz olmuştı. Eden'in evliliğinin üzerinden bir yılı askın bir zaman geğmiş olmasına fazlasıyla seviniyordu. Hatta Eden'in ne kadar çocuk istediğini bildiği için, bir terslik olup olmadığını merak etmeye bile başlamıstı. Neyse artık her sey yoluna girmisti. Vera, bebeğin cinsiyetini, ne isim verileceğini, kime benzeyeceğini ve doğduktan sonra Eden'a nasıl isler düseceğini anlatıp duruyordu. Helen, bütün kibarlığıyla, sabır içinde onu dinlerken, General, Andrew ve ben çok sıkılmıstık. Tatil için bir haftalığına gelen Patricia, iki kez konuyu değistirmeyi teklif etti, ama bosunaydı. Vera anlatmasını sürdürdü.

Haberi ilk bana verdiler. Eden'in, Tony'den bile önce bana söylediğini biliyor musun? "Bir bebeğim olacak

sanıyorum, umuyorum, hatta eminim" dedi ve vaftiz annesi olmamı istedi. Çok sevindim, mutluluktan ağladım.

Jamie üç yasını biraz geğmiş ve konusmaya başlamıstı. Öğleden sonraları uyuyan, aksamları da altı buçukta yatan, iyi huylu, uslu bir çocuktur. Zeki görünüyordu. Oldukça resmî bir konuşma tarzı vardı ve böylesine küçük bir çocukta tuhaf kaçtığı için hosa gidiyordu. Örneğin, "kadın" ya da "adam" yerine "hanımefendi" ve "beyefendi" kelimelerini kullanıyordu. Zamanları da çok iyi biliyor, hiç hata yapmıyordu. Çok mutlu bir çocuktur; o zamanlar mutlu olduğuna yemin edebilirim. İsmi, Richardson'ın İtalyanca'sıyla değistirdiği günü, o günkü Walbrooks ziyaretini hatırlayıp hatırlamadığını merak ediyordum. Yemekten sonra Helen bize General'in ona aldığı doğum günü hediyesini gösterdi. Augustus John tarafından yapılmış, tatlı, sade ifadeli, dantel yakalı koyu renk bir elbise

giymiş bir kadının tablosuydu bu. Resim Helen'in büyükannesine aitti ve orta yaslarının sonuna doğru yapılmıştı.

Richardson'lar öldükten sonra malları Helen adına idare eden avukat, Helen'in Mary Richardson'a ait en ufak şeyi bile saklamak isteyeceğini bilmeden bu resmi satmıştı. Ancak General sonradan onu kovmuş ve Helen için satın almıştı. Resim şimdi salonun duvarında asılıydı.

Helen, annesi öldükten sonra, babasının onu terk ettiği zor ęocukluk döneminden pek söz etmezdi. Aile sıcaklığından yoksun olmasını Francis gibi sorun etmezdi. Ancak sadece büyükannesinden tutkuyla bahsederdi. Tablonun önünde durmus, altın nikâh yüzüğü ve yakut taslı nisan yüzüğü takılı, birbirine kavusturulmuş ellere bakarken gözlerinden yaslar bosanmıştı. Tabloyu Jamie de ęok sevmişti:

Bu hanımefendiyi sevdim. Eğer karsılasırsam kucağına oturmak isterim.

Jamie sevgisini böyle belli ediyordu, ęnk Vera'nın dışında kimsenin kucağına oturduğu görülmemişti. Helen buna ęok sevindi.

Yapar mısın canım? ęok tatlı, iyi yürekli bir hanımefendiydi ve eminim sana, "Kuzum" derdi.

Jamie bu kez annesine döndü:

Senin de bana "Kuzum" demeni isterdim.

Bundan sonra Vera ona hep "Kuzum" dedi ve unuttuğu zamanlar da Jamie ona hatırlattı.

Bu tatilde hep birlikte Eden'ı da ziyarete gittik. Üzücü ve trajik bir ziyaret olmuştı bu. General'in 1937 model Mercedes arabasıyla gitmiştik. Bu araba Alman malı olduğu için köylüler tarafından taslanmasın diye savaş döneminde, Walbrooks ahırlarında saklanmıştı. Yeni giysilerini giymiş olan Vera ve Jamie'yi de yoldan aldık. Vera battaniyeleri keserek kendine bir ceket, Jamie'ye de bir takım elbise dikmişti. 1947 yılında, devlet yardımı giysileri giymek istemeyenler giysilerini kendileri dikerlerdi. Vera, Helen'e de eski bir krepdösin gece elbisesinden yeni bir elbise yapmıştı. Ben de eski bir takımın eteğini ve annemin ördüğü bir kazağı giymistim Bunları anlatmamın nedeni Eden'in üzerindeki giysiler ve İsviçre'den aldıklarıydı.

Goodney Konağı mı? Hos, zarif, çok büyük olmayan ve İngiltere'de insanı bıktırarak kadar çok bulunan, bir XVIII yüzyıl yapısıydı. Bahçesinde, düzenli çiçek tarhları, yesilçalılı çitler, birbirinin arasından geçen yollar ve gösterisli çiçeklerin bulunduğu bir sera vardı. Yeni sahiplerinin kimliğini ortaya çıkaran bir özelliği yoktu. Tony'nin burayı esyayla olduğu gibi aldığını ve bu nedenle de yapacak fazla bir sey kalmadığını öğrendim daha sonradan. Tony'nin ve Eden'in antikalar hakkında en ufak bir fikirleri yoktu ve buraya rahatlıkla devlet yardımı esyaları da koyabilirlerdi. Eden'in evini, tümüyle pembe ve yesil renklerle döseli olarak hatırlıyordum, ama elbette o kadar olamazdı. Çin tarzı salonda sarı, Etrüsk tarzı yatak odasında kırmızının hâkim olması gerekiyordu, belki de öyleydi, ama ben hatırlayamıyordum. En çok hatırladığım seyler, açık yesil renkteki halılar, pembe ipek dösemeli Fransız mobilyalar ve pembe desenli kocaman Çin vazolarıydı. Ayrıca gerçekten sıkıcı baskı tablolar vardı. Kuzey Avrupa

kasaba manzaraları, fırtınalı denizde gemiler... Kirli, yaldızlı, çok püsküllü yeşil kadife perdeler de bu sıkıcılığa tuz biber olmuştur.

Fakat Eden bütün bunlardan müthiş gurur duyuyordu ve olağanüstü mutluydu. Çok da değışmişti. Bu, sağlıklı olduğu anlamına gelmemeli. Aksine sağlıklı görünüyordu. Zayıflamış, solmuş ve yüzü çökmüştü. Hamilelikten ötürü böyle olduğunu düşündüm. Değişimi, zengin kadın havasına bürünmüş olmasından kaynaklanıyordu. Hemingway ve Scott Fitzgerald'a göre ise zengin görünüş, daha ziyade yaşam biçimini ifade eder. Bu açıdan bakıldığı zaman da Eden, Helen'den ve Vera'dan farklıydı. Benim bu kıyaslamaya dahil edilmem mümkün değildi, çünkü evde dikilmiş elbiseler giyiyor ve saçlarımı kendim yıkıyordum. Eden'in sahip olduğu her şey en kalitelisi ve en pahalısıydı. Sağını Londra'nın en pahalı kuaförü kesmişti. En seçkin makyaj malzemelerini kullanmıştı. Kocaman pırlantalı nisan yüzüğünü ve hamilelik armağanı olarak Tony'nin aldığı yüzüğü takmıştı. Üzerinde İsviçre'den aldığı yarım düzine elbiseden biri vardı ve diğerleri de yatağının üzerine seriliydi. İsviçreliler farklıydı; zira orada ne kıtlık ne de devlet yardımı vardı. Dükkânlar giysiyle ve ipek çorapla dolu olduğu için, taşıyabilecekleri kadar almışlardı. Doğrusu, taşıyabilmek yerine, paramız yettiği kadar demesini bosuna beklemistim.

Vera, Eden'in hediyesi karşısında ölçsüz bir şekilde mutlu olmuştur. Kemik ya da boynuzdan yapılma bir dağ çiçeği broşuydu. Bana göre daha çok plastiğe benziyordu. Özensizce yapılmış saçma bir broştur. Eden'in, tanıdıklar, vermek üzere birçok takı aldığı ortadaydı. Ancak, ona annelik eden sevgili ablasını, köyden gelen hizmetçiden hiç ayırt etmediği de ortadaydı. Yine yatak odasında, ahsap oymalı komodinin üzerinde, İsviçre'de yapılan bir düzine

tahta oyma hayvan figürü duruyordu. Her an yerinden kalkacakmış gibi duran St. Bernard köpeği ve fırlamaya hazır, gergin bir Siyam kedisi onlardan sadece ikisiydi.

Jamie çok heyecanlanmıştı. Daha önce hiç böyle şeyler görmediği için ilkin korkmuştu. O zamanlar çocuklardan pek hoşlanmıyordum; onlara sarılan, onları gezmeye götürüp peslerinden kosmaya bayılan kızlardan değildim. Ancak Jamie'nin yüzünde beliren ifade içimi hoplatmıştı. Gerçek hayvanlara pek benzemeyen bu biblolar karşısında öylesine büyülenmiş, öylesine keyiflenmişti ki... Önce gülümsedi, sonra da kahkaha attı.

Köpek! Kedi! Bak anne bu ayı. Bak anne!

Sakin bir çocuktuk; köpeği ellemek için uzattığı eli son derece dikkatliydi. Eden bunu derhal sertçe önledi:

Hayır, lütfen dokunma!

O zamanlar dükkânlarda çocuklar için oyuncak yoktu. Savaşın basında ya da hemen öncesinde doğmuş olan çocukların, oyuncak diyebilecekleri bir şeyleri yoktu. Sanslı olanların aileden kalma eski oyuncakları vardı, bazılarının da anneleri bebek yapar, babaları tahtadan at oyardı. Ancak Jamie'nin bu sansı yoktu. Francis'in elbette oyuncuğı olmuştı, ama ya kayıptı ya da baskalarına verilmisti. Jamie'nin tek oyuncuğı, babamdan kalma tahta oyuncaklar ile Vera'nın yırtık pırtık ayısı ve bazı mutfak malzemeleriydi. Jamie Eden'a hiç aldirmeden köpeği eline aldı ve yüzüne yaklaştırdı. Eden hırsla köpeği onun elinden kaptı.

Onu yerine koy, o oyuncak değil.

Sonra Vera'ya ıkıstı:

Neden buna müsaade ediyorsun? Onun, söz dinleyen bir ocuk olacağını sanıyordum.

Uzun zaman önce babama yazdığı mektubu hatırladım. "ocuğuna terbiye vermelisin..." Vera'ya hiç acımazdım. Ama o an acıdım. Ne Eden'a cevap verdi ne de çocukların nelerden hoslandığına dair bir savunmaya giristi. Zaman onu uysallastırmıs, alçakgönüllü yapmıstı. Ağzını açmadan, ağlayan Jarate'yı kucadı. Jamie'nin ağlayısında bir tuhaflık vardı; çığlıklar içinde, istediğini elde edemeyen bir çocuğun ağlayısı değildi. Ağlamasını tutmaya çalışan bir yetisken gibiydi. Vera'nın onun için, mutsuz anında kollarına atıldığı, omzuna yaslandığı, sevgi dolu fısıltılarını dinlediği bir sığınak olduğunu görmemek imkânsızdı. Sonradan Andrew aynı duyguya kapıldığını anlatmıstı. Onun mutsuzluğu Vera'nın da varlık nedeniydi, çünkü yalnızca o Jamie'yi rahatlatabilir, ona destek verebilirdi. Jamie için tek insanlık rneği Vera'ydı.

Evde ve bahçede gezdirilmemiz gerekiyordu. Vera, gördüğü her sey karsısında Eden'ı çok abartılı bir sekilde methediyor, budalaca göklere çıkartıyordu. Sanki bahçedeki glleri, ahududuları Eden ekmiş ve yetistirmiş, koltuk dsemelerini o işlemiş, porselenlerin üzerindeki nilüfer çiçeği ve ejderha resimlerini o yapmış gibi durmaksızın methediyordu. Eden bu methiyeleri kibarca, gülümseyerek yanıtlıyordu, ama iyi görünmüyordu, sanki yorgun gibiydi. Hareketleri ruhsuz ve gevsekti. ocuk odasına geldiğimiz zaman birden toparlandı ve eski enerjisini

kazandı.

Konağın kösesinde, bir penceresi batıya, bir penceresi güneye bakan bir odaydı. Belli ki eskiden de çocuk odası olarak kullanılıyordu. Duvarlardaki solmuş kâğıtlarda peri masalı kahramanları vardı ve iki pencerenin arasında, deri eyeri yaylı, eskimiş tahta bir at duruyordu. Parlak, ılık ağustos günesinin, kenarlarında açık yeşil sarmasık desenleri bulunan pembe halıya vurduğu o odayı çok net hatırlıyordum. Duvar kağıdı bana, Eden'in o çok sevdiği Peter Pan heykelinin resmini hatırlatmıştı. Acaba onu buraya asacak mıydı? Batıya bakan pencereden, Ağlayan Tepeler'in, Suffolk'a hiç benzemeyen yumusak iniş çıkışları görünüyordu. Güney penceresi ise, yer yer ağaç kümelerinin bulunduğu yeşil çayırlara bakıyordu. Asağıdaki terasta, üzerlerinde genç oğlan, kız, papaz ve çeşitli festival kabartmaları bulunan taş vazolar belirli aralıklarla yerleştirilmisti. İyice dalkavuklasan Vera penceren sarkmış bu kabartmaları bize açıklıyordu. Helen sıkıldığını pek saklayamıyordu. Jamie'ye tabî ki o tahta ata binmisti ve bu kez Eden onu durdurmamıştı. Bize odanın nasıl dekore edileceğini ve döseneceğini anlatıyordu. Diğer iskemle ve masalarla birlikte o tahta at da atılacağı için Jamie'nin oynamasında bir sakınca yoktu. Andrew fikrini açıkladı.

Eden, mutlaka bir çift tavus kusu almanız gerekiyor. Bence terasa tavus kusu lazım.

Helen sasırmıştı:

Tavus kusunu nereden bulacaklarını Tanrı bilir. Yaslı Bayan Williams, kusu öldükten sonra bir güvercin bile

bulamamıştı.

Eden birden huysuzlastı. Dudakları titriyordu. Ona ne olduğunu anlayamamıştım.

Tavus kusu almak aklımın ucundan bile geçmez, iğrenç yaratıklar. Çığlıklarını hiç duydunuz mu? Sabah saat

dörtte o çığlıklarla uyanmak istemiyorum.

İyi ki dadı tutuyorsunuz o zaman, dedi Andrew. Eden onun bu sözüne aldırmadı.

Yemekten önce bir seyler içelim mi?

Zavallı Jamie, bir kez daha, onu büyüleyen bir oyuncaktan ayrılmak zorunda kalmıştı. Ama bu kez ağlamadı. Annesinin elini tutup uzun koridordan geçti ve parmaklıklılı merdivenlerden indi. Tony ortaya çıkmıştı. Haftada üç gün Londra'ya çalışmaya gidiyordu, ancak o günlerden biri değildi. Ama su anda, ağaçları budayacak birine bakmak için dışarı çıkmıştı. Hiç vakit geçirmeden, kendine has davranışlarıyla içkilerimizi hazırlamaya başladı; bir

yandan da, elindeki cini, viskiyi, likörü nasıl temin ettiğini ve bir dahaki partinin nereden geleceğini anlatmaya koyuldu. İyi, kibar, girisken, ancak sıkıcı ve çevresindekilerin ruh haline, kendisinininkiyle uyusmayan damak zevkine karşı inanılmaz duyarsızdı. Tony, her cins ve biçimdeki, inanılmayacak kadar çok bardağın arasında, hangi

içkinin hangi bardakla içileceğine özellikle çok dikkat ediyordu. Sek likör için acayip biçimli bir bardağı seçerken, o zamana kadar hiç bilmediğim inceltilmiş likör için baska bir bardak kullanmıstı.

Ya bu küçük delikanlı ne içecek?

Vera, Jamie'nin, yanında getirdiğı hükümet yardımı portakal suyundan içebileceğini söyledi. Fakat Tony buna izin vermeyecekti. Vera'ya,

Hadi ya, olur mu hiç? Daha iyisini yapabiliriz. Sahsen alışkanlığının çok küçük yasta başlaması gerektiğine

inanıyorum. Babam beni öyle alıstırmıstı ve bu yüzden hiç engellenmedim.

Üç yasında değildiniz değil mi? diye sordu Andrew.

Ondan çok emin değilim. Ama çok da büyük olduğumu sanmıyorum. Mürebbiyeme, bana sarabı öğretmesi için

tembihte bulunulmustu. Babam öğrenmede asla erken diye bir sey olmayacağını söylerdi.

Andrew çok ciddi bir ifadeyle hemen ekledi:

Eminim, bir de Montrachet tütünüyle pipo hazırlıyordu.

Tony'nin yanıtını duymadım. Ancak Andrew'un Tony'yle bu şekilde dalga geçmesini çok doğru bulmamıştım. Likör kadehimi almak üzere uzandığım sırada gözüm Eden'a ilisti. Bacağından aşağı kanlar akıyordu.

Donmustum. Parmaklarımın soğuk, sert, kaygan bardakla temas ettiği, bardağı el yordamıyla kavradığım sırada hâlâ gözlerim Eden'in sol bacağındaydı. Ayaktaydı. Orada yasayan, ev işlerine bakan kadın, kanepeler, peynirler, yumurtalar bulunan tepsiyle içeri girmisti o sırada. Bu kadının kocası da bahçıvanlığın yanı sıra malikânedeki her türlü işi yapıyordu. Eden tepsiyi kadının elinden alıp Helen'e ikram etmek için öne doğru eğildiğinde, beyaz elbisesinin eteği hafifçe yukarı kalktı ve dizlerinin arkası görüldü. Kuponla almak çok zor olduğu için kimse çorap giymiyordu, ama Eden'in bacaklarında çok ince, açık renk çoraplar vardı. Belli ki İsviçre'den alınmıştı. Kan, kalın bir hat halinde çorabın içinden akıyordu. Dizini geçmiş bileğine ulaşmıştı.

Bu tuhaf durumun ne olduğunu hiç anlamadım. Böyle bir olay ancak regl olduğumda basıma gelebilirdi. Kanepe servisini bitirdikten sonra Eden oturacak ve kan, bembeyaz ıslı eteğine bulasacaktı. Telaslanmıştım, ancak ne yapacağımı bilmiyordum. Aynı şey bugün olsa hâlâ bileceğimden emin değilim. Elinde tepsiyle bana geldiğinde fısıltıyla ona bir şey söyleyeceğimi söylesem, dışarı çağırısam, gülerek, oradakilerden sakladığım özel ne gibi bir sözüm olacağını soracağından emindim.

Eden böyleydi iste. O Eden'dı. Basımı sallayarak kanepe almayacağımı belirttim ve beni geçip Helen'e yöneltip sağladım. Birden aklıma Helen'le göz göze gelip sessizce isaret etmek geldi. Son derece akıllı olan, nasıl davranılacağını bilen Helen hemen ayağa kalktı, yemekten önce tualete gitmek istediğini ve benim de kendisine

katılacağımı söyledi.

O zamanlar kadınlar ay hallerinden bahsetmezlerdi. Belki sadece yasıtlar arasında üstü kapalı bir şekilde konusulurdu. Dışarı çıkar çıkmaz Helen'e ne gördüğümü söyledim. "Bela" olarak nitelemistim. En azından, Vera'nın "Eve misafir geliyor" tanımlamasına göre bir gelişme vardı.

Helen kolumu tutarak karşı çıktı:

Ama canım bu imkânsız, o hamile.

Aman Tanrım, onu unutmustum.

Bak canımın içi, eğer gördüğün doğruysa artık hamile değil demektir.

Eden hamile değildi. Ama bunu ona söylememiz gerekmiyordu. Sarı olması gerekirken, hatırladığım kadarıyla pembe ve yeşil egemenliğinin sürdüğü, Çin tarzı döseli salona döndüğümüzde Eden yoktu, Andrew saskındı. Endiseli olmasını beklemediğim, ama en azından saskın olması gereken Tony ise purosunu yakmış çocuk yetistirmenin usullerini anlatıyordu. Oturduk, bekledik. Jamie acıktığını söyledi. Omlet ve tursu sevmiyordu, haklıydı da. Vera birden sordu:

Eden iyi mi?

Kesinlikle. Burnuna pudra sürmeye gitti de.

Simdilerde "kesinlikle" herkesin dilinde olan bir kelime: ancak o zamanlar Tony'den başka kimse kullanmazdı, o da çok sık kullanırdı.

Vera yukarı çıktı. Ondan hiç ayrılmadığı ve yalnız kalamadığı için Jamie'yi de aldı. Ev işlerine bakan Bayan King gelip yemeğin hazır olduğunu duyurunca, Tony, birkaç dakikaya kadar geleceğimizi söyledi. O da salondan çıktı, ancak sanıyorum, Eden'a bakmaya değil de, içmeden önce havalandırılması gerektiği için sarap açmaya gitmişti.

Eden düşük yapıyor, dedim Andrew'a.

Tanrım.

Odada bir telefon vardı. O sırada, yukarıdaki paralel açılmış gibi bir ses çıktı. Hepimiz, Vera'nın doktora telefon ettiğine emindik. Helen telaslanmıştı: Akşamı beklemeden gitmemiz gerektiğini biliyor mu? Belki Jamie'yi alırsak Vera Eden'a yardım etmek için burada kalabilir. Andrew karşı çıktı:

Ne olur Jamie'yi almayalım. Tavus kusunu tercih ederim. Ama gidelim.

Yemek yiyecek halim kalmadı, dedim. Tüm bunları Tony'ye açıklamak gerçekten zordu ve tabii bu iş Helen'e düştü. Ancak oradaydık ve onun inanılmaz umarsızlığına şahit olmuştuk. Bunun bir saka olduğu, Eden'in onunla dalga geçtiği, onu endiselendirmek ve ilgisini çekmek için bunu yaptığı konusunda ısrar ediyordu. Ona göre Vera

ve Eden yukarda sırlarını konuşuyorlardı. Evliliklerinin nasıl olduğunu düşünmeden edemedim. Daha sonra Vera

asağı indi. Yüzü bembeyazdı ve Jamie'yi adeta omzuna asmıstı.

Doktor çağırdım. Eden çok ciddi bir kanama geçiriyor. Sanıyorum bebeğini kaybetti.

İçimizde, yemek yemesi gereken tek kisi Jamie'ydi. Vera, çıldırmış gibi görünmesine karsın Jamie onun için ilk sırada geliyordu. Onu mutfağa götürdü ve süt ile tavuklu sandviç yedirdi. Aksamüstüne doğru Helen, Andrew ve ben Walbrooks'a döndük. Tony, Vera'yı ve Jamie'yi götürdü. Doktor Eden'ı derhal hastaneye kaldırmıstı.

Orada Eden'a neler oldu? Asla öğrenemedim. Tony'nin bildiğine hiç şüphe yoktu, ama acaba hatırlıyor muydu ve hatırlıyorsa bile o konuda konuşmak ister miydi? Daniel Stewart'a anlatmak ister miydi? Bunu yapmayacağına emindim. Eden bebeği düşürmüş ve bir tür ameliyat olmuştı. Galiba dış gebelik olmuştı ve ameliyat olmazsa ölebilirdi. Ancak bu düşükten ve ameliyattan sonra, aile içinde, Eden'ın artık çocuk sahibi olamayacağı

dedikodularının dolasmaya başladığı bildiğim tek gerçektir. Bu lafın da iki versiyonu vardı. Artık hamile kalamazdı ya da hamile kalmak onun için çok tehlikeliydi. Annem olaya daha değişik yaklaşıyordu:

Buna neden olan şeyin donanmada yasadıkları olup olmadığını merak ediyorum. Ne demek istediğini

anlamamıştım. Babam da anlamamıştı. İkimiz de, Victorian ahlak anlayışının etkisiyle bir takım batıl inançlara kapılarak bunları söylediğini düşünmüştük. Fakat söyledikleri son derece açık ve mantıken tıbben doğrudur. Çok fazla kişiyle yatıp kalkmasından ötürü belsoğukluğuna yakalanmış olabileceğini ve bunun doğal sonucu olarak da kanalların tıkanıp dış gebeliğe neden olabileceğini söylüyordu. Eskiden tek çocuklu birçok ailenin basına bunun geldiği ileri sürülürdü. Kadın gebe kaldıysa da kocasından belsoğukluğunu kapabilir ve ilk çocuk sağlıklı doğabilirdi. Ancak ondan sonra, mikrop, kanalların tıkanmasına yol açardı. Eğer Eden bir sevgilisinden belsoğukluğu kapmısa dış gebelik olması çok muhtemeldi.

Buna inanmak için gerçek bir neden yoktu. Kanallar herhangi bir ameliyattan sonra da tıkanabilirdi ve Eden çocukken apandis ameliyatı olmuştur. Ya da basit bir sanssızlık olabilirdi. Ancak tek bir gerçek vardı ki artık Tony Pearmain'in bir mirasçısı yoktu ve asla olmayacaktı.

On üçüncü bölüm

Tüm bunların üzerinden on beş yıl geçtikten sonra, Chad Hamner bana, Brown Hotel'de çay içerken hayat hikâyesini anlattı. Saçımı kestirmek için gittiğim Bond Caddesi'nde rastlantı eseri onunla karşılaşmıştım. Brown Hotel'de çay içmek oldukça seçkin bir istidir. Koltuğa gömüldükten sonra, bir dilim ev yapımı sıcak keki getirip

masayla tabağınıza koyarlardı. Tavırlarında, bütün İngiliz asilleri bunu yediği için sizin de mutlaka yemeniz gerektiği gizlidir. Üç katlı gümüş bir arabadaki keklerin içinden istediğinizi seşebilirsiniz, ancak daha sonra. İlkin, anaokulundaki gibi, verileni yemek zorundasınız.

Bu ortamda Chad ile benim yerim yoktu aslında. Tabiî ki görünsmz açısından değil, zira biz de herkes gibi kibar ve sıktık. Ben, yeni kesilmiş saçlarımla, Chad, ağarmaya yüz tutmuş saçları ve kilo vermiş haliyle buraya uygundu. Chad, spor ceket giymeyi bırakıp fermuarlı mont giymeye başlayan tanıdığım ilk adamdı. Karsılaştığımızda kollarını açtı ve ben de kollarının arasına girdim. Bir süre kaldırımda öylece kaldık. Hatırladığım kadarıyla daha önce hiç kucaklaşmamış, öpşmemistik, belki de birbirimize dokunmamıştık bile. Ama aramızdaki bağ çok güçlüydü. Asılarak idam edilmiş bir kadın sayesinde, aralarında bağ olusan baska insanlar yoktur herhalde.

Neden Brown'a gittiğimizi bilmiyorum. Elbette Chad, orada kaldığı ya da zengin olduğu veya oraya gitme âdetinde olduğu için değildi bu seğim. Serbest gazetecilik yapıyor, 1963'te henüz moda olmayan Fulham Caddesinde yaşıyordu. İşlerinin iyi olduğunu sanmıyordum. Francis uğruna hayatını mahvetmiş, onu başarıya götürecek her fırsatı tepmişti. Keklerimizi yerken bunları anlattı. Bu ask yüzünden uzun bir süre dünyayı umursamamıştı ama dinmek bilmeyen bu ask nedeniyle sonunda dünyanın onu umursamadığını görecekti.

Sayet duygusallığa kapılıp büyük sırrımı yani Eden'in düğün gecesi gördüklerimi açıklamak için çok acele etmeseydim onun da bunları anlatacağı yoktu. O güne kadar kimseye sylememistim. Ne Andrew'a ne Louis'e... Sylediklerimden sonra Chad'in gözlerimin içine doğrudan öyle sakın bakacağını hiç tahmin etmemistim.

Askta hasta olmuştum. "Ask hastasıydım" demek istemiyorum. Francis'e, o on üç yaşındayken âsık oldum.

Oldukça klasik değil mi? İmparator Hadrian ve Antinous gibi. Çirkin yaslı adam ve güzel genç.

Otuz yaş çok yaslı sayılmaz.

Chad tipik Galli edasıyla omuz silkti.

Yaş ruh halidir. Francis'le beraberken kendimi yaslı ve çirkin hissediyordum. Yaptıklarımı bugün bile birçok

insan iğrenç buluyor, aslında o kadar çok yapmamıştım. Francis izin vermiyordu. Ve ben ilk değildim. Buna sasırdın mı? Onunla sevismeme yılda üç kez izin veriyordu. 1945 sanslı yılımdı. Sanırım savaşın bitmesini kutlamak amacıyla dört kez sevismeye izin vermisti. Ancak onu aklımdan çıkarmama imkân yoktu.

Francis Freud'u yanılttı değil mi? Zavallı Vera, tahakküm eden, otoriter bir anne değildi aslında.

Evet, ama Francis de tam olarak escinsel değildi. Yanı özünde benim gibi değildi. Benim hayatımda hiç kadın

olmadı. Ama Francis, uygun bulduğu sürece, kadın erkek ayrımı yapmıyordu. Neden benimle ilgilendiğini kendi kendime hep sordum ve iki yanıt buldum. İkisinin de doğruluğundan eminim. Birincisi, tapılmak olağanüstü bir

duygu, yani kimse bana tapmadığı için öyle olduğunu varsayıyorum. Ne kadar kötü, aldırmaz davranıp aşağılarsan aşağıla, karşı taraf sularında en ufak bir değişiklik olmayacağını bilmek müthiş bir duygu. Ya ikincisi nedir? Francis, kendisinin ve baskalarının yanlış olduğuna inandığı şeyleri yapmaktan zevk alıyordu. Sırf zalimlik olsun diye yapardı. Bu çok ender rastlanan bir durum. Düşündüren daha nadir. Örneğin Hitler, Stalin gibi katliamcılar yaptıklarının doğru olduğuna inanıyorlar, en azından hedeflerinin doğruluğuna inanıyorlardı. "Zulüm benim iyiliğim- ... ^g değil konu. Francis, zalimliğin zalimlik olarak, kalmasını ve zulmü olmasını isterdi. Bu nedenle de zulmü arzulardı Ancak tüm bunlar onu sevmemi engelleyemedi. Dünyanın öbür ucuna kadar onun pesinden gidebilirdim.

Anne'le yağmurlu havalarda oyun oynadığımız, Chad ve Francis'in ise sisli geceleri paylastıkları kulübeden bir replik geldi aklıma.

Mary Stuart'ın Bothwell'i takip ettiği gibi.

Benimkisi daha ziyade belden aşağı. O bu kadar ileri gitmeme nadiren izin verirdi. Biliyorsun onun yüzünden

birçok fırsat kaçırdım. Bir gazetede muhabirlik yapıyordum, kadro teklif ettiler, geri çevirdim. Onu yalnızca tatillerde görüyordum, ama Londra'ya Fleet Caddesi'ne gidersem bu imkânım tümüyle ortadan kalkacaktı. Oxford Postası'ndaki is, bana Tanrı tarafından yollandı sanki. Konusmasam bile onu her gün görme imkânım olacaktı.

Ama sonra atıldım. Senin bizi görmenden yaklaşık altı ay sonra kovuldum. Buna da neden Francis'ti. Yani onun suçu yok, o bir şey yapmadı, suç benimdi, ama o neden oldu.

Chad sanki anlatmaya doyamıyordu.

Bir aksam, Headington'daki tenis turnuvasının ardından düzenlenen aksam yemeği hakkında yazmam

gerekiyordu. Bu tür yerlere gitmeyiz, önce genel programı alırız, sonra da birinin sekreterinden ya da katılan birinden olanları öğreniriz. Benim de gitmeye niyetim yoktu. Francis'i aksam yemeğine çıkaracaktım ve bir aydan beri ilk kez yalnız kalacaktık.

Bilirsin, insanların yaşamlarında bir zirve mutlaka vardır. Bir gün ya da birkaç saat olabilir. En mükemmel, mutluluğun en üst düzeyi olarak hatırlanır bu an. İstersen kendinden geçme olarak da niteleyebilirsin. İşte o aksam benim için öyleydi. O zaman da öyle düşünmüstüm ve bugün de aynısını düşünüyorum. Francis evime gelmişti ve sevistik. Bana karşı iyi davranıyordu, ben de mutluluğun zirvesindeydim. Öylesine mutlu olduğum son gündü bu. Daha doğrusu o günden sonra sevinmeyi bile unuttum. Sonra neler olduğunu araştırmadan, doğrudan programa bakarak tenis yemeğiyle ilgili yazımı yazdım ve gazetede çıktı. Tabii derhal editörün odasına çağırıldım ve yemekte baskonusmacı olan çalçene herifin konuşmasını yaparken öldüğünü neden yazmadığımı sordu. Böylece pasaportum elime verildi ve kendimi yeniden karanlık Kuzey Essex'te buldum. Ama artık Francis'i daha fazla görebileceğimi düşünerek için için seviniyordum. Eski isimden birisi ayrıldığı için orada iş de bulmustum.

Chad o gün bana çok şey anlatmıştı. Francis'in pesinden Londra'ya gelmiş, ancak Fleet Caddesi merkezli

gazetelerde iş bulamamış ve kuzeybatı Londra'da yerel bir gazetede çalışmıştı. Sonunda Francis ondan bıkmış ve onu, döverek üç kat merdivenden aşağı yuvarlamıştı. Çok daha acıklı olaylar da vardı. Francis Chad'ın kendisine olan hayranlığına, Vera'ya yaptığı sakaların çok daha beterini yaparak yanıt veriyordu. Çocukluğuna oranla çok daha akıllıca ve dolambaçlı sakalarla, onu toplum içinde küçük düşürüp ondan kurtulmanın yollarını aramıştı. Zamanla, Francis yirmili yaşların ortalarında, Chad de kırklarındayken ilişki bitmişti. Chad perisan olmuş ve tasra gazetesinde dahi çalışamaz hale gelmişti.

Birçok açıdan Hadrian'a benzedim.

Chad bunu söylerken, kulakmemelerinde meydana gelen burusuklukları gösterdi. Kulakmemelerindeki bu tip burusuklukların koroner yetmezliğin göstergesi olduğu tıbben ispatlanmış, bir kocakarı hurafesi olmaktan çıkmıştı. Büyük Roma İmparatoru Hadrian'ın büstlerinden ve paralardaki kabartmalardan, onun da kulakmemelerinin aynı şekilde burusuk olduğunu görmüştük. Hadrian'ın da kalp yetmezliğinden öldüğü biliniyordu.

Chad, 1948 kışında Essex'teki eski isine döndüğü sıralarda Vera hastaydı. O da Laurel Cottage'a oldukça sık gidiyordu. İnsanlar onu Vera'nın sevgilisi sanıyorlardı, ancak böyle bir şey aklının kösesinden dahi geçmiyordu, bir kadınla cinsel ilişkide bulunmak ona son derece yabancıydı. Böyle söylentilerin olduğunu ona anlattığım zaman bunu hiç bilmediğini, aklına gelmediğini söyledi. Vera'yla dostluk kurmasının nedeni onun Francis'in annesi olmasıydı ve o evde de Francis'den esintiler bulmaktan zevk alıyordu. Francis'in evinde ir için Vera'yı ziyaret ediyor ve fırsat buldukça ondan diyordu. Tıpkı Hadrian'ın, Antinous'un annesini ziyaret ettiği gibi. Ailesiyle dostluk

kurduğu takdirde Francis'le asla kopmayacağını düşünüyordu. Onu yıllarca görmemesine karsın, ondan haber kırıntıları alabilmek ve onun adını anmak için annesiyle birlikte olması son derece acıydı, ama baska hiçbir seçeneği olmadığı için buna razıydı.

Köprüleri atmamaya çalışıyordun değil mi?

Bir anlamda öyleydi. Bu kelimedenden nefret ediyorum, ama ne diyeceğimi de bilemiyorum. İlişkimiz ya da her

neyse çok zayıf, çok riskli ve Francis açısından çok gevsekti. Bana göre kırılıyordu. Vera'yla birlikte söminenin basında oturup Francis'in ne yaptığını, nerede olduğunu, başarılarını yirmi yıl boyunca dinleyebilirdim. Bundan fazlasını elde edemeyeceğime göre bununla yetinmeliydim en azından. Bir şeyler yapmak için yeterince kararlı olmadığım için bundan da yoksun kalmak istemiyordum. Sadece Vera'yı ziyaret etmeye devam ettim. Francis'in oraya gelme ihtimali hâlâ vardı. Teorik olarak orası hâlâ eviydi. Oradan ayrılma ve oraya bir daha asla uğramama zamanının çok yaklaştığını bana söylemişti. Ona inanmamıştım, zaten o bahsettiği zaman da henüz gelmemisti ve ben de bugünü yaşıyordum. Modern psikolojiye göre bu iyi, hatta ideal bir durum. Ama geçmiş, hatırlanmayacak

kadar kötü, gelecek ise, tasarlanmayacak kadar korkunç olunca, insanın sadece bugünü yaşaması da tuhaf bir durum.

O kış, Noel'den bir hafta sonra, Francis'in geleceğini umarak Laurel Cottage'a gitmişti. Ancak Francis yoktu. Yılbaşı tatilini geçirmek için bazı arkadaşlarıyla İskoçya'ya gitmiş ve bunu Chad'e söylemek zahmetine katlanmamıştı. Bu İskoçya tatili, Francis'in eve hiç uğramadan Oxford'a döneceği ve en az dört ay daha onu göremeyeceği anlamına geldiği için Chad korkunç bir hayal kırıklığına uğramış, müthiş bir darbe yemisti ve Vera'nın hasta olduğunu bir süre fark etmemisti. Aslında Vera, kendini çok halsiz hissettiği için çay ikram edemeyeceğini söyleyene kadar fark etmemisti. Onun ne kadar solgun olduğunu, gözlerinin ferinin kanı ancak o zaman görmüş, elini alnına koyduğu anda ter içinde kaldığını anlamıştı.

Brown Hotel'de Chad'in anlattıklarının başlangıcı buydu. Bazen, daha sonraki olayları yönlendirmek açısından ne kadar etkili ve yararlı olacağını düşündüğünü de söyledi. Farz edelim ki Vera'nın isteğini yerine getirdi; insanların kaderi öylesine korkunç şekilde çakısmayabilir miydi? Her şey daha iyi olabilir miydi? Sanmıyordum. Eden bir yolunu bulacaktı ve Vera yine kazanamayacaktı. Bunu ona söyledim, vicdanını rahat tutmasını da belirttim. Bütün yakınlığına karsın onları Chad'den daha iyi tanıyordum, benim ailemdi. Sonra, bir daha hiç görüşmemek ve haberlesmemek üzere ayrıldık.

Daniel Stewart hayatımıza girene kadar böyle sürdü.

Ona bir şey daha sordum. Belki yanlış yaptım. Beni ne ilgilendirirdi ki?

Chad, sonunda yankılar duruldu mu?

Ne demek istediğimi anlamazlıktan geldi.

Önümde, Chad'in Vera'yı aradığı yılbası gecesi neler olduğunu anlatan bölümler duruyor. Stewart ondan neler olduğunu yazmasını istemisti. Hayatta olan tek tanık oydu. Kulakmemelerindeki Hadrian burusuklarına karsın Chad yetmislerine geldi. Ancak o bir zamanların berrak, kibar, neseli adamına ne olmuştı? Sanırım kuzenimin askı uğruna bütün o nitelikleri yok olmuştı. Stewart, bu bölüme bakıp onaylamamı istiyordu. Bunu yapamazdım. Orada değildim O sıralar Londra ve Cambridge'deydim, bazen de Naylan Stoke'a gidiyordum. Vera'nın hastalığı hakkında bütün bildiğim, babama yazdığı bir mektupta anlattığı kadardı Chad'in, Brown Hotel'deki görüşmemizde bana anlattıklarıyla ilgili bölümü okumak için sabırsızlanıyordum.

"Sonradan fark ettiklerimi dahil etmeden, görüşlerimi katmadan, çıplak gerçeği yazmaya çalışacağım. O zaman bana doğru görünenleri yazacağım. 1948 yılının son aylarında, o zamanlar Hillyard olan, bizim Jamie dediğimiz Ricardo hakkındaki sırları bilmiyordum. Bildiğim kadarıyla Gerald Hillyard'ın oğluydu ve bunu sorgulamak aklımdan geçmemisti. Bay ve Bayan Hillyard'ın bambaska bir nedenden ötürü ayrıldıklarını sanıyordum. Vera Hillyard ile Eden Pearmain arasındaki kırınlıktan ya da birbirlerinden yaklaşımlarından tamamen habersizdim. Onları tanıdığımndan beri birbirleri için kız kardesten de öte olduklarını, kendilerini birbirlerine adadıklarını biliyordum. Bu durumun değiseceğine inanmıyordum.

1948 yılının 31 aralığı bir cuma gününe rastlamıstı. Sabahleyin gazetem için bir araştırma yapacaktım; yazıyı yazdıktan sonra da bütün gün serbest olacaktım. Yılbasını Hillyard'ların evinde geçirmek gibi kesin olmayan bir plan vardı. Bunu kesinleştirmek için, Colchester'dan eve dönerken Great Sindon'dan geçtim ve Vera Hillyard'ın

evine, Laurel Cottage'a ugradım.

Gündüzleri evin ön kapısını asla kilitlemezdi. O zamanlar ortalık daha güvenlikliydi. Ona seslenerek içeri girdim. Küçük Jamie kosarak geldi, ama Vera oturduğu koltuktan kalkmamıstı. Bir süre önce bir terslik olduğunu sezmistim. Bu durumu, diğer oğlu Francis'in fikir değiştirip yılbasında gelmemesine bağladım. Bana soğuk algınlığı geçirdiğini ve biraz önce ölçtüğünde atesinin 37,5 derece olduğunu söyledi. Ona, doktor çağırmamı isteyip istemediğini sordum. Doktor sadece yatıp dinlenmesini söyleyeceği için istemediğini söyledi. Jamie'ye bakması gerekirken nasıl yatıp dinlenebilirdi ki?

İkileme düsmüstüm. Vera bana hasta görünmüstü ve giderek kötölesiyordu. Yüzü ter içindeydi ve titriyordu; benden bir battaniye vermemi istedi. Onu yalnız bırakmak zordu, ama yapabileceğim bir şey yoktu, üstelik hastalanmak istemiyordum. Yapabileceğim tek bir şey vardı; Jamie'yi bir kaç saatliğine dışarı çıkarabilirdim. Böylece dinlenebileceğini söyledim. Kabul etti. Çocuğu alıp evime gittim, ona öğle yemeği verdim ve o oyuna dalınca yazımı yazdım. Saat dört sularında onu evine götürdüm.

Vera çok fenalasmıstı. Yatağın üzerinde giysileriyle yatıyor, sürekli eli göğsünde yan dönerek nefes almaya çalışıyordu. Bu kez hiç tereddüt etmedim. Doktoruna telefon ettim ve ondan kısa zamanda oraya gelmesini istedim. O zaman bir doktora doğrudan ulaşmak mümkündü, simdiki sekreter veya telesekreter çıkmıyordu karşınıza. Onlar derhal gelirlerdi. O doktorun adını hatırlamıyorum,

Great Sindon'da yasıyordu ve bir saat içinde geldi.

Vera'nın atesi, kendi ölçtüğü zaman 37,5 olabilirdi belki ama doktor ölçünce 39 çıktı. Doktor, grip olduğunu, ancak zattülcenpe çevirebileceğini söyledi. Kendini sıcak tutmasını, yataktan çıkmamasını ve bol bol sıvı alıp aspirin içmesini tembih etti. Sabah tekrar geleceğini söyleyerek gitti. Benim orada bulunmamın bir sans olduğunu da sözlerine ekledi Sanırım beni kocası sanmıştı. Derhal yanlısını düzelttim ama gece kalacağıma da söz verdim. Baska ne yapabilirdim?

Vera'ya, Eden'a telefon etmemi isteyip istemediğini sordum, ancak istemedi. Ne olursa olsun, özellikle de yılbası gecesi, Eden'ı rahatsız etmemem gerekiyordu. Beni tek düşündüren elbette Jamie'ydi. Vera'ya birkaç gün bakabilirdim, ama üç yasını bitirmek üzere olan bir çocuğa bakamazdım. Jamie'yi yatırmayı basardım, Vera da

uyuyunca Eden'a telefon etmeyi denedim. Yardımcıları Bayan King çıktı telefona ve ikisinin de dışarıda olduğunu söyledi. O günün yılbası olduğunu hatırlatmadan da edemedi. O gece Francis Hillyard'ın odasında kaldım ve kalkıp Vera'ya bakmak için saati önce ikiye, sonra da beşe kurdum.

Vera için hezeyanlı demek abartılıydı, ama atesi çok yükselmiş ve kendinden geçmişti. İkinci kez yanına gittiğimde elimi tuttu ve yüksek sesle, hızlı hızlı, anlam veremediğim seyler söylemeye başladı. Arada anlayabildiklerim de, çocuksuz hayatın boş olduğuna dair bir iki laftı. Sonra birden bir siir okumaya başladı. Vera'nın edebiyata ilgisinin olduğunu pek sanmıyordum. Belli ki okuldayken öğrenip çok etkilendiği bir siiri hatırlıyordu.

“Kız kardeş gibi dost yoktur. Sakin havada da, fırtınalı havada da, Can sıkılınca neselendiren, Yoldan çıkınca döndüren, Düşünce kaldıran, Ayaktayken güç veren...”

yatmaya gittim. Saat yedide Jamie beni uyandırdı. Annesinin yanına gitmek istiyordu, ama grip bulasacağından korkuyordum. Doktor geldi, günde birkaç kez gelip bakacak birini bulduğumuz takdirde bizim gidebileceğimizi söyledi. Ancak kesinlikle çocuk yanında kalmamalıydı.

Eden’a tekrar telefon ettim, yine dışarıdaydı. Hizmetkâr, öğlen yemeği için döndüğü zaman Bayan Pearmain’e mesajımı ileteceğini söyledi. Konukları geleceği için saat on ikide dönmesi gerekiyormuş.

Vera hâlâ zorlukla nefes alıyor ve sesi zor çıkıyordu. Yatağına oturup doktorun söylediklerini tekrarladım. Gitmem gerektiğini ve Josie Cambusle konuştüğumu söyledim. Öğlen ve akşam gelip ona bakacaktı. Fakat en azından Eden arayana kadar kalabileceğimi de ekledim. Zira Jamie’ye bakabilecek birisini bulmamız gerekiyordu.

Bu sözlerim karşısında elektrik çarpmış gibi oldu. İki eliyle elimi kavrayarak kalktı ve oturdu. Jamie’yi alıp bakacağıma dair söz vermemi istedi. Tam olarak ne dediğini hatırlıyorum:

Chad, onu sen al, seni tanıyor. Seninle beraberken iyi hisseder. Seninle birlikte olduğunu bilirsem ben de rahat eder, biraz uyurum.

En kısa zamanda iyileseceğini, hastalığının bir iki günden fazla sürmesinin düşünülemediğini söyledi. Eden'ın bebekken geçirdiği o hastalık dışında tek bir gün bile hastalandığını hatırlamadığını söyledi. Zaten o hastalık da aslında kansızlıktı ve birisi ona demir vermeyi akıl etseydi çok daha çabuk iyilesirdi. Kendini oradan oraya atarken, elimi sımsıkı tutuyordu hâlâ. Ona söz vermeliydim, en azından pazartesiye kadar Jamie'ye bakacağıma dair yemin etmeliydim. Pazartesi mutlaka iyilesecekti. Zaten Jamie sorun çıkarmazdı, ben ne yersem o da yerd. Geceleri asla uyanmazdı. temiz giyecekleri odasındaki çekmecedeydi. Eğer bir valiz bulabilirsem onları hemen toplayabilirdi.

Bu isteklerine "Peki" demek hiç aklıma gelmedi. Benden denebilecek en saçma, en komik seydi bu. Bir yatağın ancak sığıdığı, ufak bir mutfak olan tek göz bir dairede yaşıyordum. Küçük çocukların gereksinimlerini, beğenilerini, kaprislerini nereden bilecektim ki? Ertesi gün, yani pazar sabahı, bir bölge milletvekiliyle randevum vardı ve bu, onu görebileceğim tek zamandı. Pazartesi sabahı ise saat dokuzda iste olmam gerekiyordu. Onu bir kadının alabileceğini söyledim. Eden Jamie'yi alabilirdi.

Yatağın içinde, bir hayalet görmüş gibi sahlandı. Arka da dehset verici bir sey görmüş gibi bakıyordu, sanki arka da, gizlice içeri girerek kollarını açmış duran bir hortlak vardı. Aslında baska kimsenin göremeyeceği bir sey görmüştü. Elimi asla bırakmayacak gibiydi.

Chad, lütfen Jamie'yi al!

Rica ediyor ve yalvarıyordu. Yüksek atesten dolayı çıldırdığını düşündüm. Sadece bunu düşünmüştüm.

Yapamam, mantıklı ol. Yapamayacağımı biliyorsun.

Senden ilk kez bir şey istiyorum ve söz veriyorum, bir daha asla istemeyeceğim. Lütfen Chad.

Vera, bu imkânsız.

O zaman Josie'nin almasını sağla. Gerçi onu senin kadar tanımıyor, ama iyi bir kadın, ona iyi davranır. Bana

Josie'nin almasını sağlayacağına söz ver.

Soracağımı söyledim. Elimden geleni yapacaktım. Asağıda telefon çalışıyordu. Açmaya gittim ve elbette ki arayan Eden'di. Hizmetkâr ona, Vera'nın hasta olduğu mesajını iletmisti, yemekten sonra doğru buraya gelecekti. Konukların gitmesini beklemeyecekti, nasılsa Tony vardı. Hemen gelip Jamie'yi ve Vera'yı Goodney Konağı'na götürecekti.

Müthiş rahatlamıştım. Üzerimden bir yükün kalktığını ve sorunların bittiğini düşündüm. Telefonu kapattığım sırada Josie geldi, Vera'ya yemek getirmisti, ama o yiyemedi. O zamanlar, bulasık makinesinin adı bile olmadığı için, Vera'nın ve Jamie'nin bulasıklarını yıkamaya götürdü. Vera'ya, Eden'in geleceğini söyledim.

Tepkisi çok acayıptı, deli gibi bakıyordu, ama isteri krizine girmemiş ya da hezeyana kapılmamıştı. O çılgınca isteğini, son derece sakın, makul, içten bir sesle açıkladı.

Jamie öğleden sonra uykusuna yattı. Onu odasına kilitle ve Eden'a, onu Josie'nin aldığını söyle.

Ne diyebilirdim? İnsan bu denli çılgınca ve anlamsız bir istek karşısında ne diyebilirdi ki? Onunla dalga geçtim. "Olur" dedim ve Tanrı'nın beni affetmesini diledim."

önemi, içinde yazılanlarda değil, yazılmayanlardaydı.

Chad'ın anlattıklarından bu kadarını okudum. Bunları, bir sekilde üzücü bulmustum. Vera'nın iyi olmadığını, tsuz olduğunu elbette biliyordum, ancak bu denli kötü olduğunu düşünemiyordum. Daniel Stewart için olayları açıklamak adına bunu yapamayacaktım. Yapabileceğim tek sey o cumartesiden bir hafta sonra Vera'nın babama yolladığı mektubu bulmaktı. 6 ocak 1948 tarihliydi ve babamın sakladığı ender kış mektuplarından biriydi. Bu mektubun

"Sevgili John,

Noel'de Jamie'ye gönderdiğiniz posta havalesine tesekkür etmek için daha önce yazmalıydım. Ama ne yazık ki gripten dolayı son haftayı yatakta geçirdim. Boğazımdaki ve göğsümdeki komplikasyonlar nedeniyle gerçekten çok kötüydüm; ancak çevremdeki herkes bana son derece yardımcı oldu. Josie ve Thora Morrell her gün beni görmeye geldiler. Helen, bana saatlerce kitap okuyarak ve Walbrooks'tan yiyecek göndererek destek oldu.

Jamie Eden'ın yanında. Ona bakacak gücünün olmadığını düşünüp merak ediyordum, ama beni çok iyi olduğuna ikna etti. O harika eve gitmesi onun için gerçekten en iyisi oldu. Önümüzdeki hafta onu geri almayı umuyorum. Eden hasta olduğumu duyar duymaz onu almaya geldi..."

Bu mektup yüksek sesle ve tabii ki kahvaltı sofrasında okundu. Annem her zamanki iğneleyici tavrıyla, hiddetle dinledi. Babam rahatlamıştı:

Oğlanın teyzesinin yanında olmasına sevindim. İçim rahatladı. Eden'in yanından daha iyi bir yer olamazdı.

Annesinden sonra ona en iyi Eden bakar.

Bir fark olacağını sanmıyorum.

Annem bu sözü, her zamanki tarafsız sesiyle söylemişti, annemin, Eden ve Vera'nın çocuk bakımında gaddarlıkta esit olduklarını ima ettiğini düşünmüştüm. Babam da aynı şeyi düşünmüş olmalı ki mektubu fırlattı ve anneme ne demek istediğini sordu. Annem dolaylı bir yanıt verdi:

Ne hissettiğimi biliyorsun. Kız kardesin düşük yaptığı zaman, bunun en iyisi olduğunu sana söylemistim.

Çocukları sevmiyor, onlara tahammül edemiyor. Bunu anlamak için ona bir bakman yeterli.

Bir süre tartıstılar. Babam, kız kardeşlerinin her ikisinin de analık duygularının esit derecede geliştiğini iddia etti. Bunu annelerinden almışlardı. Annem ise, Eden'ın, bizde kaldığı zaman odasını temizlemesini asla unutmamıştı. Eden'ın bencilliği, düşüncesizliği, çıkarıcılığı üzerine atıp tutmaya başladı. Düşün sabahı Eden'ın Jamie'yi nasıl kolundan tutup silktiğini, eğer Jamie elini tutmaya kalkıssaydı ona nasıl vurabileceğini hatırladım. Mecbur olmadıkça Jamie'yle konuşmaktan sakındığı ve Jamie tahta köpeği eline aldığı zaman onu nasıl engellediği de aklımdaydı.

Bırak onu! Oyuncak değil!

Babam ise gitmek üzere kalktı ve sanki bu tartışmalar hiç olmamış gibi sözünü tekrarladı:

Bana göre, Jamie için en iyi yer orası. Teyzesi ona iyi bakar.

Eğer bilseydim onu seve seve alırdım, dedi annem.

Kimse, Jamie'ye bakması ve zavallı Vera'ya yardım etmesi gereken asıl kisten bahsetmemisti. Sanırım hepimiz, Francis'in, ailesine yararlı ya da yardımcı biri olabileceği düşüncesinden yıllar önce vazgeçmiştik. Onu, neredeyse aile ferdi olarak bile görmüyorduk. Francis'i İskoçya'dan çağırarak Vera'nın aklına bile gelmemisti, Chad'in yazdıklarından da bu ortaya çıkıyordu. Annem ve babam onun varlığını bile unutmuşlardı. Eğer başka bir aileden bahsedilseydi, ben doğal olarak, hasta kadının oğlunun neden çağırılmadığını sorabilirdim, ancak Francis söz

konusu olunca onu bu role hiç uygun bulmamıştım. Chad'ın, iki gece Francis'in odasında, yatağında yatınca kendinden geçtiğini ya da acı duyduğunu veya iki duyguyu birden yaşadığını yazdığı satırları bosuna aradım.

Chad, "Jamie'yi odasına kilitlemedim" diye devam ediyor-du. "Onu, oyuncaklarıyla beraber yatağına koydum ve bir süre uyusun diye bekledim. Eden saat üç sularında geldi. Madem gerçekleri ve tüm hatırladıklarımı bilmek istiyorsunuz, zaman size, Eden'in sarhoş olmadığını, ancak çok içtiği söylemem gerekir. Sarap kokuyordu. Bayan Pompadour, "Bir yudum içtikten sonra hâlâ güzelliğini koruyabildiği tek içki sampanyadır" demisti. Eden da sampanya içmiş olmalıydı. Aha kullanmaması gerekiyordu. Doğruca Jamie'nin odasına gitti, bir valiz hazırladı ve sonra da Vera'nın yanına geldi.

Ne konuştuklarını duymadım. Eden odasına girince Jamie uyanmış ve vızıldanmaya başlamıştı. Ona biraz portakal suyu ile bisküvi verdim. Eden'in bana seslendiğini duyunca yukarı çıktım ve Vera'yı sahanlıkta yerde yatarken buldum. Bilincini kaybetmemisti, ancak kalkamayacak kadar halsizdi. Tuvalete gitmek istediğini düşünmüştüm, fakat daha sonraları baska bir sonuca vardım. Eden eldivenlerini giymis, çantası kolunun altında orada duruyordu. Sanırım Eden 'Hosçakal' deyip odadan çıkınca Vera onu takip etmek, belki de pesinden kosmak için kalkmış, ancak güçsüzlüğünden ötürü oraya yığılmıştı. Onu kaldırıp yatağına götürdüm. Gözleri kapalı, yastığa yaslandı. Asağıdan Jamie ağlamaya başlamıştı. Vera mırıldandı:

Jamie, lütfen Chad...

Yanaklarından asağı yaslar süzülmeye başladı. Güçsüzlükten ve atesten ağıladığını düsündüm.

En iyisi onu bırakalım da uyusun.

Eden bu sözleri söylerken, çok hafif, onu tanımayanın anlayamayacağı sekilde dili dolanıyordu.

Asağıya, Jamie'nin yanına indik. Ağılıyordu, çünkü portakal suyunu üzerine dökmüştü. Üzerini temizledim ve biraz daha portakal suyu verdim. Eden, Jamie'yle birlikte Vera'yı da götürmekten hiç söz etmemisti. Ben de ona, daha önce böyle söylediğini hatırlatmamıştım. Vera yerinden kaldırılacak kadar iyi değildi. Doktor da odasında ve yatağında kalmasını söylemişti. Yürümeye çalıştığı zaman neler olduğunu görmüştük. Josie Cambus, elinde örgüsü ve kitabıyla bütün gün kalmak üzere geldiğinde bile onu bırakıp bırakmamak konusunda tereddütlüydüm.

Fakat Eden Jamie'yi arka koltuğa yerlestirdi, valizini bagaja koydu ve basıp gitti. Josie'ye, nasıl olduğunu sormak için pazartesi günü telefon edeceğimi söyledim ve ben de gittim. Pazartesi günü ben de grip oldum ve bir sonraki haftanın ortasına kadar ise gidemedim. Sonunda Vera'yı aramayı basarınca Josie çıktı telefona ve daha iyi olduğunu, ancak o uyuduğu için konusamayacağını söyledi. Sonra uzun süre Vera'yla konusmadım ve

konustuğumda da çok sey değismisti. Eden Pearmain'i bir daha asla görmedim. Onu ilk gördüğümde arabasının

sürücü koltuğuna yerlesiyor Duyduğum son sözleri ise, parmaklarını kapıya sıkıstırmassın diye Jamie'ye söyledikleriydi.

Vera'nın hastalığı uzun sürdü. Onu subatta gördüğümde görünüşü beni korkutmustu. Onun, Jamie'yi geri alacak kadar güç kazanmadığını söylerken Helen haklıydı.

Hafta sonunu geçirmek üzere cuma akşamı Andrew'la Walbrooks'a gelmistik. Babam, Vera'nın uzun bir nekahet dönemi geçirdiğine dair herhangi bir haber almıssa bile bana iletilmemisti. Nayland Stoke'a geldiğim sırada Vera'yı merak ediyordum ve vicdanım beni rahatsız ediyordu biraz. Herkesin bildiği gibi, buralara geldiğim zaman Helen'de kalmak için geçerli bir nedenim vardı. Buna Vera da anlayış gösterirdi, ama onu fazla ihmal etmistim. Helen beni rahatlatmaya çalıştı:

Bak canım seni istemeyebilir. Elbette o anlamda söylemedim, ama o iyi değil. O gibi bir türlü atlatamadı. Yarın

birlikte gideriz, sen de görürsün. Jamie'yi geri almak için hep birlikte Eden'a gitmemizi istiyor. Göreceksin.

O derece zayıflamıstı ki gözlerimi ondan ayıramadım. Yüzü iyice solmustu, yıpranmış, adeta yaslanmıstı. Kuru yaprağa dönmüştü. Cildi burusmus, saçlarına aklar düsmüs, dirsekleri ve dizleri kemik yığınınna dönmüştü. Gülümsediği zaman kurukafaya benziyordu. Tüm bu halsizliğine karsın o haftayı Jamie'nin odasını boyayarak geçirmisti. Hepimiz. Helen, General, Andrew ve ben yukarı çıkıp ne kadar güzel olduğunu görmeliydik. Benim de kaldığım, Eden'ı yüzüne krem sürerken izlediğim, gizlice onun makyaj malzemelerim denediğim odaydı bu. Değistirilmisti. Vera, duvarları beyaza, ahsap bölümleriyse açık maviye boyamıs, mavi beyaz kumaş parçalarından

bir kilim örmüs, Beatrix Potter'ın kitaplarından resimler keserek çerçeveletmiş ve asmıstı. Helen beğendiğini gizlemedi.

Cennet gibi olmus. Jamie de bayılacak değil mi? Fakat sekerim bunları yapacak kadar iyi olduğuna emin misin?

Vera'nın kurukafası gülümsedi

Elbette iyiyim. İyi olmasaydım bütün bunları yapabilir miyim? Her neyse, Eden'in Jamie'yi daha fazla tutmak

istediğini sanmıyorum. Artık fazlasını isteyemem. Biliyorsun, onun bir sosyal hayatı var. Sanırım Jamie'den de bıkmıştır. Onun kapıdan çıktığını görmekten mutlu olacaktır.

Bu sözler son derece zekice ve tereddütsüz söylenmişti. Yoksa umutsuzca mıydı?

Ben onu bir süre alabilirim. Severek alırım sekerim, eğer en uygun bulursan ve Eden da biraz dinlenmek

isterse.

Helen bu sözleri sevgiyle söyledi. Hiç kimse de aksini düşünmedi. Vera onaylarsa Jamie'yi alacaktı.

Vera yanıt vermedi. Ürktüğünü fark ettim. Yoksa sonradan mı anladım öyle olduğunu bilmiyorum. Zayıflığı, yorgunluğu, basını sallama sekli ve Helen'e, bunu aklından çıkarması gerektiğini ima eden, sükran dolu

gölümsemesi dışında bir şey fark etmiş miydim ki o zaman? Hep birlikte arabaya dolustuk ve Goodney Konağı'na doğru yola çıktık. Konağa giden caddenin iki tarafında yeşil limon ağaçları vardı ve bunların kökleri yer yer karlıydı. Havada kar kokusu vardı. Yılın ve kışın en berbat günleriydi. Günler uzamaya başlamıştı, ama yine de saat beste ortalık kapkaranlık oluyordu.

Stewart'ın bu güzel eseri, çevresinde onun griliğini ve arkasındaki gökyüzünü saklayacak bir ağaç dahi olmadan, verandasının üzerinde, öylesine tek başına duruyordu. Saat üçtü ve daha ısıklar yanmamıştı. Çakıllı yoldan verandaya doğru ilerlerken tuhaf bir şey oldu. Eden evin kösesinden, tek başına, yürüyerek çıktı, verandanın kösesindeki taş vazoun yanında durarak önce parka sonra bize doğru baktı. Kürk bir mantoya sarınmıştı; kürkün kocaman yakasından yüzü bile görünmüyordu. Bizi görmeyi hiç beklemediğinden emindim, geleceğimizi bilmiyordu ve görünce çok sasırdı, ama hoslanmadı.

Bunu saklayamadı bile. Duyguların saklandığı, yapay mutlulukların sergilendiği yaşam tarzını benimseyen çevrede doğmamıştı ve öyle yetistirilmemişti. Kızgın bir şekilde merdivenlerden inerek bize doğru geldi, ancak sonra sakinleşti. Başına sardığı siyah jarse türban ve kızıl tilki yakası öpüsmeyi iyice zorlaştırdığı için kimse öpüsmeye kalkışmadı.

Aman Tanrım, sizi görmek ne kadar güzel. Ne Vera hatırlattı:

Cumartesi günü geleceğimizi söylemistim sana

İki hafta önce, belki bu hafta sonu geleceğinizden bahsetmistin.

Bu konuşma bende, sayet Vera kesin bir tarih belirtmezse Eden'in onu mutlaka geri çevireceği duygusunu uyandırmıstı. Eve girdik. İnanılmaz bir kıtlık vardı ve yakıt da bulunmuyordu. Fakat nedense, Goodney Konağı'nın sıcak olacağı ummustum. Eden ve Tony nasılsa bir yolunu bulurlardı Oysa içerisi çok soğuktu, neredeyse, okuldan, Walbrooks'tan ve bizim evden daha soğuktu diyebilirim. Salonda küçük bir elektrik sobası yanıyordu. Hiçbirimiz paltolarımızı çıkaramadık ve belki de bundan ötürü oturmadık. Eden, bugün Bayan King'in izin günü olduğunu söyledi, ama zaten çay saati için erkendi değil mi? Tony de dışarıda bir yerlerdeydi. Vera'nın sesinin o kadar çekingen çıkması tuhaftı.

Jamie hâlâ uyuyor mu?

Eden, bu ismi hayatında ilk kez duyuyormuş gibi irkildi, arkasından da çok eskiden hatırladığı birisine aitmiş gibi davrandı.

Jamie? Haa, Jamie. Evet, sanırım uyuyor. Aslında bilmiyorum.

Hiç kimse ağzını açmadı. Sonradan Andrew, o anda Jamie'nin Eden'in yanında olmadığını, tüm bunların Vera'nın hayal ürünü olduğunu, düşündüğünü söyledi. Aslında Jamie, Josie'nin ya da bayan Morrell'in yanındaydı, ama

Vera, Eden'in yanında olduğunu sanıyordu. Ancak bu Andrew'un yanlış anlamasıydı. Eden, kızıl tilki kürkünü çıkarıp

bir koltuğa koyarken kabahatinden büyük özrünü açıklayıverdi.

Dadıya onu aşağı getirmesini söyleyeyim mi? Yoksa biz mi yukarı çıkarız?

Vera'nın yüzü azıcık renklendi. Sanki iki yanağını da böcek ısırmıştı.

Dadı mı?

Eden kibarca yanıtladı:

Evet, aynen öyle dedim.

Jamie'ye bakması için dadı mı tuttun?

Ne yaptığını bilen bir profesyonelin onunla daha iyi çıkacağını düşündük.

Sanki Jamie otistik, geri zekâlı ya da özürlüydü. Helen iyi niyetle, neşeyle sordu:
Yukarıda o gördüğümüz güzel sık odada mı? Orayı görmek için sabırsızlanıyorum.

Eden omuzlarını silkti:
Gelin o zaman.

General durakladı. Kadının ve erkeğin rollerinin çok farklı olduğu bir kusağın adamıydı, belki de son kisiydi. Erkekler çocuk odalarına girmez, dadılarla muhatap olmazlardı. Erkeklerin -sultanlar gibi- çocuklarla bir ilişkisi olamazdı, makul bir yasa gelince belki erkek çocuklarla ilgilenilebilirdi. Eline Daily Telegraph'ı alıp kanepeye kuruldu. Eden'in, bulmacanın yarısını yaptığım fark ettim. Bir erkeğin görevi, eğer hazırsa arabayı kullanmaktır. Buna karsın Andrew bizimle geldi ve merdivenlerden çıkarken onun elini tuttum.

Kürkünü çıkarınca, Eden'in bir malikâne sahibesi gibi giyindiğini gördüm. Plikaseli tüvit bir etek, açık mavi içli dışlı bir takım vardı üzerinde. Boynuna birkaç sıra inci, parmağına evlilik yüzüğünü takmıştı. O muhtesem saçları kesilmiş ve düzgün bukleler halinde perma yapılmıştı. Evin çocuk odasının bulunduğu kösesine kadar, uzun koridor boyunca bize yol gösterdi. Koridor o kadar soğuktu ki dislerim takırdıyordu. Ancak çocuk odasının içi bu kadar soğuk değildi. Daha önceki gelişimde sömineyi fark etmemiştim. Bu sefer fark ettim. İçinde kalas yerine kestane ağacı odunu yanıyordu ve ortalığa kızıl bir ısı veriyordu. Pencerelemin arasında duran ikili elektrik sobasının pek işlevi yoktu sanki. Dışarıda hava buz gibi olduğu için odada hafif buğu vardı. Burayı son gördüğümde güneş vardı ve güneş, kenarları açık yeşil sarmasık desenli pembe halıya vurmuştu. O hal kaldırılmış, yerine açık bej rengi bir halı serilmişti. Eski iskemleler, kösedeki sallanan at ve masa duruyordu.

Benden biraz büyük, belki Eden’la yasıt bir kız bu masada çay sofrasını hazırlıyordu. Aslında üniforma olmayan, ancak üniformadan da pek farkı da olmayan bir elbise vardı üstünde. Jamie, tahta atın üzerinde büyük bir gayretle sallanmaya çalışıyordu. Biz içeri girince Jamie söyle bir bakıp kafasını baska tarafa çevirdi. Eden kıza yaklaşıp kulağına bizim duyamayacağımız sesle bir seyler söyledi. Kız sanki düşmesine basılmış hemen Jamie’ye döndü:

Jamie, annene hoş geldin de.

Bariz bir Suffolk aksanıyla konuştuğu için söylediğini anlamak mümkün değildi. Jamie aldırmadı bile.

Vera, acıyla kıvrandığını belli etmeyecek kadar duyarlıydı. O ana kadar, Vera’nın Jamie’yi 1 ocaktan beri görmediğini, aradan altı hafta geçtiğini, altı haftanın da dört yasındaki bir çocuğun hayatında hayli uzun bir süre olduğunu fark etmemistim. Jamie attan inerek dadısının yanına gitti. Dadı ne yapacağını bilemedi.

Hadi gel, bebek olma.

Jamie’nin yüzü burustu ve ağlamaya başladı. Kız onu kucağına aldı. Ürkek davrandığını düşündüm. Eden, gelismekte olan dramdan kendini soyutlayarak söminenin yanına gitti ve tırnakları bozulmasın diye eldiven giyip pirinç bir masayla atesi karıstırmaya başladı.

Kendini daha fazla tutamayan Vera kollarını açarak Jamie’ye kostu. Bu hareket, Jamie’nin, gri pamuklu giysili

omuzlara daha sıkı sarılmasına neden oldu. Yüzünü oraya gömdü. Vera hazin bir ılık atınca dadı Jamie'yi ona doğru uzattı. Bir sonraki sahneyi izlemek gerçekten acı vericiydi. Bir anne ile çocuğu uzun süre ayrı kalınca ortaya çıkan bu sahneler her zaman acı vericidir. Jamie çığlıklar atarak, tepinerek Vera'dan kurtulmaya alıstı ve kendisini dadısına atarak onun dizlerine sarıldı. Bütün bunlar olurken Eden atesi karıştırıyordu. Dışarıda kar yağmaya başlamıstı. Lapa lapa yağın kar buğulanmış pencerelelerin önünden geçiyordu. Dadı eğilip Jamie'yi kucakladı. Vera ise yumruklarını sıkımış titriyordu. Helen ortalığı yatıstırmaya alıstı:

İlkin biraz huysuzluk yapar sekerim. Üzölme. Onu giydirip esyalarını toplayıp gitsek ne dersiniz? En iyisinin bu

olacağını düşünmüyor musunuz?

Eden söze karıstı.

Hani onu almaya niyetli değildin?

Elbette niyetliydim sekerim. Senin bildeğini sanıyordum.

Gerçekten bilmiyordum. Her neyse, sormaya gerek yok. Bak, ne biçim kar yağıyor. Kötü bir soğuk algnlığı

geçirdin, bu havada onu dışarı çıkarmak akıllıca olmaz, değil mi dadı?

Sanırım hepimiz, o kızıdan kehanette bulunmayı istemenin uygunsuzluğuyla donup kalmıstık. Neyse ki o yanıt

vermedi. Hissizce, Jamie'yi kucağında hoplatıp zıplatmaya başladı. Hepimiz, Jamie'nin sağlığı konusunda danışılacak birisi varsa onun Vera olduğunu düşünüyorduk. Jamie dadının kucağından inerek, yerdeki kilimin üzerine oturup parmağını emmeye başladı. Vera sordu:

Soğuk algınlığından hiç bahsetmemistin?

Hayır, bahsetmedim. Seninle on gündür konuşmuyoruz. Bu arada oldu.

Devamlı aradım. Hiç evde değildin ki. Telefonlara hep o kadın, hizmetçin çıktı.

Vera, telefon etmeni beklemek için sürekli evde oturamazdım ki.

Vera, isteği ailesi tarafından reddedilmiş küçük bir kız çocuğu gibi tekrar sordu.

O halde Jamie'yi ne zaman alabilirim? Ona ne zaman sahip olacağım?

Andrew kızmaya başlamıştı ve Vera'nın bu alçakgönüllü, yalvaran ses tonu bu kızgınlığı daha da artırıyordu.

Henüz üniversitede olmasına karsın benden çok büyüktü, hatta Eden'dan bile büyüktü. Otuz yasına yaklasmıstı; savasa katılmış, esir düsmüş ve "ailenin çocuğu" olmaktan çıkalı çok olmustu.

Vera onu istediğın zaman alabilirsin. O senin çocuğın. Onu giydiririz ve gayet de iyi olur. Buraya onu almaya

geldik ve bunu da yapacağız.

Dadıya dönerek bir Richardson gibi amiyane konustu:

Esyalarını hazırla lütfen.

Onun davranısına hayran oldum. Kadın özgürlüğüne inanan ve özgür bir kadın olan ben, bir erkeğın "duruma hâkim" olmasını beklemistim. Helen de memnun olmuş görünüyordu. Eden'ın hâkimiyetinin yılgınlığa dönüştüğünü gördüm. Vera'nın yumusak baslılığı hepimizi hayrete düşürdü. Kızacağına, kah görünen Eden'ı avutmaya çalışıyordu.

Eden, eğer gerçekten onun için kötü olacağını düşünüyorsan...

Evet düşünüyorum. Söyledim zaten.

Eden pencereye gidip perdeyi kaldırdı. Kaldırmasa da dışarıdaki tipiyi görebiliyorduk. Hepimizin aklından geçeni Andrew dile getirdi:

Araba eğer n kapıya getirilirse dıarıda sadece on saniye kalır. İstasyona gitmek için iki kilometre yürümeye benzemez.

Vera vazgemisti bile:

Neden gelecek haftaya bırakmıyoruz? Böylece kesin bir tarih de belirlemiş oluruz. Farz edelim, haftaya

Cumartesi olur mu Eden?

Eden yanıtlamadan önce durakladı. Jamie'nin parmağını emerek önünde oturduğu atesin beslenmesi gerekiyordu. Eden kömür eldivenini giyip atese bir iki kürek kömür attı, sonra da eldiveni çıkardı. Atesin önüne telden bir koruyucu koydu. Bütün bu isleri bitirince Jamie'nin basını oksadı. Jamie hiçbir tepki vermemisti.

İsterseniz haftaya cumartesi gelebilirsiniz.

O zaman sabah gelip onu alırım, olur mu?

Olur, sabah gel.

Dadı hepimiz için çay getirdi. Eden rahatsız olmuş görünüyordu. Dadı onun bardağına çay koyarken kafasını

sağa sola salladı. Vera tahta bir iskemleye oturdu. Bunu yapmasaydı bayılacaktı sanki. Helen kardan bahsetmeye başlayıp çocukluğunda Walbrooks'taki karlı günleri anlatana kadar ortalıkta sessizlik hâkimdi. O sırada önce tuhaf gelen, ancak sonra ne kadar acıklı olduğunu anlayacağımız bir şey oldu. Jamie oturduğu yerden kalkarak Vera'ya yöneldi ve yanında durdu. Vera duygularını göstermemeye çalıştı. Bir çocuğun, kendisi istediği takdirde sarılacağı şekilde ona ellerini uzattı. Jamie kabul etmişti. Vera'nın kucağına tırmandı ve geldiğimizden bu yana ilk kez konustu:

Eden bana bir köpek alacak.

Öyle mi sekerim? Ne güzel.

Büyük bir köpek, ama önce küçük olacak.

Ah canım. Bir köpek sahibi olmayı hiç düşünmemistim' Ama Eden sana söz veriyse...

Jamie basıyla onayladı ve kollarını Vera'nın boynuna sardı

Bana söz verdi.

Çayınızı soğutmayın.

Eden'in sesi ve aksanı, unuttuğumu sandığım büyükannem Longley'yi hatırlatmıstı bana.

Kar, oradan bir, an önce ayrılmamıza neden oldu. Çok fazla değildi, ama belli ki hızlanacak ve bazı yollar kapanacaktı. Andrew daha sonra, Goodney Konağı'nda zorunlu olarak geçirilecek bir gecenin ölümden beter olacağını söylemişti-

Vera, Jamie ona sevgi gösterince keyiflenmişti. Tek sorunun bu olduğunu düşünüyordum. Eminim Helen ve Andrew da aynı şekilde düşünüyordu. Onu, Jamie'nin ilgisizliği üzmüştü. Jamie'nin soğuk alınlığı belli oluyordu, burnunu çekip duruyordu. Odası çok sıcaktı ve onu on saniyelik de olsa dışarı çıkarmak doğru olmayabilirdi. Bu durumda sanırım hepimiz ikna olmuştuk. Biz aşağı inip Generali kaldırırken, Jamie Vera'yı öpmüş ve iyi geceler dilemişti. Dadısının yanında neseli neseli bize el sallamıstı. Eden, Vera'yı ve hepimizi öperek, Walbrooks'a varır varmaz telefon etmemizi istedi. Sağ salim gittiğimizden emin olmak istiyordu.

O dönem Cambridge'den ayrıldığım tek hafta sonu buydu. Bir sonraki cumartesi neler olduğunu yeterince merak etmedim ve sorusturmadım. Jamie'nin, Vera'yla Laurel Cottage'a döndüğünü düşünüyordum. Sadece, kocaman bir köpekle Vera'nın ne yapacağını merak etmistim. Longley ailesi var olduğundan beri eve asla bir hayvan girmemisti.

Jamie'nin asla Vera'ya dönmediğini öğrendiğim zaman nisan olmuştı. Belli ki Jamie, Vera'nın rızasıyla hâlâ Goodney Konağı'ndaydı.

On dördüncü bölüm

Daniel Stewart, ilk basta son derece genç görünüyor. Onu ilk gören bir oğlan çocuğu sanıyor. Bu, ince yapısı, dimdik durusu ve hiç dökülmemiş uzun saçlarından kaynaklanıyor olabilir. Helen'in bir teorisi vardı. "Kadınlar, olduklarından on yaş genç giyinirlerse çok daha fazla etkili olurlar" derdi. Yalnız bu on yas, ne eksik ne de fazla olmalıydı. Bana göre bu teori erkekler için de geçerli. Stewart, olduğundan yirmi yaş genç giyiniyordu ve ben bunu saçmalık derecesinde abartılı buluyorum. Bir süre sonra yüzündeki derin çizgiler, hüznü gülümsemesi, iyi boyanmadığı için, kızıla dönmüş ak tellerin kahverengi saçlar arasından sırtması ister istemez insanın gözüne batmaya başlıyor.

Ancak tüm bunlar bir yana, hos, biraz sevimli ve zeki bir adam olduğu da bir gerçek. Etrafına mantarlarla ilgili bir yığın kitap saçmış oturuyordu salonumda ve Helen'in gelmesini bekliyordu. Elbette daha önce karşılaşmış ve tanışmışlardı. Tek kulağımla onu dinlerken, diğer kulağım, Helen'i getirecek asinin motor homurtusundaydı. Aklından geçeni açıkladı:

Doğrudan sormak istiyorum. Vera'nın kullandığı zehir ile kulübede bulduğu, o yaslı kadını öldüren zehir aynı

mıydı?

Bayan Hislop'ı mı soruyorsunuz? Onun zehirlenerek öldüğünü dahi bilmiyordum. Yemek için mantar pisirdiğini

biliyorum sadece.

Sorusturmanın sonucunda “doğal ölüm” dendi. Ölüm belgesinde miyokart enfarktüs yazıyordu, yani bir tür kalp

krizi. Kalp yetmezliğinden ölmüş. Fakat otopside, çeşitli boyutlarda böbrek bozukluğu olduğu tespit edilmiş ve bu raporda yer almamış. Bayan Hislop zaten seksen yaşına merdiven dayamıştı. Kulübesinde bir sepet dolusu mantar bulundu, ayrıca tencerede de pisirmeye hazır mantar vardı. Yapılan analizlerde bunlar zararsız çıkmıştı.

Otopside Bayan Hislop’ın vücudunda mantar zehirlenmesi belirtisi bulunup bulunmadığını sordum. Bu tür olaylarla hiç ilgilenmezdim, hatta polisiye roman bile okumazdım, ama Stewart’la konustukça ilgim artmaya başladı.

Hiçbir şey yoktu, karar böyleydi. Ancak soruşturmada zehirli mantara yönelik çok laf edilmisti, çünkü Bayan

Hislop’ın bunlarla uğraştığı biliniyordu. Bu soruşturmada Vera Hillyard da kanıtlar sundu. Zaten bunu siz de biliyorsunuz.

Hayır, bilmiyordum.

Çok sasırmıştım. Çünkü Vera bana Bayan Hislop’ı bulduğunu anlatmış, ancak sorgulandığını asla söylememisti. Bu olay, on dört yaşında olmasından ötürü onun üzerinde derin ve kalıcı bir etki bırakmıştı herhalde. Bana bahsetmemesi de kafamı karıştırmıştı. Mantar hakkındaki konuşmaları bu soruşturmada duymuş olmalıydı ve sonradan ortaya çıkmak üzere kafasının bir kösesinde kalmıştı. Stewart devam etti:

Bu karara karsın, Bayan Hislop'ın mantar zehirlenmesinden öldüğüne eminim ve kullanılan zehirin, Vera

Hillyard'ın otuz yıl sonra kullandığı zehirle aynı olduğuna da eminim. Hiç kimse bunun ne olduğunu anlayamadı ve bundan sonra öğrenilmesi de imkânsız. Belirtiler karşılaştırılarak çalışılırsa belki bir tahminde bulunabiliriz.

İmparator Hadrian'ın kulakları gibi mi?

Söylediğime hiç aldırmadı.

Ölüme neden olan zehirin orellanin olup olmadığını merak ediyorum. Cortinarius denen bir cins mantarda

bulunur bu zehir. Uzun yıllar Cortinarius'un zararsız olduğu düşünülmüş, ancak 1962 yılında Grzymala isimli bir Polonyalı, orellaninin bu cins mantarda bulunduğunu keşfetmiş. Böbreklere zarar veriyor. Çocuklarda birkaç gün, yetişkinlerdeyse, haftalar, hatta aylar sürüyor. Böbrekler iflas ediyor. Bayan Hislop'ın, acayip mantarları yeme alışkanlığı varmış.

Otopside. böbreklerin zarar gördüğünün ortaya çıktığını söylemistiniz. Vera bana, onu bulduğu zaman tamamen

sismiş olduğunu anlatmıştı. O söylediğiniz orellanini aylar önce yemiş olmalı. Mantarları anlatan kitabı alıp ilgili bölümü okudum ve itiraz ettim.

Bakın, burada ne diyor. Cortinarius, Britanya'da ya çok ender bulunmuş ya da hiç yokmuş. Vera mantar

toplamak için Polonya'ya gitmedi ki. Öbür cins, Turmalis de burada yetismemiş.

Biliyorum, onu ben de okudum. Ama bu kitapta olmayan, o mor cins mantara ne diyeceksiniz? Bakın burada

yazıyor.

Bana, Tarım ve Balıkçılık Bakanlığı'nın yayımladığı ince bir broşür verdi. Yayın tarihi, Vera'nın zehirlleme işlemine başlamasından on yıl öncesine aitti.

Cortinarius purpurascens. Bu çok bulunan bir cins. Yenilebilirler listesinde yer aldığını yazıyor.

Bu kitabı daha önce de görmüştüm. Vera'nın katil olduğunu ve zehirlleme işleminden sonra bıçak kullandığını bilmeme rağmen yüreğim hopladı. 23 no'lu Yenilebilir ve Zehirli Mantarlar Bülteni isimli koyu yeşil kitapçığın kapağında, Fransız pazarlarında çok satılan, sarı bir horoz mantarı resmi vardı. Yayın tarihi 1940'tı. Mor mantar resminin yanında, bu cins mantarla ilgili uzmanların bile zor karara vardıkları, bu nedenle yenmesinin sakıncalı olabileceği yazıyordu. Tam, orellanın hakkında bir bilgi olmadığını Stewart'a söyleyecekken, bu maddenin broşürün yayın tarihinden yirmi iki yıl sonra bulunduğunu anlattığını hatırladım.

Bu da Cortinarius cinsindendir. Bu nedenle böbreklere zarar veren orellanini içermesi çok muhtemeldir.

Resme bakarken bu mantarı Sindon koruluklarında çok sorduğumu hatırladım. Oraya hep yaz sonunda giderdim, değil mi? Uzun bir süre de, ya yaz sonunda ya da sonbahar basında gitmistim. Anne'le korularda gezerdik. Dere kıyısında, o tahta köprü'nün bulunduğu, Vera'nın okul arkadaşıyla dedikoduya dalıp Kathleen March'ı bıraktığı yerde arasında Cortinarius gördüğümü hatırladım.

Tam bunları düşünürken Helen geldi; bunun beni ne kadar mutlu ettiğini anlatamam. Eski çirkin anılar midemi bulandırmaya başlamıştı. Bana sarıldı, Stewart'ın elini sıktı.

Yanımda Valium getirdim Bay Stewart, sormaya başlamadan önce bana haber verirsiniz hapı almak için iyi bir

zamanlama yapabilirim.

Stewart ondan, sadece Goodney Konağı'nı anlatmasını istedi. Simdi orada yasayanlar onun oraya girmesine izin vermemişlerdi. Bu onu fazla üzmezdi değil mi? Basını salladı. Basındaki kocaman sapkasını çıkarıp da beyaz küçük kafası ortaya çıktığı zaman içim rahatladı.

Valium'umu almayacağım, ama likörümüzü biraz erken içsek nasıl olur sekerim?

Bazen, Andrew'la, Helen'in kayınvalidem olmasını istediğim için evlendiğimi düşünürüm. Tek neden bu değilse bile etkisi çoktu. Korkuyordum, yalnızdım ve son derece deneyimsizdim ve bu nedenle aileden birisiyle evlendim.

Asılmış bir kadının yeğeni olarak kimsenin benimle evlenmeyeceğini düşünüyordum.

Helen, otuz beş yıl öncesini benden daha iyi hatırlıyordu. Eden'in salonunun ve neredeyse bütün evin pembe ve yeşil olduğunu sanıyordum, ama Helen, sarıları ve koyu kırmızıları da hatırlamıstı. Çocuk odasındaki Arthur Rackham resimlerinin bulunduğu duvar kâğıtlarını sonradan çıkardığını, odanın maviye boyandığını ve bu nedenle odanın yazın bile çok soğuk olduğunu hatırlıyordu. Hatta Jamie'nin dadısının adının June Poole olduğunu dahi hatırlamıstı. Bunları unuttuğum için kendime sasıyordum. Kafamda, Jane Eyre'la bir benzerlik kurmustum. Bay Rochester'ın karısının bekçisinin adı da Grace Poole değil miydi? Jamie deli değildi, disi değildi, ortada bir sır yoktu, ama bir süre için hapsedildiği de bir gerçektir.

June Poole, Goodney Parva köyünde yaşayan yedi kardesin en büyüğüydü ve bu nedenle Jamie'ye dadı olarak seçilmisti. Hayatında, çocuklara bakmanın dışında hiçbir şey olmamıstı. Jamie'yi sevip sevmediği ise baska bir konuydu. Acaba hiç sevmiş miydi? Helen bununla ilgili hiç konuşmadı. Jamie'nin dört beş yaslarından bahsetmek ona acı veriyordu. Ona likörünü verdim Helen, Eden'in ziyarete açtığı ormangülü bahçesini anlatmaya koyulduğu sırada kocam geldi.

Kocam ile Helen'in birbirleriyle karsılaşmaktan ne kadar mutlu olduklarını görmek bana hep keyif vermistir. Sanki dünyadaki en doğal davranışmış gibi birbirlerini öptüler, buna bir türlü alısamamıstım. Kocam, Stewart'tan hoslanmıyordu ve o kitap projesini doğru bulmuyordu, ihtiyar delikanlı Stewart'ın arkasına geçip bana göz kırparken ona takılmadan edemedi.

Bay Stewart, sanırım onur kırıcı yayınlar yasasını aklınızdan çıkarmıyorsunuz?

Olaylara hastalıklar yön vermeye başlamıştı. Önce Vera, arkasından Jamie, en sonunda da Eden hastalanmıştı. Jamie'nin hastalığının ne olduğunu asla bilemedim. Krup olabilir, ama bunun için yası büyüktü. Bronsit ya da akciğer zarı iltihabı da olabilir. Bilmiyorum. Ancak bu hastalık, onun Sindon'a dönüşünü engellemisti. Vera'nın 30 mart 1949'da babama yazdığı mektup duruyordu.

"... Eden beni birkaç haftalığına Goodney Konağı'na davet etme nezaketini gösterdi. Tony yarın bana bir araba gönderecek..."

Zavallı Vera. En sıkıntılı zamanında bile züppeliği elden bırakmıyordu.

"Jamie, subatın ortalarında yakalandığı soğuk algınlığının bazı komplikasyonlara yol açması nedeniyle dışarı çıkarılması doğru olmadığı için yaklaşık üç aydır orada kalıyor. Tahmin edebileceğin gibi, onu çılgınca özledim, ancak onun için en iyi olacağını düşündüğüm bu durumu da kabul etmek zorundayım. O soğuk havalarda onu yerinden oynatmak ya da dışarı çıkarmak söz konusu olamazdı. Eden çok nazikti, zaten onun baska türlü bir davranış göstermesi ikimizi de sasırtırdı. Jamie için her türlü bakımı sağladı. Her gün onun durumu hakkında beni bilgilendiriyor. Jamie'yle aynı çatı altında kalmak çok hoş olacak. Yeniden beni tanımasını, bana alısmasını sağlamak zorundayım. Yaklaşık bir hafta sonra, benimle Laurel Cottage'a dönebilecek kadar iyileşmiş olacak..."

Bu satırlarda gerçekler ve gerçek duygular yatıyordu. Belki de, Tanrı'nın susturulması ya da günahkârları cezalandırmakla görevli yılan saçlı tanrıçaların sakinleştirilmesi gerekiyordu. Eğer olaylara cesaretle yaklaşıp her

seyin iyi olacağına inanırsam gerçekten her şey iyi olurdu. "Faith" yine çok az bilgiye sahipti ve benden çok bilenlerin hiçbirisi hayatta değildi. Örneğin Vera ve Eden bu süre boyunca Jamie'nin geleceği hakkında hiç konuşmamışlar mıydı? Jamie'nin geçmişi de konu edilmiş miydi? Eden, Vera'ya, gerçek eğilimlerinden hiç söz etmiş miydi? Yoksa zavallı Vera, bütün o aylar boyunca, o karlı subat gününde bize açıkladığından ve sonra babama yazdığından fazlasını bilmeden umutla beklemiş, daha beterinin olmasından dehsetle korkmuş muydu? Sanırım böyle olmuştur.

Chad Hamner'ın anlattıklarına ve benim hatırladıklarına göre, Vera, Eden'in düğün günü, hatta nisanın açıklandığı gün, kötü olayların olacağını hissetmisti. Hele Eden düşük yapınca korkuları kâbus olmaktan çıkıp somut gerçek olmuştur.

İki kız kardesin yalnız kaldıkları nisan ayındaki o iki hafta boyunca neler konuştuklarını hep merak ederim. Tony, haftada en az üç kez Colchester'dan Londra'ya gidiyordu. Bazen Eden'in dostları geliyor olabilirdi. Bayan King ve June Poole zaman zaman yanlarına girip çıkıyorlardı mutlaka. Yürüyüşe çıktıklarında, bahçede gezerken ya da yemekte Jamie yanlarında oluyordu. Fakat baş basa kaldıkları uzun saatler boyunca neler olmuştur?

Karşılıklı fedakârlıklarda bir anlaşılmaya varmak bulunup ya da ortak bir gelecek, ortak bir yaşam yaratmak için

tartışmıslar mıydı hiç? Yoksa, Eden'in hosgörüsüzlüğü karşısında Vera yalvarmış mıydı? Jamie'nin babasının kimliği hakkında hiç tartışılmış mıydı? Bu iki kız kardeşi yakından tanıdığım için, bu tür konularda birbirlerine karşı asla açık olmayacaklarını tahmin etmem hiç zor değildi. Hissettiklerini ya da yapmak istediklerini asla söylemez, her şeyi ortada bırakılır, gerçekleri tam olarak yansıtmadan konusurlardı. Eden yapmacık tavırlarıyla, Jamie'nin "hassas" ve "güçsüz" olduğunu ileri sürmüs, Vera da onu kışkırtmaktan korkarak susmuş muydu?

Geçmisi hatırlamıslar mıydı? Bu kesinlikle çok acı verebilirdi. Vera'nın, bebekken Eden'in hayatını kurtarmasından ona annelik yapabilmek için kendi oğlunu ihmal etmenden, savaş yüzünden Eden evden uzaklaştığı zaman ağlamasından, birbirlerini sevdikleri günlerden bahsetmek o dönemde onların yapacağı bir iş değildi.

O uzun yaz tatilinin bir bölümünde Andrew'la Walbrooks'a gittim. Tabii ki onunla evlendim, ama o yıllarda değil. Daha nisanlı bile değildik. Bir iki ay ona âsıktım, ancak Desdemona olmadığım için, geçirdiği tehlikelere rağmen onu sevmeye devam edemezdim. Yasadığı tehlikeler çok canımı sıkıyordu ve savasın "s"sini bile duymak beni dehsete düşürüyordu. Sayet Vera asılmamış olsaydı Helen'in oğlunu kibarca terk edip yeniden kuzen olmanın yollarını arayabilirdim.

Her neyse, bu benim değil Vera'nın hikâyesi. O sıralar ya da herhangi bir zamanda Vera için neydim? Herhangi bir rüyasında gördüğü sıradan bir figür müydüm? Eden'a alternatif olası bir dost muydum? Bunun dışında, insanlar ona ne ifade ederdi?

Vera o yaz çoğunlukla Goodney Konağı'ndaydı. Zaman zaman bir haftalığına ya da birkaç günlüğüne Laurel Cottage'a gidiyordu, ancak Jamie asla onunla gitmiyordu. O mayısta Jamie beş yasına bastı ve okula gitme konusu gündeme geldi. Sindon'daki okula gitmesi ve on bir yasına kadar orada kalması en doğal olanıydı. Vera, Francis'in yasadıklarını Jamie'ye yasatmayacaktı. Sevgili Jamie'sini yanından ayırmayacak ve onu bir hazırlık okuluna göndermeyecekti. Gerald'ın bu ise karısmayacağını düşündük hepimiz. Bu, Veznin, sadece Vera'nın kararı olacaktı. Gerçi hiç sözü edilmemisti ama, Gerald'ın Jamie'nin babası olduğuna artık kimse inanmıyordu. Jamie'nin bir babası olmalıydı; bu Chad olamayacağına göre Vera'nın başka bir sevgilisi vardı. Andrew'a bile anlatmadığım düşünceme göre, Vera'nın Gerald'ı tanımadan önce birlikte olduğu bir erkek arkadaşı izinli çıkagelmis, nostalji, savaş bunalımı ve muhtemelen bir sise tezgah altı sarabı olayın geri kalan bölümüne yardımcı olmuştur. Gerçi bu Vera'nın tarzı değildi, ama insanların cinsel yaşamları pek ender de olsa kendi tarzlarına uymayabilirdi.

Vera, Andrew ile benden, Jamie'yi kaçırmak için ona yardım etmemizi istedi.

Eski model bir Mercedes'le eve dönerken Great Sindon'dan geçtik. O mor mantarları belki de, Helen'in söminesi için kozalak toplamaya Sindon koruluklarına gittiğimiz gün yaprak kümeleri arasında görmüştüm. Daniel Stewart'ın kitabında bu cins Cortinarius mantarlarının temmuz-ağustos aylarında çıktığı yazıyordu ve biz de temmuzdaydık.

Belki de, yıllar önce Anne Cambus'le o koruda dolastığımız zaman görmüştüm. Ya da yıllar sonra tek basıma gittiğimde görmüştüm.

Vera'nın isteğini yerine getirseydik cinayet islenmeyecekti diye düşünmekten hoslanmıyorum. Bu doğru değildi. Sayet kabul etseydik ve başarılı olsaydık o korkunç felaket önlenmiş olurdu. Ancak sonraki olaylara bakınca başarılı olmamızın imkânsızlığını görmüştük.

Vera bizi beklemiyordu. Ona rastlantı, eseri uğradık. Ben, Laurel Cottage yoluna girmeyip köyden geçmek ve yola devam etmekten yanaydım, ancak Andrew, köyden birisinin, bizi gördüğünü Vera'ya anlatabileceğini ve bunun çok ayıp olacağını söyledi. Baskalarının ne düşüneceği konusunda her zaman çok titiz davranan birisiydi.

Yanında Josie Cambus vardı. Josie'nin ilk evliliğinden bir oğlu olduğunu sanırım ilk kez o gün duymuştum. Oraya vardığımız sırada, bu oğlunun hukuk okuduğunu anlatıyordu. Vera, onu son gördüğümüz zamanki kadar zayıf ve yaslı görünüyordu. Ancak gücünü biraz toplamış gibiydi. Orada olduğumuz süre boyunca sinirli ve huzursuzdu; elleriyle oturduğu koltuğun kollarını kavramıstı ve bir iki kez yüzü kasılmış ve sancıdan kıvranıyormuş gibi hareketler yapmıstı yine.

Biz geldikten beş dakika sonra Josie ayrıldı. Vera, sanki o saatte oraya uğramamızın baska imkânı varmış gibi arabayla gelip gelmediğimizi sordu. Öğlen otobüsü kalkalı iki saat olmuştı, sonraki otobüsün gelmesine de daha bir saat vardı.

Vera yanıtımızı doğrulamak ister gibi pencereye gidip bahçe çitinin yanına park ettiğimiz Mercedes'e baktı ve kafasını salladı. Bir deri bir kemik kalmış haliyle, kırk iki yasından on yaş daha yaslı görünüyordu ve dokunaklı bir hali vardı. Ağzında bir sey olmamasına karsın çiklet çiğniyor gibiydi.

Damdan düşer gibi, daha önce konusulanlarla hiç ilgisi olmayan şeyler hakkında konuşmaya başladı. Sanki, haftalardır konusulan konunun devamıydı söyledikleri. Bir anlamda öyle olduğunu sonradan öğrenmistim. Aynı konuyu Josie'ye, Morrell'lara ve Helen'e de açmıştı. Ancak Helen bize hiç bahsetmemisti.

Su anda Tony evde değildir. Bunu adım gibi biliyorum. June da izinli bugün. Hizmetkârların durumunu bilecek

kadar uzun kaldım orada. Eden'in yanında bir tek Bayan King vardır ve o da oldukça yaşlı, altmışındadır. Kolayca yapabiliriz. Siz Eden'ı lafa tutarsanız ben yaparım. Çok kolay olacak.

Takıntıları olan kisiler kafalarını o soruna öylesine takarlar ki neden bahsettiğini dahi söylemeden lafa basarlar ve siz de ne demek istediğini anlamak zorunda kalırsınız. Vera da öyle yapmıştı. Andrew ve benim Vera'nın neden bahsettiğini hiç anlamamış olmamız şimdi bana tuhaf geliyor.

Jamie'yi almaktan bahsediyorum elbette. Onu eve getirmekten bahsediyorum. Zorla kaçırmak tek çare çünkü.

İkimiz de Vera'nın çıldırdığını düşünmüstük. Andrew dikkatlice ve kibarca sordu:

Eve gelmek istemiyor mu? Sorun bu mu?

Elbette eve gelmek istiyor. Daha beş yasında, öyle değil mi? Ne bilebilir ki? Eden onu bırakmıyor. Herkes bunu

biliyor. Eden, çocuğu olamayacağı için onu tutmak istiyor.

Andrew dehsete düsmüstü.

Bak Vera, bir dakika dur. Bu doğru olamaz. Senin biraz sinirlerin bozuk galiba, değil mi? İyi görünmüyorsun.

Ancak durumu abartmaman gerekir. Eden, Jamie'yi evlat edinmek için sana baskı mı yapıyor? Öyle mi?

Baskı!

Vera'nın gırtlğından korkunç bir kahkaha çıktı, iskemlesine oturup ellerini kavuşturdu ve ovunmaya başladı.

Tüm yapacağın bunu kabul etmemek. O zaman onu senden alamazlar. Yasalar izin vermez. Bunu biliyorsun

elbette değil mi?

Kafasını sabırsızca ve biraz vahsice ileri geri sallamaya başladı.

Arabanız var ve iki kisisiniz, ayrıca genç ve güçlüsünüz Eden'la mücadele edebilirsiniz. Bayan King'i odasına

kilitleyebilirsiniz. Faith Eden'ı lafa tutarken, ben de Jamie'yi odasından alırım. Eğer biz uzaklaşmadan Eden fark

ederse sen onu tutarsın, Faith ile ben de Jamie'yi kaçıırız.

Ben araba kullanamam, dedim.

Andrew bana söyle bir baktı, sanki onu ciddiye almama kızmıstı.

Bak Vera. Sanırım doktorunu görmen gerekiyor. Sinirlerin için sana bir ilaç versin. Sakince yat ve iyice düşün.

Jamie'yi eve getirmek istediğin an gidip onu alırız. Tamam mı? Ne zaman istersen bir isaret ver yeter. Yalnız bu isi kaçamaksız, açıkça yapmamız gerek. Eden'a haber ver ve hazırlıklı olsun. Ancak bizim de uygar olmamız lazım, değil mi?

Andrew'u bunun için seviyordum. Güçlüydü ve her zaman öyle olduğunu düşünüyordum. Vera ona tarifi imkânsız bir küçümsemeye baktı.

Neden kimse bana yardım etmiyor?

Vera, senin yardıma ihtiyacın yok. Ya da bu şekilde değil. Bana sorarsan sana bir doktorun yardımı gerekiyor.

Bunu sana soracak değilim. Senden tek istediğimi de yapmıyorsun zaten.

İkimiz de onu bu durumda bırakmak istemiyorduk, ancak bu isten fena halde rahatsız olmuştuk. Üzerindeki baskıyı ve direnisini anladığımızı düşünmüştük. Bizimle Walbrooks'a gelmesini ve birkaç gün Helen'le kalmasını ve eğer isterse onun doktorunu görmesini önerdik. Buna hiç yanasmadı. Eğer bir yere gitmesi gerekiyorsa, Jamie'yle birlikte olmak için Eden'a gideceğini belirtti.

O gece Helen'e sordum:

Eden gerçekten Jamie'yi evlat mı edinmek istiyor?

Öyle görünüyor sekerim. Bebeği olamayacak. Asla çocuk sahibi olamayacak. Bu nedenle Jamie'yi yasal olarak

ona vermesi için üç aydır Vera'ya baskı yapıyor. Bunu bana kendisi anlattı. Ancak onu zorla alıkoyması çok saçma.

Öyle mi? Peki Vera artık Jamie'yi almak istediğini söyleyip almaya giderse ne olur? Arabası da yok. Yani Eden

Jamie'yi zorla mı alıkoyar? Odasına kilitler mi? Tony ve June Poole ona yardım ederler mi?

Sanırım Vera seninle konusmus.

Hayır konuşmadı. Bunların hiçbirini ondan duymadım.

Sekerim sanırım gerçek su ki Vera sorun çıkarmak istemiyor. Eden'la arasının bozulmasını istemiyor. Biz

birbirimize çok bağlı bir aileyiz.

Ben öyle görmüyordum ve bunu da söyledim. Arthur Longley Helen'e bağlı değildi ve ikinci kez evlendi. Gerald ve Vera da birbirlerine bağlı kalmadılar. Francis ise hiç kimseye bağlı değil. Bu iki kız kardeş annemden hiç hoslanmadılar, annem de onları sevmeydi. Babam ile Helen'in de arası iyi değildi. Bağlılık adına çok sorun vardı. Andrew'un söylediği şey beni sasırttı.

Beni yanlış anlama, ancak, Eden'in Jamie'yi evlat edinmesi uzun vadede onun yararına olmaz mı? Vera'nın akıl

sağlığı uzun süredir yerinde değil gibi. Yalnız yasıyor. İyi değil. O ne kadar ideal bir ebeveyn olabilir kendi kendine sorsam bir.

Neden kendi kendine soruyorsun? Hangi ebeveyn ideal ki? Ayrıca Jamie'nin tek ebeveyni de Vera, en azından

öyle biliyoruz.

Bu sözlerim karşısında Helen ufak bir sok geçirdi. Ağzını "Uuu" der gibi büzdü ve kaslarını kaldırdı.

Vera Jamie'yi seviyor. Bunu anlamış görünmüyorsun. Onu gerçekten büyük bir tutkuyla seviyor, değil mi? Onları

birlikte gördüğünü hiç sanmıyorum. Yoksa "ideal ebeveyn" lafını etmezdin.

Ben çocuğu düşünüyordum. Onun elde edeceği imkânları düşünüyordum. İki genç ebeveyni, güzel bir evi,

eğitimi için parası olacak ve doğru olan da bu.

Bu beni iğrendirdi.

Eden ondan nefret ediyor. O, çocuklardan nefret ediyor.

Helen araya girdi:

Hayır sekerim, ben onları birlikte gördüm, geçen hafta gördüm, en az Vera kadar sevecendi.

O gece, tarafların belli olmaya basladığı geceydi. Kimse bunu açıklamadı, kimse Eden'in Jamie'yi alması ya da Vera'ya geri gitmesi gerektiğini söylemedi, ama sessizce taraf tutmaya baslamıstık. Bütün karsı çıkmalarına

rağmen Andrew'un Vera'nın tarafını tutması yeterince sasırtıcıydı. Buna neden olan da Eden'dan hiç hoslanmaması ve hak ettiği cezayı görmesini arzulamasıydı sanıyorum. General ise, annelik konusundaki duygusal nedenlerinden ötürü Vera'nın yanında yer aldı. Helen'in, Eden ve Tony tarafından evlat edinilmesi durumunda Jamie'nin maddi çıkarları olacağını savunması beni sasırttı Ona göre, Eden kazanırsa Vera rahatlıkla zamanının büyük kısmını Goodney Konağı'nda geçirebilirdi ve böylece aile parçalanmaktan kurtulurdu. Ama Vera'nın kazanması halinde Eden bir daha onunla asla grmezdi. Bir zamanlar birbirlerini nasıl sevdiklerini

hatırlayınca hayrete düştüm.

Vera'nın o soğuk alınlığına yakalanması ne kadar kötü oldu.

Helen, sanki tüm bunların nedeni oymuş gibi düşünüyordu anlaşılan. Fakat o zamanlar hepimiz aynı şekilde düşünüyorduk.

Vera-Eden-Jamie sorunu yüzünden bütün isimizi gücümüzü bırakmadığımızı özellikle belirtmem gerek. Bu konuyu konustuk, düşündük, ama yapacak baska işlerimiz de vardı. Özellikle Andrew ve benim baska işlerimiz vardı. Aramızdaki ilişki, dostluğun ve akrabalığın dışına çıkarak aska dönüşmeye başlamıştı. Patricia da evlilik hazırlıklarına girmiş ve Londra'da birlikte yaşadığı adamla iki haftalığına Walbrooks'a gelmişti. 1949'larda, bir çiftin evlenmeden birlikte yaşamayı kabul edilir gibi değildi ve bu nedenle Walbrooks ta onlara iki ayrı oda verilmisti. Bu da, o ağustos gecelerinde Richardson'ların eski evinin koridorlarında hayli hızlı bir trafik olusmasına yol açmıştı.

Bizim Laurel Cottage'a uğramamızdan yaklaşık bir hafta sonra bir sabah Eden çıkageldi. Jamie'yi evde June Poole ve Bayan King'le bırakmış, yalnız gelmişti. Ay sonuna kadar Goodney Konağı'nda kalacak olan Vera'yı almaya gelmisksen buraya da uğradığını söyledi. Jamie sorunu uzun zamandır Helen'in kafasını mesgul ediyor olmalıydı ki bizim ve Patricia'nın erkek arkadaşı Alan'ın yanında adeta patladı.

Sekerim, zavallı Vera'ya bu şekilde gitmen hiç hoş değil. Ne yapmak istediğine karar verip onu yapman

gerekiyor. Ya zavallı küçük oğlan, onun duyguları ne olacak?

Eden son derece sakin ve mesafeliydi. Lacivert sarı desenli ince Hint pamuklusundan yapılma bir elbise giymisti. Hayli açık dekoltesini dantelden geniş bir yaka çevreliyordu. Eteği uzunca ve boldu. Bu tür kıyafetler sayfiyeye giderken bile giyilebiliyordu o zamanlar. Ayağında çok yüksek ökçeli, lacivert deri ayakkabılar vardı. Tırnakları ve dudakları koyu kırmızıya boyanmıştı. Sert ve acı kokulu bir parfüm sürmüştü. Helen'i yanıtladı:

Helen, kararımı verdim. Tony ve ben ne istediğimizi kesinlikle biliyoruz. Biz Jamie'yi almak istiyoruz. Bizim

açımızdan bir zorluğu yok. Asıl siz Vera'yla konuşmalısınız.

Sayet Vera sizinle aynı fikirde değilse Küçükhanım, bundan vazgeçmek zorunda olduğunuzu sanırım

biliyorsunuz.

Generalin kendisine "Küçükhanım" demesinden Eden'ın nefret ettiği ortadaydı. Bir keresinde bana da demisti ve bundan ben de nefret etmistim. Eden'a, Patricia'ya ve bana kızgın olduğu zamanlar böyle hitap ederdi.

Birtakım insanların önünde özel konulan konuşmak istemiyorum.

Ama sekerim, nasıl "Birtakım insanlar" dersin? Burada hepimiz bir aileyiz.

Eden Alan'ın aileden olduğuna inanmıyordu, ama fazla üzerine gitmedi.

Her neyse, bu konu Vera ile benim aramda.

Hayır, ablanı üzdüğün sürece öyle olmayacak.

General'in "Abla" diyerek Vera'yı mı yoksa karısını mı kastettiğı pek anlaşılamadı. İçime bir seytan girdi; Eden'in, orada bulunanlardan çok benim lafa karısmama kızacağını biliyordum. Böylece annemden biraz daha fazla nefret edebilirdi.

O zaman neden baska bir bebeğı evlat edinmiyorsun? Neden herhangi bir evlat edinme kurumuna

gitmiyorsun? Sanırım sen küçük bir bebek istiyorsun, halbuki Jamie beş yasına geldi.

Faith, ben Jamie'nin kaç yasında olduğunu iyi biliyorum. Burnunu soktuğün için sağ ol. Bu konunun seni neden

ilgilendirdiğini de anlamıyorum.

Helen haykırdı:

Sekerlerim, lütfen kavga etmeyin. Eden, senin kendi yeğenini istemeni anlıyorum. O kadar seker, tatlı, küçük

bir oğlan ki sana hak vermemek elde değil. Sen onu Eton'a gönderirsin.

Bu laf o kadar saçmaydı ki hepimiz gülmeye başladık Eden gülümseyerek konuşmasını sürdürdü:

Madem konuyu açtın, anlatayım o zaman. Her sey düzenlendi zaten. Pürüzler tam giderilmeden açıklamak

istemiyordum. Jamie'yi alacağız, Jamie bizim oğlumuz olacak, sadece ufak bir iki formalite gerekiyor. Tabii yeni duruma alısına kadar Vera da istediği kadar bizimle kalabilecek.

Hepimiz donakalmıştık. Kimden yana olursak olalım, hiçbirimiz, böyle bir durumun bu denli hızlı gelişeceğini önceden görememistik. Vera'nın, Jamie'yi kaçıralım diye bize yalvarmasını hatırladım. Andrew'dan ve benden yardım istemesinin üzerinden sadece bir hafta geçmişti. Söze karıştım:

Ama Vera onu çok seviyor. Vera'nın bütün varlığı Jamie.

Eden benden nefret ediyordu. Bana da cesaret veren buydu.

Jamie için iyi olanı o da isteyecektir nasılsa.

Bunun olamayacağını sen de biliyorsun. Kimse o kadar fedakâr olamaz.

Faith bunu seninle tartısmayacağım. Anlayacak kadar büyümedin henüz. Bildiğim kadarıyla hâlâ okuyorsun.

Ben sevgiyi görünce anlarım. Vera geçen hafta Andrew'la beraber Jamie'yi senden almamızı istedi. Onu zorla

alı koyduğunu ileri sürdü.

Offf Faith, dedi Helen.

Andrew beni yalnız bıraktı. Hiç ağızını açmadı. Babası doğru olup olmadığını sorduğu zaman da omuzlarını silkti. Peki beni destekleyip doğru olduğuna herkesi inandırsaydı ne olacaktı? Patricia, Alan'ı da alarak odadan çıktı.

Hadi gel Alan, buradan gıkalım.

Eden, sonsuz bir küçümseme edasıyla sözünü sürdüren

Jamie'yi evlat edinmemize karşı olmasına rağmen gelip bizimle kalacağına inanıyor musunuz hiç? Eğer razı

olsaydı hiç bırakır mıydı? Bunlara gerçekten inanıyor musunuz? O zaman neden gelip Jamie'yi almıyor? Yoksa Jamie'yi hapsettiğimi mi düşünüyor?

Bunlara verilecek hiçbir yanıt yoktu. Eden, hemen sonra, karşı gayet soğuk ayrıldı oradan. General beni tahrikçi olarak niteledi ve bana kızdığını belirtti. Ben de Andrew'la aramda müthiş bir patırtı çıkardım ve sonunda Vera'nın bizden Jamie'yi kaçırmamızı istediğini açıklamaya zorladım. En azından bunu ailesine açıklamayı kabul etti. Ancak öyle bir ses tonuyla anlattı ki bu, Vera'nın isterik ve psikolojik tedaviye muhtaç biri olduğu şeklinde anlaşılabiliirdi.

Bu durum Helen'i derinden yaraladı. O zamanlar insanlar ruh hastalıklarını bugünkü gibi kabullenemiyorlardı. Ailede o güne kadar böyle bir durum olmadığını söyleyerek, savunmaya giriyorlardı genelde. Helen de böyle yaptı, ancak aynı anda Vera'nın ruhî bunalımda olmasından korktuğunu ve bunun, tüm bunların nedeni olarak görülmesinden endişe ettiğini de belirtti. Bu durumu kendisinin açığa çıkarmaya çalışacağını da sözlerine ekledi. Bir iki güne kadar Goodney Konağı'na giderek Vera'yla yalnız konuşmaya kararlıydı.

Ben de onunla gitmek isterdim, ama izin vermeyecekti. Gerçi bunu açıkça belirtmedi, ama benim Eden'ı ikna etmemin daha doğru olacağını söyledi. Chatteriss'lerde ekonomik nedenlerden dolayı telefon kısıtlaması olmadığı için babamı aradım ve Vera ile Jamie konusunu anlattım. Hayatlarına çok geç girdiği için, babamın telefonla arası hiçbir zaman düzelmemisti ve karşı tarafla konuşacağına, genelde, ahizeyle konuşuyormuş gibiydi. Söylediği her kelimenin de baskaları tarafından kaydedildiğini düşünürdü. O da Eden gibi, bu işe karışmak için çok genç olduğumu söyledi ve bir yeğen olarak küstahlık ettiğimi de ilave etti. Konuyu bütünüyle anlayamadığını belirtip, Vera ile Eden'ın ne yaptıklarını bileceklerini söyledi. En önemlisi de halalarım ile ilişkiyi bozmamalıydım.

Helen geri geldiği zaman çok neseliydi. Vera gayet sağlıklıydı ve Andrew'un ne demek istediğini anlamamıstı.

Helen oraya vardığı sırada, Vera ve Jamie Goodney Parkı'nda yürüyüşe çıkmışlardı. Elbette bu, Jamie'nin hapsedildiğini düşünenlere bir açıklama getirecekti. Jamie'yi yukarı, June Poole'un yanına gönderdikten sonra Helen'le onun eğitimi konusunu konuşmuşlardı. Eylülde Goodney Parva'daki ok başlayacaktı.

Ona, Goodney Konağı'nda mı yasayacağım sordum, ancak o, ağustos sonunda Laurel Cottage'a döneceğini

söyledi. Sonra konuyu açarak, Eden'in ve Tony'nin, Jamie'yi yasal olarak evlat edinme niyetlerinin olup olmadığını sordum

"Yasal olarak evlat edinmek" konusunda bir şey bilmediğini söyledi, ama onu yanlarında tutacaklardı, Jamie onlarla yasayacaktı. Neden diye sordum. Hiçbir şey söylemedi, ancak yüzünü buruşturdu. O inanılmaz nakış islerinden birini yapıyordu; hani Eden'la yaptıklarından; ne diyorsunuz ona mesguliyet tedavisi mi? İşine döndü ve bana bakmaktan vazgeçti.

General meraklanmıştı:

En kritik noktaya da değindin mi gerçekten? Bunu isteyip istemediğini sorabildin mi?

Evet, sordum sekerim. Beni sorguya çekme. Çok sakın bir şekilde, tamamıyla bunu istediğini söyledi ve bir

daha bu konuda konuşmak istemediğini de ekledi. Ruhî bir sorunu olduğunu sanmıyorum Andrew, gerçekten sanmıyorum. Sanki biraz uyusuk gibi bir hali vardı.

Babam bana bir mektup yazdı. Kız kardeşlerinin en doğruyu yapacaklarına ve görev duygularının kisisel düşüncelerinden önce geleceğine tam güveni olduğunu söylüyordu. Onların çok iyi yetistirildiklerini de sözlerine eklemisti. Ailemizde kimsede ruh hastalığına rastlanmamıstı ve buna inanmamı istiyordu. Bu tür işlerle uğrasmamı hiç istemediğini de belirtiyordu. Annemin, onun kız kardeşlerinden hoslanmamasının beni etkilediğini ve bu nedenle önyargılı davranabileceğimi de düşünüyordu. Vera ve Eden’a olan hayranlığımın baskaları tarafından yok edilmeye çalışılması ona çok acı verecekti. Eve gitmeden önce onlarla birkaç gün kalamaz mıydım? Zaten Helen’de kalmayı bu kadar uzatmanın ne anlamı vardı, alt tarafı yan halam değil miydi?

Davet edilmenin dışında hiçbir güç Goodney Konağı’nda kalmamı sağlayamazdı. Elbette Eden da beni davet etmedi. Eden, tipik Eden olarak, çay davetini bile yazılı olarak reddetmemi beklerdi. Walbrooks’ta üç hafta kaldıktan sonra gittim ve eylülde döneceğime söz vererek Andrew’la Cambridge’e döndüm. Babama, Eden ile Vera’nın yanına neden gitmediğimi anlatmamın imkânı yoktu. Sadece Eden’ın ve Vera’nın bildiği birtakım gerçekler olduğunu, bizim ise bunu sadece tahmin edebileceğimizi, isin aslını bilmeyince de hiçbir yararı olamayacağını babama açıklamak için çok uğrastım, ancak sonunda pes ettim. Vera’dan bir mektup gelmisti, ama artık elimde değil. Eylülde sömine de yanmıyordu, neden kaybolduğunu bilmiyorum. Goodney’de iki haftadan fazla kaldığı ve bu sürenin planlanandan uzun olduğu gerekçesiyle o hafta sonu Sindon’a döneceğini anlatıyordu. Ayrıca Gerald’ın bosanmak istediğini de söylüyordu. Bir kadınla tanışmıstı ve onunla evlenmek istiyordu. Vera’nın nafakasını ödeyeceğini de yazıyordu. O günlerde bir kadının kocasını bosaması için baska bir kadının varlığını, zinayı, terk edilmisliğini ya da kötü muameleye uğradığını ispat etmesi gerekiyordu. Ayrı yaşamak yetmiyordu. Babam Gerald’dan hiç hoslanmıyordu:

Ondan sonunda kurtulacak. Ona çok vahsi davranıyordu.

Eden, Goodney Konağı'nda yaşayanlar açısından kötü bir zamanda hastalandı. June Poole haftalık tatilindeydi. Tony, babası hafif bir kalp krizi geçirdiği için Yorkshire'daydı. Tüm bunlar, istense böyle ayarlanamazdı, hepsi rastlantıydı. Eden'in nesi olduğu hiç anlaşılamadı ve bir sır olarak kaldı. Nezle ya da grip değildi. Yine bir düşük olmasından süphelenmistik. Walbrooks'a döndüğüm günlerde hastaneye kaldırılmıştı.

Vera, Jamie'yle, Bayan King'le ve haftada iki kez temizliğe gelen kadınla Goodney Konağı'nda yalnız kalmıştı. Okula dönmeden iki gün önce, yağmurlu bir akşamüstü, neler olduğunu bana kendisi anlatmıştı. Babamın ricalarını daha fazla kulak arkası edemediğim için iki geceliğine Laurel Cottage'a gitmistim. Jamie yukarıda, yeni dekore edilmiş odasında uyuyordu. Gecenin bir vakti Francis de gelebilirdi. Vera'nın yokluğunu fırsat bilen Francis bir kızla Laurel Cottage'da balayı geçirmisti. Vera buna çok kızmıştı ve söylediğine göre, Francis bu kızı Ipswich'te barmaid'lik yaptığı bir barda bulmuştu. Bütün köy bu skandalla çalkalanmıştı. Kız gitmişti, ertesi gün Francis de gidecekti, ancak Vera, eve uğramasını bekliyordu.

Doktor, Eden'in hastaneye yatmasını istedi, aksi takdirde olaklardan sorumlu olmayacağını söyledi.

Sanki ev insanla doluymuş gibi sesini alçaltarak ve etrafa bakarak konuşuyordu.

Su dökemiyordu, yani çisini yapamıyordu. Doktor böbreklerinden rahatsız olduğunu söyledi. Benim düşünceme

göre bebeğini düşürdüğü zaman ne yaptılarsa buna o neden oldu. Her neyse, bundan konuşmak istemiyoruz.

Seninle konuşmamam gereken şeyler bunlar. Bir ambulans geldi onu götürmeye. Tony'ye telefon ettim, hemen geleceğini söyledi. Jamie de okuldaydı. İki hafta önce okula başlamıştı. Bayan King'e de bir şey söylemedim.

Jamie'nin ve benim esyayı topladım. Ne kadar çok esya birikmiş inanmazsın. Bayan King'e, vermesi için bir not yazıp valizleri evin antresine koydum. Yürüyerek köye gidip Jamie'yi okuldan aldım ve birlikte kaçtık, halimiz çok komikti, çok güldük. Halimiz tam bir cümbüstü, çocuk oyunu gibiydi. Eden'in ne kadar çok kızacağını

düşünüyordum hep. Araba olmayınca Goodney'den Sindon'a ulaşmak neredeyse imkânsız. Üç otobüs değiştirdik ve saat sekize doğru eve ulaştık. Burada Francis'i buldum; ortalık darmadağındı. Çok sinirlendim, ama aldırmamaya çalıştım. Jamie'yi yatağıma yatırdım ve ben de yanına kıvrıldım, bütün gece öylece uyumusz. Büyük bir mutluluktu.

Ertesi gün Tony geldi ve neden Goodney'de kalmadıklarını anlayamadığını söyledi. Vera gülerek artık gitmeyeceğini. Jamie'nin de oraya dönmeyeceğini söyledi. Sayet isterse Eden'ı hastanede ziyaret edebilirdi. Tony bunu bir daha düşünmeliydi. Ona, içeri girip Jamie'yi alma şansını vermeyecekti. Katı ve tutucu bir adam olan Tony donup kalmış olmalıydı. Vera'nın ne demek istediğini gerçekten hiç anlamamıştı. En azından o zaman anlayamamıştı. Eden ona sadece Jamie'yi evlat edinmek istediğini söylemişti. O da Eden yatıstırmak amacıyla muhtemelen kabul etmişti.

Vera tüm bunları anlatırken gözlerinin içi parlıyordu. Zaman zaman ne kadar zeki olduğunu ve Eden'ı nasıl saskın bıraktığını söyleyerek gülüyordu. Onun için üzüldüğü ve kandırıldığını düşünüyordum. Yanında rahatsız olmuştum. Eden'ın hastalığından onun sorumlu olduğunu bilmiyordum, onu Vera'nın hasta yaptığını kimse bilmiyordu. O zaman her şeyi anladığımı sanıyordum. Eden, Jamie'nin yararına olacağı gerekçesiyle onu evlat edinmek için Vera'ya çok baskı yapmıştı. Oğlunu çok sevdiği için ilkin razı olan Vera, sonra fikrini değiştirerek fırsatı değerlendirmisti. Bütün düşündüğüm buydu. Tek düşünmediğim seyse, bütün bu olanların çocuk üzerindeki etkisiydi. Ama ben de çok gençtim sanırım.

Ertesi gün Francis'le karsılaştım. Babasıyla kalıyordu ve Londra Üniversitesi'ni bitirmek üzereydi. Kızla evde yatmasına Gerald razı olmadığı için o da onu Laurel Cottage'a getirmisti. Gerald, birlikte olduğu yeni kadına karşı dikkatli davranıyordu, çünkü bu olayı bosanmak için kullanıyordu, epeydir böyle bir kız arıyordu. Eden'in düğün gecesinde, Chad'le birlikte mum ışığında görmüştüm. Francis Jamie konusunda farklı düşünüyordu.

Ona diploma vermek lazım. O çocuğa da bana yaptığıнын aynısını yapıyor.

Sanmıyorum. Seni uzaklaştırmış gibi görünüyordu, ama Jamie'yi geri almaya çalışıyor.

Hepsi aynı. O paranoyak bir sizofrendir.

Jamie gelmişti. Çok sakindi. Ne kadar sakin ve olağanüstü iyi bir çocuk olduğunu düşündüm. Vera onu aksam saat altıda yatırmıştı ve bu saate kadar uyumustu. Saat dokuzdu, sabah olmustu. Elinde lastik tekerlekli bir buldozer vardı; buldozeri odanın içinde, yerlerde, duvarlarda, koltukların üzerinde, kitaplıkta, sehpalarda yürütüyordu. Oynadığı oyuna kendini iyice kaptırmıştı. Francis devam etti:

Ne yapalım yani? Bu oğlanı sevmiyorum. O neden sıkıntı çekmesin ki? Ama konu bu değil. Annem akıl hastası,

kafayı yemiş o. Onu tımarhaneye kapama keyfini yaşamak isterdim. Bu vahsilik olur, değil mi? İnsanın kendi annesini tımarhaneye kapatması barbarlık.

Daha fazla gözümü korkutmaya çalışmadı. Benim hakkımda bile ne düşündüğü umurumda değildi. Aldırmamaya çalışıyordum.

Niye dert ediyorsun ki? Senin eline ne geçecek? Burada yasamıyorsun. Jamie ve onun geleceği de seni

ilgilenmiyor.

Onun geleceğinin ne olacağını sana anlatayım. Eden iyilesince gelip onu alacak, Vera'nın da tutunacak dalı

kalmayacak. Göreceksin.

Görmeyeceğim. Ben de burada olmayacağım. Sen de yanıyorsun. Vera onun gitmesine asla izin vermez. Onu

bir dakikadan fazla gözünün önünden ayırmaz. Simdi gelip onu kontrol edecek, göreceksin.

Gülümseyerek basını salladı. Kuzenim Francis'in leş kargası bakışları vardı. Yirmili yaşlara gelince bu daha da belirginleşmişti. Gözleri patlaklaşmış ve gözkapakları gerginleşmiş, mora yakın, çürükmüş gibi bir renk almıştı.

Sana, tutunacak dalının kalmayacağını söyledim Eden hastaneden çıkar çıkmaz gelip Jamie'yi alacak. O

sersem Tony'nin sahip çıkacağını bilsem ben kendi elimle onu Goodney'e götürürdüm.

Bunu yapar mısın?

Çok safsın.

Hepimiz saftık. Ailede herkesin, Vera'nın ruh sağlığı iyi olmadığı için Eden'in Jamie'yi almasının doğru olacağını açıkça ya da gizliden gizliye düşündüğüne inanmaya başlamıştım. Bu haksızlık gibi geliyordu bana. Jamie'ye daha iyi, daha sıcak davranamaz, daha ilgili olamazdı. Cambridge'e döndüğümde bir gün, Vera ve sorunları aklıma geldi, neler olacağını düşünmeye başladım ve birden, ben oradayken Jamie'nin okula gitmediğini fark ettim. Orada iki gün iki gece kalmıştım ve köy okulu açılmıştı. Vera onu kaçırmadan önce, iki haftadır, Goodney Parva'daki okula gitmiyor muydu? Belki de Vera onu Sindon'daki okula henüz yazdıramadığı için gitmemistir.

Oradayken Josie Cambus'le yine karsılaştım. Anne, Londra'da öğretmen okuluna gidiyordu ve bir hafta önce onunla birlikteydik. Bana üvey annesini sevmeye başladığını söylemişti. Vera'nın bu kadar yakın bir arkadaşı olduğunu hiç görmemistim. Örneğin, Bayan Morrell'la birbirlerine hep Bayan Hillyard, Bayan Morrell diye hitap ederlerdi. Chad flanner ise kendi kendine gelin güvey oluyordu. Ancak Josie Vera hemen hemen her gün görüşüyorlar, birbirlerine sırlarını anlatıyorlardı. Ancak sonra, tam da böyle olmadığını öğrendim. Josie, Vera'nın Jamie'yi emanet edebileceği tek kisiydi. Vera bir zamanlar Eden'a gösterdiği sevgiyi, şimdi adeta Josie'ye kanalize etmişti. Josie'den ve onun başarılarından gurur duyuyordu, ama Zavallı Bay Cambus'ü yerden yere vurmaktan yapamıyordu. Bu kadar kaba ve anlayıssız olan bu adam ikinci karısına hiç layık değildi. Josie çok iyi bir asçıydı, kilise korosunda sarkı söylüyordu, kimse yoganın adını bile duymamışken o yoga dersi veriyordu ve çok güzel suluboya resim yapıyordu. Hiç durmadan onu methediyordu. Josie'nin ise Vera'da ne bulunduğunu hiç anlamadım. Daha sonraları bunu sormak için yeterince fırsatım oldu, ama asla sormadım. Josie'yi, Helen'i sevdiğim kadar sevmedim, ama ondan çok hoslanıyordum. Onunla görüşmeyi sürdürdüm. Bir kez Vera'dan konustuk ve o zaman da yanımızda babam vardı. Tuhaf bir üçlü içki grubu olusturup öylesine çok içmistik ki olayın tek tanığının anlattıkları bize ne acı vermiş ne de bizde utanç duygusu yaratmıştı.

Josie Vera'nın mahkemesinde tanıklık yapmıştı, ama ben orada yoktum. O günlerde gazete de okumuyordum ve yazılanları ancak şimdi görüyordum.

On yıl önce ölmüştü. Onu ilk tanıdığımda elli yaşlarında, uzun boylu, güçlü kuvvetli, esmer bir kadındı. Saçları ancak yetmiş yaşına geldiğinde ağarmaya başlamıştı. Sesi çok güzeldi. Hiç kilise korosunda dinlemediğim için,

konusma sesinden bahsediyorum elbette. İnsanı rahatlatan bir yapısı vardı, çok huzurluydu. İnsan onun yanında tüm endiselerinden uzaklaşabilirdi. Bu niteliği küçük oğluna da geçmişti-. Aynı zamanda İspanyolları andıran güzelliğini de almıştı annesinin. Ancak ikisi de tam İngiliz'di.

Josie'nin kendi arabası vardı ve beni Nayland Stoke'a götürmeyi teklif etti. Ertesi gün Andrew'la Cambridge'e dönmeyi planlıyorduk. Helen'in davetine rağmen Vera bizimle geleyi reddetti. Stoke'a giden yolun Goodney'den geçtiğini söyleyen Josie hemen ekledi:

Tamam, oradan gitmeyeceğiz. Uzun yoldan gideceğiz.

Köylerin dışından geçen ve bu yüzden orada yaşayanların huzurlu olmalarını sağlayan yollar o zamanlar henüz yapılmamıştı. Goodney'den geçmemek demek, kilometrelerce gidip Langham ve Higham'dan geçmek demekti.

Vera buna dikkatimizi çekti. Oysa onun, Goodney park tabelasını görünce bile üzüleceğini sanıyorduk.

Helen'le oturup çay için, sizin tanışmanızı çok istiyorum.

Vera'lığını yapmıştı yine. Aslında, Josie Helen'i görsün diye bir derdi yoktu, ancak Helen'in Josie'yi görmesini istiyordu. Tıpkı eskiden Eden ve sonra da Jamie'yle yaptığı gibi, insanlara gösteriş yapmak merakındaydı.

Arabada neden Jamie'den ve Jamie'nin geleceğinden bahsetmedik? Bu, aklımızı mesgul eden bir sorun

olmasına karsın konusmamıstık. Belki Josie beni fazla genç bulmustu. Tartısmak için genç değildim belki, ama ilgilenmek için gençtim. Onun yerine, okuldaki son yılımla ve ne olmak istediğimle ilgili sorular sordu. En sonunda, Walbrooks'a ulastığımız zaman, arabanın sesini duyan Helen kapıya çıkıp bizi karsılamaya gelirken Josie baklayı ağızından çıkardı:

Pearmain'lerin bundan böyle Güney Afrika'ya yerleseceklerini duydum.

Böyle bir planlan olduğunu bilmiyordum.

Evet öyleydi, ama korkarım artık değil.

Sonra dönüp Helen'le el sıkıstılar ve birbirlerine "Nasılısınız" dediler.

Babam Noel'den hemen sonra Vera'dan bir mektup aldı. Üçte bir hissenin sahibi olarak Laurel Cottage'ın satılması için izin istiyordu. Baska bir yere tasınmak istiyordu. Bu mektup da yok artık ve konunun ana hatları dışında hiçbir sey hatırlamıyorum. Sonbaharda annem ve babam Vera'yla bir hafta sonu geçirmisler ve bu arada Eden'ı da hastanede ziyaret etmislerdi. Haftalardır, hatta aylardır hastanedeydi ve nesi olduğu bir türlü anlasılamıyordu. O hafta sonu neler olduğunu bilmiyordum. Örneğin, Vera onlarla birlikte hastaneye gitmiş miydi? Tony'yi görmüsler miydi? Jamie'nin gideceği hakkında bir tartısmı olmuş muydu? Annem bana sadece, oraya gidip Vera'yla kaldıklarını, Eden'ın bir ay daha hastanede kalacağını, sürekli yağmur yağdığını yazmıstı. Vera'nın

mektubu tilkiyi tavuk kümesine sokmustu yeniden. Annem, bir süre için barış yapıp Vera'da kalmaktan ve Eden'ı ziyaret etmekten dem vurmustu, fakat savaş yine başlamıştı.

Eğer o ev satılırsa biz de payımızı alacağız. Geri kalanıyla Vera kendine bir yer alabilir.

Babam derhal karşı çıktı:

Zavallı Vera bin pound'la ne alabilir ki?

O zaman bırak üstünü Eden tamamlasın. Para içinde yüzüyor. Hem orduda iyi para kazanan bir kocası, ona

bakabilecek kadar büyümüş bir oğlu varken neden sen destek olmaya çalışıyorsun? Benim daha bir buzdolabım bile yok.

Babam, kendine has nedenlerle, Vera'nın taşınmasına da karşı çıktı. Bu konuda anlaşılmıslardı. Hindistan'da geçirdiği yılları unutarak, onun bütün hayatı boyunca Sindon'da yaşadığını, tüm dostlarının orada olduğunu ileri sürdü. Dostlardan kastı sanırım Josie'ydi. Ben de Vera'nın nasıl olup da Josie'den ayrılmak istediğini merak etmistim. Babam ısrarlıydı:

Neden taşınmak ister ki?

Bu sorunun yanıtının, Jamie'yi, Eden'in ulaşamayacağı bir yere götürmek olmasından müthiş korkuyordum. Eden hâlâ hastanedeydi, ancak daha iyiydi ve her an eve çıkabilirdi. Böbreklerindeki sorunu asla bulamadılar. Böbrekleri artık düzelmisti ve Eden da eski gücüne kavusmustu. Francis'in dediği gibi, eve çıkar çıkmaz yanına Bayan King ve June Poole'u da alarak, Laurel Cottage'a gidip Jamie'yi geri götürür müydü acaba? Komsunun sürüsünden hayvan çalmakla aynı kefeye konacak kadar kanundısı bir isti bu. Fakat savastan hemen önce, Essex'teyken, bir çiftçinin hayvan çaldığını duymustum. Neden çocuk kaçırlımasın?

Neden taşınmak istiyor, mektupta yazmıyor mu? diye sordu annem.

Değişiklik istediğini söylüyor.

Eden'a da danışmak gerekiyordu. Laurel Cottage'daki üçüncü hisse ona aitti. Hastanede özel bir odada kalıyordu, ama babam ona telefon edemezdi, etmezdi daha doğrusu. Bu nedenle, görüşlerini sormak için mektup yazdı. Bunun üzerine telefon eden Tony oldu. Eden artık evdeydi, o öğleden sonra Tony onu eve götürmüştü. O sırada yanında oturmuş, Daily Telegraph'ın bulmacasını çözüyordu... Onu subatta, nekahet dönemini geçirmek için Mayorca'ya sörfe götürecekti. Son zamanlarda bu çok modaydı. İnsanların daha yerler için parası yoksa Mayorca'ya gidiliyordu. 1950'lerde bile hâlâ modaydı. Ben o zaman yeni duymustum. Fransız film yıldızlarının gittiği Formentor'a gideceklerdi. Vera'nın evi mi? Aslında Laurel Cottage demeliydi. Hayır, satılması planları hakkında tek kelime duymamışlardı. Sonra Eden telefona geldi ve neler olduğunu öğrenmek için sorular sordu.

Vera orayı satmamalıydı. En azından bir kez daha düşünmeliydi. Mayorca'dan dönünce onunla konuşup yeniden düşünmesini isteyeceğini de söyledi. Annem dayanamadı:

Artık çok zengin olduğu için o kuş beynini kız kardesinin sorunlarıyla doldurmak istemez.

Babam ani bir öfkeyle mektubu yırtıp parçalayarak atese attı.

Bu telefon görüşmesi içimi ferahlatmıştı. Gerçi sürekli Vera'yı ve Jamie'yi düşünüp endiselenenecek kadar baskalarını düşünen birisi değildim, ama ara sıra aklıma takılıyordu. Francis'in haklı çıkmasını hiç istemiyordum. Su anda da bu pek gerçekleseyekmiş gibi değildi. Eden evde oturup tembellik yapacağına bir aylık bir tatile çıkıp kendini toparlayacak ve Jamie konusunda ısrarlıysa, onu almak için planlarını yeniden gözden geçirecekti. Bu içimi rahatlatmıştı. Ancak, kedinin, kendine yasaklanan bölgeyi terk ederek avını yakalamak için baska yollar arayacağını, en azından gün ışığında fare deliğinin önünde görünmemeye çalışacağını unutmamıştım.

On besinci bölüm

İki üç haftada bir Helen'le beraber Gerald'ı ziyarete gidiyorduk. Helen'den yedi yaş küçüktü ama çok çökmüş, titrek bir ihtiyar olmuştı. İsitme cihazı olmasına rağmen çok zor duyuyordu ve bütün gün tekerlekli sandalyede oturuyordu. Helen, onun bulunduğu odaya girerken son derece zinde ve zarifti. Çok iyi isitiyordu, ancak gözleri biraz zor görüyordu ve seçebilmek için kısıyordu. Bu nedenle, oraya son gidisimizde, bir süre Gerald diye baska bir yaslı adamla sohbet etmişti.

Oraya neden gittiğimi gerçekten bilmiyorum. Gerald'ı, halamla evliyken uzaktan tanımıştım. Vera'ya bosanma isteğini yazdığı zaman bahsettiği o kadınla hiç evlenmedi. Muhtemelen asılmış bir kadının dul kocasıyla evlenmek ona zor gelmişti. Aslında hepimize çok zor geldi. Bu nedenle ben panik içinde bir evlilik yaptım, Patricia'nın sevgilisi korkup kaçtı, Helen'e göre General'in ölüm nedeni buydu, annem ile babamın evliliğinde kalan ne varsa o da yok oldu ve hiç konuşmayan iki yabancı oldular. Ancak Helen Gerald'la temasını hiç kaybetmedi. Onunla, Gerald daha Vera'yla karsılaşmadan, Hindistan'dan tanıyorlardı. Her ikisi de yalnızdı ve Londra'da bir tür sürgün hayatı yasadıkları için sıkça görüşüyorlardı. Gerald evi devrettikten sonra Highgate'te Francis'e bir yer aldı ve baronun Emekli Subaylar Evi'ne taşındı. Helen onu orada haftada bir kez ziyaret ediyordu. Gerald orayı, Helen'in Kensington Caddesi'ndeki dairesine oldukça yakın olduğu için tercih etmişti. Son günlerde Helen oraya daha az gitmeye başlamıştı, çünkü oldukça yaslanmıştı artık. Doksan yaşında birinin yalnız basına sokağa çıkmasını doğru bulmadığım için ona refakat etmeye başlamıştım ve belki de Helen beni fazla mesgul etmemek için bu ziyaretleri azaltmıştı.

Victorian tarzı, kırmızı tuğlalı, beyaz cepheli bir binaydı ve trafiğin hayli gürültülü aktığı bir caddede idi. Ön tarafı hiç görmediğim bir şekilde, çok kalın izole edilmisti. Ancak arkasında, olağanüstü güzel incir ağaçlarının

bulunduğu muhtesem bir bahçe vardı. Bu ağaçlar sanki pislik ve dumandan hoslanıyorlardı. Evin sakinleri çoğunlukla erkekti, ama buranın yalnız erkeklere ait olmaması da beni hep sasırtmıştı. İkinci Dünya Savaşı'nda

orduda kadın subaylar da vardı ve bunlardan ikisinin, burada savaş gazileri arasında yaşaması bana tuhaf geliyordu. Hepsi, bütün gün, penceresinden bahçedeki incir ağaçları görünen büyük salonda oturuyorlardı. Hiçbiri seyretmiyordu, ama televizyon asla kapatılmıyordu ve kazara birisi önünde durursa ya da kanal değiştirmeye yeltenirse hemen homurtular yükselmeye baslıyordu. Salonda, buradakilerin eski subay olduklarını belirten en ufak bir esya yoktu; ne bir harita ne bir resim ne de bir savaş kitabı. Madalya takanın bir ikisinin dışında hiçbirisi hangi birlikten olduğunu belirten özel bir isaret tasıymıyordu. İçlerinden birinde bir Victoria haçı görmüstüm, ama o da, aralarında en ufak tefek ve en utangaç olanıydı. Bir gün televizyonda "Uzaktaki Köprü" dizisi başladıığında onun sessizce sürünerek salondan çıktığını fark etmistim.

Gerald hâlâ çok inceydi, ancak çok da çökmüştü, cildi bumburusuktu. Bunamıstı da. Yalnız yakın geçmisi değil, uzak geçmisi de tümüyle unutmıstı. Belki de doğaldı. Bu evin sorumlusu olan bir kadın, onun bizi görmekten çok mutlu olduğunu söylemişti, hayatı değişiyormuş biz gidince. Ancak bunu bize asla belli etmiyordu. Kesinlikle gülümsemezdi. Orada olduğumuz sürece gözlerini televizyona diker ve hiç ayırmazdı. İçeri girdiğimizde, yanına gittiğimizde ya da yataktayken üzerine eğildiğimizde sadece bir kez gözlerim bize çevirip "Aaa, Helen!" derdi.

Beni hiç tanıımıyordu. Asla da tanımamıstı. Beni, Helen'in, adını unuttuğu bir kızı sanırdı. Onunla konuşmaya çalışmıstım, ama sonra bunun için çaba harcamayı bıraktım. Sadece elini tutmamdan hoslanırdı. Sağ elini kucağına koyar, sonra sol eliyle benim elimi alıp kucağındaki elin içine yerleştirirdi. Elimini hiç bırakmaz, hatta gittikçe daha fazla sıkardı ve orada kaldığımız sürece öylece otururduk. Hiç konuşmazdık, çünkü konuşmak duygusuzluk ya da zalimlikti. Gerald, yüzü televizyona dönük otururdu, ama gözleri genelde kapalı olurdu. Ben de

pencereden görünen yüksek kahverengi binaların arka cephelerine, onların arasında olusan kanyonlara ve arada bir oradan geçen kırmızı otobüslere bakardım. Bahçelerde, sanki özellikle pisliğe, kursun ve benzin dumanına dayanıklı yetisen, çirkin, sıkıntılı ağaclar ve bitkiler vardı. Ziyaretimizin ortasında, ev sakinleri için çay servisi yapıldı genellikle ve bize de birer fincan ikram edilirdi. Ancak ne tuhaftır ki hiç bisküvi ya da kek verilmezdi.

Dünkü ziyaretimiz sırasında, tam çay servisi yapılmıştı ki salona bir adam girdi ve Gerald'ı sordu. Sonra, iki kadının arasında tekerlekli sandalyede oturanın aradığı kisi olduğuna karar verip bize doğru yöneldi. Bize doğru gelirken kim olduğunu fark ettim, bu Francis'ti. Onu yaklaşık yirmi beş yıldan beri ilk kez görüyordum. Yirmi beş yıl önce Regent's Parktaki açık hava tiyatrosunda onunla karşılaşmış, karısı, çocukları Giles ve Elizabeth'le tanışmıştım. Onları sonra yine görmüştüm, ancak Francis'i hiç görmemistim. O günden sonra Güney Amerika'ya bazı böcekleri incelemeye gitmişti. Francis, böceklerin yaşamı hakkında iki popüler bilim kitabı yayımlamıştı. Hatta, içinde Francis'e ait bir şey olmadığını düşündüğüm için birinden çok hoslanmıştım ve ona tebrik mektubu yazmıştım, ama yanıt vermemisti.

Vera'ya çok benziyordu artık. Anthony Andrews'a benzerliği çok azalmış, Sebastian Flyte'la benzerliği ise tümünden yok olmuştı. Çok zayıftı, neredeyse bir deri bir kemikti, ama o ebeveynlerin çocuğu baska nasıl olabilirdi ki? Belki böcekbilimcisi olmasından ötürü bana birden peygamberdevesini hatırlatmıştı. Kurumus, porsumuş bir görünüşü vardı, tıpkı, gövdesini havanın asındırdığı, kabuk kabuk olmus, kuru, gri bir ağaca benziyordu. Sanırım, ondan baskası olamayacağını bildiğim için onu tanımıştım.

Helen, babasının yanındaki iskemleye oturması için yerinden kalktı ve boş bir koltuğa oturdu. Francis onu öptü ve bu yakınlık normalden daha uzun sürdü. Helen'den her zaman hoşlandığını anımsadım. Francis, sevdiği kadın öperken, en az onun kadar iyi tanıdığı bir diğerine boş bakışlarla bakabilecek bir tipti. Hayli eski, gri kadife bir takım giymisti, ama gömleği, kravatı ve pabuçları hep markaydı Gri elbisesiyle, alışlagelmisin dışında davranan, çok varlıklı birisi görünümündeydi. Helen sonradan bana onun İrlanda'da öldürülen çok zengin bir milletvekilinin karısıyla ikinci evliliğini yaptığını söyledi. Neden bunu daha önce söylememisti? Sorduğum zaman unuttuğunu söyledi, adını ve ona ilişkin her şeyi unutmuştu. Ama şimdi ilk karısının adını, nerede evlendiklerini sorsam...

Nasılsın Francis? dedim.

İyiyim.

Neden bu yanıtın sahte olduğunu düşündüm bilmiyorum. Belki de "çok", "fevkalade" gibi gözlerle nitelediği içindi. Francis bir mektup yazacak olsa sanırım doğrudan isimle hitap ederdi, "sevgili" gibi bir ek kullanmak aklına gelmezdi. Bana nasıl olduğumu sormadı bile. Babasının yanına oturdu ve benim saskınlık dolu bakışlarım altında onun diğer elini tuttu.

Bunu her zaman yapıyor muydu? Gerald, oraya gelen doksan yaşın altındaki herkesin elini tutuyor muydu? Helen'in elini hiç tutmazdı. Yoksa asla sevmeyi bilmeyen Francis babasını seviyor muydu? Tabii Chad Hamner'a göre Francis kötülüğü sevmeyi biliyordu. İnsanlar gizem dolu ve onları anlamak çok zor. Gerald adını hiç

değistirmedi, zira Hillyard onun adıydı, Vera'nın değil. Ama hiç kimseye aldırmadığını ve dünyaya parmak attığını iddia eden Francis, annesinin tutuklandığı gün, daha beterinden korkarak adını Hills yapmıştı. Üniversite hocası, kitap yazarı, böcekbilimci Profesör Frank Loder Hills olmuştı.

Gerald'ın ellerini tutarak oturduğumuz sürece, o, avuçlarında hapsolmuş parmaklarımızı daha çok sıktı ve sonunda canımız yanmaya başlayınca gitme vaktinin geldiğini anladık. Francis'in de elini tutmak zorunda kaldığı zaman benim elimi gevsetmemisti, ama oğlunun elini çok daha sıkı kavramıştı. O kadar güçsüz kuvvetsiz olmasına rağmen, ellerimizi böyle kavrayarak tekerlekli sandalyeden uçup sıçramaya hazırlanıyordu sanki. Vera'nın öne doğru eğilerek, sanki içindeki ıstırabın dışa çıkmasını engelleyen kıvranısını düşündüm. Acaba Gerald

onu hiç düşünüyor muydu? Ya Francis, o kurumuş haliyle, tıpkı onun gibi olan gök mavisi gözleriyle, onu hiç hatırlıyor muydu? Eminim bazen, hatta şimdi bile, Porto Riko'lu bir babanın oğlu kadar esmer olan baskasının çocuğunu ona yutturmaya çalıştığını anımsıyordun O genç yasımda, Gerald'ın göz rengini nasıl hatırlamaya çalıştığımı unutmuşum. Fakat Daniel Stewart kitap çalışmalarına başladığı zaman, o gözlere bakacağımı düşündüğümü hatırladım ve dünkü ziyaretimde baktım. Maviydiler. Francis'in gözlerinden daha koyuydu ve deniz mavisiydi.

Baronun Emekli Subaylar Evi'nden üçümüz birlikte çıktık, Helen ve ben bir taksiye binip eve dönecektik. Francis, arabasını park ettiği otoparka yöneldi. Helen'le, aileyle ve babasıyla ilgili seyler dışında bir sürü sey konustu.

Yakındaki sinemada oynayan Rus bilimkurgu filminden, Cresswell Meydanı'ndan aldığı eve kadar birçok şey anlattı.

Ben, hiç lafa karışmadan taksi bakıyordum. Yolun karşı tarafında, çok rastlanmayan türden ilginç bir seramik dükkânının önünde duran yaşlı bir adam fark ettim. Sürekli bize bakıyordu, ama o anda, Helen'in söylediği bir seye kafasını arkaya atarak gülen Francis'e özellikle bakıyordu. Ufak tefek, ak saçlı, kemersiz trençkot giymis, belirgin bir surat ifadesi olmamasına karşın gözlerindeki hüznün o mesafeden bile hissedilen bir adamdı.

Göğsümün sıkıştığını hissettim. Yasananların atesi tümüyle sönmemiş, külleri havaya uçmamıstı henüz. Francis bana sordu:

Duyduğuma göre kitabı için Stewart'a yardım ediyormussun?

Evet.

Asağılık ve münasebetsiz bir is.

Asağılık olabilir, ama münasebetsiz değil. Yazmasını yayıncısı istemis.

Eğer adımı kullanırsa, beni afise ederse onu dava edeceğim. Ona böyle söyle.

Ben mi söyleyeceğim?

Evet, aynen öyle. Bu iş benim asağılanmama ve saygınlığımı kaybetmeme yol açar ki bunların hepsi dava

konusu olabilir. Senin o kocan avukattı değil mi? Ona sor o zaman.

Francis ya da Frank, kendine her ne diyorsan, son beş dakika içinde bana iki külfet yükledin. İyi ki yirmi beş

yılda bir karsılasıyoruz.

Bir taksi geldi. Francis Helen'in binmesine yardımcı olurken karşı kaldırımdaki adama bir daha baktım, yanına bir kadın gelmişti. Onu öptü, kol kola girdiler ve Blythe Caddesi'ne doğru yürümeye başladılar. Bir dakika için dahi olsa o adamın Chad Hamner olduğuna kendimi nasıl da inandırmıştım. Galiba romantik, ama daha ziyade trajik dramlar yaratmak konusunda yetenekliydim. Hiçbir benzerlik yoktu, yaşlılıktan ötürü Chad öyle görünüyor dahi olsa buna imkân yoktu.

Aniden, Francis'i gazaba getiren, bana bakarken gözlerinin öfkeden koyulasmasına neden olan isin kesinlikle gerçeklesmeyeceğini düşündüm.

Endiselenmene gerek yok, Stewart o kitabı yazmayacak.

Nerden biliyorsun?

Ona yardım etmekten vazgeçtim. Senin söylediğin şartlarda o da istemeyecektir.

Francis Sindon'a en son, Vera'nın yokluğunda Laurel Cottage'a o kızı götürdüğünde gitmisti. Böcekbilimci olan birinin, bildiğim gördüğüm kadarıyla çocukluğunda böceklere karşı en ufak bir ilgisinin olmaması hep tuhafıma gitmisti. Onu tanıyanlar sineklerin kanatlarını koparmasını doğal karşılayabilirlerdi, ama o bunu dahi yapmazdı. Londra Üniversitesine devam etmek üzere Sindon'dan ayrıldıktan sonra oraya tümüyle sırtını dönmüş ve sonradan öğrendiğine göre, hatırı sayılır bir servetten vazgeçmişti. Bunların içinde Chad'den aldığı armağanlar da vardı. Kendisine birtakım masumiyet payları çıkarmasına karşın, Chad de Vera'yı kullanmış, ask ilişkisi yasadıkları konusunda insanları aldatmış ve Francis, Laurel Cottage'dan ayrıldıktan sonra, o da oraya adım atmamıştı. Vera'nın hastalandığı yılbası günü çıktığı ziyaret onun Laurel Cottage'a son gidisiydi. Francis, o dönem Mary Koleji'ne başlayınca Chad de fırsat bulur bulmaz pesinden gitmiş ve Francis'in onu merdivenlerden yuvarladığı o çatı katında yaşamaya başlamıştı.

Vera yalnızdı. Ancak Josie vardı, Jamie vardı. Sık sık Helen'i görüyordu. Eden Formentor'a gittikten sonra babam da bir geceliğine onu ziyaret ederek onu tasınma düşüncesinden caydırmaya çalışmıştı. Babamın ve Eden'in rızası olmadan tabii ki yerinden kıpırdayamazdı, ama babam kendi isteğiyle vazgeçmesini istemisti. Babamın ve Eden'in bu fikri kabul etmeyeceklerini bildiğini de üzümlere açıklamıştı. Özellikle Eden asla kabul etmeyecekti. "Denemeye değer uzun bir atıstı" demisti.

Bu görüme daha sonra anneme anlatılmıstı. O da, Vera'nın tutuklanıp mahkemeye çıkarıldığı günlerde bana aktarmıstı. Babam, neden taşınmak istediğini sormustu, ancak, Sindon'dan bıkmasının dışında bir şey açıklamamıstı. Gerçek nedenleri sakladığını babam da biliyordu. Annem nedeni hemen bulmustu:

Eden'dan kaçabileceğini düşünüyor. Jamie'yi de alarak ondan kurtulmaya bakıyor. Dünyanın öteki ucuna da

gitse, Eden'da o kadar para varken bunu basaramaz.

Ama annem yanıldı. Vera, evin diğer hisselerini alması için Gerald'ı devreye sokacaktı. Babama böyle söylemistı ve sanırım ona bu teklifi de götürdü. Sayet bosanmak istiyorsa ödemesi gerekiyordu. Hisseleri almazsa ondan bosanmayacaktı. Babam fazilet ve dürüstlük örneği kız kardesinden bu lafları duyunca soka girmisti. Annem, olayı bana aynen böyle anlatmıstı. Ama yapabilirdi değil mi?

Babam, eğer Gerald hissesini almak isterse satabileceğini, ancak Eden adına konusamayacağını söyledi.

Satmasını sağlamalısın, mutlaka yapmalısın.

Vera babamın kollarına yapışmış haykırıyordu. Ancak bir süre sonra ondan uzaklaştı ve çok geç olacağını söyledi. Her açıdan çok geç olacaktı.

Neden böyle yaptım sanki? Kendim de yapabilirdim her zaman için.

Annem, Vera'nın bu esrarengiz sözlerini de bana aktarmıştı. Çok sonra ne demek istediğini anladık, ancak o anda babam hiçbir anlam verememisti.

Eden ve Tony, Mayorca'da umulandan çok daha uzun kaldılar. Bir ay kalmayı planlamışlardı, ama üç ay kaldılar. Sanırım dönme vakitleri yaklaştıkça havalar düzelmiş ve onlarda kalma sürelerini uzatıp durmuşlardı. Bize ve Helen'e kart göndermişlerdi, ama annemin iddiasına göre Vera'ya hiç kart göndermemişlerdi. Nisan ortalarında, ben Walbrooks'tayken döndüler. Bir cumartesi günü dönmüşlerdi ve yolculuktan dolayı bitkindiler. Palma'dan Barcelona'ya uçakla, Barcelona'dan Paris'e ve Paris'ten Kale'ye trenle, Kale'den Dover'a gemiyle, Dover'dan Londra Victoria İstasyonu'na, Victoria'dan sehrin öbür ucundaki Liverpool Caddesine ve oradan da Colchester'a trenle gelmişlerdi. Eden, pazartesi sabahı Jamie'yi almak üzere Sindon'da Laurel Cottage'daydı.

Onun geleceğinden Vera'nın hiç haberi yoktu. Helen, Eden'in ve Tony'nin döndüğünü ona telefonla haber vermisti, hatta onun aldırmazlığına çok sasırmıştı. Kendisini hazırlaması için koca bir gün vardı önünde, hatta aylar vardı. Jamie'yi emanet edebildiği tek kisi Josie'ydi, ama yine de onu pek fazla yanından ayırmıyordu. Muhtemelen, Vera geçen yıl Naughton'ların düğününe gittiği zaman, Josie sadece bir buçuk gün çocuğa bakmıştı.

Vera Josie'ye yalan söyledi. Bosanma işlemleriyle ilgili görüşmek üzere avukatı geleceği için Jamie'yi almasını

istedi. Josie gerçekten buna inandı mı? Oğlu o günlerde staj yapıyordu ve avukatların önemsiz bir dava için sabahın dokuzunda tasraya gitmeyeceklerini biliyor olmalıydı. Vera Eden'ı bu kadar erken beklediği için Jamie'yi Josie'ye götürdü. Bunu ilk duyduğum zaman, annesinin Musa'yı sazların arasına saklamasını hatırladım, ama sonra Çıkış'a bakınca öyle olmadığını gördüm. Ona sazlardan bir kayık yapmış ve nehir kıyısındaki zambakların arasına saklamıştı. Ancak Jamie bebek olmadığı, beş yaşında olduğu için onun gizlenmesi hiç de böyle olmamıştı. Henüz küçüktü ve Vera'ya ihtiyacı vardı. Öğle saatlerinde ağlamaya başlayıp annesini isteyince Josie paniklemiş ve onu evine götürmüştü. Eğer gerçekten bir avukat varsa ve saat dokuzda geldiyse, saat on ikide gitmiş olmalıydı.

Vera yanlış hesap yapmıştı. Eden geç kalkmış ve saat dokuz yerine saat on birde Laurel Cottage'a gitmişti. Bugün bile o iki saat boyunca Vera'nın nasıl bir ruh hali içinde olduğunu düşünmek istemiyorum. En azından Jamie orada değildi. Ancak onu benim kadar iyi tanıyan birisi, ne söyleyeceğini kolayca tahmin edebilir.

Onu, asla bulamayacağın bir yere sakladım!

Tam o sırada Josie geldi. Eden ve Vera'yı karşı karşıya otururken buldu. Vera Jamie'yi görünce kollarını açtı ve Jamie de ikisinin arasına doğru kostu. Eden, küçümseyen bir kahkaha attı:

Sanırım oyunun bu bölümünü de prova yapmıştın.

Eden gider gitmez Josie Helen'e telefon ettiği için bütün bunları öğrenebildik. Çok kızgın ve çok üzgündü.

Telefonu ben açınca, içini dökercesine, olanların bir kısmını anlattı. Eden sonunda Jamie'yi almadan gitmişti, ama bir daha gelmeyeceğine de söz vermemisti.

Josie'yi gören Vera, ondan Eden'ın Jamie'yi alma girişimini fiziksel güçle engellemesini istemisti. Mantığın ve tartışmanın çözüm olmayacağını, ancak fiziksel gücün çare olacağını düşünüyordu son zamanlarda. Sanırım bu noktada bir sorun vardı.

Ben Jamie'yi tutacağım, sen Eden'ı gönder.

Josie'nin anlattığına göre Vera böyle demisti ona. Bu, Josie'yi çok sasırtmıstı. Vera'ya bunu yapmayacağını söylemisti. Eden'ın Jamie'yi annesinden alması söz konusu olamazdı. Hiç böyle bir sey duymadığını söyledi. Eden'a çok sert bir sekilde, Jamie'yi annesinden ve evinden neden zorla uzaklaştırmak istediğini sormustu. Eden'ın yanıtı ise klasikti.

Burada iyi bakılmıyor. Hiç yasıtı, arkadaşı yok. Burada münzeviler gibi yaşamak zorunda bırakılıyor. Neredeyse

altı yasına geliyor ve okula sadece on beş gün, benim yanımdayken gitti. Onu çok ihmal ediyor. Su pabuçlarının haline bak!

Öte yandan, Vera'nın çok yoksul olduğu ve Gerald'ın haftada bir verdiği çok az parayla yaşamak zorunda olduğu da bir gerçektir. Baska hiçbir geliri yoktu. Ayrıca Jamie'nin pabuçlarında ne vardı bilmiyorum, ama eminim ya yılın o mevsimi için uygun olmadıklarından ya da bağcıklarının rengi beğenilmediğinden göze batmıstı. Asla ihmal

edilmiyordu; tam tersine, biraz kendi basına bırakılsa onun için çok daha iyi olacaktı. Her neyse, Josie bu laflara hiç aldırmadı, eğer Eden Jamie'yi evlat edinmek istiyorsa bu hukuksal bir sorundu ve bunu avukatlarla mahkemede halletmesi gerektiğini söyledi. Vera Jamie'yi kollarında tutarken Josie'ye seslendi:

Onu gönder.

Ne dediğini duydun, gitsen iyi olur.

Bu olanları Helen'e anlatırken, iki kız kardesin arasındaki nefretin havadaki zehirli gaz gibi herkesi etkilediğini söyledi. Onları böyle kavga ederken görmek çok rahatsız edici olduğunu da ilave etti. Eğer benim bildiğim gibi, eski hallerini bilseydi acaba neler hissederdirdi? Eden gitmeyi kabul etmişti.

Simdi gidiyorum, ama döneceğim.

Bu, Josie'nin onu ilk görüşüydü. Onun zenginliğinden ya da Vera'nın dediğı gibi "gücünden" hiç yılmamıstı Josie.

Eğer bu bir daha olursa polis çağıracağım.

Helen'in tepkisi, hemen Andrew'u alarak Laurel Cottage'a gitmek, Vera ve Jamie'yi Walbrooks'a getirmek oldu. Oraya gittiği zaman da, Vera'nın bu olaylara mantıklı bir açıklama getirmesi için çok çabaladı. Hepimiz oradaydık. İşler, kisilerin yasına bakılarak dışlanmasını gerektirmeyecek kadar çok ciddilesmisti.

Vera Walbrooks'ta çok sakindi. Sanırım kendini güvende hissediyordu, ama bu huzur, en beteri olan son olayın da kaynağı olacaktı. Çok güzel, ılık bir nisan günüydü ve hepimiz Eden'in düğün davetinin yapıldığı salonda oturuyorduk. Bahçeye bakan pencereler açıktı ve güneş içeriye doğru süzülüyordu. Göle uzanan yesil çayır, küme küme nergisler, mavi menekseler ve orkideden daha güzel olan kırmızı lalelerle bezenmistti.

Helen Vera'ya öğüt vermek istedi.

Eğer Eden'a bu isi unutmasını güzellikle söylersen sanırım o da vazgeçer. Sekerim, belki ona yazsan daha iyi

olur. Hem neden şimdi, bunu kesin bir dille anlatan bir mektup yazmıyoruz. Faith ve Andrew köye kadar hem yürüyüş yaparlar hem de mektubu postaya atarlar. Olmaz mı canlarım? Böylece Eden mektubu sabaha alır.

Vera ikna olmusu benzemiyordu. Bunun bir yararı olamayacağını, sadece isleri "daha beter yapacağını" söyledi, Helen ısrarlıydı.

Ama neden Vera? Hastayken Jamie'yi alabileceğine dair bir söz mü verdin Eden'a, şimdi vazgeçmekten mi

korkuyorsun? Böyle mi oldu? Bu sözün senin açısından bir geçerliğı olmayacağına göre unutabilirsin.

Elbette öyle bir söz vermedim. Hiç verir miyim?

General, Eden'dan nefret ediyordu ve isi yargıya havale etmek istiyordu.

Avukatımla konusursam ne yapacağını biliyorum. Yasaklama emri için mahkemeye gider ve öyle bir yasak emri

çıkarır ki o kuş beyinli küçük canavar sana ve Jamie'ye bir kilometre bile yanasamaz bir daha.

Ama canım, Eden'ın da kız kardesim olduğunu unutuyorsun galiba, dedi Helen.

Sadece üvey kız kardesin.

General, Vera'nın da aynı konumda olduğunu unutmustu.

O gün ve ertesi gün bir olay olmadı. Eden yeniden hastalanmıştı. Ancak bu sefer böbreklerinden hasta değildi. İddia makamı, Vera'nın, pazartesi sabahı Laurel Cottage'a giden Eden'a zehirli kahve ikram ederek ikinci kez öldürme girişiminde bulunduğunu öne sürmüştü. Buna iki itiraz olmalıydı bana göre. Birincisi, Eden'ın hastalığı ishaldi ve bu da baska bir zehir demektir. İkincisi ise, pazartesi sabahı o kargasada Eden'ın bir şey yiyip içmesi zaten düşünülemezdi.

Eden'in hastalandığını Helen "doğrudan konuşmak" için onu telefonla aradığında öğrendik. Telefonu Bayan King açmış, Eden'in yatakta olduğunu ve doktor çağırdıklarını söylemişti. Helen bu haberi Vera'ya aktardığı zaman Vera güldü ve delice bir edayla, Tanrı'yla dalga geçilemeyeceğini söyledi. Çoğunlukla böyle davranıyordu, daha ziyade dağınık ve ilgisiz sözler söyleyen Ophelia'ya benziyordu. Vera Walbrooks'ta kaldığı sürece, kâh tüm sinirleri felce uğramış gibi sakin, kâh heyecanlı, coskulu, adeta volkan gibi patlayıp enerji saçan davranışlarda bulundu. Tatilimin geri kalan kısmını geçirmek üzere birkaç günlüğüne eve gitmeye hazırlanıyordum ve Andrew da benimle gelecekti. Üniversitede son dönemimizdi, ufukta finaller görünmeye başlamıştı.

İlk kez, Walbrooks'tan Londra'ya dönmek için sabırsızlanıyordum. Vera, bir enerji patlaması sırasında Helen'e, bütün mutfak perdelerinin boylarını yeniden uzattığından bahsetmişti. Kötü yıkandığı için çekmişlerdi. Walbrooks'taki mutfakta beş pencere vardı ve bu yaptığı hayli zor bir işti. O günden beri ne zaman kafasını öne eğmiş, elindeki iğneyi batırıp çıkararak kucağındaki kocaman bir kumaş parçasını diken bir kadın görsem Vera'yı hatırlarım. Belki de bu nedenle asla dikiş dikmiyorum ve evimin perdelerini onarmayı düşünmüyorum.

Cuma sabahı Andrew'la birlikte, yeni aldığı besinci el Morris marka arabasıyla Londra'ya döndük. Helen, Vera'yı beklememiz gerekmediğini ve sırf bu yüzden daha fazla kalmamamızı söylemişti. Generalle birlikte onu evine götürebilirlerdi. İçinde, Eden'in Jamie'yi istediğini son kez duyduğumuza dair bir his olduğunu da söyledi. Bir denemeydi ve artık her şey bitmişti.

İçimiz rahatlamış olarak oradan ayrıldık, ancak rahatlamamız için bir neden de yoktu. Önceden

kararlastırmamıstık, ama ne Andrew ne de ben babama hiçbir sey anlatmadık. Bu olayda, bizim gibilerin yani seyircilerin gözü önünde olmayan, bizden saklanan, saman altından yürütölen sırlar olduğunun ikimiz de farkındaydık ve böyle bir durumda fikirlerimizi söylemek ya da öğüt vermek, kendimizi budala yerine koymaktı geręekten. Bunu, evde kaldığımız sürece Andrew'la hiç konusmadık, tartısmadık, ama Cambridge'e giderken trende yalnız kaldığımızda, Andrew aniden sırrını ifsa eden bir adam edasıyla içini döktü:

Sana söylemedim, kimseye bahsetmedim, çünkü sorun ęıkmasına neden olmak istemiyordum. Bütün o avukat,

yasaklama emri laflarından sonra vicdanımı dinlemek zorundaydım. Evdeyken, oradan ayrılmadan bir gün önce, bizim patıkada June Poole'ü gördüm.

Bu patika, anayoldan eve uzanan, Walbrooks ęalışanlarının kulübelerinin, ahırların ve ambarların önünden geçen bir yoldu.

Oradaki evlerden birine gelmiş olabilir. Orada bir kuzeni ya da teyzesi falan vardır. O bölgede ęalışanların hep

buradakilerle akraba olduğunu düşünürüm nedense.

Arkası bana dönüktü ve yürüyordu. Ama ęitin orada durup beklediğine dair içimde bir his var. Sonra beni gördü.

O olduğundan nasıl bu kadar emin olduğunu sordum. Ne kadar uzaktaydı ki? En azından dokuz, on metre uzaktaymış. Ama yemin etmesi istense bunu yapamazmış. Hayatında kimse ondan yemin etmesini istememis,

ama bunu açıkladığı an kendisinden bu istenebilirmis. O zaman babasına anlatmaması gerektiğini söyledim.

Hem zaten ne yararı var ki? dedim.

Nereden çıktı bilmiyorum, ama bunlar bana Sunny Durham ve Kirby Theiston cinayetini hatırlattı. Aralarındaki benzerlik çok azdı. Vera'nın yanımdayken ortadan yok olan ve öldürülen Kathleen March'ı da hatırlamıştım. Andrew'un gördüğü gerçekten June Poole muydu? Jamie'yi kaçırmak için mi bekliyordu?

Vera'yı bir daha hiç görmedim. O cuma sabahı âdet yerini bulsun diye, hoşça kal demek için onu öptüm. Daha ziyade yanaklarımızı yaklaştırıp havayı öptük.

Babana sevgilerimi ilet. Böyle güzel bir havada Londra'ya gidip ona sürpriz yapabilirim.

"Hoşça kal"ın dışında bana söylediği son sözlerdi bunlar. Longley'ler asla "hoşça kal" demezlerdi. Sağ elle yemek yemek kadar katı bir kuraldı bu da.

Patikada Helen'in yanında durup el sallayan Vera, "Hoşça kalın" demisti. Jamie de iki elini sallayarak, parmaklarını açıp kapayarak, "Hoşça kalın" diyordu. Son kez arkama baktığımda, Jamie'yle el ele eve doğru yürüyorlardı.

Geri kalanları Helen ve Josie'den öğrendim. O öğleden sonra General, Vera'yı ve Jamie'yi Sindon'a götürmüştü. Olayların artık yatıstığından emindi. Zaten çoğu da, Josie'nin olmasa bile, Vera'nın hayal ürünüydü. Yarım saat oturup tekrar Walbrooks'a dönmüştü. Ertesi gün Helen Vera'yı telefonla aradı. Vera gayet neseli ve sakindi. Sonra Eden'ı aradı; o da gayet iyiydi, öğle yemeğine altı konuk bekliyordu ve Jamie'nin gelecekteki ebeveynlik sorununu tartısmak istemedi. Artık tartısmak bir sorun olmadığını, her şeyin düzene girdiğini söyledi. Helen bu laflardan Eden'ın vazgeçtiğini ve yenilgiyi kabullendiğini çıkarmıstı.

Pazar günü de bir şey olmadı. Bazen Vera'nın ve Jamie'nin o dönemdeki yasamlarından bir günü hayal etmeye çalışıyordum. Tasrada, çevremde çok az arkadaşla, arabasız, yoksul bir asalet içinde hiç yasamadığımdan bunu tahmin etmek oldukça zordu. Vera istese bile, altı kisiyi öğle yemeğine davet edemezdi. O zaman ne yapıyorlardı? Hiç süphem yok erken kalkılıyordu; Vera her gün yapılan toz alma ve cilalama türünden ev işlerini yaparken Jamie de oyuncaklarıyla oynuyor olmalıydı. Sonra Vera bir süre Sunday Express'e bakıyor ya da yürüyüş yapıyordu ve sonra da öğle yemeği hazırlıklarına baslıyordu. Sofrada mutlaka minicik bir parça fırınlanmış et ve patates bulunurdu. Puding, yeşil sebze, reçelli kek ilave yemekler olmalıydı. Yemekten sonra, belki küçük bir yürüyüş daha yapılıyordu, belki biraz uyku, belki radyo. Ama dikiş ve örgü mutlaka yapılıyordu. Jamie'ye buya da iki masal okuyordu, onunla konusup oynuyordu. Fakat o uzun soğuk kış günlerinin bitmek bilmeyen saatlerinin nasıl geçeceğini hayal etmeye gücüm yeterli değildi. Vera, yüksek sesle okuduğu çocuk kitaplarının dışında hiç okumazdı. Salondaki kitaplık, okul kitapları ve hiç hosa gitmeyen sürpriz armağanlar olan el değmemiş kitaplarla doluydu.

Gözlerimi kapattığım zaman o kitaplık gözümün önüne geliyor. Jamie elindeki oyuncak tankı kitaplığın alt raflarında ve kitapların sırtlarında gezdiriyor. 23 no'lu Yenilebilir ve Zehirli Mantarlar Bülteni orada mıydı o sırada? Sanmıyorum. Bütün kitaplar gözümün önünden geçiyor çünkü. O da ne? Britanya'daki Kelebekler isimli kitap... Yoksa, Francis'in çocukken böceklerle karşı hiç ilgisi yoktu derken yanılıyor muydum? Bu Francis'in miydi? Tekrar kitapları gözümde canlandırıyorum. İşte Uğultulu Tepeler, Bay Polly'nin Geçmisi, Kuzu Hikâyeleri... Onun hemen yanında duran, o koyu yeşil sırtlı kitap, acaba 23 no'lu bülten miydi? Ama aynı anda iki yerde birden olamazdı. O sırada evde bile değildi. Fakat onu, kapağındaki altın rengi mantar resmiyle orada, Vera'nın salonundaki kitaplıkta gördüğümü hatırlıyordum-

O özel pazar günü Cambridge'de olduğum için, havanın açık mı yağışlı mı olduğunu bilmiyorum. O özel anda ailemden uzaklaşmayı düşünüyordum. Bunu keskin dönüşlerle yapacaktım. Bağımsız biri olduğum zaman, babamın kız kardeşleriyle ilişkimi kesmeyi, Andrew'la ayrılırsam Helen'le ile aramıza bir mesafe koymayı düşünüyordum ne yazık ki. Bu düşünceler, Andrew'la bulusmaya gitmeden önce kafamdan geçmişti galiba. Vera'nın ıstırap çektiğini düşünmeme karsın kaderinin onu gırtlığına kadar batağa sokacağını hiç aklıma getirmemistim doğrusu. Diğer herkes gibi ben de, Eden'la aralarının düzeldiğini ve soğukluğun ortadan kalktığını sanıyordum. O günlerde aktif bir feminist, entelektüel olmaktan gurur duyuyor ve korkarım o önemsiz kavgalarını da küçümsüyordum.

Bu nedenle cezalandırılmam gerekiyordu. Bir ailede bir düzine olası katilin alnındaki katil damgası, dikkatli bir göz tarafından görülebilir. Bu damga, her ne kadar zamanla siliklesirse de hep orada kalır ve beyne doğru isler. Bir soru, beklenmedik bir kelimeyle, tıpkı yanan kâğıtta beliren yazılar gibi ortaya çıkarılabilir. Bu damgayı yalnızca

zaman soldurur, fakat geçmişe dönülen sakin bir ortamda yeniden onu görmek mümkün olabilir.

Pazartesi oldu. Vera kaçmayı tasarladı. Daha sonra gün içinde bu düşüncesini Josie'ye açtı. Hatta kendisinin ve Jamie'nin esyalarını, onun kitaplarını, oyuncaklarını bir çantaya toplamaya başlamıştı. Kendisini, geriye bakmadan bir istila ordusundan kaçan, yalnızca kıymetli esyalarını yanına alan bir mülteciye benzetmişti. Eskiden mültecilere pek aldırılmazdık, ama yıllar geçtikçe ne olduğunu çok iyi öğrendik. Ancak nereye gidecekti ve nasıl yaşayacaktı? Hiç parası yoktu, kazanma ihtimali de yoktu ve satacak hiçbir şeyi yoktu.

Eden saat onda June Poole ve Bayan King'le birlikte geldi. June'un üzerinde, daha önce gördüğümüz gri elbisesi ve gri dadı sapkası vardı. Bayan King, bir kutu çikolata getirmişti. 1950 yazında hâlâ tatlı bulmak çok zordu ve bu çikolatalar altı yasındaki bir çocuğa rüşvet olarak uygun değilse de herhalde servete mal olmuştur. Ilık güneşli bir gündü ve Jamie'yi Laurel Cottage'ın hemen yanında, arka bahçede Vera'nın yaptığı kum havuzunda oynarken buldular. Bu kum havuzu, bizim çocukluğumuzda bahçenin dibindeki kulübenin yanındaydı. Bu kulübe Chad ve Francis'in askının simgesi olarak kazınmıştı kafama. Ancak orası Vera'dan oldukça uzaktı ve Jamie'yi gözünün önünden ayırmak istemiyordu.

Mutfakta çamasır yıkadığı için dışarda olanları gördü, pazartesiydi ve pazartesileri Vera çamasır yıkardı. Yaşamını en berbat günü olacağını biliyordu, ama pazartesiydi ve çamasır yıkanmalıydı. Kum havuzunun yanında June Poole Jamie'yi kollarına almış, Bayan King ise ona çikolataları uzatıyordu. Eden bu kişileri özel ordusuna nasıl

dahil etmişti? Bu isi süphesiz amacının doğruluğuna ikna ederek basarmıstı.

Vera ilkin Eden'ı görmedi. Ellerinden sular damlayarak dışarı kostu, fakat arka kapının yanındaki Eden'a yakalandı. Eden onu omuzlarından kavradı.

Bak Vera, biraz duyarlı ol. Nasılsa yenileceğini biliyorsun, gürültüsüz patırtısız simdiden pes et olsun bitsin.

Vera bir çığlık atarak Eden'dan kurtulmaya çalıştı. Jamie'ye doğru kostu, ancak June onu kollarına almış ve geldikleri yöne doğru yürümeye baslamıstı. Eden ona talimat veriyordu.

İste böyle June. Onu çok çabuk arabaya koy da hemen gidelim.

Tam bu sırada Josie geldi. Her sabah, bir seye ihtiyacı olup olmadığını sormak ya da kahve içip çene çalmak için uğrardı. Önce gördüklerine inanamadı. Tekdüze bir hayat süren birinin, böyle sansasyonel sahnelerle karşılaştığı zaman gerçek olup olmadığına inanmakta zorluk çekmesi çok doğaldı. Josie de, gördüklerinin saka ya da oyun olduğunu sandı. Ancak bu düşünceler birkaç saniye sürdü. Vera'nın June'un kollarındaki Jamie'yi tutup sürüklendiğini, Eden'ın ve Bayan King'in ise onu tutmaya çalıştıklarını gözleriyle görmüştü. Vera çığlıklar atıyordu. Josie, Eden'a bağırdı:

Sen ne yaptığını sanıyorsun?

Siz bu olaya karısmayın lütfen Bayan Cambus. Bu ablamla benim aramdaki bir sorun.

Vera, Josie'ye haykırmaya başladı:

Onu götürmelerine izin verme Josie, durdur onları!

Bu arada Jamie arabaya konmustu. O da haykırıyordu. Vera'nın bir iki komsusu dışarı çıkmıstı. Gerçi çok yakın komsusu yoktu, ama yine de Londra sokakları gibi değildi. Josie Vera'yı düşünerek onu kollarına almaya çalıştı, ama o kurtuldu ve arabaya saldırarak camlara vurmaya başladı, gir yandan da Jamie'nin adını haykırıyordu.

Eden sürücü koltuğuna atladı. Josie, onun kapıyı Vera'nın elinin üzerine kapatacağını sandı. Ama eli son anda kurtulmustu. Arabayı çalıştırdı ve son kez dönüp Josie'ye baktı. Josie'nin anlattığı seyler korkunçtu; zira Eden ağlıyordu, June Poole ve Bayan King de, arka koltukta gılgın gibi kendini oradan oraya atan, "Anne, anne" diye haykıran Jamie'yi tutmaya çalışıyorlardı.

Eden bastı gitti. Vera ise, Josie onu tutmasaydı neredeyse arkalarından uçmaya çalışacaktı. Josie ona sarıldı, Vera da basını onun omzuna gömdü ve içeri girdiler.

On altıncı bölüm

Bu sabah postadan, Daniel Stewart'ın Vera'nın yargılanmasına ilişkin yazdıkları çıktı. 1950 yazında Ağır Ceza Mahkemesinde olanlarla ilgilenmemeyi bugüne kadar basarmıştım. Babam da bunlardan habersiz öldü. Goodney Konağı'nda olanları, okumak yerine, birinci ağızdan, Josie'den dinlemistik. Ancak, babam ve Josie'yle birlikte benim evimde, inanılmayacak kadar çok viski içerek konuştüğümüz günü anlatmayı daha sonraya bırakacağım.

Stewart, "Lütfen kendi görüşlerinizi de ekleyin Bayan Severn" diyordu. Ne görüşüm olabilirdi ki? Orada değildim. Cambridge'deydim ve o dönem hiç gazete okumamıştım. Babam ise, Vera'nın mahkemeye çıkmasıyla Daily Telegraph almayı kesmiş ve davanın bitiminden bir hafta sonraya kadar hiç almamıştı. Sonra almaya başladığında da verdiği aradan ötürü bulmaca zor gelmiş ve hiç tamamlayamaz olmuştum. Vera'yı aklımdan çıkarmaya ve onu hiç düşünmemeye çalıştım, ama yine de o dönem okulda benden beklenen başarının altında kaldım. Gazeteleri görüş alanımdan çıkarmadan önce son gördüğüm paragraf hiç gözümün önünden gitmemisti:

"Essex, Great Sindon, Bell Caddesi'nde oturan Vera Ivy Hillyard (43) bugün, kız kardesi Edith Mary Pearmain'i öldürmek suçuyla Colchester Mahkemesi'ne çıkarıldı."

Bunu aile içinde tutmak için Andrew'la panik içinde evlendik. Birçok kişi, Vera'nın ve Eden'in bizim akrabamız olduğunu biliyordu. Onları, hakkımızda dedikodu yaparken hayal ediyordum ve bu lafların, ahtapotun kolları gibi Londra'ya, hatta Cambridge'e ulaşacağını sanıyordum. Çözümü, tıpkı yılanın deri değiştirmesi gibi ailemden sıyrılmakta buldum. Artık bir yararı olmayan ölü deri geride bırakılmalıydı. Ancak onlar bunu imkânsız kıldı. Adeta birbirimize yapışmış gibi, kardeşler, kuzenler ve yeğenlerle birlikte yıkıldık, kahrolduk. Şimdi Andrew'la yaptığım

evliliği, vatandaşlık almak ya da sınırdısına atılmaktan kurtulmak için yapılan evliliklere benzetiyorum. Belki de körlerin ya da özörlölerin yaptıkları evliliklere benziyordu. Karsılıklı anlasarak ayrılıana kadar evliliğimiz iki yıl sürdü.

Andrew, ayrıldıktan hemen sonra, Helen'e kız torun veren bir kadınla evlendi. Helen o sıralarda dul kalmıs, Walbrooks satılmıstı ve Jamie'yi, sorumlu otoritelerin onayıyla yatılı okula bırakan Tony, Uzakdoğu'da Tanrı bilir nereye gitmisti. Jamie, annesiz babasız, neredeyse gökten zembille düsmüş gibi mahkemenin vesayetine verilmisti.

Bu durumda olan baska hiç kimseye rastlamamıstım.

Gelecek hafta onu göreceğim. Bana söz verdiği yemeği pisirecek ve Floransa'daki bahçesinde oturarak notlarımızı karsılastıracağız.

Bu arada bu yazılan okuyacak mıyım? Bunun getireceği acılara, korkulara neden katlanacaktım? Sayet 1940'lı yıllar olsaydı ve yanıbasımda bir ateş yansaydı, babamın kış mektuplarına yaptığı gibi bu yazıları da atese atmaz mıydım? Ama galiba, babamın, mektupları yakmadan önce kimden geldiğini de göz önüne alarak okuduğunu, kesinlikle okuduğunu unutuyorum.

O zaman baslayayım bari. Stewart'ın dediğine göre, burada sadece hayatı önemi olan bölümler vardı en azından. Josie savunmanın baş tanığıydı ve bu bölüm onun anlattıklarıydı. Savunma avukatı, Eden ve destekçisi kadınların

Jamie'yi götürmelerinden sonra neler olduğunu Josie'ye sormustu.

Josephine Cambus:

Onunla birlikte eve girdik. İsteri krizine girmiş gibi ağlıyor ve haykırıyordu. Evde biraz brandy vardı; suyla

karıştırarak ona bir bardak verdim. Polis çağıracağımı söyledim; bunun yararının olmayacağını söyledi. "O zaman oğlumla konuşayım, o ne yapılacağını bilir" dedim. Yargıç Lambert:

Oğlunuz polis mi? Bayan Cambus:

Hayır efendim, avukat. Savunma avukatı:

Oğlunuzla görüştünüz mü Bayan Cambus? Bayan Cambus:

Denedim. Santrala onun numarasını verdiğim sırada

Vera Hillyard telefonu elimden aldı. Avukatların ve polislerin yararı olmayacağını söyledi.

Savunma avukatı:

Neden olduğunu sordunuz mu?

Bayan Cambus:

Bu konuyu yalnızca kendisinin ve kız kardeşinin bildiğini söyledi. Bunlar onun sözleriydi. Goodney Konağı'na

gidip, kız kardeşi ve kocasıyla konuşacağını söyledi. Özellikle kocasıyla konuşması önemliymiş. Kocası gelene kadar kapının önünde bekleyebileceğini söyledi. O sırada çok sakindi, kadere boyun eğmise benziyordu. Seye benziyordu... Yargıç Lambert:

Neye benzediği önemli değil Bayan Cambus. Jüri, gördüklerinizi ve duyduklarınızı bilmek ister, benzetmelerinizi değil.

Savunma avukatı:

Bayan Hillyard Goodney Konağı'na gitti mi, siz de onunla mı gittiniz?

İddia makamı:

Sayın Yargıç, meslektasım şahidi yönlendiriyor. Yargıç Lambert:

Sanırım galiba öyle. Savunma avukatı:

Özür dilerim Sayın Yargıç. Sorumu baska sekilde soracağım. Bayan Hillyard sonra ne yaptı Bayan Cambus?

Bayan Cambus:

Paltosunu giydi, el çantasını aldı ve onu arabamla götürmezsem Bures'e giden otobüsü yakalayacağını ve

sonra da Goodney'e giden otobüsü bekleyeceğini söyledi. Gitmeyi pek istemiyordum, bu ise karısmak da istemiyordum, ama içeri girmeyip, sadece onu bırakıp döneceğimi düşününce götürmeyi kabul ettim. Eve gittim, arabamı aldım ve onu Goodney Konağı'na götürdüm. Oraya gittiğimiz zaman kapıyı çalmam için bana yalvardı, çünkü onu görürlerse içeri almayacaklarından korkuyordu. Savunma avukatı:

İsteğini yerine getirdiniz mi?

Bayan Cambus:

İlkin reddettim. İstemiyordum, ama sonunda yaptım. Kapıyı Bay Pearmain açtı ve dedi ki...

Savunma avukatı:

Bayan Hillyard gelene kadar Bay Pearmain'in ne söylediğini bize aktarmayın lütfen. O sırada yanınızda mıydı?

Bayan Cambus:

Hayır, arabadaydı.

Savunma avukatı:

Çok iyi. Bay Pearmain'in size söyledikleri karşısında ne yaptınız?

Bayan Cambus:

Arabaya gidip Bayan Hillyard'ı getirdim ve Bay Pearmain bizi eve aldı. O sırada kimse yoktu. Sanırım salon

dedikleri bir odaya girdik. Bayan Hillyard Bay Pearmain'e, bilmesi gereken özel bir şey anlatmak istediğini söyledi ve benim biraz dışarı çıkmamı istedi. Ben eve gidebileceğimi söyledim. Kalmam için bir neden yoktu, ama o beklemem için yalvardı. Sadece çok kısa bir süre odadan çıkmamı istedi. Bay Pearmain, onun söylemek istediği şeyi zaten bildiğini sandığını söyledi. Zaten biliyordu, karısı birkaç gün önce söylemişti. Tam bu sırada Bayan Pearmain odaya girdi ve Bayan Hillyard'a, "Ona her şeyi anlattım..." dedi.

Notları elimden bıraktım. Daha önce bu tür yazılar okumustum, kocam İngiltere'deki Önemli Davalar kitabından göstermişti. Hepsi birbirinin aynıydı ve gerçeğe benzemeyen dili ve ifadesi, sanki özellikle o tip çevrelerde

konusulmak üzere programlanmıstı. Bu notların, söylenenlerle kelimesi kelimesine aynı olduğu da söylenmisti. Tuhaf... Josie, ailemin evindeki asırı ısıtılmış salonda, sakın, samimi fakat soluksuz bırakan bir atmosferde, bundan sonra olanları, kendi yasadıklarını bize anlatmıstı. "O nisan sabahı Eden üzerimize doğru yürümeye devam etti" diyerek mahkemedeki son cümlesine virgül atarak devam etti.

İstediğini bu yoldan elde edemezsin Vera. Tony'ye her şeyi anlattım. Jamie'nin benim oğlum olduğunu anlattım.

Biliyorduk elbette. O sırada öğrenmistik. Mahkemede olanları duymamak için devesu gibi kafamızı kumlara gömmemize karsın haberler çok çabuk ulasmıstı. Josie'den öğrenmek istediğimiz ise, çıplak gerçeğı örten şeytanlıklardı. Oturduğu koltukta öne eğilerek, ancak bize hiç bakmadan, gözlerini atese dikerek anlatmaya devam etti.

Vera haykırdı. Bu çığlığın bir itiraz olup olmadığını anlayamamıstım. Tony, gaddar, suratsız ve utanmaz

görünüyordu. Onu hiç böyle tanıımıyordu, ama bunları söyleyebilirim. Orada durup, gözleri yan kapalı, kafasını sallayarak onaylıyordu. Vera'ya söyle dedi: "Kız kardesin, yani Edith, yani Eden demek istiyorum, Jamie'nin kendi çocuğı olduğunu ve senin kendi isteğınle sadece onu yetistirdiğini söyledi. Bu güzel bir davranıs, harika bir durum, ancak onu sonuna kadar yanında tutmanın söz konusu olamayacağını da ekledi." Vera, "Yalancı" diye haykırdı. Tony utanmıstı, sanıyorum böylesine trajik durumlar karsısında utanan bir adamdı. "Bayan Cambus'un

bunları duymak istediğini sanmıyorum. Bu özel bir sorun ve öyle kalmasını sağlayalım” dedi. Vera, “Hayır yapamayız” diye itiraz etti. “Herkes bilecek, bunu saklayamazsınız. Damlara çıkıp, onun ne mal olduğunu herkes

duysun diye bağıracam. Onun, bağrımda beslediğim bir yılan olduğunu, ne gaddar olduğunu herkes bilmeli.

Oğlumu görmek istiyorum. Oğlum nerede?” Eden, “O senin oğlun değil, o benim oğlum, benim ve Tony’nin oğlu olacak. Onu yasal olarak evlat edineceğiz” dedi. Vera ise, “Kendi öz oğlunu nasıl evlat edirirsin?” diye sorarak, Eden’in söylediklerini bir anlamda kabul etmiş oldu. Ama oğluma sordum, çocuk evlilik dışıysa onu evlat edinmek mümkünmüs.

Sonra Vera, Eden’a hakaret etmeye başladı. Sanırım söylediği sözleri duymak istemezsiniz?

Babam basını salladı ve “Özet lütfen” dedi.

Tahmin ederim Eden’in ahlak anlayışına dayanarak bunlara iftira diyeceksiniz. Tony bayılmak üzereydi, ama

Eden çok sakindi ve nefret içinde, bana ve Tony’ye tüm olanları anlattı. Tony’nin bu detayları daha önce duymadığına emindim. Oturdu ve basını elleri arasına aldı.

Hikâye söyleydi: Eden, 1943 ağustosunda hamile olduğunu fark etmişti. Babanın kim olduğunu söylemeye yanasmadı. İçlerinde İspanyol Harlemi’nde yaşayan Porto Rikolu bir askerin de bulunduğu yarım düzine adamları yattığını açıklayan Vera oldu. Josie’ye göre Eden tüm bunları bir ifsaat seansında anlatmıştı Vera’ya. Jamie’nin saçları kumral olmasına karsın güneste yanmış gibi esmer tenli ve güneylilere has kahverengi gözleri olduğu da

bir gerçektir. Eden ise, o sıralarda Kraliyet Donanması'ndan bir subayla büyük ask yasadığına ve Lagan gemisi battığı zaman onun da öldüğüne Vera'yı inandırmaya çalışıyordu. Vera da buna inanmıyordu. Fakat Francis'in o en görkemli sakasına neden olan, Eden'in sevgilisi olduğu ileri sürülen o deniz subayını kim unutabilirdi ki? Zavallı Vera ve Eden sonuna kadar züppe kalmışlardı.

Eminim Eden, basına gelenleri Vera'ya anlatmadan önce Francis'e anlatmıştı ve ilk çocuk kaçırma girişiminden önce, Francis'in o gizli kapaklı davranışları bunu doğruluyordu. Muhtemelen Francis ona nerede kürtaj olabileceğini söylemişti, zira onda bu tür bilgiler hep bulunurdu. Belki parayı da o vermisti ya da bir kısmını. Francis'in hep parası olurdu. Sanırım kendini satıyordu. Ancak Eden bilinmeyen bir nedenden ötürü kürtaj olmamıştı. Acaba Vera'ya söylediği zaman, o da, çocuk sahibi olmayı çok istediğini, ancak doğuramayacağını Eden'a anlatmış mıydı? Eden donanmayı bizim öğrendiğimiz tarihten aylar, belki de yıllar önce terk etmiş olabilirdi. Laurel Cottage'a gelerek orada saklanmıştı.

Tutucu orta sınıftan bir genç kızın 1944 yılında gayrimesru çocuk sahibi olmasının ne kadar korkunç bir olay olduğunu bugün kimsenin anlaması mümkün değil, hatta benim yaşındakiler bile anlayamaz. Hele en büyük halkla ilişkilerci ablası tarafından, en mükemmel örnek olarak sunulan Eden gibi birisi için bu inanılacak şey değildi. Ağabeye yazılarak itiraf edilmesi imkânsızdı. Üvey ablaya ve kocasına anlatmak mümkün değildi. Eden'i köyün tatlı ve gururlu, öksüz genç kızı olarak tanıyan Sindon ahalisinin öğrenmesi düşünülemezdi dahi. Fakat ona annelik yapan ablasının hamile olmasında ne sakınca vardı? Onun doğum yapmasına ve ortalıkta bir bebekle dolmasına kim karşı çıkardı?

Josie, o kış aksamında bize bunların hepsini anlatmadı. İki halamı da tanıdığım için, bilgilerimi, gözlemlerimi, hayal gücümü birleştirerek, bunların bir kısmını ben ürettim.

Vera, Eden'ın teklifini, kız kardesine olan sevgisinden, fedakârlığından ve onun saygınlığını korumak arzusundan olmasa bile, kendi çocuk sevgisinden ötürü yapmış olmalıydı.

Francis'teki acıklı başarısızlığından sonra bir kez daha denemek istiyordu. Belki de bütün nedenler geçerliydi. Bu isin, iki tarafın da yararına olacağını düşünmüştü. Simdi aralarında neler konustuklarını kim bilir ki? Vera, Eden onu isteyene kadar çocuğa bakacağına gerçekten söz vermiş miydi? Yoksa onu sartsız kendi oğlu olarak mı benimsemisti? Josie'nin anlattığına göre, Eden birinci sıkka evet demisti, Vera ise hiçbir sey söylememisti. Josie orada oturmuş ve anlatılanları merakla dinlemisti.

Çocuk, Colchester'daki, bir yıl sonra bombalanarak tüm arsivi yok olan doğumevinde doğmustu. Eden, anlattığına göre, oraya Bayan Hillyard olarak gitmiş ve doğum öncesi kontrollerini oradaki bir doktora bu isimle yaptırmıstı. Eden doğumevinde yatarken Vera da oradan uzaklaşmış ve Felixstowe'da bir yurttta kalmıstı bir süre. Önceden yaptıkları plana göre Eden klinikten çıkınca bebekle bir taksiye binip Colchester'daki George Otel'in lobisine geldi. Vera da aynı sırada Felixstowe'dan ayrıldı ve orada bulustular. Sonra da üçü baska bir taksiyle eve döndüler. Eden bunları anlatınca Vera çok gülmüş ve "Bundan daha saçma bir kurgu olamaz" demisti. Josie anlatmayı sürdürüyordu:

Eden odadan çıktı ve elinde, içinde bir şey olan uzun bir zarfla geldi. İçinde bir doğum sertifikası vardı,

Jamie'nin doğum sertifikası.

Siz gördünüz mü onu? diye sordum.

Evet gördüm. James Longley adına düzenlenmişti. Annesi Edith Mary Longley, babası ise bilinmiyor yazıyordu.

Vera kâğıdı benim elimden kaptı ve sahte olduğunu söyledi Eden'in yanlış kayıt yaptırdığını ve bu nedenle yıllarca hapis yatabileceğini de ekledi. Komikti doğrusu. Üzerinde gerçekler yazan doğum sertifikası ortadaydı. Vera onu daha önce hiç görmemisti. Sanırım görmekten korktuğu için sormamıstı bile. Ancak orada ne yazıldığını da iyi biliyordu.

Ama tabii ki tüm bunları planladılarsa sahte bir doğum sertifikası da hazırlatmış olabilirler. Çocuk doğurmadığı

için ayakta olan Vera neden kayıt bürosuna kendisi gitmemisti?

Josie bu sorumu yanıtlayamadı, ama ben yanıtı biliyordum. Neler olduğunu hayal etmek zor değildi. Eden, ileride bir gün Jamie'yi geri istemesi halinde kozunu sağlama almak için bir tür önlem olarak sahte kayıt yaptırmamıstı. Kayıt bürolarında bu tür sahte kayıtların cezalandırılacağına yönelik duyurular vardı. Oraya giderken, Jamie'yi Vera ve Gerald Hillyard'ın oğlu olarak kaydettirmek kararındaydı da, acaba korkarak sonradan mı fikir değüstirmisti?

Ancak bu, sorunun yanıtı değildi, Vera neden kendisi gitmemisti? Büyük bir olasılıkla oraya ilk giden Eden olmuştur. Sindon'a döndükten kısa bir süre sonra oraya gitmiş ve dönüştürme Vera'ya bir oldubitti armağan etmişti.

Vera kâğıdı aldı ve yırtmaya çalıştı. Fakat bu tür belgeler dayanıklı kâğıttan yapıldığı için basaramadı. Bir

kösesini yırttığı sırada Tony belgeyi onun elinden kaptı. Onu yok etmek bir çare değildi. Zira nasılsa bir kopyası Londra Nüfus Müdürlüğü'ndeki arşivde vardır.

Böylece Vera Jamie'yi öz oğlu gibi benimsedi. Eden ise Londra'ya gitti ve yaslı Bayan Rogerson'ın yanındaki refakatçilik ismini buldu. Jamie eğer bir ay önce doğsaydı işler Vera için ne kadar da kolay olurdu. Gerald, on buçuk ayda doğan bir çocuğu asla kabul etmeyecekti. Vera ona gerçeği anlat saydı eğer, Vera'nın Jamie'nin kendi oğlu olduğu iddialarını sürdürmesini yine reddeder miydi? Belki de. Hatta belki de çevreye Jamie'nin asıl annesinin Eden olduğunu yayardı. Gerald'ı kaybeden Vera, Chad'in sevgilisi ve Jamie'nin asıl babası sanılmasına çok üzülmedi. Ona bir kişilik, bir güç veriyordu bu dedikodu. Jamie'ye de sahipti. Onu bu denli seveceğini hiç tahmin etmemisti.

Eden yanına hemen hemen hiç gelmiyordu. Jamie'yi sormuyordu, bilmek bile istemiyordu. Düşmanını merak eden Yahudi esprisi vardır: "Neden benden nefret ediyor? Ona bir iyilik yapmadım ki." Acaba Eden, Vera'ya karşı bu hisleri mi besliyordu? Vera ona çok iyilik yapmış, harika bir hizmet sunmuştu. Bu kadar iyiliğin altında kalmak Eden'in kaldırabileceği bir durum değildi, kendini suçlu hissediyordu ve bu nedenle Vera'ya kızıyordu. Sonra Tony'yle tanıştı ve nisanlandılar. Vera'nın düşüncesine göre, artık başka bebeği olabilirdi. Artık her şey güvendedeydi,

Tony'nin Jamie'yi bilmesini istemezdi. Ancak bebek olmayınca, dış gebelik nedeniyle düşük yapınca ve yeniden hamile kalması olasılığı ortadan kalkınca neler olacaktı? Vera bundan sonra korkmaya başlamıştı. Doğum sertifikasını hiç görmemiş olabilirdi, ama neler yazdığını tahmin ediyordu. Eden eğer Jamie üzerinde hak iddia ederse, Francis'in söylediği gibi Vera'nın tutunacak dalı kalmayacaktı. İşlerin beter olmasına neden olan bir başka konu da, Eden'in Jamie'ye gösterdiği yabancılık ve uzaklıktı belki de. Ancak bu davranışı, bir oğul sahibi olmak ve Tony'nin mağazalar zinciri imparatorluğuna bir veliaht vermek amacıyla Jamie'yi ondan almasına engel oluşturmuyordu. Josie hikâyesini sürdürüyordu:

Vera fırlayarak yerinden kalktı ve odadan çıktı. Kimse bunu beklemiyordu, ama Eden hiç beklemiyordu. Evliliği

harabeye dönmüştü, ailesi dağılmıştı, ama galip gelmişti. Mutlak zafer kazanmanın edasıyla oturuyordu. Böyle hissettim o sırada. Yavaşça yerinden kalkarak, "Sanırım Jamie'yi bulmaya gitti, onun da nerede olduğunu bilmiyorum" dedi. Sonra onu takip ettik, hiç etmemeyi isterdim. Aslında bu neden beni ilgilendiriyordu ki? Vera'yı oraya getiren arkadaşısıydım sadece. Eve dönmem gerekirdi ve neden yapmadığımı bilmiyorum. Gereksiz bir merak değildi, zira yeterince can sıkıcı ifsaat dinlemistim. Sanırım Vera'yı orada, düşmanlarının evinde tek başına bırakmamak için gitmemistim. Oradakilerin hepsi onun düşmanı değil miydi? Eden'in dalkavuğu June Poole'a kadar hepsi...

Babama bakamıyordum, o da bana bakamıyordu. Hiç akılcı olmayan, tuhaf bir biçimde, önce annesini sonra kız kardeşlerini, yani Longley kadınlarını yüceltmis, yaşamının mihenk taşı yapmıştı. Tümüyle hayal gücü üzerine inşa edilen bu yüceltme nedeniyle kendi evliliğini feda etmesi aptallıktı. Kız kardeşlerinde asla olmayan, hatta sahip

olduklarının tam tersi olan nitelikleri abartarak ele güne soytarı olmuştur. Acaba hangisi onun için gerçekten üzülmüştü? Dünyası yıkılmış ve elinde çok az şey kalmıştı. Simdiye kadar karısına ve kızına Longley gözlükleriyle ve kız kardeşlerinin gözüyle baktığı için bundan sonra onları yeniden değerlendirmesi gerekecekti. Onları bugüne kadar sadece karşılaştırarak ve kıyaslayarak değerlendirmisti. Annem ise, cinayetten ve Vera'nın tutuklanmasından sonra onlar aleyhine tek kelime etmemiş, bir söz söylemek durumunda kaldığı zaman da sefkatle konuşmuştur. Ancak bütün bunlardan sonra sessiz bir kadın olduğu da bir gerçektir.

Josie geri kalanları da anlattı. Sonuna kadar anlattı ve bitirdi. Jamie, yukarıda çocuk odasındaydı. Odasında kalacak kadar büyümüştü ve bir odası olacak kadar da büyüktü, ancak o iki kadın, onun hâlâ bebek olduğunu zannediyorlardı. Josie odanın güzel olduğunu hatırlıyordu. Elbette, duvarlarda masal kahramanları desenli kâğıtların ve sarmasık desenli halının bulunduğu zamanki halini görmemisti. Yeni halı bej, mobilyalar ise beyazdı. Açık mavi duvar kâğıdının üzerinde dalgalarda yüzen yatlar ve uçusan martılar vardı.

Soğuk bir gün değildi, ama hâlâ nisandı ve sömine yanıyordu, önünde de bir koruma teli duruyordu. June Poole, odanın bir köşesinde çarsafları katlıyordu. Vera, atesin önünde yerde oturan Jamie'ye eğildi. Josie'nin ilk edindiği izlenime göre, Jamie, hiçbir şey yapmadan, mavi beyaz halının üzerinde, olaylardan sersemlemiş bir halde öylece oturuyordu. Eden, Tony, Bayan King ve Josie odaya daldılar. Bayan King'in son anda onlara neden katıldığını bilen yoktu. Eden, Vera'ya bağırdı:

Sayet buradan hemen çıkmazsan ben seni çıkartmasını bilirim.

Bunu söylerken June Poole'a ve Bayan King'e bakıyordu. Bayan King bir harekette bulunmadı, ancak June Poole elindeki çarsafları bırakarak bize doğru geldi. Bana, tehditkâr bir tavrı var gibi gelmişti. Tony telaslanmıştı:

Eden, bunun artık bitmesi gerekiyor.

Seninle aynı fikirdeyim ve şimdi bitireceğim.

Eden böyle diyerek Jamie'yi kucağına almak istedi.

Tekrar notlara dönerek oradan devam edeceğim. Josie'nin mahkemede anlattıkları, altı ay sonra bize anlattıklarıyla kelimesi kelimesine aynıydı.

Savunma avukatı:

Sonra ne oldu Bayan Cambus? Bayan Cambus:

Bayan Hillyard'ın elinde bir bıçak vardı. Savunma avukatı:

Elinde bıçak vardı derken ne demek istiyorsunuz? Onu oradan bir yerden mi almıs, yoksa yanında mı

getirmisti?

Bayan Cambus:

Sanırım yanında getirmisti, çünkü çantasından çıkardı. Uzun bir mutfak bıçağıydı.

(Bayan Cambus'e bir bıçak gösterildi.) Savunma avukatı:

Bıçak bu muydu? Bayan Cambus:

Evet, buna benziyordu. Savunma avukatı:

Bunu daha önce görmüş müydünüz? Bayan Cambus:

Bu soruya cevap vermek zorunda mıyım? Yargıç Lambert:

Elbette, savunmaya cevap vermelisiniz. Bayan Cambus:

İyi o zaman, evet, görmüstüm. Savunma avukatı:

Nerede?

Bayan Cambus:

Bayan Hillyard'ın mutfağında. Bununla sebzeleri doğrardı. Onu bir tasın üzerinde bilediğini görmüstüm.

Savunma avukatı:

Bayan Hillyard çantasından bir bıçak çıkardı. Sonra ne oldu?

Bayan Cambus:

Bayan Hillyard bıçakla Bayan Pearmain'e saldırdı. Birisi yerdeki oğlanı kaldırdı. Sanırım Bayan King'di, evet, oydu.

Oğlanı kaldırdı ve onu odadan çıkardı. Bay Pearmain Bayan Hillyard'ı tutmaya çalıştı. Onu da bıçakladı, sağ kolundan bıçakladı. Sonra Bayan Pearmain'e saldırarak, boğazından ve göğsünden bıçakladı. Çok kan aktı, her yer kana bulanmıstı. Bayan Pearmain haykırarak yere düştü. Dört ayak üzerine düsmüstü. Korkunç kan kaybediyordu.

Mavi duvarlar, yatlar, martılar ve dalgalar kana bulanmıstı. Eden kan kusarak öldü. Ölürken söminenin önüne doğru yuvarlanmıstı. Vera bıçağı kendine çevirdi ve az kalsın batıracaktı ki June Poole yetiserek kollarını kavradı ve belindeki kemerle onu bağıladı.

On yedinci bölüm

Daniel Stewart, Vera'nın hikâyesi yerine Kirby Theiston olayını ele aldı ve Sunny Durham cinayetini Kathleen March'ın ortadan yok olmasına bağladı. Bu kitabı, benim ailemi araştırırken bulduğu bazı kanıtların yeniden değerlendirilmesi üzerine kurdu. Vera'yla ilgili bölümü yazarken, benim ona anlattıklarımı da değerlendirdi. Sanırım bu isten de çok keyif almıştı, ayrıca Longley ve Hillyard komplekslerinden kurtulduğu için ferahlamıştı. Francis'e, annesine ait bir kitabın yazılmayacağını söylerken tam olarak emin değildim, ama zaman beni haklı çıkarmıştı.

Vera'nın durusmasına ait notları iki kez okuduktan sonra imha ettim. Yağmurlu günlerde yalnız olduğum zamanlar ya da sağlıklı bir ruh halindeyken olayları hatırladığım oluyor. Fakat zavallı Vera'nın acılarına, yasamdaki başarısızlıklarına, hüznü birinci evliliğime, Vera'nın kötü şöhretinin hayat boyu yakamı bırakmayacağı korkusundan doğan sıkıntılara artık hiç aldırmıyorum. Yirmi iki yasındayken geleceği görme yeteneğim yoktu. Tıpkı Francis'in kızı Elizabeth'in, Vera Hillyard adının 1980'lerde hâlâ hatırlanacağını sandığı gibi düşünüyordum ben de. Evimde herhangi bir ateş ya da sömine olmadığı için notları kocama verdim. O da onları ofisindeki kâğıt kırpmak makinesinde yok etti.

Durusma sırasında, Vera'nın kanıt sunma zorunluluğu yoktu, o da yapmadı. Belki de simsekleri daha fazla üzerine çekmemesi için savunma avukatı böyle önerdi ya da Vera'nın öne süreceği bir savunması yoktu. Josie onu

hapishanede ziyaret ettiği zaman, nasıl tümüyle duyarsızlaştığını içine kapandığını ve ağzını açmadığını anlattı. Ölmek istediğinden emindim. Ölümün alternatifi ise, Jamie'nin disarıda baskalarının elinde, sevgiden yoksun kaldığım bilerek yıllar boyunca hapiste iskence çekmek olacaktı. Avukatı elbette bir savunma yaptı. Kız kardeşini korkutmak amacıyla yaralamak istediğini öne sürdü. Ancak Vera, cinnet geçirerek bıçağı defalarca saplamıstı.

Avukatı savunma için kurduğu stratejiden vazgeçiren bir neden daha vardı. Savunmasını, sırların hüküm sürdüğu, "Kim yaptı?" ve "Nasıl oldu?" sorularına kesin yanıt verilemeyen durumlar için kurmustu. Oysa Vera'nın olayında ortada süphe uyandıran hiçbir durum yoktu. Burada belirsizlik bambaska bir noktada ortaya çıkıyordu. Herhangi bir ailede kolay kolay rastlanmayan, en derin araştırmaların bile bir çözüm getiremeyeceği süpheler, isin başlangıcından beri tuhaf bir şekilde kendini hissettiriyordu.

Hafıza, mükemmel olmayan bir isleyistir. Olayları hatırlamamak üzerine programlanırsınız. Otoriteler, hatırladığımız bir olayın hiç olmadığı konusunda bizi bilgilendirirler ve biz de bunu kabul etmekte çok zorlanırsınız. Akşam yemeğinden sonra bahçesinde oturduğumuz sırada Jamie, Eden'in kanının üzerine sıçramasını hatırladığını ve tek hatırladığı olayın bu olduğunu söylemişti. Fakat durusma notlarını okuduğu zaman yanıldığını ve bunun gerçek olmadığını görecekti. Çünkü Bayan King, Vera'nın Eden'ı bıçaklamasından birkaç saniye önce onu odadan çıkarmıstı. Bu nedenle, üzerine kan lekesi bulastığına yönelik takıntısı tümüyle hayal ürünüydü.

Jamie, Orti Orcellari'de yüksek bir duvarın çevrelediği küçük bir eve taşınmıstı. Bu duvarda, kenarlarında sütunlar bulunan, dövme demir bir kapı vardı ve bu kapının üzerine yerleştirilmiş bir tasta, oyma isiyile Dante'nin

bir drtlg yazılıydı.

Jamie, aklından hiç ıkkmayan, kafasını karıstıran sorularla bir kez daha karsılasınca acaba yıkılmış mıydı? Gördü m, görmedi mi? Psikoterapideki, "Bırak yzeyeye çıksın, kurtulursun" doktrinindeki gibi, dava notlarını okumaktan memnun olduğunu anlattı bana. En azından gerçekle yüz yüze gelmişti. Hayalinde yarım yamalak kalan görüntüler, bir umacı, bir kuruntu olmaktan çıkmıştı ve gerçeği ğrenmistirler zamanki gibi çok gülüyor ve eliyle omzunu silkiyordu. Ancak yaptığını daha çok fark ediyor ve eli havada kalıyordu. Söz verdiği gibi bana muhtesem yemekler pisirdi. En mkemmeline yapmak istediği için etin sosunu son dakikada hazırlamıştı. O ocakta sosu hazırlarken, Francis'in komik isimler koyduğu, Hotel Cavour'daki tabloların artık durmadığını söyledim. Kocam Louis'le birlikte yine orada kalıyorduk ve bir fırsatını bulup o odaya bakmıştım. O kötü tabloların yerine suluboya Venedik manzaraları asılmıştı. Mutfakta, Jamie'nin ve Francis'in yeni basılmış kitapları yan yana duruyordu. İimi bir huzur kapladı. Nihayet her sey yerli yerine oturuyordu.

Jamie'nin bahçesinde hiç iek yoktu. İtalyan bahçesi olduğu için bu doğaldı tabii ki. Tasların arasında, sarı beyaz bahar çiçekleri olan bir iki ağaç vardı. Bunların dısında bahçenin geri kalanında am türü ağaçlar ve gri taslar hâkimdi. Bana, Goodney Konağı'nın terasındaki taş vazoları hatırlatan büyük vazolarda, sarmasık cinsi bitkiler ve kaynanadilleri ekiliydi. İçi zambaklarla dolu olan, ancak hiç balık bulunmayan durgun bir havuz da vardı. Ayrıca bahçenin her kösesinde, tasların arasında, oyuklarda, duvar diplerinde İtalyan şehirlerinde çok sık görülen

o vahsi kediler dolasıyordu. Jamie masaya bir lamba getirdi. Onun çevresine dolusan sinekler, bana Vera'nın evindeki aksamstn hatırlattı. Alacakaranlıkta huzur içinde oturmak istediğini sylemistirdi ve ısığı yakarsam içeri

güvelerin dolacağını ileri sürmüştü.
Jamie, sakın ve metin bir sesle sordu:

Bana annemi anlat.

Bu soru bana bir tuzak gibi geldi. İngiliz Mezarlığı'nda, annesinin iyi bir aşçı olduğunu söylediğini anımsadım. Aklıma birden bir atasözü geldi: "Babasını tanıyan çocuk zekidir." Cesaretimi toplayıp, annenin kim olduğunun bilinmediği durumlara çok rastlanmadığını söyledim.

Benim hiç süphem yok ki -aile ya da kim ne düşünürse düşünsün-Vera Hillyard'ın benim annem olduğunu biliyorum.

Onunla nasıl tartışabilirdim? Bence bu küstahlık olurdu. Zaten tartışmak isteyip istemediğimi de bilmiyordum. Alacakaranlıkta, lambanın çevresine dolusan sineklere bakarak ona Vera'yı anlattım. Ancak, hafızamı kurcalayarak iyi taraflarını bulmaya çalışıyordum. Onu ne kadar sevdiğini, ona ne kadar iyi baktığını, Eden'ı fedakârca sevmesini, becerikli ev kadınlığını, yaşamı boyunca görevlerine verdiği önemi anlatmaya çalıştım. Anlattıklarımın ortaya mükemmel bir kadın çıkmıştı, bu akıllıcaydı.

Keskin dili, züppeliği, önyargılı olusu, pireyi deve yapması, soğuk kisiliği sanki hiç yoktu. Sol elle yemek, sağ elle içmek takıntısından hiç bahsetmedim. Francis'ten nasıl korktuğunu ve onu hiç sevmediğini de anlatmadım. Belki de Vera'nın o iyi nitelikleri hatalarını örtmüştü. Jamie'ye, onun günah işlemekten ziyade, günahların arasında yaşadığını söylediğim zaman çok da yanılmamıştım.

Stewart'ın yazma fikrinden vazgeçtiğine sevindim. Bu kitap diğer bakış açısından yazılmalı ya da en azından

son bölümünü lehte ve aleyhteki noktalara ayırmalı. Onlar da zaten yok. Belki bir gün onun hakkında ben bir kitap yazarım. Yaparsam bana yardım eder misin?

Hayır Jamie. Hiç sanmıyorum.

Orcellari bahçelerindeki ağaçların arkasından, altın gibi parlayan mehtap doğuyordu. Artık gitme vaktimin geldiğini söylediğim zaman Jamie'yle ufak bir tartışma yasadık. O, beni taksiye kadar geçirmek istedi, ben ise Cavour Caddesi'ne kadar yürümekte kararlıydım. Bu kez hoşça kal demek üzere birbirimizi öptük. O anda

kahverengi bir ayının bana sarıldığını sandım, fakat Jamie, omzundaki görünmeyen kan izini silmek üzere geri çekildiği an bu duygu da kayboldu. Sonuçta benimle caddenin başına kadar yürüdü; ondan sonra zaten ortalık aydınlık ve kalabalıktı, insanlar İstasyon Meydanı'nda tur atıyorlardı. Bundan sonra güvende olacağıma onu ikna ettim. Otello Restoran'ın önündeki mönüye takılmıştı. Son kez arkama baktığımda dünya umurunda değilmiş gibi onu incelemeye dalmıştı.

Kocam yola çıkıp beni karşılayacağını söylemişti. Nazionale Caddesi'nin başında, onu bana doğru yürürken gördüm. Bunca yıldan sonra, onu gördüğüm zaman yüreğimin hâlâ hoplaması güzel bir duyguydü. Aksamını,

Floransa'da yasayan ve bir gazeteyi dava etmek isteyen bir İngiliz isadamıyla geçirmisti. Kendi deyimiyle, dava açmaktan ziyade, insanları davadan vazgeçirme konusunda uzmandı. Andrew'dan bosanmak için, hayatımda tek tanıdığım avukat olan, Josie'nin oğlu Louis'e müracaat etmistim. Böylece, bir tuzaktan kurtulup diğerine düsmüstüm. Ancak bu kez yanılmamistim ve mutluluğum hâlâ sürüyordu. Kızgın tavadan atese atlamıstım sanki. Fakat atesin hâlâ bu denli parlıtlı yanmasından ötürü bayağı sanslıydım.

Koluna girdim ve Jamie'yle konustuklarımızı anlattım.

Ne düşünüyorsun? diye sordum.

Jamie'nin kimin çocuğu olduğu konusunda mı? Elbette Edith Pearmain'in.

Yıllarca buna inanmadım. Sonraki yıllarda ise öyle olduğunu düşündüm.

Halan Vera'ya karşı açılan davayla bunun ilgisi yok. Asıl nokta bu. Ya da söyle söyleyeyim, her iki tarafın da

bunu konu etmemesi akıllıcaydı. Böylesi daha adil oldu.

Bunu nasıl söylersin?

Yirmilerdeki Edith Thompson olayını hatırlasana. Kadın, kocasını öldürmek konusunda masumdu. Adamı,

kadının hiçbir kısırtması olmadan Bywaters bıçaklamıştı. Fakat Bywaters kadının sevgilisiydi ve o da evli bir kadındı. İşte bu nedenle idam edildi. Vera Hillyard'dan birkaç yıl sonraki Ruth Ellis olayını hatırla. Onun da neden-sonuç ilişkisi çok farklı değildi. Ruth Ellis, sevgilisini vurduğu için asılmadı, sevgilisi olduğu için asıldı. Eğer savunma, Jamie'nin, Eden'in çocuğu olduğu varsayımını ortadan kaldırıp, Vera Hillyard'ın oğlu olduğu konusunda ısrar etseydi, bu sefer de Gerald Hillyard'ın çocuğu olmadığı ortaya çıkacaktı. Simdi anladın mı?

Sonucu değistirmiyor.

Hayır, idam, cezaların en berbatı. Ama bir şans vardı ve bu yapılabilirdi. Jamie, Eden'in oğlu değil mi?

Bilmiyorum. Artık kimse de bilemeyecek.

Bilmiyordum. Esrarın can alıcı noktası buydu ve Daniel Stewart'ı korkutup yazmaktan vazgeçiren de buydu.

Eden'in Jamie'nin annesi olması büyük olasılıkla bir gerçektir, ama buna karşı birçok kanıtın olduğu da biliniyordu, değil mi? 1943 yazında hamile kalmıştı ve bu belayı ilk duyan da Francis'ti. Aralarında hep gizli bir yakınlık vardı. Francis ona kürtaj yapan bir isim bulmuş, paranın tamamını ya da bir kısmını vermişti. Peki, o zaman Eden neden kürtaj yaptırmamıştı? Çünkü korkuyordu ve Vera onu vazgeçirmişti. Stewart'a göre, Eden'a bir

otopsi yapılmıştı, ama hamile olup olmadığını, bir zamanlar bedeninde bir çocuk taşıyıp taşımadığını anlamak üzere yapılmamıştı bu otopsi.

Oysa Eden'in bu kürtaşı yaptırdığına yönelik çok sağlam bir delil de vardı. Eden 1948'de dış gebelik nedeniyle düşük yapmıştı. Bu tür dış gebeliğe neden olan en büyük faktör, kötü yapılmış bir kürtaj olarak kabul ediliyordu. Kötü bir kürtajın sonucunda iltihaplanma olabilir ve kanallar tıkanabilirdi. Tabii ayrıca annemin bir skandal olarak öne sürdüğü gibi, bu, belsoğukluğu ya da bakımsız bir doğum sonucu da ortaya çıkabilirdi. Zührevî hastalığı tümüyle göz ardı edemeyiz, fakat doğumdan sonra kötü bakımı asla göz önüne almamak gerekir. Zira Jamie'nin doğduğu doğum kliniği, temizliği ve bakımıyla son derece iyi ün yapmış bir yerdi.

Böylece, babası Londonderry'deki bir Amerikalı asker olan bebeği Eden belki de aldırmıştı ve sonradan buna çok pisman olmuştur. O sonbaharda ablasının da bir çocuk beklediği haberini almış ve ona çok özenmişti. Bu çocuğun Gerald'dan olmadığı kesindi. Benim daha önce düşündüğüm gibi mi olmuştur? İzin için eve gelen eski bir erkek arkadaşıyla karsılasan Vera, yalnızlıktan bunaldığı için onunla sevimiş olabilir miydi?

Anne Cambus, bunlarla hiç ilgisi olmayan bir hikâyeye anlatmıştı bana. Sindon'da yaşayan Warner ailesi çok esmerdi ve bunun nedeni de denizci olan büyükbabalarının Fas'ın Agadir Limanı'ndan getirip evlendiği kadındı. Bu ailenin iki oğlu savaş sırasında orduda subaydı. Bu acaba çok uzak bir olasılık mı? Sağmalıyor muyum? Belki.

Vera, Jamie'yi emzirdi. Onu kendi memesıyla besledi. Ben bunu gördüm. Yanılmam imkânsız. O zamandan beri

bu konuda bir sürü kitap ve makale okudum. Baskalarının çocuklarını evlat edinen kadınların süt vermeyi basardıkları yazıyordu. O çocuğa karşı duyulan asırı sevgiyle, kararlılıkla ve sabırla kuru memeyi emdirerek süt gelmesini basarabiliyorlarmış. O zaman neden Vera bunu yapamasın? Güçlü, çalışkan, takıntılara eğilimli, görevlerin mutlaka yerine getirilmesi gerektiğine inanan bir kadın olan Vera, tam o isi basaracak bir tipti. Eden'in çocuğuna memesini verip emzirmeye uğrasır ve sonunda da süt gelmesini basarırdı. Sonra da o çocuğu daha çok kendine mal etmek için ona daha iyi şartlar hazırlamak adına, çocuğun onun olmadığına dair uyanan süpheleri yok etmek üzere birçok hak iddia edebilirdi.

Fakat Jamie'nin onun çocuğu olması daha büyük olasılık değil miydi? Doğumun hemen ardından süt vermeye başlamıştı çünkü. Vera, memeden süt getirme yollarını anlatan kitaptan kendisine bahsedildiği zaman suratını buruşturup, "Ne iğrenç" diyecek kadar iffet düskünüydü. Çok genç olmasına karşın Francis'i hiç emzirmemisti. Aklına dahi gelmeyeceği için, baskasının çocuğunu emzirmeye de asla girismezdi.

Sayet Jamie kendi oğluysa, o zaman neden Eden'in doğum sertifikasına adını yazdırmasına izin vermemisti? Belki izin vermemisti ve böyle yazıldığını çok geç olana kadar hiç bilmiyordu. Ya da bu yanlış bildirimini kabul etmemisti. Çünkü kendi gözünde çok kötü bir iş yapmıştı ve kocası olmayan biriyle ilişki kurmuştu. Bu yeterince kötüydü. Kocasına, Jamie'nin ondan olduğunu söyleyerek suçunu örtbas etmeye çalışmış mıydı? Bunu itiraf edecek cesareti yoktu. Güvende olmak için Eden'in teklifini kabul edip çocuğu onun üzerine kaydettirmiş olabilir miydi? O sırada ikisi de Jamie'yi istemiyor ve ondan kurtulmanın yollarını arıyorlardı, ama birbirlerine karşı gösterdikleri

fedakârlıklar gerçekten büyüktü. Bir gün Gerald döner ve Jamie kendisine benzemiyor ya da baska birine benziyor diye süphelenip sorarsa, ona doğum sertifikasını gösterip Eden'ı kurtarmak için Jamie'yi üzerine aldığını söyleyebilirdi. Vera, ileride bu çocuğu öylesine seveceğini hiç hesaba katmamıştı. Ayrıca Eden'ın onu isteyeceğini de hiç düşünmemişti.

Kendisinin de inandığı gibi, Jamie Vera'nın oğluydu ve Vera'nın korkuları da doğum sertifikasındaki yalan ifadeden kaynaklanıyordu. Ne mahkemede ne cinayet esnasında ne de babam ve Helen onu hapishaneye ziyarete gittikleri zaman, Eden'ın doğru söylediğini ve Jamie'nin Eden'ın oğlu olduğunu kabul etmişti. Jamie'nin annesi olmadığını söylemek zayıflığını asla göstermemişti.

Tüm bunlara karsın, Eden'ın çocuğu olması da çok mümkündü. Eğer hamile olmasaydı, neden hiç kimseye söylemeden donanmadan ayrılmıştı. 1943 sonbaharından 1945 yazına kadar neden ortadan kaybolmuştu? Onun kafa yapısındaki bir kadın, yalan beyanda bulunup, gayrimesru bir çocuk doğurduğuna beyanda bulunur muydu? Sırf ablasının kocasıyla arası açılmasın diye onu kurtarmaya çalışır mıydı? O sıralar, ileride bir çocuk edinmek isteyeceğini önceden görememişti. Kürtaj riskinden, çocuk sahibi olamamaktan, yalan beyanda bulunmaktan korkarak, Vera'nın çocuğu almak ve kendi çocuğu gibi yetistirmek teklifini kabul etmişti. Jamie Eden'ın oğluydu. Aksi takdirde, uyanık, hislerine yenilmeyen bir koca avcısı olarak, asla "Benim oğlum" demezdi. O günlerde erkekler bakirelerle evlenmek isterlerdi, en azından Eden'ın beğendiği erkekler öyleydi. Asla gayrimesru çocuk sahibi bir kadınla evlenmezlerdi.

Gerek Eden gerekse Vera açısından içinden çıkılmaz bir kısır döngüydü bu. Yıllar içinde, baska insanların da

inançlarını öğrendim. Hepsi çeliskiliydi. Helen, Jamie'nin Eden'in oğlu olduğuna inanıyordu ve Jamie'nin aksine inandığı kadar güçlüydü bu inancı. Sayet Vera gerçekten Jamie'nin annesi olsaydı ve doğum sertifikasının doğruyu yansıtmadığına inansaydı Eden'dan o kadar korkmazdı. Gerald ise bir kez Helen'e, Jamie'nin Vera'nın oğlu olduğuna inandığını söylemişti. Çünkü eğer Eden'in olsaydı ve Vera da ona bakarak kız kardesine iyilik yapıyor olsaydı, Gerald eve geldiği zaman mutlaka bunu ona söylerdi, hatta mektupta bile yazardı. Gerald'ın karakter tahlili yapmada bu denli yetenekli ve usta olması beni sasırtmıstı. Kendi çocuğu olduğu halde, Jamie'nin Eden'in oğlu olduğunu söylerdi. Ya da sırf Eden'ı korumak için, kendi oğlu olmasa bile, öyle olduğunu da iddia ederdi. Gerçekte Vera Gerald'a bir sey söylemememisti. Jamie'nin babası hakkında konuşmayı reddetmisti ve bu da sonunda ayrılmalarına neden olmustu.

Francis, Chad'e, Jamie'nin Eden'in oğlu olduğunu söylemişti. Chad de bu bilgiyi Stewart'a aktarmıstı. 1943 sonbaharında Eden kendine gelmiş ve Francis'e hamile olduğunu söyleyerek kürtaj için para istemisti. Francis ona parayı vermisti, ancak kürtajdan vazgeçtiği takdirde geri istediğini de belirtmisti. Eden, ona kürtaj olmak zorunda olduğunu, fakat kürtaj anında ölmekten ya da bir daha çocuk sahibi olamamaktan korktuğunu söylemişti. Sonra Francis Eden'ı bir yıl kadar hiç görmemisti ve parayı da geri almamıstı. Chad ise, benim gibi Jamie'nin Vera'nın oğlu olduğuna inanıyordu, çünkü o da Vera'yı emzirirken görmüştü. Kayınvalidem Josie'ye göre, Jamie Vera'nın çocuğuydu. Çünkü birlikte geçirdikleri uzun saatler boyunca Vera ona korkularını anlatırken, çocuğun Eden'a ait olduğunu muhakkak söylerdi. Tony, Jamie'nin, karısının oğlu olduğuna inanıyordu. Aksi takdirde, kocasını, evini ve yasadığı sartlan riske atmazdı. Anne Cambus, 1944 ilkbaharında bir gün Laurel Cottage'ın önünden geçerken kapıda Eden'ı gördüğünü ve o esnada esen rüzgâr eteklerini kaldırıncı, bedeninin hayli şiş olduğunu fark ettiğini

hatırlıyordu. Fakat Anne gördüklerinden emin değildi ve o kisinin Eden mı Vera mı olduğuna yemin edemiyordu.

İtalya'dan döndük ve her zamanki posta yığını bizi bekliyordu. Fakat bu kez bana gelen posta Louis'e gelenlerden çoktu, çünkü Daniel Stewart, ona verdiğim tüm mektupları ve fotoğrafları geri göndermişti. Bu üç koliyi açmak için acele etmedim ve ertesi gün evde yalnız kalacağım anı bekledim. Bu kez gözyaşları yoktu, ama acıklı bir nostalji, budalalık ve harcanmışlık duygusu hakimdi.

İşte, Eden'ın babama yazdığı ve benim kabalığımдан bahseden mektubu. Arkasında Vera'nın, Laurel Cottage'da kalarak, orayı Eden için bir yuva yapmayı tasarladığını yazdığı mektubu. Kösesine, babamın parmağından akan kanın bulastığı, Vera'nın Francis'le fotoğrafı. Eden'ın Londonderry'de bir stüdyoda çektiirdiği manalı bakıslı resmi. Arkasında da, Vera ve Gerald'ın arasında, düğün günü, hintinciri ağacı önünde çekilen fotoğrafları.

Yukarı çıkıp "kutuyu" aldım ve hepsini onun içine yerleştirdim. En üstte, Vera'nın bahçesinde çekilen büyük aile fotoğrafı duruyordu. O zaman kimsenin doğumlardan, evliliklerden ve ölümlerden haberi yoktu, herkes çok masum gülümsüyordu.

1 Yumurta ve sekerle yapılan püre kıvamında yiyecek.